

Aydın İli ve Çevresindeki Tahtacı Türkmenlerinin Ağı (İnceleme, Metinler, Sözlük)

Simge Barın

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Türk Dili ve
Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2023
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Adnan Akgün
Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Doç. Dr. Osman Erciyas

2. Yrd. Doç. Dr. Emel Kaya

3. Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor

ÖZ

Bu çalışmada, oluşturulan metinlere dayanılarak Aydın ili ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağız özellikleri çıkarılmaya çalışılmıştır. Tahtacı Türkmenleri'nin ses, yapı özellikleri incelenmiş ve söz varlığı üzerinde durulmuştur. Bunun için Tahtacı Türkmenleri'nin bulunduğu on üç yerleşim biriminden derleme yapılmış, buralardan yirmi saati aşkın ses kaydı yapılmış ve bu ses kayıtlarından iki yüz yirmi sayfa metin çıkarılmıştır. Bu metinler çalışmanın veritabanını oluşturmuştur. Ses ve yapı özellikleri bakımından Tahtacı Türkmenleri'nin ağız Anadolu'da Batı grubu ağızlarıyla örtüşmektedir. Sözcük bünyesi ve eklerde /ñ/ asli ünsüzü korunmaktadır. Ön ses k- > ğ- değişimi kalın ünlülü sözcüklerde Batı grubu ağızlarıyla ortak olan özelliğidir. /-r-, -r/ sesinin erimesi Batı grubunda görülen bir özelliktir. Yapı açısından adıl kaynaklı kişi eki beklenen çekimlerde iyelik kaynaklı kişi ekinin de kullanılıyor olması, Batı ağız grubunun bir özelliğidir. Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında {-dur} bildirme ekinin Eski Anadolu Türkçesindeki gibi dar-yuvarlak ünlülü kullanılması da Tahtacı Türkmenleri'nin ağız özelliklerinden bir tanesidir. Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında Aydın ilinin genel ağız özelliklerinin etkisi görülse de, bu yörenin ağızından farklılaşan kendine özgü ağız özellikleri bulunmaktadır. Bu nedenle Tahtacı Türkmenleri'nin ağız Batı grubunun bir alt grubunda yer alabilir. Batı Anadolu'da belirtme yerine yönelme, yönelme yerine de belirtme kullanılır. Bu kullanım Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında görülmemektedir. Anadolu'nun değişik yörelerinde yaşayan Tahtacı Türkmenleri'nin ağız özellikleriyle Aydın ili ve çevresinde bulunan Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında pek çok ortaklık bulunmaktadır. Anadolu'daki bütün yörelerde Tahtacı Türkmenleri'nin ağız

özelliklerinin çıkarılması Anadolu ağızları atlasının hazırlanması için önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydın Tahtacı Türkmenleri'nin Ağız Özellikleri, Anadolu Ağızları, Batı Grubu Anadolu Ağızları.

ABSTRACT

In this study, sound and structural features of the Tahtacı Turkmens in Aydın and its surroundings were examined based on the text created. To do this, a compilation was made from thirteen settlements where Tahtacı Turkmens live. More than twenty hours of audio recording was made from these sound recordings, and two hundred twenty pages of text were created. These texts formed the database of the study. In terms of sound and structural features, the dialect of the Tahtacı Turkmen overlaps with the dialects of the Western group of Anatolia. The main consonant /n/ is preserved in the word structure and affixes. The change in k- > g- prefixes is the common feature of Western group dialects in words with low vowels. The fade out of the /-r/ sound is a feature seen in the Western group. It is a characteristic of the Western dialect group that the "iyelik kaynaklı kişi eki" is also used in the conjugations where the "adıl kaynaklı kişi eki" is expected in terms of structure. The use of the suffix /-dur/ in the dialect of the Tahtacı Turkmens with narrow rounded vowels as in the Old Anatolian Turkish is one of the dialect features of the Tahtacı Turkmens. Although the effect of the general dialect characteristics of Aydın province is observed in the dialect of Tahtacı Turkmens, there are distinctive dialect features that differ from the dialect of this region. Therefore, the dialect of Tahtacı Turkmens is in a subgroup of the western group. In Western Anatolia, orientation is used instead of indication and indication is used instead of orientation. This usage is not seen in the dialect of Tahtacı Turkmens. There is a similarity between the dialect characteristics of Tahtacı Turkmens living in different regions of Anatolia and the dialects of Tahtacı Turkmens living in Aydın and its surroundings.

Extracting the dialect characteristics of Tahtacı Turkmen in all regions of Anatolia is important in the preparation of the atlas of Anatolian dialects.

Keywords: Features Of The Tahtacı Turkmens In Aydın And Its Surroundings, Anatolian Dialects, Western Anatolian Dialects.

*Derleme aşamasında hep yanımdayken, tezimi yazma aşamasında
sonsuzluğa göçen sevgili babacığımın unutulmayan anısına...*

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca benden yardımlarını esirgemeyen bana yol gösteren değerli danışman hocam, Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor'a, yüksek lisans süreci ve asistanlığım boyunca bana rehberlik yapan değerli Bölüm Başkanım Prof. Dr. Adnan Akgün'e ve bana ders veren tüm hocalarıma; hiçbir zaman desteklerini benden esirgemeyen derlemeye çalışmalarında bana eşlik eden, fedakarlık gösteren, bu süreçte kaybettiğim, beni bir yerlerden gördüğünü ve bu çalışmamla ruhunun şâd olacağını düşündüğüm canım babam Mehmet Barın'a, bana derlemelerimde yoldaş olan ve her zaman destek veren canım annem Ayla Barın'a, aynı zamanda erkek kardeşim Tefik Barın'a ve sevgisiyle beni destekleyen arkadaşlarıma, bildiklerini benden esirgemeyen beni evlerine konuk kabul edip ağırlayan, Anadolu ağızları üzerine çalışma şevki veren saygıdeğer kaynak kişilerime ve bana derlemeye gittiğim yerlerde kılavuzluk yapan büyüklerime sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
İTHAF	v
TEŞEKKÜR.....	vi
KISALTMALAR	xivii
1 GİRİŞ	1
1.1 Tezin Amacı, Önemi, Kapsam ve Sınırlılıklar	1
1.2 Tahtacı Türkmenleri Üzerine	2
2 SES BİLGİSİ.....	4
2.1 Ünlüler.....	4
2.1.1 Ünlü Çeşitleri	4
2.1.2 Ünlülerde Uzunluk	5
2.1.3 Ünlülerde Kısalık	6
2.1.4 Ünlü Uyumları	7
2.2 Ünsüzler.....	7
2.3 Ses Olayları	9
2.3.1 İkiz Ünlü (Diftong)	9
2.3.2 Ünlü Türemesi.....	9
2.3.3 Son Seste Ünlü Türemesi	10
2.3.4 Ünlü Kaynaşması	10
2.3.5 Ünlü Düşmesi.....	10
2.3.6 Genişleme.....	10
2.3.7 Daralma	10

2.3.8 Yuvarlaklaşma.....	11
2.3.9 Yarı Yuvarlaklaşma	11
2.3.10 Ünsüz ikizleşmesi.....	11
2.3.11 Ünsüz Düşmesi	12
2.3.12 Benzeşme	13
2.3.13 Metatez(Göçüşme)	14
2.3.14 Orta Hece Yutumu	14
2.4 Ses Değişimleri.....	15
2.4.1 Tonlulaşma.....	15
3 BİÇİMBİLİMİ	19
3.1 Ad Çekimleri	20
3.2 Eylem Çekimleri.....	20
3.2.1 Kişi Ekleri	20
3.2.2 Zaman Ekleri.....	22
3.2.2.1 Şimdiki Zaman Çekimi	22
3.2.2.2 Şimdiki Zamanın Olumsuz Çekimi.....	25
3.2.2.3 Şimdiki Zamanın Soru Çekimi.....	25
3.2.2.4 Şimdiki Zaman Olumsuz Soru Çekimi	26
3.2.2.5 Geniş Zaman Çekimi.....	26
3.2.2.6 Geniş Zamanın Olumsuz Çekimi	27
3.2.2.7 Geniş Zamanın Soru Çekimi	27
3.2.2.8 Geniş Zamanın Olumsuz Soru Çekimi	28
3.2.2.9 Belirli Geçmiş Zaman Çekimi	28
3.2.2.10 Belirli Geçmiş Zamanın Olumsuz Çekimi.....	29
3.2.3.11 Belirli Geçmiş Zamanın Olumlu Soru Çekimi.....	29

3.2.3.12 Belirli Geçmiş Zamanın Olumsuz Soru Çekimi	29
3.2.2.13 I.Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Çekimi: {-mİş}	29
3.2.2.14 II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Çekimi: -İk	29
3.2.2.15 II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Olumsuz Çekimi	30
3.2.2.16 II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Soru Çekimi	30
3.2.2.17 Gelecek Zamanın Çekimi.....	30
3.2.2.18 Gelecek Zamanın Olumsuz Çekimi	31
3.2.2.19 Gelecek Zamanın Soru Çekimi	32
3.2.2.20 Koşul Kipinin Çekimi: {-sA}	32
3.2.2.21 Olumsuz Koşulun Çekimi	32
3.2.2.22 Emir Çekimi	32
3.2.2.23 İstek Kipinin Çekimi	33
3.2.3 Eylemlerin Birleşik Çekimi.....	33
3.2.3.1 Şimdiki Zamanın Hikâyesinin Çekimi.....	34
3.2.3.2 Şimdiki Zamanın Hikâyesinin Olumsuz Çekimi	34
3.2.3.3 Şimdiki Zamanın Rivayetinin Çekimi	35
3.2.3.4 Şimdiki Zamanın Olumsuzunun Rivayetinin Çekimi	35
3.2.3.5 Şimdiki Zamanın Koşulunun Çekimi.....	35
3.2.3.6 Şimdiki Zaman Koşulunun Olumsuz Çekimi	35
3.2.3.7 Gelecek Zamanın Hikâyesinin Çekimi	35
3.2.3.8 Gelecek Zamanın Rivayetinin Çekimi	35
3.2.3.9 Gelecek Zaman Hikâyesi Soru Çekimi	36
3.2.3.10 Gelecek Zamanın Koşulu Çekimi	36
3.2.3.11 Belirli Geçmiş Zamanın Hikâyesinin Çekimi.....	36
3.2.3.12 Belirli Geçmiş Zamanın Koşulunun Çekimi.....	36

3.2.3.13 I. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Koşulunun Çekimi.....	36
3.2.3.14 Belirsiz Geçmiş Zamanın Rivayetinin Çekimi	37
3.2.3.15 Belirli Geçmiş Zamanın Hikâyesi Soru Çekimi.....	37
3.2.3.16 II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Hikâyesinin Çekimi	37
3.2.3.17 Olumsuz Eylemin II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Hikâyesi Ç.	37
3.2.3.18 Geniş Zamanın Hikâyesinin Çekimi	37
3.2.3.19 Geniş Zamanın Hikâyesi Soru Çekimi.....	38
3.2.3.20 Geniş Zamanın Rivayetinin Çekimi.....	38
3.2.3.21 Geniş Zamanın Olumsuzunun Hikâyesi Çekimi.....	38
3.2.3.22 Geniş Zamanın Olumsuzunun Rivayetinin Çekimi	38
3.2.3.23 Geniş Zamanın Koşulunun Çekimi	38
3.2.3.24 Geniş Zamanın Olumsuzunun Koşulunun Çekimi	39
3.2.3.25 Geniş Zamanın Olumsuzunun Rivayetinin Çekimi	39
3.2.3.26 İstek Kipinin Hikâyesinin Çekimi.....	39
3.2.3.27 Katmerli Çekim.....	39
3.2.4 Ortaçlar.....	40
3.2.5 İlgeçler.....	40
3.2.6 Ulaçlar	41
3.2.7 Ekeylem.....	44
3.2.7.1 Ekeylemin Bildirme Kipi (Geniş-Şimdiki Zaman) Çekimi	44
3.2.7.2 Ek Eylem Bildirme Kipi Olumsuz Çekimi	45
3.2.7.3 Ekeylem Bildirme Kipi Olumsuz Soru Çekimi	45
3.2.7.4 Bildirme Soru Çekimi	45
3.2.7.5 Belirli Geçmiş Zaman Çekimi	46
3.2.7.6 Eylemin Belirli Geçmiş Zamanının Soru Çekimi	46

3.2.7.7 Belirsiz Geçmiş Zaman Çekimi	46
3.2.7.8 Ekeylemin Koşulunun Çekimi	46
3.2.8 Ulaçlı Birleşik Eylem.....	47
4 SÖZ VARLIĞI.....	49
4.1 İkilemeler.....	51
4.2 Kalıp Sözler / İlişki Sözleri:	52
4.2.1 Dualar	53
4.4 Atasözleri.....	55
4.5 Deyimler	56
5 SONUÇ	58
6 METİNLER	63
7 SÖZLÜKÇE.....	287
KAYNAKLAR	309
EKLER.....	315

KISALTMALAR

‘	T Yerine Kullanılan Gırtlak Patlayıcısı
◡:	Ulama
◡:	Diftong İşareti
<:	Okun İçi İlk Biçimi Gösteren İşaret
>:	İlk Ve Son Şekil Arasındaki Gelişim Basamaklarını Gösteren İşa
A.	Ayşe Bozdoğan/ Alamut Mahallesi
A.	Arzı Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
A.B	Akkız Biçkici Çine/ Dutluoluk
A.Ç	Akkız Uçaravcı Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
A.D	Ali Direk Efeler/ Yılmazköy Mahallesi
A.K	Arzı Kütük Bozdoğan/ Alamut Mahallesi
A.K	Aynur Karaca İncirlioğlu / Akçeşme
A.N	Ayşe Negiz Bozdoğan / Akçay Mahallesi
A.Y	Ali Yıldız Çine / Dutluoluk
Ar.	Arapça
B.D	Binnaz Duran Çine/ Yeniköy
B.K	Bahriye Karaca İncirlioğlu / Akçeşme
bkz.	bakınız
D.	Döndü Karacasu / Alemler
D.Ç	Döndü Çetinkaya Karacasu/ Alemler
D.K	Döndü Kavcı Bozdoğan / Akçay Mahallesi
E.	Elif Çine/ Dutluoluk

E.Ç	Elif Çörtük Bozdoğan/ Alamut Mahallesi
E.K	Elif Kütük Bozdoğan/ Alamut Mahallesi
F.D	Fatma Direk Efeler/ Yılmazköy Mahallesi
F.İ	Fatma İçöz Bozdoğan/ Alamut Mahallesi
F.N	Fatma Negiz Bozdoğan / Akçay Mahallesi
G. İ	Gülsüm İçöz Bozdoğan/ Alamut Mahallesi
G.K	Göher Karayığit Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
G.M	Gülhan Madran Bozdoğan/ Alamut Mahallesi
G.O	Gülsüm Oturgan Söke/ Güneyyaka
G.S	Güllü Sulargil Çine/ Dutluoluk
G:U	Gülser Uğurlu Bozdoğan/ Akçay Mahallesi
K	Keriman İncirlioğlu / Akçeşme
K.U	Kevser Uçaravcı Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
M.U	Melek Uçar Çine/ Dutluoluk
M.U	Mimsal Uçar Germencik/ Kızılcapınar
N.	Nazik Çine/Dutluoluk
N.U	Nurcan Uçaravcı Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
Ö.S	Özlem Saynık Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
Ö.S	Özgür Savran Bozdoğan/ Alamut Mahallesi
S.	Sevgi Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
S.Ç	Sultan Çakmak Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
S.E	Senem Eser Germencik / Kızılcapınar
S.U	Sıla Uçaravcı Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
S.U	Sultan Uçaravcı Koçarlı/ Atatürk Mahallesi
S.Y	Seçil Yazar Koçarlı/ Atatürk Mahallesi

S.Y	Sevim Yılmaz Germencik/ Tekin
Ş.U	Şengül Uçar İncirlioğlu/ Akçeşme
Ş.Ü	Şefika Üstte Bozdoğan/Akçay Mahallesi
Y.B	Yusuf Bahçe Kuyucak/ Sarıcaova
M.B	Mehmet Barın (Babam)
A.B	Ayla Barın (Annem)
S.B	Simge Barın

Bölüm 1

GİRİŞ

1.1 Tezin Amacı, Önemi, Yöntem, Kapsam Ve Sınırlılıklar

Aydın İli ve Çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin Ağzı adlı çalışmamızdaki amacımız Aydın ili ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağzını ses ve yapı açısından inceleyerek bu ağzın belirleyici özelliklerini ortaya koymak; Anadolu ağızlarının dil bilgisi ve ağız atlasının hazırlanmasına katkıda bulunmaktır.

Bu çalışmada Aydın ili ve çevresinde Tahtacı Türkmenleri'nin yaşadığı on üç yerleşim biriminden doğal ortamdan derlenen yaklaşık yirmi saatlik ses kaydı çözümlenmiş, iki yüz yirmi sayfalık metin oluşturulmuştur. Anadolu'da yaşayan Tahtacı Türkmenleri'nin ağızlarıyla ilgili çeşitli çalışmalar yapılmış; fakat Aydın ilindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağızlarıyla ilgili çalışmaya rastlanmamıştır. Anadolu ağızlarının dilbilgisi kitabının ve ağız atlasının hazırlanabilmesi için Anadolu'daki bütün ağızların derlenip incelenmesi gerekmektedir. Bu bakımdan çalışmamız önem taşımaktadır. Aynı zamanda, bu çalışma kapsamında yapılan ses kayıtları ve oluşturulan metinler Tahtacı Türkmenleri'nin sesini geleceğe taşıyacak, bu etnik grubun dilini ölümsüzleştirecek, çok daha değerli çalışmalara kaynaklık edecektir.

Bu çalışma giriş, inceleme ve sözlük bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde genel olarak Tahtacı Türkmenleri'nin Anadolu'daki yerleşim birimlerinden söz edilmiştir. Tahtacı Türkmenleri'nin bulunduğu illerden birinin de Aydın yöresi olduğu üzerinde durulmuştur. Metinler bölümünde ses kayıtları

mümkün olduğunca Tahtacı Türkmenleri'nin ağız özelliklerini verecek şekilde transkripsiyon işaretleri kullanılarak yazıya geçirilmiştir. Farklı yerleşim yerlerinden toplam yirmi beş adet metin çıkarılmıştır. Çalışmamızın veri tabanını bu metinler oluşturmaktadır. İnceleme bölümünde yirmi beş metne dayanarak Aydın ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağzının ses ve yapı özellikleri ana hatlarıyla örneklerle verilmiştir.

1.2 Tahtacı Türkmenleri Üzerine

Türkmen asıllı olan Tahtacıların günümüzde büyük çoğunluğu Batı Anadolu'da yaşamaktadır. Tahtacıların on üçüncü yüzyılın ilk yarısında yazılı kaynaklarda zikredilen Ağaçeri Türkmenleri'nin bir devamı olduğu ileri sürülmektedir. Faruk Sümer'den aldığımız bilgilere göre, XVIII. yüzyıla ait kayıtlarda Tahtacı cemaati adı altındaki grupların Teke, Menteşe, Hudâvendigâr ve Aydın'da bulunmaktadır. İki ayrı bağımsız dede ocağı tanınırlar. Bunlardan ilki İzmir Narlıdere'deki Yanınyatır, diğeri Aydın Reşadiye'de Hacı Emirli ocağıdır. İlkine bağlı on iki oymaktan Çobanlı İzmir ve yöresindeydi; Çaylaklar, Aydın Çine'de Köyceğiz ve Madran dağlarında yaylamaktaydı. XVI. yüzyılda tahrir kayıtlarında "Cemâat-i Tahtacıyân" adı altında zikredilen topluluk içinde Çobanlı, Nacarlı, Çaylak, Aydınlı, Enseli/Eseli, Sivrikülâhlı, Kokluca, Cingöz, Tomaklar, Evci, Çiçili, Mazıcı, Alçı, Gökçeli, Kahyalı gibi adlar taşıyan gruplar vardır. Tahtacılar'ın Batı bölgelerine XVIII. yüzyılda geldikleri düşünülmektedir. Hacı Emirli ocağına bağlı olanlardan Şehepli/Şihaplı İzmir dolayında, Osmaniye Antalya ve Pozantı'da, Kabakçı İslahiye'de, Aydınlı ise Çukurova'da idi (Sümer, 2010: 436-437) .

Tahtacılar, Aleviler içinde kendilerine özgü gelenekleri olan dinî bir topluluktur. Genel olarak Türkiye'nin batısında ve güneyinde yaşarlar. Ağaç işleri ve ormancılıkla uğraştıkları için tahtacı olarak adlandırılırlar. Günümüzde Türkiye'de

yoğun biçimde Adana, Mersin, Antalya, Aydın, Balıkesir, Isparta, Muğla, Denizli, İzmir, Gaziantep bölgelerinde yaşamaktadırlar (Merhan, 2014: 162).

Hüseyin Kahraman da, Tahtacı Türkmenleri'nin bulunduğu coğrafyayı Kaz dağları eteklerinden başlatıp Çukurova düzlüklerine kadar getirmektedir. Merhan'ın belirttiği illere Manisa, Çanakkale ve daha iç kesimlerde Maraş, Kayseri ve Malatya'yı da eklemektedir (Mutlu, 2010: 21).

Aydın ve yöresinde Tahtacı Türkmenleri'nin yaşadığı, derleme yaptığımız on üç mahalle Nisan 2014 tarihinde daha önce köy iken mahalleye dönüştürülmüştür. Mahalle isimleri bağlı oldukları ilçelerde verilerek aşağıda belirtilmiştir. *Yılmazköy* (Efeler), *Alamut* ve *Akçay* (Bozdoğan), *Dutluoluk* ve *Yeniköy* (Çine), *Akçeşme* (İncirliova), *Kızılcapınar* ve *Tekin* (Germencik), *Güzeltepe/Astepe* ve *Güneyyaka* (Söke), *Sarıcaova* (Kuyucak), *Alemler* (Karacasu), *Atatürk Mahallesi* (Koçarlı).

Bölüm 2

SES BİLGİSİ

2.1 Ünlüler

2.1.1 Ünlü Çeşitleri

Aydın yöresi Tahtacı Türkmenlerin'in ağzında Türkiye Türkçesi yazı dilinde bulunan sekiz ünlünün dışında çeşitli ünsüzlerin çevresinde çok az farklı şekillerde boğumlanmış ünlü türleri vardır. Bu ünlüler şunlardır: ā, ă, à, á, â; è, ē, ē; ī, ĭ, í; î, ĭ; ū, ũ, ú; ü, ũ; ô, õ, ó, ò, õ

a ünlüsü ve çeşitleri (ā, ă, à, á, â)

ā: uzun a

ă: kısa a cenāze

à: düz, kalın, yarı geniş a-ı arası ünlü: âcıkdan (VI/150)

á: düz, geniş yarı kalın a-e arası ünlü: müsáFiri (VI/ 274)

â: yarı yuvarlak, geniş, kalın (a-o arası) ünlü: bâbanne (IX/ 93)

e ünlüsü ve çeşitleri (è, ē, ē)

è düz, yarı geniş, ince (e-i arası) ünlü; kapalı e: şey_ divèriyollar (VI/248)

ē düz, yarı geniş, ince (e-i arası) uzun ünlü; uzun kapalı e: dēyom (VI/113)

ē uzun e Evrēç (VI/194) dēl (I/12)

ı ünlüsü ve çeşitleri (ī, ĭ, î)

ĩ :uzun ı

ĩ: kısa ı varılmış (IV/4)

ı: ı-i arası ünlü ınsan (II/122)

i ünlüsü (ĩ,ĩ)

ĩ :uzun i biniñ (VI/75)

ĩ kısa i vëřim (V/286)

u ünlüsü (ũ, ũ, ú,)

ũ: uzun u

ũ: kısa u

ú: yuvarlak, dar, yarı kalın (u-ü arası) ünlü

ü ünlüsü (ũ,ũ)

ũ: kısa ü

ũ: kısa ü

o ünlüsü (õ,õ,ó,ò)

õ: uzun o

õ: kısa o

ò: o-u arası

ö ünlüsü (õ)

õ uzun ö

2.1.2 Ünlülerde Uzunluk

Anadolu ağızlarında uzun ünlünün çoğu ikame(doldurma) uzunluktur. Aydın ve yöresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında da iki ünlünün kaynaşıp tek ünlüde

toplanması bir ünsüzün düşüp onun söyleyiş süresinin yanındaki ünlüye eklenmesi ve söyleyişten kaynaklanan uzunluklar görülmektedir.

Yapacāsañ (<yap-acak i-se-ñ yapacağ iseñ > yapacağısañ > yapacağsan > yapacāsañ) (8/465) örneğinde –k- ünsüzünün –g- üzerinden sızıcılaşıp erimesiyle iki ünlü bir araya gelerek kaynaşmıştır. –a- ünlüsünün uzama nedeni budur.

deyişlêden (VIII/123)

Ne yap-ayım > n’apiyim (XIX/15)

2.1.3 Ünlülerde Kısalık

Yabancı sözcüklerdeki uzun ünlülerin olması gereken söyleyiş süresinden daha kısa söylendiği görülmektedir.

sāten (<Ar. zāten) iki oğlu varıdı onuñ biri ho yanda biri de hurda aşşāda evi oturuyollar hindilīK onuñ da oğlu var bi dene (VI/113)

vasītar (Ar. vāsita) (VI/300).

Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında Türkçe sözcüklerde de kimi ünlülerin normal söyleyiş süresinin kısaltıldığına da rastlanmaktadır.

yanīna (VI/247)

garīšınnan (VII/101)

Normal uzunlukta olan ünlülerden daha kısa sürede boğumlanan kısa ünlüler Aydın Yöresi Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında çeşitli fonetik sebeplerle ortaya çıkar.

Yazı dilinde düştüğü halde bölgenin ağzında –l-, –p-, –r-, –ş-, ve –y- ünsüzlerinden sonra korunan –ı- ve –i- ünlüleri kısılır: *varımış* (IV/4) *yēdirillerīmiş* (VI/243)

2.1.4 Ünlü Uyumları

Tahtacı Türkmenlerin ağzında ünlü uyumu tamdır.

Ancak Tahtacı Türkmenleri'nin ağzında bildirme eki tek biçimlidir. Bu ek, Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi hep dar - yuvarlak ünlülüdür (Şahin, 2009: 43). Ek, düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymadığı gibi, incelik- kalınlık uyumuna da uymaz; “durur” çekimli eylemi, hece yutumuna uğrayıp ekleşmiş olsa da, bu biçimbirim kalın ünlüsünü korur. Ekin ilk ünsüzü de Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi korunur, tonsuz ünsüzlerle biten sözcüklere getirildiğinde de /d-/ ünsüzü tonsuzlaşmaz. geçmişdur (VIII/285), Alevidur (VIII/2) temizdur (IX/217) güzeldur (IX/217)...

2.2 Ünsüzler

Batı grubu ağızlarında olduğu gibi Tahtacı Türkmenleri'nin ağızlarında da, Türkçenin aslî ünsüzlerinden artdamak /ñ/ ünsüzü hem sözcük bünyesinde hem de eklerde korunur. Öçünlü Türkiye Türkçesinde /n/ ye değişen bu ses Türkçenin eski dönemlerinden beri Anadolu ağızlarında da anlam ayırıcı birim olarak kullanılmaktadır: doñuz(VII/234), deñiz(XIII/129), añladırđın(II/133), yalñız(<yalñ öz)(IX/ 116) yeñi(XI/58), diñle-(VII/74), öñ (I/29)

/ñ/ ünsüzü tamlayan durum ekinde korunur: o+nuñ (IX/61), ağa+nıñ (VII/134).

İyelik ikinci tekil ve çoğul kişide korunur: ayak+ı+ñ > ayağñ> ayāñ(VII/246) , bel+i+ñ (VI/188) , el+i+ñ+i (I/29)

Koşul kipinde ve belirli geçmiş zamanın ikinci tekil ve çoğul kişilerinde hep art damak ünsüzü kullanılmıştır. : *dèdiñ* (<dè-di-ñ) (XIII/150) *söylüyosañ* (<söyle-yor i-se-ñ) (XIII/150).

II.çoğul kişiye emirde korunur: gel-i-ñ> geliñ(II/46) , oğu-ñ ğızım oğu-ñ adam
ol-u-ñ (XIII/151-152).

Asli /ñ/ ünsüzü korunduğu gibi aslında dil ucu dış eti ünsüzü bulunduran eklerde de artdamaksıllaşma görülür: Kal-ır-sın> ğalırsıñ(VII/98). Bu örnekte -n> -ñ değişimi görülür. Elle biyō da, қоқулāsiñ biyō (VI/274)

III. Tekil ve çoğul kişilere emir eki {-sUn/ -sUnlAr}da da /-n/ sesi /-ñ/ ye değişmektedir. Ruhu şād ossuñ (VIII/566).

Ön ses k- > g- değişimi Eski Anadolu Türkçesinde gerçekleşmiştir. Ancak Anadolu ağızlarında bazı sözcüklerde k- ünsüzü korunmaktadır. Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında da ince ünlülü bazı sözcüklerde ön ses k-'nin korunduğu görülür: kölge(VI/278), kömbeliyoz(VIII/160), kömül-(II/119), kömme (II/ 120). keyri (<kerü), key- (XXI/8) (bazı kaynak kişilerin ağızında). Ölçünlü Tükiye Türkçesinde de p'ye değişen ön ses /b-/ korunur: bişdiği (VIII/189), barmānı (IX/28).

Ölçünlü Türkiye Türkçesinde kullanılan ünsüzlerin yanında ara ünsüzler de bulunmaktadır: k, k,ğ,ğ,ı,ı n, r, ñ, h, ,K,T,F,P,ng

K: süreksiz, yarı tonlu (k-ğ arası) art damak ünsüzü

K: süreksiz, yarı tonlu(k-g arası) ön damak ünsüzü

ñ: Art damak ünsüzü

ñğ: Çift ünsüz yenğge, hañgını

T: Süreksiz, yarı tonlu (t- d arası) dil ucu –diş eti ünsüzü

P: Süreksiz, yarı tonlu (b-p arası) dudak ünsüzü

F: sürekli, sızıcı, yarı tonlu (f-v arası) diş dudak ünsüzü

ğ art damak ünsüzü

h: erimek üzere olan bir ünsüz: Tahtacı

r: erimek üzere olan bir ünsüz “ölürse”

ñ: erimek üzere olan bir ünsüz “ınsannar”

Aydın ili çevresindeki Tahtacı Türkmenleri’nin ağızında diğer batı grubu ağızlarında olduğu gibi ünsüz uyumu yoktur: yerleşdiKden, çalışğanım.

2.3 Ses Olayları

Anadolu ağızları ses değişimlerine dayanmaktadır. Çalışmamızın bu bölümünde Aydın İli ve çevresindeki belirli ağız özelliklerini yansıtabacak ses olayları üzerinde durulmuştur.

2.3.1 İkiz Ünlü (Diftong)

Türkçede ikiz ünlü yoktur ancak; bazı ünsüzlerin erimesi nedeniyle bir hecede iki ünlü yan yana gelebilmektedir: yaşğan (II/129), ğuruañ (VII/46)

2.3.2 Ünlü Türemesi

Türkçede /l-,r-,n-/ ünsüzleri ile sözcük başlamadığı için ön seste /i-/ ünlüsü türemiştir. (Ar.) lazım > ilazım(XIII/27), irezilidiK (<rezil i-di-k) (VIII/616), renkli > irenkli(XXI/ 212), rüzgâr>örüzger (VIII/319), rüya > ürye (VIII/665), (Ar.) ruh>

uruh (I/46) rahat> ırhaT (IX/28), rahatsız> ırâtsiz (II/49), rençber > ileşber (XI/9), nar> inar (XXI/236)

Türkçede sözcük başında iki ünsüz yan yana gelemeyeceğinden iki ünsüz arasında bir ünlü türemiştir: platin > pilatin (XXI/187), klarnet> ğılarnet (XXII/7)

2.3.3 Son Seste Ünlü Türemesi

Örneği azdır. hem> hemi (VIII/580)

2.3.4 Ünlü Kaynaşması

Ünlüyle biten bir sözcükten sonra ünlüyle başlayan başka bir sözcük getirildiğinde iki ünlü kaynaşabilmektedir.

Ne_ tœelim > nedelim (VIII/49), neddiñ (VIII/49).

napıcāK(< napacaıķ<neapacağıķ<ne yap-acaķ-ıķ) (VIII/107).

mayaladīdım (<mayala-dı_i-di-m) (VIII/144).

2.3.5 Ünlü Düşmesi

Türkçenin her döneminde görülen orta hece yutumuTahtacıTürkmenlerinin ağzında da görülür.

ğarın-a > ğarna (XXI/14) (bkz. Orta Hece Yutumu).

2.3.6 Genişleme

duvaķ > dovaK (XV/).

lira > lere (VI/114).

Hana < hanı< kanı “hani” (II/73).

2.3.7 Daralma

ê- > i

Kapalı è zaten i'ye yakın bir ünlüdür. Aydın ve yöresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağzında bu /e/nin tamamen daraldığı da görülür. Genel olarak dalgalı söyleyişe rastlanır. Aynı kaynak kişinin ağzında, bir sözcüğün hem kapalı /è/ hem /i/ ile söylendiği dikkati çekmektedir.

dè- > di- (VIII/286)

dè-y-e > diye Hem *deye* (VIII/109) hem *diye* (II/51) biçimiyle karşılaşılır.

édeller > ideller (VIII/67).

şèy > şiy (I/24).

èt->it-(II/103), yè- >yi-(VIII/580), vèr> vir- (VIII/68).

-o- > -u-

doğtóra> doğdura (II/23).

-a- > -ı-

ğadar > ğıdar (XV/76).

2.3.8 Yuvarlaklaşma

Cemaat> comāt (IX/254)

baba > boba (VI/47, 199).

2.3.9 Yarı Yuvarlaklaşma

baba> bâba (IX/496) düz ünlü hafif yuvarlaklaşmıştır.

baba+anne > bâbanne (IX/93).

2.3.10 Ünsüz ikizleşmesi

aşşādā (VI/45)

çillem (VIII/523)

2.3.11 Ünsüz Düşmesi

-r- , -r > Ø

/r/ ünsüzünün düşmesi Batı grubunun ağzının belirleyici özelliğidir. Tahtacı Türkmenleri'nin ağzında da /r/ düşmesi, Batı Anadolu Ağızlarındaki kadar olmasa da sıklıkla görülür.

Yerlerinde > yelēnde (XI/64).

Oluyor> oluyo (I/58).

Dört dörtlük> dōd dōdlük (VIII/302).

götürüverir> götürüverī (XIII/6).

ver-ir-sin> verisiñ (XIII/180).

otur-du-m> otūdum (XIII/144).

sūgün (<sürgün) (XXI/97).

-ñ - > Ø

Biz+iñ+ki+ler> bizikiler “bizimkiler” (VIII/319)

-y- > Ø

ğayr+ı > ğāri (VIII/197).

bir şey> bişē (VIII/433).

olmān (< ol-ma-y-an) (VII/162).

-ğ-> Ø

ol-duk+u+n+u> olduğunu> olduğunu> oldūnu (XII/55).

dağdāları (< dağdāları<dağdağıları< dağ+da+kı+lar+ı) (VII/151).

-ñ- > Ø

Soñ+ra> sōra (VII/245).

-h-, -h > Ø düşmesi

ishal> isāl (XVIII/54).

sabahleyin> sabālan (VIII/248).

herhalde> heralda (VII/89).

Allah> allā (VIII/143).

daha > dā (VI/42).

mahsül > māsıl (VI/163).

-ķ- > Ø

aķşam > āşam (VI/152).

-t > Ø

terörist> teröris (XXI/73).

-l > Ø

yol > yō (XXI/133).

2.3.12 Benzeşme

Ünlü uyumları dışında benzeşmenin çoğu ünsüz benzeşmesidir.

-zs- > -ss-

öl-mez i- se> ölmezse > ölmesse (VII/178) (gerileyici, yakın, tam benzeşme)

-rl- > -ll-

et-i-yor-lar i-se > ediyollarsa (VII/177) (gerileyici, yakın, tam benzeşme)

-nl- > -nn-

bunlar > bunnar (I/55). (ilerleyici, yakın, tam benzeşme)

n- > l-

naylon (Fransızca nylon) > laylon (XIX/5) gerileyici, tam, uzak benzeşme

-nd- > -nn-

gündüz> günnüz (VIII/140)(ilerleyici, yakın, tam benzeşme)

anası ilen> anasıynan> anasıynan> anasinnan (VIII/444). (gerileyici, uzak, tam benzeşme)

suyundan > suyunnan (VIII/633) (ilerleyici, tam, yakın).

-pf-> -ff-

dipfiriz> diffiriz (XXI/165) (gerileyici, tam, yakın).

kozalak> gozolaK (XXIV/55) (ilerleyici, tam, uzak ünlü benzeşmesi.)

2.3.13 Metatez(Göçüşme)

kürküt (<kükürt) (XIX/231).

mehlem (< merhem) (XXI/127).

fasfada (<safsata) (XXV/2).

2.3.14 Orta Hece Yutumu

Vurgusuz hecedeki ünlü düşer dolayısıyla sözcük bir hece azalır, bundan dolayı bu olaya orta hece yutumu denir.

yanda (<yan+ı+n+da) (II/101).

cerāna (< cereyana) (XXI/196).

Hece Yutumu

Benzer seslerden oluşan ses öbeklerinin birinin eriyip sözcüğün bir hece azalması olayıdır.

yanmayım (<yan-ma-y-ayım)(XIII/268).

2.4 Ses Değişimleri

2.4.1 Tonlulaşıma

herkes > herkez (VIII/206)

sopa+ñ+ı > zopañı (VII/292).

ķ- > ğ- değişimi

Batı grubunun belirleyici özelliklerinden biri olan ķ-> ğ- değişimi Tahtacı Türkmenleri'nin ağzında da görülmektedir: kıyılar+ı+n+a> ğıyılāna (XIII/140) koynuna > ğoynuna (VIII/149) katıp> ğatıp (VII/49) kıl> ğıl (VII/175) kara> ğara (II/23) kurutuyorlardı > ğuruduyollardı (VII/199) kud- > kuy- > ğuy- “ dökme” (I/49)

Tonlulaşıma sözcüğün sonunda da görülür:

çok> çoğ (VII/182) yok> yoğ (II/45) yapıyoķ> yapıyoğ (VII/186)

Bazen de yarı tonlulaşıma görülür.

yok> yoķ (VI/10).

{-(I)t-} ettirgen çatı eki Ölçünlü Türkiye Türkçesinde tonlulaşmazken Tahtacı Türkmenleri'nin ağzında tonlulaşmıştır.

ķuru-t-u-yor-lar i- di > ğuruduyollardı (VII/199).

oķudmadıñ (IX/362).

oķudurum (VI/252).

soğuddurduñ (VIII/498)

s- > z- değişimi

soba> zopa (VI/189), semah> zamah (XXII/47).

-d > -y değişimi

ķud- > kuy- > ğuy- “ dķkmeķ” (I/50).

t-> d- değişimi

Kalın űnlűlű sķzcűklerde űn ses t-> d- deęiřimi dięer Batı grubu aęzılarında olduęu gibi Tahtacı Tűrkmenleri’nin aęzında da gķrűlmektedir.

tut-ar-lar i-di > dutallardı (VIII/167)

-ķ->-ř-, -ķ->-ř değişimi ķok yoğundur

aęaķ> aęař (VII/175) ; iķme> iřme (VIII/530); űķ> űř (II/70); uķķur> uřęur (XIII/312); genķler> geņřler (VI/151); geķdi> geřdi (II/135).

b->p- değişimi

balta > palta (II/20), bıķaķ> pıķaķ (XVIII/95).

p- > b- değişimi

poşet > boşad (XXI/165).

-b-> -m- değişimi

kip+i> gibi> gimi (I/49)

-r- > -n- değişimi

ķadarlık > ğadannıķ (XIV/79).

r > l değişimi

renķber> ileşber (XI/9)

-ņ->-y-, -ņ> -y- değişimi

baba+ņ+ıņ> babayıņ (XIII/ 227)

dede+ñ+iñ oğul+u> dedeyiñ oğlu (XIV/243).

keyif+i+ñ+e > keyfiye (VIII/62)

-n-> -l- değişimi

dönüm> dölüm (IX/487).

-ğ- > -y- değişimi

değmesiñ > deymesiniñ (IX/455)

-h-> -f- değişimi

nohut> nofud (VII/198),

-h- > -ğ- değişimi

bahar > bağar (XXI/132).

-r- > -l-

irmik> ilmik (XII/93)

-p- > -b- > -v- > -y- -ğ- değişimi

Öpke > öbke> övke> öyke> öğke (VIII/263)

v- > d- değişimi

virüs> dürüs (VI/234)

-ğ- > -ğ- > -v değişimi

sağ> sağ> sav (I/14)

‘- > ğ-

i ‘āde > iğade (XXII/73).

‘arab> ğarab (IX/409).

du’ā > duğa (XIII/126).

-r> -K

kadar > ğadaK (XIX/62).

-P > -K değişimi

ToplanıK toplanıK ğurban bayramı için yufğa yapılır “toplanıp toplanıp”

(XV/17).

kesiK gitdi “kesip gitti” (XXI/65)

kesiK geliyoK “kesip geliyoruz” (XXI/110).

-j-> -c- değişimi

alerji > alerci (XXI/132).

Bölüm 3

BİÇİMBİLİMİ

Ölçünlü Türkiye Türkçesinde kullanılan bütün yapım ekleri Tahtacı Türkmenlerinde de kullanılmaktadır. Olan eklerle Ölçünlü Türkiye Türkçesinde görülmeyen türevlerine de rastlanır.

{+İlk }

ÇamaşıllıK killi bizim badana var da, bura *banyoluK* benim. (8/414)

Dağlarda kaçmışlar saklanıkan *idarelik* yapacāz diye (II/49).

Ada gelip topluluk bildiren {+gil} ekinin ağızlarda Ölçünlü Türkiye Türkçesindeki kullanımından sıklık oranı daha fazladır. Hasangiliñ (I/3) babamgiliñ (VI/105)

Yazı dilinde {-mİş} ekiyle karşılanan {-İk} eki Aydın İli Tahtacı Türkmenlerinde de çok yaygın bir kullanıma sahiptir. Bu ek bir süreç içinde yapılan bir hareketin, oluşun sonucunu anlatmaktadır. Çoğunlukla, bir varlığın yaptığı hareketi değil, bir varlığın içinde bulunulan andaki durumunu bildirmektedir. Örneklerde de görüldüğü gibi, bu ekin III. kişilerle çekimi daha sık geçmektedir. Bunun yanında I. ve II. kişilerle çekimine de rastlanır. {-İk} ekinin üzerine ekeylemin hikâye, rivayet çekimleri getirilerek birleşik çekimi de sağlanır. Olumsuz çekimi, hem /-mA-/ olumsuzluk eki, hem de “değil” sözcüğüyle yapılabilmektedir (bkz. II. Tip Belirsiz Geçmiş Zaman).

3.1 Ad Çekimleri

Ad çekim eklerinin ölçünlü Türkiye Türkçesinden pek farkı yoktur, birkaç ses değişimi vardır.

{+A} yönelme durumu eki {A göre, +ÇA} yerine de kullanılabilmektedir.

keyfine > keyfiye (VIII/57) “keyfine göre, keyfince”

{+II.....+II} eki birliktelik de bildirmektedir.

OynardıK, oğlanlı gızlı emme (XV/91).

{+IA} eki zaman adlarına gelir zaman belirteci yapar.

Āşamdan kına yandı mı sabahle yıkamā gideller (XV/6).

{+leyinden / +layından}

Ölçünlü Türkiye Türkçesinde {+leyin} den sonra çıkma durumu eki kullanılmamaktadır. Tahtacı Türkmenleri’nin ağızında buna rastlanmıştır.

Sabalandan beri uğraşıyom bunu ben (XVI/4).

{-cIK } küçültme eki

oncaşıK (<o+n+ca+cık) (XV/46), hindicik (<indi+cik) (VI/29), hincicik

(<indi+cik> hincicik).

3.2 Eylem Çekimleri*

3.2.1 Kişi Ekleri

* Çekimli eylem örnekleri çıkardığımız metinlerden verilmiştir. Örneği olmayan çekimli eylemler boş bırakılmıştır.

Eylem çekimlerinde ölçünlü Türkiye Türkçesinden farklı olarak adıl kaynaklı kişi eki beklenen çekimlerde iyelik kaynaklı kişi eklerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu özellik Batı grubu ağızlarıyla ortak olan bir özelliktir.

İyelik kaynaklı ikinci tekil kişi ekinde art damak ünsüzü Eski Türk Lehçelerinde olduğu gibi korunmaktadır.

getirmedin(VI/284), didiniz (VIII/309), olsañ (VII/288), etseñiz(XIX/18),

Belirli geçmiş zaman ve koşul kipinin II. kişilerinden başka çekimlerde de iyelik kaynaklı kişi ekine rastlanır.

Hindi işde *vereceñ* “vereceksin” diyo vèriyollar (VII/102). Nirde *bulacā ñ* kimden *bulacā ñ*(XXV-124) O otu toplayıp *geliyoñ* güzel bi koku vèriyo. (VI/203) Yemē *yemiyoñ* gızım? (I/32) *Geliyoñ* goluñ duTmuyo, beliñ duTmuyo, hē yaķañı oynadıyo. (VII/264)

Ne *âğlıyoñuz* gızım dëdim. (IX/152)

Geniş zamanın ikinci tekil ve çoğul kişi çekiminde ekin son sesi artdamaksıllaşmıştır.

sen>-sIn> -sIn

Durusunu *alırsıñ* (VIII/178)

İsdemediñlen kaç gün *ğalırsıñ* evde. (VII/106)

Çonuşursuñ canım dolaşır *gelirsiñ* biyöl. (VI/151-52)

sınız > sInIz

Çamıñ kokuşunu özledim *inanırsıñız* bene, ha çok yaşa baK! (VII/47)

Birinci çoğul kişi eki genellikle –k ‘dir. Adıl kaynaklı kişi eki {-Iz} da kullanılır. Aynı kaynak kişinin ağızında dalgalı söyleyişe rastlanır: Çevirmeden bi daş *dikiyoK* ocağıñ keñerine hõle. Ordan çevirmeden o ekmeğe daşı *dutuyoz* (VIII/ 163).

Baş aşā *geliyoK* biz sıK çamlığa girdiK, Allah bi güzel koşular geliyo. (VIII/667)

Māsül *ekiyoK*. (VI/4-5) Budeyoz (XXII/148).

3.2.2 Zaman Ekleri

3.2.2.1 Şimdiki Zaman Çekimi

Aydın ve yöresindeki Tahtacı Türkmenleri’nin ağızında şimdiki zaman ekinin son sesi/-r/ erimektedir: (I) yor > -(I) yo

Şimdiki zamanın ikinci tekil çekiminde hem iyelik kaynaklı hem adıl kaynaklı kişi ekinin yan yana kullanıldığı görülebilmektedir.

Tahtacı Türkmenleri’nin ağızında şimdiki zaman III. tekil kişi çekiminde, genellikle {- (I) yo} biçimi kullanılmakta, {- (I)yor} biçimine seyrek olarak rastlanmaktadır.

I.Tekil Kişi: Eve *gēdiyom* (II/50). Ben acımdan mı *ölüyom* dedim (IX/315).

II. Tekil Kişi: Ee çocūm dedim sen nerden *geliyoñ* dedim gelsene buraya dedim (XII/58) Ona devamlı bi ğapalı ğavanaza *ġatıyosuñ*, bez *baġlıyoñ* ağızına yirmi gün ğaynıyo o şarab (VIII/197-198).

III. Tekil Kişi: oluyo (I/58), Alındı mı *dēyyo* (<deyyor <deyeyor < dē-y-e yorur) alınmaz alınmaz. (II/49) Öldü mü o küslük *gidiyo* (IX/ 317).

I.Çoğul Kişi: *dutuyoK* (XVIII/67), *ekiyoK*(VI/5) *ġalıyoK*, İzmir çiçeği *deyoK* ona biz, *kesiyoK* (VII/53)

II. Çoğul Kişi Baba olaraK ne *düşünüyosuñuz* (XIV/3) *nārıyoñuz* (XI/112).

II. çoğul kişi eki de iyelik kaynaklı olabilmektedir: ne *ağlıyoñuz* (IX/VI)

III. Çoğul Kişi: Bulaşık yıkağı yere çepellik *deyollar*. (VII/205-206)

Bazen de {-I}yo} biçim biriminde {-o } sesi daralmaktadır: {-I} yu}

Onuñ içine ğatıyular (XXII/ 150)

oğutmayular (XV/38)

görmüyü (XV/70).

Şimdiki zaman ekinde III. kişi çekimlerinde ünlü düzleşmesine rastlanır: {-yI}

sövdüm diyi öfkeyle diyi (XIV/223) “diyor”

... bilmiyom napiyi(<ne yap-ı-yor) (XIV/226)

... selevetleniyi (<selevatlan-ı-yor) (XIV/104)

... yapıyıK (yap-ı-yı-k) (XX/51).

Şimdiki zaman eki {-I}yor} yanında ulaçlı birleşik eylemle de süreklilik bildirilerek şimdiki zaman karşılanmaktadır (ayrıca bkz. ulaçlı birleşik eylemler):

-İpdurur + kişi eki, -ip gelir+ kişi eki

Genelde III.tekil kişi için kullanılır.

Ameliyet olalı bir aya *varıb geli* (VIII/303) “ varıyor”

çürüyübduru (VIII/126), *atılıbduru* (XIII/212).

O adamıñ adı da endēnden *alıbduru* (VII/209).

Hamır *vurulıP duru* (VIII/549).

sulayıpduru (< sula-y-ıp dur-ur) (VI/32).

alıpduru (VI/134).

I.ve II. kişilerle çekimlenmiş örneği azdır.

II.tekil kişi: Gelibgeliñ (< gel-ip gel-ir-i-ñ) (VIII/127) “geliyorsun”

I.çoğul kişi: yiyibduruz (VII/121)

III. Çoğul kişi: idibdurulā (< èt-i-p dur-ur-lar) (VIII/227)

Aydın ili ağızlarının hepsinde bu ulaçlı birleşik eylemin şimdiki zamanı karşılamak üzere kullanıldığı görülür. Bu kullanım sadece Tahtacı Türkmenleri’nin ağızına özgü değildir. Batı grubunda görülen bu kullanım Tahtacı Türkmen ağızında da görülmektedir.

Bugünkü Türkiye Türkçesi yazı dilinde kullanılmamakla birlikte diğer Türk dillerinde gördüğümüz, birleşik eylemlerde ulaç eki, yardımcı eylem ve geniş zaman ekinin kaynaşmasıyla ortaya çıkmış şimdiki zaman şekillerine de sahiptir. Türkiye Türkçesi ağızlarındaki bu durumla ilgili bazı bilgiler mevcuttur. Anadolu ağızlarındaki böyle bir duruma, Muğla ağızlarında şimdiki zaman eki olarak kullanılan -ip yatır, -ipdurur gibi şekillerin varlığını tespit etmek suretiyle, ilk defa, Türkiye ağızlarının araştırılmasına emeği geçenlerin başında gelen A. Caferoğlu (1962, 108) işaret etmiştir.

Nurettin Demir şimdiki zaman eklerinin birleşik eylemlerden ortaya çıkmış olduğuna işaret etmiştir(1996:140).

Tuncer Gülensoy, Anadolu ve Rumeli ağızlarında şimdiki zamanı karşılayan biçimbirimleri, kullanılan yöreleri de belirterek genel olarak vermiştir(1985; 281-295).

Ercilasun ise, Batı ağız grubunun bir başka üyesi olan Muğla ağızındaki şimdiki zamanı karşılayan biçimbirimleri üzerinde durmuştur. (1983: 261-262).

Mersin' de şimdiki zaman ekinin değişikleri yanında, işin konuşma sırasında sürdüğünü, başladığını, bittiğini, gerçekleşmek üzere olduğunu ifade etmek ya da eskiden olduğu gibi yapılagelen işleri bildirmek amacıyla genelde asıl eylemin sürekliliğini ifade eden yardımcı eylemlerden de yararlanıldığı görölmektedir (Tor, 2004:89).

3.2.2.2 Şimdiki Zamanın Olumsuz Çekimi

I. tekil kişi: Bilmiyom (VII/ 41)

II. tekil kişi: yëmiyoñ (I/30)

III. tekil kişi: bilmiyo (III/10) *yémëyo*, sabālen ğızım yë *ëyémëyo* (VI/210-211)

I. çoğul kişi: bilmiyoğ (I/30) bilmiyoz (VIII/128).

II. çoğul kişi: açmıyosuñuz (VIII/185) ğatmıyoñ (VII/35).

III. çoğul kişi: ekmiyollar (VI/ 260)

3.2.2.3 Şimdiki Zamanın Soru Çekimi

Soru çekiminde kişi eki soru ekinden önce kullanılmaktadır. II. Tekil ve çoğul çekimi de iyelik kaynaklı kişi ekleriyle sağlanmaktadır.

I. tekil kişi: -

II.tekil kişi: Neden biliyoñ mu? (9/296) Biliyo muñ? (VIII/296)

III. tekil kişi: Ğurban kesilmiyo mu?(IX/298)

I. çoğul kişi: -

II. çoğul kişi: Ğëdiyoñuz mu? (II/45-47)

III. çoğul kişi: bişiriyollar mı (VIII/603).

3.2.2.4 Şimdiki Zaman Olumsuz Soru Çekimi

Sorulu çekimin bütün kişilerle kullanıma metinlerimizde kullanılmamıştır.

II.tekil kişi: Bilmiyo muñ? (VIII/255) gitmiyoñ mu? (XVIII/1)

3.2.2.5 Geniş Zaman

Ölçünlü Türkiye Türkçesinde adıl kaynaklı ikinci kişi ekiyle kullanılan çekimlerde Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında genellikle iyelik kaynaklı kişi ekinin kullanıldığı görülür.

Geniş zaman ekinde genellikle /-r/ ünsüzü erimektedir.

Ölçünlü Türkiye Türkçesinde {-Ir} geniş zaman ekini alan eylemlerin Aydın ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında {-Ar} geniş zamanla kullanıldığı görülmektedir. Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında bazen bu ek {-Ur} biçiminde de kullanılabilmektedir. örürdüm “örerdim” (XV/76).

İkinci kişi çekiminde iyelik kaynaklı ek kullanıldığı gibi -sIn ekinde /-n/ artdamaksıllaşmaktadır.

I.tekil kişi: bilirim dēyo (VI/79-80), pişirrim (XIV/140).

II. tekil kişi: Otobuslar geliyo ya onnarınan *gel̄siñ* (<gel-ir-siñ) (VI/281). Geç *ğaldıñ* mı burda benim yanımda *yatarsıñ* (<yat-ar-sın) (VI/281 bizim köylüyü bilirsıñ (XXI/ 277) gurudursuñ(VIII/591), oturusuñ(XIV/203), gorsuñ (XII/33).

III. tekil kişi: Ālem evinden *kaḫar* gider yardım etmeye (IX/ 298)

I.Çoğul Kişi: Birinci çoğul kişi eki genellikle -(I)k'dir. İyi ki bu Aydın'da *varıK* (VIII/210). Burda *ḡalveririK*(VI/282), *keseriK*(VI/95), *bişirriK*(XII/93), ,

deriK(IX/181), *sararıK* (XIX/), *sürrük* (<sür-er-ik)(XIX/50). Gendimiz *ederiK*(IX/300), *deriz*(XIV/137).

II. çoğul kişi: *gelirsiñiz*

III. çoğul kişi: *Saňa ayrıca getiriller (I/ 21) ğatallar (VII/42).*

3.2.2.6 Geniş Zamanın Olumsuz Çekimi

I. tekil kişi: *dimem*(VIII/285), *çalışdıramam*(XIV/9), *yapmam* (VIII/359).

II. tekil kişi: *bulmazsıñ* (XXII/142).

III. tekil kişi: *yénmez*(145/XIV), *Aşcı dutulmaz* (IX/300).

I.çoğul kişi: *yapmāK*(VIII/609), *vérmeK*(XIV/232), *kesmeyiz*(XIV/146) *açmāK* (<aç-ma-y-ık) (VIII/425).

II. çoğul kişi: *bilmezsiñiz* (VIII/436).

III. çoğul kişi: *gomazlar*(VII/275), *gönenmezler* (VIII/505).

3.2.2.7 Geniş Zamanın Soru Çekimi

Geniş zamanlı II. tekil kişi çekiminde {-sİñ } kullanılırken iyelik kaynaklı {-(I)ñ} eki de kullanılmaktadır.

I.tekil kişi: *bağabili miyim* (IX/373), *gidebili mīm* (XVIII/71).

II. tekil kişi: *öğredir misiñ* (XIII/123) *biliñ mi?* (VIII/389) *İçer miñ?* (VI/86)

Bili miñ? (XV/89) *Tekrarlayıvêrir misiñ* (XIII/131).

III. tekil kişi: *yinir mi*(VIII/200), *Bizim ğadınlāmız bişirir ğurbanı* (IX/300).

I.çoğul kişi: *YediririK*(VI/95). Biz cenazeye paraynan iş *duTmaK* (IX/297).

II. çoğul kişi: *Götürü müsüñüz* (VIII/252), *bağallar mı?* (VII/267) *bili misiñiz?* (VIII/583).

III. çoğul kişi: *getiriller* (I/23).

3.2.2.8 Geniş Zamanın Olumsuz Soru Çekimi

Geniş zamanın olumsuzu üçüncü kişide de birinci kişilerde olduğu gibi {-mA} kullanılır.

I.tekil kişi: *sevmem mi?* (XVI/6) “sevmez miyim”

III. tekil kişi: *olma mı?* (VI/121)“olmaz mı” , *kesilme mi?* (I/18).

I. Çoğul kişi: *yapmaz mıyık* (XVIII/7). “yapmaz mıyız”

3.2.2.9 Belirli Geçmiş Zaman Çekimi

Ölçünlü Türkiye Türkçesinden farklı olarak tekil çoğul ikinci kişi ekleri hep art damak ünsüzüyledir.

Batı grubu ağızlarında belirli geçmiş zaman üçüncü tekil kişi eki olarak kullanılan /-ñ ünsüzü Tahtacı Türkmenleri’nin ağızında da görülmektedir.

I.tekil kişi: Asgerden izne *geldim*. (22/64-65) Benim ora gidelim *didim* ya’a *didiniz* (VIII/309) *étdim* (VII/266).

II. tekil kişi: *getirmedin* (VI/284).

III. tekil kişi: *Git dedi al dedi* yarın bi gün *gaçar dedi* (XXII/65-66).

I.çoğul kişi: *Asgere gidecēm muane olacām bura geldiK biz. Beni içirdiler içirdiler* öyle *gaşdıK*. Bura dönüş *yapdıK*. (VIII/455)

II. çoğul kişi: *nārıyoñuz*(XI/111) , ya’a *didiniz* (VIII/309),

III. çoğul kişi: *dutdurdular* (VIII/499).

3.2.2.10 Belirli Geçmiş Zamanın Olumsuz Çekimi

I.Tekil Kişi: kesmedim (<kes-me-di-m) (II/20).

II.tekil kişi: bişirmedin (<bişir-me-di-ñ) (VII/290)

I.çoğul kişi:kesdirmediK (XXI/71).

II.çoğul kişi: salmadınız (<sal-ma-dı-ñız) (VIII/300)

III.çoğul kişi: Gönenmediler (<gönen-me-di-ler) (VIII/505).

3.2.3.11 Belirli Geçmiş Zamanın Olumlu Soru Çekimi

geçdin mi?(II/82).

gitdin mi (IX/438).

3.2.3.12 Belirli Geçmiş Zamanın Olumsuz Soru Çekimi

almadım mı? (XXI/14).

gitmediñ mi? (I/29).

3.2.2.13 I.Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Çekimi: {-mİş}

I. Tekil Kişi: sarılırmışım (XI/79).

II. Tekil Kişi: Ben askerdēken sen *isdemişiñ*“istemişsin” ya diyo (XIII/333),

almışıñ(VIII/526) “almışsın” Adıl kaynaklı kişi eki beklenen yerde iyelik kaynaklı

kişi eki kullanılmıştır.

III. tekil kişi: gelmiş (XI/110)

I.Çoğul Kişi: Biz yerleşik olmuşuK (VII/146) doğmuşuK (VIII/211).

III. Çoğul Kişi: barışmışlar(VIII/232), gomuşlar (VII/202).

3.2.2.14 II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Çekimi: -Ik

Metinlerde I. , II. tekil kişi ve I. çoğul kişi örneği geçmemektedir.

III.tekil kişi: ÖlüK(VIII/343), dağa gidiK(VI/139), ęalıK(VI/211), şenay atıK(VIII/536),

II. oęul Kişi: II. oęul Kişi: ayıp ediKsiñiz (XIX/16).

III. oğul kişi: Tekkeye götürüKler tekkeden atıKlar(VIII/368)

3.2.2.15 II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Olumsuz Çekimi

III. tekil kişi: AçmayıK (< aç-ma-y-ık)(VIII/425), evlenmeyiK(V/4), gelmeyik(XIV/39), almāK(<al-ma-y-ık)(VII/159), yetişmez oluK(VII/137), toplanıK(VII/147), ğazamayıKdur(VII/153), görmeyik (XIX/21).

III. oğul kişi: göçüKler(VI/139), bilemiyiKlē (XXV/34), vermeyiKler (XIX/19)

Daha çok üçüncü tekil ve çoğul kişilerde kullanılmaktadır.

3.2.2.16 II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Soru Çekimi

ğoparıK mı? (XVI/26).

3.2.2.17 Gelecek Zamanın Çekimi

Gelecek zaman ekinin ilk hecesindeki –A ünlüsü bazen korunmakta bezen de düşmekte, bazen de daralmaktadır: {-Acak/ -cAk,-IcAk}.

I. ve II. kişi çekimlerinde ekin sonsesi de düşmektedir.

I.tekil kişi: Dikcem(VIII/427), alcam(<al-acak-ım) (XIII/301).

Gelecek zamanın ikinci tekil kişi eki çekiminde adıl kaynaklı kişi eki beklenirken iyelik kaynaklı kişi eki kullanılmıştır.

II.tekil kişi: dē-y-ecek-i-ñ>deyecegiñ> deyeceęiñ>deyeceiñ> deyecēñ >dēycēñ (IX/91).

Ee *nēdeceñ* ocūm (VI/283).

seveceñ (< sev-ecek-i-ñ) (VI/103).

döneceñ (< dön-ecek-i-ñ) (VII/286).

yapıcañ (< yap-acak-ı-ñ) (VIII/262).

Bazen de ikinci kişide adıl kaynaklı kişi ekinin –n’si artdamaksıllaşarak kullanılmaktadır: ilaşılicaşsıñ (<ılaşla- y-acak-sın) (VIII/365) asılacaKsıñ (<asıl-acak-sın)(VIII/511).

III.tekil kişi: dövceK (< döv-ecek)(VIII/109), yidircek (<yidir-ecek)(VIII/100) napıcāK(< ne yap-acak)(VIII/107) yazıcaK(< yaz-acak), (VIII/338) durucaK (<dur-acak) (VIII/548) Coşañ *giTceK*(git-ecek) ona hızmaT étmeye (IX/298).

Gelecek zaman eki I. Çoğul kişi eki –Ik, -AcAk ekine getirildiğinde sonses –k tonlulaşıp sızıcılaştıktan sonra –y’ye dönüşmektedir: –AcAk -Ik> -AcAğIk> -AcAyIk.

I.çoğul kişi: geleceyiK(XII/14), aldırcayıK(XIV/228), gitceyik (XI/127).

Malımız burda biz ne *arayacayıK* orda dediK biz (XIII/7).

II. çoğul kişi: *çıkcañız* (< çık-acak-ı-nız) İyelik kaynaklı ikinci çoğul kişi eki almıştır.

III.çoğul kişi: Ne_ étceKler(IX/460) yeyecekler(VII/121).

3.2.2.18 Gelecek Zamanın Olumsuz Çekimi

I.tekil kişi:Yapmācām (<yap-ma-y-acak-ım) (VIII/229)

Aynı kişinin ağzında hem iyelik kaynaklı hem adıl kaynaklı kişi ekinin kullanıldığı dikkatleri çekmektedir.

II.tekil kişi: Almıyceñ (<al-ma-y-acak-ıñ) (XIII/175) yanılmācāñ (IX/151)
bozmucağsıñ, (XIII/117), etmiceKsiñ, (XIII/300) almıcaksıñ, (XIII/299),vermiceksıñ
(XIII/)

III. tekil kişi: damlamācağ (< damla-ma-y-acak) (VIII/188) yormācağ (XIII/
307) , görmūcek (XIII/306)

3.2.2.19 Gelecek Zamanın Soru Çekimi

II. tekil kişi: Çekcek misiñ? (VIII/392) ,Gitceñ mi (IX/384), ğalcañ mı? (IX/384)

3.2.2.20 Koşul Kipinin Çekimi: {-sA}

Doğrudan eyleme gelirse istek de bildirir. Çekimli bir eylemden sonra koşul bildirir.

I.tkl kişi: dēsem (VII/272)

Koşul kipi II. kişi çekiminde /-A/ ünlemi ekleşmiştir. (I/42).

II. tekil kişi: olsañ (VII/288) getiseñe (<getir-se-ñ e)

I. çoğul kişi: kessek (XV/75)

II. çoğul kişi: etseñiz (XIX/18)

3.2.2.21 Olumsuz Koşulun Çekimi

I.Tekil: Sölümesem (<söyle-me-se-m) (VIII/239)

3.2.2.22 Emir Çekimi

II.Tekil kişiye emir eksizdir: Bunnarı götür. (IX/296)

III. tekil kişiye emir ekinde –n ünsüzü artdamaksıllaşmıştır: Sofrada ğalsıñ
(VIII/ 154) nētsiñ (< ne et-sin) (VIII/299)

Eski Türk Lehçelerinde olduğu gibi art damak ünsüzüyledir. Ünlüyle biten sözcüklerde ikinci çoğul kişi /-(I)ñ/ dir:

II.Çoğul Kişiye Emir: Hadi *gēdiñ buyuruñ geliñ* baña da. yeñ (<ye-ñ “yiyin”) (II/46) ğarışmañ (<ğarış-ma-ñ) (VI/80) “karışmayın”. Geçiyö emme öyle deyoK ya siz *ğarışmañ* dēyo ben bilirim dēyo (VI/79-80). Şēyiñ içine *atmañ* (<at-ma-ñ)(V/9). gözünüzü seviyim baK barmağım ğopdu (V/9). daş gibi adam *oluñ* (XIII/153)

III. Çoğul Kişiye Emir: Sağ_olsunnā (XIII/216).

3.2.2.23 İstek Kipinin Çekimi

I. tekil kişi: bakēn (<bak-ayın) (V/6). alīm (<al-ayım)(XIII/121) , ètdirem (<et-dir-eyim) (IX/204) gidiyim (<git-eyim) (IX/270) varam (<var-ayım)(VIII/292) n’apīm (XIX/14)(<ne yap-ayım)

Günümüz Türkiye Türkçesinde I. tekil ve I. çoğul kişiye emir dil bilgisi kitaplarında istek kipine aktarılmıştır.

I. çoğul kişi: n’apalım (<ne yap-alım) (XII/12). baķam (bak-alım)(VIII/624)

Asıl istek kipi {+A} dır. Ancak Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında bütün çekimlerde rastlamamıştır.

II. Tekil: olasıñ (<ol-a-sıñ) (I/15).

Allah gösdermeye (VIII/129). ğurtaraK (<ķurtar-a-ķ)(XXII/123)

3.2.3 Eylemlerin Birleşik Çekimi

Birleşik çekim iki çekimli fiilin bir araya gelmesinden, birlikte kullanılmasından ibarettir. Birleştirilen iki çekimden biri şekil ve zamanı, diğeri de

başka bir şekil ve zamanı karşılayarak birbirine bağlanan iki şekil ve zamanı birlikte ifade ederler (Ergin, 2003: 320).

Eylemler her zaman yalın çekime girmemekte bazen çekimli bir eylemin üzerine ekeylemin belirli, belirsiz ve koşul çekimini de almakta böylece hikâye, rivayet, koşul çekimi sağlanmaktadır. Metnimizde birleşik çekimin bütün kişilerle örneğine rastlanmasa da, oluşturulan metinde bulunan birleşik çekimler örneklendirilmiştir.

3.2.3.1 Şimdiki Zamanın Hikâyesinin Çekimi

I.tekil kişi: bişiriyodum (VII/183).

II. Tekil kişi: diyoduñ (XIII/317).

III. Tekil Kişi: gidiyodu (VII/173). içiyodun (IV/5).

I.çoğul kişi: ğaldırıyoduğ (VII/170) dëyoduĖ(VII/125), yazışiyoduğ(XIII/264), ekiyoduğ (XIV/17).

III. çoğul kişi: Ėurut-u-yor-lar i-di > ğuruduyollardı (VII/199).

Bir eylemin şimdiki zamanlı çekimi, ulaçlı birleşik eylemle sağlandığında da şimdiki zamanın Hikâyesi çekimine girmektedir.

I. Tekil Kişi: yatıbdurudum (<yat-ıp dur-ur i-di-m) ben.(VIII/225).

I.çoğul kişi: Ekmek yiyibduruduk (<yë-y-ip dur-ur i-di-k) “ekmek yiyorduk”(VIII/131).

3.2.3.2 Şimdiki Zamanın Hikâyesinin Olumsuz Çekimi

Bu birleşik çekim geçmişte süreklilik bildirmektedir. Zaman ifadesini ekeylemin aldığı ek karşılamaktadır.

I.tekil kişi: sevmiyodum (<sev-me-yor i-di-m)(VII/180).

3.2.3.3 Şimdiki Zamanın Rivayetinin Çekimi

Geçmişte başkalarından duyulan bir eylemin sürekliliğini bildirmektedir.

III. tekil kişi: gılıyomuş, o zaman bundan galın çamları deviriyomuş (XIII/314-315)

geziyomuşuK (<gez-i-yor i-miş-ik) (XIV/159).

III. çoğul kişi: dağıdıyolarmış (<dağıt-ı-yor-lar i-miş)(XVIII/60).

3.2.3.4 Şimdiki Zamanın Olumsuzunun Rivayetinin Çekimi

bilmiyomuş (XXI/205).

dutmuyomuşuK (XIV/160).

3.2.3.5 Şimdiki Zamanın Koşulunun Çekimi

söylüyosañ (söyle-yor i-se-ñ) (XIII/132).

ëdiyollarsa (<ët-i-yo-r-lar i-se) (VII/177).

3.2.3.6 Şimdiki Zaman Koşulunun Olumsuz Çekimi

gonuşmuyosam (< konuş-ma-yor i-se-m)(XXII/7).

3.2.3.7 Gelecek Zamanın Hikâyesinin Çekimi

I.tekil kişi: èdecēdim (< et-ecek i-di-m) (XXIII/138)

II.tekil kişi: almācadīñ(< al-ma-y-acak i-di-ñ) (VIII/244)

III. Tekil Kişi: , kesilcēdi (XIV/218)

I.çoğul kişi: çağırcādıK (<çağır-acak i-di-k) (XV/108)

III. çoğul kişi: yapacaKlardı (< yap-acak-lar i-di) (XXI/67)

3.2.3.8 Gelecek Zamanın Rivayetinin Çekimi

olcāmıſım (<ol-acak i-miſ-im) (XV/63)

etcēmıſ (<et-ecek i-miſ) (VIII/510)

durcāmıſ (<dur-acak i-miſ) (VIII/555)

ġalcāmıſıK (<ġal-acak i-miſ-i-k) (XV/13)

gelecēmıſiñiz(<gel-ecek i-miſ-siñiz) (XXIII/138)

3.2.3.9 Gelecek Zaman Hikâyesi Soru Çekimi

gelecek miydi(<gel-ecek mi i-di) (VIII/239)

3.2.3.10 Gelecek Zamanın Koşulu Çekimi

yapacāsañ (<yap-acak i-se-ñ) , (VIII/466)

eġleşekseñiz (<eġleş-ecek i-se-ñiz) (VIII/216).

gitcēseñ (<git-ecek i-se-ñ)

3.2.3.11 Belirli Geçmiş Zamanın Hikâyesinin Çekimi

Aldıdım (< al-dı i-di-m) (VIII/329), yazıldıydım (XIV/6)

dēdiñ midin (< dē-di-ñ mi-di-n) (XXI/279)

Dedīdi (< dē-di i-di) , evlendīdin (<evlen-di-di-n) (IX/157)

ġoduyduK (< ġo-du i-di-k) (XXI/91)

3.2.3.12 Belirli Geçmiş Zamanın Koşulunun Çekimi

Bişirdiysem (<bişir-di i-se-m) (XIII/201) yaPdīsam (< yap-dı i-se-m) (VIII/490)

Yapdıysañ(< yap-dı i-se-ñ) (VII/274)

3.2.3.13 I. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Koşulunun Çekimi

bilmişdirseñiz (XXI/55)(< bil-miş-di i-se-ñiz) ({-dir} tahmin ya da kesinlik bildirir. –dir çekimli eylemin sonunda değil de, asıl eylemin çekiminden sonra kullanılmıştır)

3.2.3.14 Belirsiz Geçmiş Zamanın Rivayetinin Çekimi

olmuşmuş (< ol-muş i-miş) (XI/129)

almışımı (< al-mış i-miş) (XIII/6)

3.2.3.15 Belirli Geçmiş Zamanın Hikâyesi Soru Çekimi

Tahtacı Türkmenleri'nin ağzında belirli geçmiş zamanın hikâye çekiminde “mI” soru eki, “-mI i-di” (>mIdI / -mIyDI) yapısı, yazı dilindeki “-IncA/-UncA, -dİğI zaman, -dİğIndA, -Ir.... -mAz, -dİğI için” anlamlarında çok sık kullanılmaktadır. Bu biçim, {-IncA} ulaş ekinin kullanım alanını daraltmaktadır.

vardım mıydı (<var-dı-m mı i-di) (XXI/219)

Onu ağzına *ğatdıñ mıydıñ* hanı çİğniyoñ o ağzına bi dat vèriyo (XXI/110)

dèdi miydi (<dè-di mi i-di) (XXII/75)

3.2.3.16 II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Hikâyesinin Çekimi

dolduruKdum (<dol-dur-uk i- di-m) (VIII/230) “doldurmuştum”

ölmeyikdi (<öl-me-y-ik i-di), (XIV/155) oluKdu (<ol-uk i-di) (VII/192)

3.2.3.17 Olumsuz Eylemin II. Tip Belirsiz Geçmiş Zamanın Hikâyesi

çıKmayıKdı(<çık-ma-y-ık i-di-m)

3.2.3.18 Geniş Zamanın Hikâyesinin Çekimi

doğrardım (<doğra-r i-di-m) (XXI/209)

Orda onla bi şiler añladırđın (<anlat-ır i-di-n). (XIII/197) gidil̄idin (<git-i-l-ir i-di-n) , (IX/185) Herkez yemeK *getiridin* (<getir-ir i-di-n) evden (VIII/198), sürül̄üdü (XI/21)

yapardıK(II/15),ğurudurduK(XIII/165),dizerdik(XIII/165) , yirdiK (XIII/169),

ğapadıllardı (XIV/149), oturlardı(<otur-ur-lar i-di-n.) (XXIV/36)

3.2.3.19 Geniş Zamanın Hikâyesi Soru Çekimi

I.çoğul kişi: düşer miydiK? (<düş-er mi i-di-k) (XXI/29)

3.2.3.20 Geniş Zamanın Rivayetinin Çekimi

söylerimişim (<söyle-r i-miş-im)(IX/271), sarılırmışım (<sarıl-ır i-miş-im) (XI/79).

tamamlarmış (<tamamla-r i-miş-im) (XVIII/33), İki oduncu varmış *gidellermiş* (git-er-ler i-miş) odun *getirillermiş*(getir-ir-ler i-miş), satallarmış evi geçindirilermiş. (XIII/235)

3.2.3.21 Geniş Zamanın Olumsuzunun Hikâyesi Çekimi

III.tekil kişi: tutmazdın (tut-maz i-di-n) (IX/266) (<tut-maz i-di-n), gidilmezdin (IX/185) (<git-i-l-mez i-di-n) verilmezdi (XV/33)

I.çoğul kişi: yapmazdık (II/53)(<yap-maz i-di-k) inmezdik (XV/43), gıyamazdıK (XV/95)

3.2.3.22 Geniş Zamanın Olumsuzunun Rivayetinin Çekimi

bakmazımıışım (VIII/427)

olmazmış (VIII/427)

yollamazlarmış (XIII/115) , içmezlermiş (XXII/156)

3.2.3.23 Geniş Zamanın Koşulunun Çekimi

olursam (<ol-ur i-se-m) (XVIII/55)

yaparsañ (<yap-ar i-se-ñ) (VII/274), *isderseñ* (<iste-r-se-ñ) (VII/193) *gelirseñ* (<gel-ir-se-ñ) (XIV/42).

durusa (<dur-ur i-se) (XVI/24)

annaşırsaK (<anlaş-ır i-se-k) (IX/479)

gel̄iseñiz (<gel-ir i-se-ñiz) (VIII/563), *ol̄usañiz* (ol-ur i-se-niz) (XIV/232)

3.2.3.24 Geniş Zamanın Olumsuzunun Koşulunun Çekimi

Geymezsem (<gey-mez i-se-m) (VII/282), *doldurusam* (< doldur-ur i-se-m) (XIV/56)

dēşirmezseñ, (IX/67) *olmazsañ* (XVI/16) (<ol-maz i-se-ñ)

batmazsa (VIII/595) (<bat-maz i-se)

bulamazsañız (<bul-a-maz i-se-ñiz) (IX/146).

3.2.3.25 Geniş Zamanın Olumsuzunun Rivayetinin Çekimi

İçmezimiş (<içmez i-miş) (VII/203)

3.2.3.26 İstek Kipinin Hikâyesinin Çekimi

I.tekil kişi: *yapaydım* (XIV/45) (<yap-a i-di-m)

III.tekil kişi: *Olmaydın* (IX/68) (<ol-ma-y-a i-di-ñ)

I. çoğul kişi: *toplanaydıK* (XIV/218)(<toplan-a i-di-k).

3.2.3.27 Katmerli Çekim

Katmerli birleşik çekim, asıl fiil kipine i- fiilinin iki şeklinin arka arkaya getirilmesi ile ortaya çıkan çekimdir. Birleşik çekimde asıl fiil kipine i- fiilinin bir şekli

getirilmektedir. Katmerli birleşik çekim ise buna i- fiilinin bir şekli daha eklenmek suretiyle yapılır (Ergin, 2003: 328).

Ulki ābe mi vardı ilk eveli burda, buranñ şëysi ondan *soruluyomuşmuş* (VII/132). (<sorul-u-yor i-miş i-miş) “Şimdiki Zamanın Rivayetinin Rivayeti”; *kaķamıyomuşmuş* (XXII/49) (<kalk-a-ma- yor i-miş i-miş) “şimdiki zamanın olumsuzunun rivayetinin rivayeti”; *alacāmışmış* (XXI/57) (<al-acak i-miş i-miş) “gelecek zamanın rivayetininin riivayeti”

3.2.4 Ortaçlar

Türkiye Türkçesinden farklı bir kullanım yoktur. ancak {-AsI} ortaç eki Türkiye Türkçesine göre daha sık kullanılmaktadır.

Yiyesim gelmez (VII/196)

oturası gelmiyo (VII/100) Bkz. {-AsI+y+A} ulacı.

Gitcēm yeri biliyom (XV/66-67).

Sayacağın belki yarısı Hasan, Hüseyin. (VII/125).

Her *gitdiğın* yirden gamçalayıP geliyoñ (VIII/382).

Gelen vasıtalardan ordan geliyo ya vasıta (VI/300).

3.2.5 İlgeçler

“İle” ilgeci araç durum ekiyle kalıplaşarak kendinden önceki sözcüğün son hecesine göre uyuma girmekte, ünsüz benzeşmesiyle “ile+n” > {-(I)nAn} biçimini almaktadır. Bazen sonundaki /-n/ ünsüzü düşmektedir.

çocuqlannan (<çocuk+lar+ı ile+n) (XV/88)

goyunna (<göyün ile+n) (XIV/128)

boyumuna (XIII/2) (<boy+u+m ile+n) beraber “boyumla” bu örnekte araç durumu eki ilgeç ekleştikten sonra erimiştir.

-Dİk ğadar “ diğİ kadar”

Elimden geldiK ğadar (XV/69)

3.2.6 Ulaçlar

Asli ulaçların yanında ortaç eklerinin üzerine gelen ad durum ekleri ile ulaç kurulabilmektedir. Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında da {-AsI}eki üzerine +A yönelme durumu eki getirilerek “-dİğİ için, -dİğİ zaman, -IncA, -dİğİndA” işlevlerinde bir ulaç yaratılmaktadır. {-AsI+y+a }

{-AsI+y+A} “-dİğİ için” Buldumu èdiyom yèyom, yalıñız *olasıya* “yalnız olunca, yalnız olduğum için...” (II/ 123).

Gelmezler, ıcık *durasıya* toplanır kölge basdı mı burā öyle toplanıyolar. (VI/278)

Altımdā ğatır, bōle bosTan beklemeye gidiP giderdim, bi ürkdü biyō zūP *düşesiye*(düşünce) (VI/159-160)

Oğlan *ölesiye*(ölünce) çoğunu ğaybètđim çocūm. (VIII/476)

{-mAz+dAn }

Ben *gitmezden* (X/15) “gitmeden”

Germencik’e *gelmezden* (X/15) “gelmeden”

Eski Anadolu Türkçesinde {-IncAgAz} biçiminde görülen ulaç eki, Aydın İli ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında bu biçimbirimindeki /-g-/ ünsüzünün

düşmesi ve son ses /-z/ nin tonsuzlaşmasıyla ek –IncĀs (<-IncAğAz) biçimini almıştır.

Horasan’dan geleken orda otumuşla, *oturuncās* hayvannarı çoluK çocuK akraba ne vāsa yavaş yavaş geliyollamış (XI/ 108-110).

Gelincēs dedemiñ dedesi göçmen olarak gelen. (XI/111)

Ölçünlü Türkiye Türkçesindeki bütün ulaç ekleri Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında da kullanılmaktadır.

{-All} ulaç eki

Benim beyim öleli on iki sene oldu. (I/36).

“i-ken” ulacı kendisinden önceki sözcüğe eklendiğinde önceki sözcüğün son hecesine göre uyuma girer.

Orda *oturaқан* esgiden asgere zaptiye denimiş, onnar gelmiş (XI/110).

Gelēken hayvannarıñ yanında *nāriyoñuz* burda neden gōnduñuz dēye çadırlara dēmiş ki tabi diñlenceklē sabaha yola çıKcaKlā (XI/111).

Dağlarda ğaÇmışlar *saқlanıқан* idarelik yapacāz diye ağaç odunnarı **indiriken** Tahtacı ğalmış adları (II/ 50-51).

i-ken ulacının Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında kendinden önceki sözcüğe birleştiğinde ünlü uyumuna göre ünlüsünün değişmesi yanında pekiştirme ilgeciyle kullanıldığı da görülür.

yüzlerkene (< yüzle-r i-ken-ne) (VIII/145).

dikilirkene (<dikil-ir-ken-e) (XIV/90).

ğonuşukana (<konuş-ur i-ken-ne) (XIII/146).

Kuzey Kıbrıs Türk ağızlarında olduğu gibi iken ulacının ince ünlülü sözcüklerle kullanıldığı da kalın ünlülü kullanımına da rastlanır.

biçerķana(<biç-er i-ken-ne) (VIII/98)

-iken ulacının –n’siz kullanımı da görülür: iki aylık k (<aylık i-ken) (VIII/532)

gövdesinde geldi.

Ulaç eki olarak {-dıķsıra } “-DıkçaA” biçimbirimine de rastlanmaktadır (Tor, 2014: 51).

İnsannarına *baķdıķsıra* demiş imrendim kendi yatāmdan kaçmaya imrendim demiş. Bizim köylüye *baķdıķsıra* ĩrenmiş adam kaçmış (XXII/60-61).

Çekimli eylemlerden sonra gelen soru ekiyle de ulaç işlevinde birim elde edilir.

çıķdın mı “çıkınca, çıkdığı zaman”

Ünlü Ulaç Ekleri: a,e,ı,i

“bil-” yardımcı eylemiyle kurulan birleşik eylemlerde asıl eylem yazı dilinde –A ulaç ekini alırken, Tahtacı Türkmenleri’nin ağızında –I/-U ulaç ekini almaktadır: *Gēdibiliseñiz* (<get-i bil-ir i-se-ñiz) ıhı aşşāda vardır (VI/218)

On altı yaşındağı çocuķ ğocaya mı hızmaT *ēdibili?* (<ēt-i bil-ir) (IX/27).

Bāçaya gidibiliyoķ (XIII/14).

gidebili mīm? (< git-e bil-ir mi-y-im) (XVIII/71).

yapdıra yapdıra (XIII/256).

Ulaçlar çekimsiz olmasına rağmen, –ArAk ulaç eki üzerine çıkma durumu eki pekiştirme amaçlı getirilebilmektedir. {-ArAk+dAn}

olaraKdan, saKlıyaraKdan(XIII/268), yaKaraKdan (XXII/155).

3.2.7 Ekeylem

Muharrem Ergin ek fiili “eskiden cevherî fiil, cevher fiil denilen bugün isim fiil veya ana yardımcı fiil diyebileceğimiz i- fiilidir” diye tanımlar. Ayrıca bu fiilin görevi için de “belirli çekim şekilleri ile vazife görerek bir yandan birleşik fiil çekimlerinin temelini kuran, öte yandan bütün isim ve isim şekillerini fiil kalıbına sokarak onları fiilleştirerek isim cümlelerini ortaya çıkarır (Ergin, 2003:314).

Ek eylem ad soylu sözcüklerin yüklem olarak kullanılmasını, eylem tümcelerinde ise birleşik çekimleri sağlayan eylem çeşididir (Eker, 2002: 282).

Tahtacı Türkmenlerinde ekeylem belirli geçmiş zaman, belirsiz geçmiş zaman ve koşul kipi çekiminde korunarak getirildiği sözcükle birleşik kullanılmaktadır. Ekeylemin düşmesi örneği çok azdır.

3.2.7.1 Ekeylemin Bildirme Kipi (Geniş-Şimdiki Zaman) Çekimi

Konuşma anındaki durumu bildirir.

I.tekil kişi: gızıyım (IX/208), yalnızım (IX/113), çalışғанım(XIV/28).

II.tekil kişi: dağdasıñ (VII/178), kimlerdensiñ (I/8), mecburundasıñ (XIII/151).

III. tekil kişi: Bizim âdeT yoKdur. (IX/316). geçmişdur(VIII/285).

Tahtacı Türkmenleri’nin ağızında I. Çoğul kişi eki genellikle –(I)k’dır.

I.çoğul kişi: *FakiriK* emme çalışdıK etdiK çocüm. (VI/68) Biz *yoKSuluK* onlar varlıklı. (VI/77) Bêş *gişiyiK* dimiş bizim Ali (VIII/ 269) kökenliyiz(XIV/211), Türkmen Alevîsiyiz(XIV/212/213) Vêrelim gē vêrelim, vêrelim biz *yoKSuluK* onlar varlıklı (VI/76-77). Hep elden emekliyiz biz (XXIII/119).

II.çoğul kişi: Kimiñ *gızısıñiz?*(IX/306) genÇsiñiz (IX/468).

{–dur} bildirme eki zaman sınırlaması yapar.

Daha iki üç *senedur* gêtmez oldu çocuklar bilene gèdiyodu bizim. (VI/9)

O da çalışıyo on bêtş *senedur* bi işde çalışıyo Bodrum’da (VI/82)

{–dur} bildirme eki çekimli bir eylemden sonra tahmin bildirmektedir.

(Olasılık bildiren –dur bildirme eki Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında kişi ekinden önce kullanılmaktadır:

Çocūkan oynamışdurum (VIII/676).

yatmışdursıñ (VI/275).

Bildirme eki genellikle yuvarlak ünlölüdür. Kalınlık incelik uyumuna bazen uyar bazen uymaz.

Bişmişdur(VIII/635) / bişmişdür(VIII/636).

3.2.7.2 Ek Eylem Bildirme Kipi Olumsuz Çekimi

I.tekil kişi:Burda hiç memnun dēlim(VIII/520). susuz değılim (XIII/114).

I.çoğul kişi:Yörük değıliK (VII/156)

3.2.7.3 Ekeylem Bildirme Kipi Olumsuz Soru Çekimi

Ben ğardaşımıñ ğızı *değıl miyim?* (XXIII/176).

Bu keşkek dēl mi? (I/12).

Hepimiz insan *değıl miyiK* çocūm biz? (8/413).

3.2.7.4 Bildirme Soru Çekimi

Bekâr mı-ñ? (I/28) (iyelik kaynaklı) sen mi-ñ (I/36).

Alevî mi-siñiz?(XIV/182) (adıl kaynaklı)

3.2.7.5 Ekeylem Belirli Geçmiş Zaman Çekimi

Geçmişteki durum verilir.

Görevdeydim (<görev+de i-di-m)(X/9), gencidim (<genç i-di-m) (XVIII/40).

Hii bizim gız òle ètdi ıçık kilo aldıydı, *zayıfıdı*(VI/224-225),. Ğadın *hâkimidi*

(VIII/542) *Güzel_idi* (VIII/30), *yoğudu* (VI/9) *éiydin* (<éyi i-di-n)(VIII/365)

sağdın (<sağ i-di-n) “sağdı”(IX/306), *öyleydi* (VI/165).

ÇoK *irezilidiK*(VII/664). *ufağdıK* (VIII/35).

3.2.7.6 Eylemin Belirli Geçmiş Zamanının Soru Çekimi

Aldıñ mı? (VIII/556)

Madran’da ev *var mıydı?* (VII/155).

Sahibiniñ *miydi?*(VII/167) şeker *miydi?* (XVIII/43)

3.2.7.7 Ekeylem Belirsiz Geçmiş Zaman Çekimi

Rum köy+ü i-miş > Rum *köyüymüş* (VII/144).

Varımış (<var i-miş) (II/59) Ek eylem ekleştiğinde genellikle ünlü uyumuna uydurularak korunur.

yoğumuş (<yok i-miş) (II/83).

neymiş (<ne i-miş) (IX/277).

çoğumuş (VIII/415).

dèyesiymiş (XIV/241).

3.2.7.8 Ekeylemin Koşulunun Çekimi

darğınısam (<darğın ı-sa-m) (VIII/288).

dürüsüseñ (<dürüst i-se-ñ) (VII/297).

acısañız< aç i-se-ñiz (VIII/562)

kökdeyse

3.2.7.9 Ekeylemin Katmerli Çekimi

Canlı eylemlerde olduğu gibi ekeylemde de katmerli çekime rastlanır. Bir adın üzerine ekeylemin iki çekimi üst üste gelir.

ağaÇmısmış (<ağaç i-miş i-miş) (XI/139).

3.2.8 Ulaçlı Birleşik Eylem

Eylemle birleşik eylem yapan yardımcı eylemler ise bil-, ver-, gel-, gör-, dur-, kal-, yaz-, koy(ko-) eylemleridir. Bunların başına eylemlerin vokal, nadir olarak da –ıp, -ip gerendiumu getirilerek birleşik eylem yapılır. Asıl anlam gerundium eyleminin anlamıdır. Yardımcı eylemler anlamları ile değil, sadece yardımcı eylem fonksiyonu ile çekim unsuru olarak vazife görürler (Ergin, 2003: 386). Gerundiumlar ya tek başlarına zarf şeklinde kullanılırlar veya yardımcı eylemlerin önüne gelerek birleşik eylem yaparlar (Ergin, 2003: 339).

Tezlik yardımcı eylemiyle kurulan ulaçlı birleşik eylem: ilaclamıyiverdiK (<ilaçlama-y-ı ver-di-k>ilaclamıyiverdiK)(8/126), gösderiver (<göster i-ver), eniverdiñ (VI/204), sağıve (<sağ ı-ver>)(XVIII/20), atıvèrsiñ(XIII/295), èdiverĩ (<et i-ver-ir) (XIII/6).

Yeterlik yardımcı eylemiyle kurulan ulaçlı birleşik eylem: ğurtarabildiK (<ğurtar-a bil-di-k) (VIII/481).

Tahtacı Türkmenleri'nin ağzında, yardımcı eylem mastardan sonra yönelme durumu ile kullanılarak başlangıç bildirir.

ètmē dur- “etmeye başlamak” (XXIV/38).

Dikmeye dur- “ başlangıç bildiren yardımcı eylem” (VII/98).

aramaya dur- “aramaya başlamak”

{-dur, -gel, go-} yardımcı eylemleri {-IP} ulaç ekini alan asıl eylemle birlikte

süreklilik bildirme göreviyle kullanılır. (bkz. şimdiki zaman çekimi)

Gelibeliñ (< gel-ip gel-ir-i-ñ)(VIII/127) (ayrıca bkz. şimdiki zaman çekimi)

yihibduruduK (<yè-y-ip dur-ur i-di-k) (VIII/141) (ayrıca bkz. şimdiki zaman çekimi).

yèyeĝo (<ye-y-e ĝo) (I/25).

Bölüm 4

SÖZ VARLIĞI

Yirmi beş metinde geçen Ölçünlü Türkiye Türkçesinde bulunmayan sözlerin listesi metinlerin sonuna eklendi. Bu bölümde söz varlığından örnekler sunulacaktır.

Batı grubu ağızlarında ve Yörük Türkmenlerinin ağızında da görülen sözcükler Aydın ve yöresi Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında da yaşamaktadır.

hindi (I/61,I/68...) <indi

Nurettin Demir bu tür sözcüklerde ş->s->h- değişimi olduğunu belirtmektedir (1996: 66). Ancak bu sözcüklerde ön ses /h-/ türemesi de düşünülebilir: indi> hindi “şimdi”

“Hindi” sözcüğünün pekiştirme ilgeciyle eklediği düşünülebilir: İndi ök> hindik

hindicik (<indi+cik> (VI/29), hincicik (<indi+cik> hincicik) (VI/118), hindiki (<indi+ki> (II/31), hindikilerden (<indi+ki+ler+den> (VII/26), hindilik (<indi+lik> “şimdilik”),(VI/113) hindi sözcüğü hem yapım hem de ad çekim eklerini alabilmektedir.

Yine Batı grubu ağızlarında ve Yörük ağızlarında görülen, gösterme adılı ve gösterme sıfatı olarak kullanılan *hu* (I/24...) ve *ho* (I/56...) sözcüklerine Aydın ve çevresi Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında da rastlanır.

“hu” ve “ho” gösterme adıları bütün ad durumu çekimlerine girer:

hunu (<hu+n+u> (I/35...), hunnarı(<hu+n+lar+ı> (I/47...), hundan (<hu+n+dan> (I/52), hura (<hu+ra> (I/23...), hullarda(<hu+ra+lar+da> (VI/233), huruya

(<hu+ra+y+a) (VIII/210), hurda (<hu+ra+da)(I/21), hurdan (<hu+ra+dan)(VI/49)
hurdaki (<hu+ra+da+ki)(II/144) hõle (<ho eyle) “şöyle” hõyle(II/79).

Yörük ve Tahtacı Türkmenlerine ait sözlerden bir diğeri de “endē / endeği / endeki” sözcüğüdür. Nurettin Demir, Derleme Sözlüğü’nden örnekler göstererek sözcüğün “h-”li ve “ş-”li türevleri üzerinde durmuştur. “Endē” biçimi, öteki türevlerine göre en sık kullanılan biçimdir. Bu sözcük, gösterme adlı ve gösterme sıfatı olarak kullanılır, bir adın alabileceği bütün çekim eklerini alır. Eğer “endē” ad durum eklerinden biriyle genişletilmemişse, cümlede genellikle sıfat olarak kullanılır. “endē” sözcüğünün çekimli biçimleri, çekimli bir adın cümlede alabileceği her türlü görevi üstlenir. Aldığı eke, girdiği biçime göre özne, tümleç, yüklem olabilir; bir ad tamlamasında tamlayan olarak da kullanılabilir:

endere (I/24), endeği (VI/92), endeğini(VIII/267), endēniñ (VIII/381),
endeğine(VIII/323), endekiler(XII/24), endēnde(IX/390), endēnden (VII/226).

Aydın İli ağızlarının söz varlığı açısından belirleyicileri arasına nahal ve nāl “nasıl” sözcükleri de alınabilir. Derleme Sözlüğü’nde de (IX/3233) nahal “1.Nasıl, ne durumda” anlamıyla Isparta, Denizli, Aydın yanında Mersin –İçel’de de gösterilmiştir. Bu biçim de, sözcüğün kuruluşuna ışık tutabilir: ne hal(?)> nahal>nahıl >nāl (IX/129).

Tahtacı Türkmenleri yaşamlarına yeni giren kavramlara, alet edavatların işlevlerine göre adlar vermişlerdir. “Hamarat” adı insanlar için kullanılırken, nesneye aktarılmıştır.

4.1 İkilemeler

Günümüzde ikilemeler de dillerdeki kalıplaşmış yapılar arasında ele alınmaktadır.

Türkçe ikilemeler yönünden çok zengin bir dildir. İkilemeler genellikle her tür sözcüğün yinelenerek kalıplaşmasıyla oluşur (Toklu, 2003: 111).

Türkçenin söz varlığında her döneminde yer alan ikilemelere Tahtacı Türkmenleri'nin ağzında da sık rastlanmaktadır.

Türkiye Türkçesindekinden çok farklı ikilemeler bulunmaktadır:

ğımış ğımış “kıpır kıpır” (VIII/575).

haydur huydur (XIV/248,249) “çabucak, alelacele, hızla”

ımık ımık (VIII/181)“pişirilen yiyecekler ve yanan ateş için yavaş yavaş, ağır ağır anlamı taşımaktadır.”

ılım ılım (XIII/179,180)“ımık ımıkla aynı anlamda kullanılmaktadır.”

Ulaçla kurulan ikilemeler de vardır.

aşa şaşa (VI/100): “bocalaya bocalaya, şaşarak, deneye yanıla”.Bu örnekte ses benzerliği olan sözcüklerle bir ikileme kurulmuştur.

yalmana yalmana(XIII/77) “ susayan insanların dil ve dudak hareketini ifade eder.

Yansımalı sözcüklerden türemiş adlar ve eylemler olmakla birlikte oluşturduğumuz metinlerde yansımalar daha çok ikileme olarak kullanılmıştır.

Bıdırtı (<bıdır-tı)(VIII/606).

buh buh (VI/227).

Şar şar şar (VIII/604).

Foh foh (VIII/601,602).

lep lüp (XXV/9).

Bezen ikiden fazla tekrar edildiği de görülmektedir.

Çıkkık çıkık çıkık (XI/127).

m-'li ikilemelere de sık rastlanır.

perhiz merhiz (IX/91).

bölce mölce (XXI/174).

gozok mozok (VI/202).

marıl murul (XXI/261).

fasille masille (XIV/151).

kupa mupa (XXI/242).

yataK mataK (XXII/62).

gaynana maynana (IX/259-260).

toKmā moKmā (XXII/162).

Zıt anlamlı sözcükler yan yana gelerek oluşan ikilemeler

artık ėsik (XIV/236).

ölüm ğalım (XXII/42,43).

Derlenilen metinlerden şu üçlemelere de rastlanmıştır.

Vara vara vardım (XXI/78).

Dolu dolu doldurmuşlar (XXI/74).

4.2 Kalıp Sözcükler / İlişki Sözcükleri:

Söz varlığı içinde yer alan bu öğeler, bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması âdet olan birtakım sözcüklerdir. Doĝan Aksan bu sözcükleri

dilbilimde kalıp sözler ya da ilişki sözleri terimiyle karşılamaktadır. (2006:34) Osman Toklu ise bu sözlere iletişimsel sözler demiştir.(2003:109) İnsanlar arasındaki ilişkilerde kullanılan selamlaşma, vedalaşma, iyi ya da kötü dilek sözleri, saygı ve nezaket gereği söylenen sözler kalıp sözler arasında yer alır.

Allah’ıma bin kere şükür (XXI/200). Sizden iyi olmasın (XIV/180). Andığımız yerden ırak (XXI/251).Allah’ın emri (XIV/2). Allah rahmet eylesin (II/26). Hak kı helal et. Benim elim değil Eşe, FaTma anamızın eli (XIV/147). Söylemesi ayıb(VIII/23). Halal hoş olsun(XXI/94). Afıyed şeker ossuñ (VIII/374). Ağzında bulunsuñ (I/46). Canları sağ olsun (VIII/324).

4.2.1 Dualar

Bugün Türkçede geniş bir yer tutan kalıp sözler (ilişki sözleri) incelenecek olursa bunların büyük ölçüde İslamlık terminolojisinden, özellikle “Allah” kavramından yararlandığı görülür (Aksan, 2006:27).

Allah ğabul etsin. Helâl hoş olsun yerden göğ e ğadar (XXI/95).

Evine mutluluğlar yağsin. Allah dirlik düzenliK ğeçim versin (XIV/122).

Duaların çoğu inançla ilgili sözlere dayanmaktadır.

Allah dimedi (VI/49).

Allah herkezi eyi insannan ğarşılaşırsın (VIII/561).

Allah ğabul eylesin (I/50).

Ruhu şād ossuñ(VIII/566).

Allah yatak yasır etmesin(VIII/130).

Allah'ım dırnāñıza daş dēğdirmesiñ(XII/38).

Allah elden ayaktan düşürmesiñ (VIII/323,324).

Allah öteki dünyede ğavuşdurmasıñ (VIII/543,544).

Allah ğorusuñ. (VIII/ 139...)

Allah āfāTsız vèrsiñ. Cenab Allah āfāTından gendi ğorusuñ (VIII/614).

Acılarını gösdermesiñ (VIII/324).

Her şeyin hayırlısını vèrsiñ (VIII/130).

Emir Allah'ıñ (VIII/617).

Biñ biñ bereketler vèrsin Allah! Pir bereketi er bereketi vèrsiñ. (VIII/669,670)

Uruhuna varsıñ (I/50).

Kötülerden geriye durdursuñ seni, Allah (VI/126)!

Allah ğorusuñ (VIII/139).

Allah beterinden ğorusuñ (XIII/16).

Allah gösdermeye (VIII/129).

Allah seniñ ömrünü de uzun ètsiñ. (I/16).

Dosduñu dosd eyle. Düşmanlarımiñ gözünü kör èyle. Günahlarım varsa af èyle.

Vèrdiğin suaddan ayırma bizi kötülerden uzaK dut bizi Allah. Havada ğarada gelceK

olan kişilerime çoluğuma çocuğuma zaval vèrme Allah. Onları sen ğoru Allah.

Çoluğumuna çocumuna dirlik ver düzenlik ve ıdatlı geçimler ve ıBol gazancılā ver
sağlıklı ve ıderdime dermanını ver. Hasdalıklarına şifalık ver Allah (XIII/227-
232).

Elinden eteğinden esilmesuñ hayırlı gelin gāveleriñ ossuñ. Elinden etē ñden
ēsilmesiñ. Fincanıñ dolsuñ dolsuñ da yere dökülmesiñ. Eşe Fatma da yardımcıñ
ossuñ (VIII/258-260).

Bişīdīn (tenceren) daşsın daşsın da yere dökülmesun. Eşe Fatma anan yardımcıñ
olsun. Yiyenlere helāl gidenlere delīl olsun. Bir loğmanız bin belaya gadasına
aşıK(?) olsun. (XIII- 196)

4.4 Atasözleri

Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt
verici nitelikte söz; deme, mesel, sav, darbimesel.

Cümle biçiminde kurulan bu kalıp sözler hikmetli ders veren sözlerdir.

Bir dilin söz varlığı içinde yer alan atasözleri bir toplumun bilgeliğini,
deneyimlerini, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtan, yüzyıllarca yaşayabilen
sözlerdir. Hiç değişmeden kuşaktan kuşağa aktarılabildiği gibi değişikliklere de
uğrar, unutulup yitebilir (Aksan, 2006:33).

Genellikle yüklemi geniş zamanla kurulur. Yirmi beş metinde sadece bu kadar
örneğe rastlanmıştır.

Hatasız kul olmaz (VIII/278).

Dul ğarılar kapaksız ğaynar (IX/77).

Görgülü ğuş yuvasını işler; görgüsüz ğuş yuvasını dışlar (VIII/475).

Dağlar nâdar böyük olsa, yol üsdünden geçiyo (IX/359).

Töbeler ossuñ (VIII/361).

Ferah qahvelerin olsun (VIII/373,374). éyiliK gaven olsuñ. (XIII/248).

İnsana geçer söz (VIII/304).

4.5 Deyimler

Ahmet Turan Sinan belli bir anlama gelmek üzere iki veya ikiden artık kelimedenden meydana gelmiş söz öbeği olarak tanımlamaktadır. (2008:93)

Oluştığımız metinlerdeki deyimler, çoğu mastar biçiminde kurulmuştur anlam açısından da deyim aktarmasına dayanmaktadır. Deyim aktarmasına eğretilme, istiare ya da metafor da denmektedir. Eğretilme dizisel boyutta yer alan ve en yaygın biçimde kullanılan bir betidir. İnsan merkezli olan eğretilme belli bir dönemi, egemen kültürü ve düşünce biçimini de yansıtır. Eğretilme niteliklerin aktarımıdır. (Kıran, 2006: 350-351).

Başında çöP gır- (VIII/264) “o kişiden beklenmeyen bir davranış sergilediğinde istenilen bir davranışın devamı gelmesi için kullanılan bir deyimdir.”

YamıK yap-: (VII/295-296) Birine karşı yanlış davranmak

Yazı dilindeki deyimlere de rastlanır ama yazı dilindekinden daha farklı anlamlar da yüklenmiştir.

Al aşağı etmek:(VI/ 235)Öldürmek

Atasözü Ve Deyimler Sözlüğünde, etkilerini elinden alıp birini yerinden uzaklaştırmak, atmak, kovmak; kapıp yere vurmak; bir şeyi veya bir kimseyi güç kullanarak devirmek; kötülemek, değersiz göstermek anlamlarında kullanılmıştır. Ama metnimizde öldürmek anlamında geçmektedir.

Solü götünüñ ağzında ol- (IX/4)“Her ihtiyacında yanında olmak”

Sol dur- “Soğuk ve ilgisiz davranmak”

Leblebiden nem al- (VIII/310) “en küçük bir olay veya davranıştan olumsuz etkilenmek”

Anadan doğma gimi ol- (VIII/594) “dertsiz, tasasız, sağlıklı bir duruma gelmek”

Eceli kişnemek (IX/131)“ ölümü veya yok olması kaçınılmaz duruma gelmek”

Ağzınıñ içine bakmak: (XIII/218) Pür dikkat dinlemek

Gözü tut-: (IX/13) beğenmek, gözüne kestirmek.

Gözü açık olmak: (IX/61) Oğlanıñ güccüKTen gözü açığdın onuñ

alTı oK K̂yap- : (XV/97) şaka yollu birinin kollarından ve bacaklarından tutup yukarı kaldırarak sallamak veya götürmek.

Bölüm 5

SONUÇ

Aydın İli ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağızı genelde Batı grubu ağızları özellikleri taşımaktadır. Batı grubunun ses açısından belirleyici özelliklerinden biri olan art damak /ñ/ ünsüzü, Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında da sözcük bünyesi ve eklerde korunur. Mersin İli ağızlarında Tahtacı Türkmenleri de dahil Türkçenin aslî ünsüzlerinden olan /ñ /ünsüzü korunmuştur (Tor, 2006: 456). Daş gibi adam *oluñ* (XIII/153). Deñizlililer'in (XIII/194). Karadır Kaşlarıñ.(XIV/78) Amcañ(XIV/78) coşduñ (XIV/79)

Yine Batı ağız grubunun belirleyici ses özelliklerinden olan k-> ğ- değişimi; Balıkesir, Mersin ve Bayındır Tahtacı Türkmenleri yanında Aydın İli ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında da görülmektedir (Mutlu, 2010: 30; Merhan, 2014: 164). Aydın İli ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında dalgalı söyleyişe de rastlanmaktadır. Ölçünlü Türkiye Türkçesine özentisi nedeniyle bir kaynak kişinin aynı sözcükte bazen /k-/yi koruduğu, bazen de genel ağız özelliklerine uyarak /ğ-/nin kullanıldığı dikkati çekmektedir. Aydın ili ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında genellikle e > i iyice daralmaktadır. Bazen de bir kaynak kişinin ağızında kimi sözcüklerde kapalı /è/'nin korunduğu hem de bazı sözcüklerde /i/li kullanımına

rastlanmaktadır: YidiK biz yidiK hemi laf idiyoK (VIII/580). Dème didi çapaya gıtdiK ğadın o dèdi, beberiye o dèdi, öksürüğe didi (VIII/429).

Türkçede adıl kaynaklı II. tekil kişi eki beklenen eylem çekimlerinde aynı kişinin ağzında bile hem adıl kaynaklı {-sİñ} hem de iyelik kaynaklı {-(I)ñ} ikinci kişi ekinin kullanımına rastlanmaktadır: *ëtmēceñ, bozmucaḡsıñ* (XIII/115-117). *ġatıyosuñ, bez baġlıyoñ* (VIII/183). II. çoğul kişide de adıl kaynaklı kişi eki beklenirken iyelik kaynaklı kişi ekinin kullanımına da rastlanır. *ne aġlıyoñuz* “ne aġlıyorsunuz”

Gelecek, geniş, şimdiki ve belirsiz geçmiş zamanda I. çoğul kişi hem {-(I)K} hem {-Iz} biçiminde kullanılır. Fadma anamızıñ eli *deriz* niyāz *ëderiz*(XIV/137). *ëdmiyomuřuK* (XIV/137,160). daş *dikiyoK* ocaġıñ keñerine hōle. Ordan çevirmeden o ekmeġe daş *dutuyoz* (VIII/163). Altı ġızıK biz. Sāt daha iki buçuġa gelmeyiK (XIV/39).

Aydın yöresi Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında belirli geçmiş zaman üçüncü kişide /-n/ ünsüzü görölmektedir. Leyla Karahan bu /-n/ ünsüzünün türeme bir ünsüz olduğunu belirtmektedir (2012:233) Bende *varıdın* (VII/80) Ėaburġası *ġrıdın* (II/22). Esgiden husūř *gidilēdin* (IX/185).

Ses olayları dışında ünlü uyumu tamdır. Ancak bildirme eki genellikle kalın ve yuvarlak ünlölüdür.

Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında da Aydın ağzının da etkisi görölür. Tahtacı Türkmenlerinde ulaçlı birleşik eylemle de süreklilik bildirilerek şimdiki zamanın

karşılanması buna örnektir. Genelde Tahtacılar da, “baña, saña” ama Aydın ili çevresinde “bene, sene” biçiminde kullanılması nedeniyle ağızlar arasındaki etkileşimle “baña, saña” yanında “bene,sene” biçimine de rastlanılmıştır.

Aydın ağzında olduğu gibi Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında da {-AsI}eki üzerine +A yönelme durumu eki getirilerek “-dİğİ için, -dİğİ zaman, -IncA, -dİğIndA” işlevlerinde bir ulaç yaratılmaktadır.

Batı Anadolu ağızlarında /-r,-r/ ünsüzünün düşmesi belirleyici özelliktir. Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında da Batı Anadolu’nun genelindeki kadar değilse de /-r,-r/ düşmesine sıkça rastlanır: *geç̇ĩdi* “geçirdi” Daha çok bu ses düşmesi geniş zaman, şimdiki zaman ve çoğul eklerinde rastlanmaktadır. *olūsañız*(XIV/232), *bildirisiñ* (XIV/ , *isdiyola*(XI/136).

Eski Anadolu Türkçesindeki gibi {-dur} bildirme ekinin dar-yuvarlak ünlülü kullanılması da Tahtacı Türkmenleri’nin ağız özelliklerinden bir tanesidir. On beş *senedur* bi *işdedur* (VI/84). *ordadur* (III/6).

II. tip belirsiz geçmiş zaman ekinin /-Ik/ olması Aydın ağzında görülmemektedir, Aydın ve çevresindeki Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında görülmektedir. Mersin ağızlarında hem yörük ve yerlilerde hem Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında {-(y)Ik} eki kullanılmaktadır (Tor, 2009: 107). Ahmet Buran, Ahmet Caferoğlu’nun Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar, Zeynep Korkmaz’ın Güney-Batı Anadolu Ağızları, Tuncer Gülensoy’un Karacaoğlu’nın Şiirlerinde Dil ve Üslup, Ömer Asım Aksoy’ın Gaziantep Ağızı-I adlı çalışmalarında bu ekin duyulan geçmiş zaman görevinde kullanıldığı bilgisi verilmiştir (1996: 12).

Tahtacı Türkmenleri'nin ağızında –yor şimdiki zaman ekinin değişiklerinin kullanımı yanında genellikle üçüncü kişide {-İpduru} Aydın ilinin genelinde de görülür. Bi ev var öñünde dörT dene göyun yayılıpduru (IX/370). Bildimi añnadıpdurru (VI/33).

“hu, ho; hura, hora; höyle/höle; hindi; endē” sözcüklerinin kullanımı, Tahtacı Türkmenleri'nin ağızıyla Yörük Türkmenlerinin ağız özellikleri ve söz varlığı ile ilgili ortaklıklardır (Tor, 2006:451). Nurettin Demir, Alanya ağızında ve yaylacılığın yaygın olduğu yerleşim yerlerinde (1995:105) bulunduğunu da belirtmiştir. Bu sözcüklerin kullanımı genelde Anadolu'da yörük, yerleşik ve Tahtacı Türkmenleri'nin ortak ağız özelliğidir. “Şimdi” sözcüğünü karşılayan “hindi” yapısı “şimdi”nin alabildiği ekleri de alabilmektedir. Genellikle belirteç görevinde kullanılmaktadır. Ancak, bulunduğu yere ve aldığı eke göre anlam, dolayısıyla da görev değiştirir. Hindi sözcüğü {-cık} ekini de alabilmektedir. *HindiciK* milangaza çevirdiK (VI/29). Bu sözcük, bazen söz açıcı bir bağlaç gibi, bazen de iki olay, iki durum arasında benzerlik kurularak yapılacak açıklamalar sırasında kullanılan “sözelimi” gibi bir görev yapmaktadır. Sözcüğün, “şimdi” sözcüğünde olduğu gibi, “ök” pekiştirme ilgecinin ekleşmiş biçimiyle genişletildiği de görülür: hindi_ök > hindik. *Hindik* ordan giden oğlan da benim oğlan (VIII/344).

Yine Nurettin Demir'in (1996, 65) Derleme Sözlüğü'nden örnekler vererek Yörük ağızları özellikleri arasında gösterdiği “hu, ho, höyle”, Aydın'da her iki topluluğun da ortak kullandığı sözcüklerdendir. Hu “bu, şu” ve ho ” şu, o” sözcükleri, hem sıfat, hem de adıl (zamir) olarak kullanılır. 'Hu' ile karşılanan, gösterilen nesne, “ho” ile karşılanandan, gösterilenden daha yakındadır. “Ho” sözcüğü,

“hu”ya göre biraz daha uzaktaki varlığı karşılar, o varlığı ya da onun yerini gösterir. “Hu, ho” sözcükleri adıl (zamir) olarak kullanıldığında bir adın alabileceği bütün çekim ekini alır. “ho” sözcüğünün ünlüsü uzadığında, gösterilen de, gösterilenin yeri de uzaklaşır. “höyle” sözcüğü genellikle belirteç olarak kullanıldığı gibi sıfat olarak da kullanılmaktadır.

Leyla Karahan’ın Anadolu Ağzlarının Sınıflandırılması adlı kitabında verdiği Batı Grubu ağzlarının belirleyici özelliklerinin tümü Tahtacı Türkmenleri’nin ağzında da görülmektedir. (1996:5-8) Bunun yanında Tahtacı Türkmenleri’nin kendilerine özgü bazı ağız özellikleri de bulunmaktadır. Buna göre Batı grubunun altında Tahtacı Türkmenlerinin ağzının bir alt gruba yerleştirilebileceği söylenebilir.

Yüksek lisans tezi için verilen süre kapsamında tespit edilen yörelerden Tahtacı Türkmenlerinden derleme yapılmıştır. Daha geniş zamanda daha çok metin ve daha çok söz varlığı bir araya getirilerek bu çalışma genişletilip ve derinleştirilebilir.

Bölüm 6

METİNLER

I

Derleme Yeri: Bozdoğan/ Alamut Mahallesi

Derleme Zamanı: 30 Ağustos 2022

Kaynak Kişi : (E.K) Elif Kütük (85)

Özgür Savran ve Ayşe (67)

Meslek: Ev Hanımı

Konuşulan Konular: Kurban hayrı, cenaze.

[*Merhaba teyze nasılsın?*] Eyyim şükü, sen nēddiñ eyi miñ? [*İyyim ben de sağ ol.*]

(E.) Ğurbana mı gēdiyoñ?

5 Yörü... (Ö.S) Bak hō Baytar Hasangiliñ masasından hōle vererek vererek gel!

Bura oturalım mı? [*Ben buraya oturuyom nene.*] (Ö.S)Bura otur, bura. (E.K) Otur

otur. Sen de otur. [*Nahalsiñ iyi miñ?*] (E.K) Eyyim bē... Sen kimlerdensiñ ğuzūm?

Huna bi ğaşıık getiriñ! Sen yimēyoñ mu? Sen de bi ğaşıık isde! Ha eyi.. Soğul hadi,

soğul yi ğızım biziynen. [*Ben sizle konuşmaya geldim. Burda Donduran köyü var*

10 *ya...*] Hā! [*Öğretmen olacağım, okuyorum.*] (E.K) Hā hā! Èyi ya èyi ya ğuzum èyi

ya! ÇōK èyi çōK èyi! Yi, yi sen de yi! [*Bu yemeğe et haşlaması mı diyosunuz?*]

(E.K) Hī hī. Aynı çocūm. [*Bu ne?*] Bu keşkek dēl mi? Keşkek o. Pilav, horuz

ğurbanı. Yi yi çocūm! [*Senin adın ne?*] Elif. Elif Kütük. [*Elif Kütük?*] (E.K) Hī.

[Kaç yaşındasın?] (E.K) Sekizen bēş! [Allah uzun ömürler versin!] (E.K) Sav
15 olasıñ! Yatırıp da...! Hañğından canıñ isdēyo yē ğızım baķ! [Ben tokum da sizlerle
konuşmaya geldim ben.] (E.K) Sağ_ol. Allah seniñ ömrünü de uzun ètsiñ. [Ne işle
uğraştın gençliğinde?] (E.K) Dağlarda kesim ètdik. FakirdiK çocüm. [Ellerin hiç
kesildi mi dağlarda?] (E.K) Kesilme mi? [Kesilince dağda ne yapıyordun?] (E.K)
BağlāyoduK hōle çapıt bağlāyoduK öyle geçiyodu işde. Öyle duruyodu çocüm. Sen
20 benim eve gel de orda ben saña... Hurda yoluñ içindedur benim evim. Hañğından
canıñ isdēyosa yi! [Ormanda hangi işleri yapıyordunuz?] (E.K) Kesim èdiyoduK.
Çam kesiyoduK. Hökümete. (Ö.S) Hura otur sen de hura hura otur. Endere yēre otur!
Hu sandeleyi vèriveriñ. Yalıñızsañ hura otur. GetiTdirrim saña. Saña ayrıca getiriller.
(Şehriban)Yetiş, bi şey ğaşıķ getirivè, getirseñe baña. Sen kimiñ ğızısıñ çocüm? (Ö.S)
25 Başla sen başla yēyeĝo bunnardan getiriyom ben saña yēyeĝo. Tamam yē sen yi
bakīm biyō. (E.K) Çocüñ var mı çocüm? [Yok daha evli değilim bekârım.] (E.K)
Bekâr mıñ? Allah èyilere çatdīsıñ çocüm. [Sağ ol. Bu keşķeĝi nasıl yapıyolar ki?]
(E.K) Bişiriyolar. [Buğdaydan mı oluyor?] (E.K) Tabî tabî ! Hiç sen hayırlara
gitmediñ mi? Buğdaydan olur tabii. Yi yi Şeban! Senden saklı şeyden benim
30 öñümden ğaçırdı dēye şey_ètme. (E.K) Eliñine açivèrseñe çocüm. [Suyu açivereyim.
] Senin adın ne teyze? (Ş) Şehriban. [Sen kaç yaşındasın?] (Ş) 43'lü. (E.K) Öyle bi
şey daTmadı. Yēmē yèmiyoñ ğızım? [Yedim.] (E.K) İhi hunu al.

[Allah sağlıklı ömür versin.] (A)Cümleten ğızım. [Sen ne işle uğraşıyon?] (A)

Beyim öldü ğızım. Ben öle çoluğum çocuğum dağıldı. [Sen de ormanlarda işledin mi

35 hiç?] (A) ÇalışdıK da çocuğukana çalışdıK. Benim beyim öleli on iki sene oldu.

Oğlum Marmaris’de markette çalışıyo. Gendi halime gendi çuluma. Şirvan sen miñ

o? (Ş.) Yo Şirvan dēlim ben. Hunu ğutuya goyacām hōle bi ğutu vāsa bi ğutu vē.

Sorum biyō. (E.K) Hunu götürüm oğlana, yimedilē. Evde torun oğlan var da.

[Güccük mü büyük mü?] Böyük böyük esgerl̄ini ētdi geldi. Yirmi iki yaşında. Çok

40 şükū ētdi geldi esgerl̄ini. Altı ay ētdi. Donduran gendi köyümüz sayıl̄i bizim. Öle

ēsiğ̄iñ ged̄iğ̄iñ oldu mu gel sen bura, biz görürüK seniñ esiğ̄iñ ged̄iñi. Bi ğutu

get̄iseñe güccük hanı laylon ğutudan bi dene get̄iseñe. Hordan gēt̄ir çocūm.

Dökülmesiñ yisiñ, o her şeyi yēmiyo, hunnarı yēmiyo. Bi dene hundan yē. Yē ñyē ñ

[Ormanlarda işlerken yemek yapabiliyor muydunuz orda?] (E.K) Yapılma mı

45 ğuzum? ĖkmeK de yapıyoK yēmeK de. Gel sen biyō benim yanıma. Ben saña neler

dērim? Allah ğabul ēylesiñ. Uruhuna varsıñ. Ağzında bulunsuñ. (E.K) Ėnik var mı?

Enī ñz var mı? (A.) Ben gendim eniğ̄im nēdiyim eniğ̄i ben? (E.K) Bi ğaşıK getirsiñ

de hundan yi baK sen. [Hundan mı? Birazcık yēdim. Tatlıymış.] (E.K) Benim ğızım

da var torun ğızım. Bodurum’da çalışıyo seniñ gimi. [Gelmiyor mu hiç buralara.]

50 (E.K) Gelir beş ay oldu ğedeli gelir, gelme mi?

(E.K) Şerven ho bu eti de guy da pissinme, pis değİlİK elimiz... Götür hunnā ğıza, ğıza götür. *[Buldum arkadaşımı adını Okşan diye arkadaşım vardı.]* (A.) O Ankara'da. keçenlerde burdaydı. (E.K)Acamıñ ğızını mı dēyo? (A.) Arab İsmayıl'ıñ. (E.K) Ha ha.

55 *[Bu ne hayrı?]* (E.K) Almanya'dan geldi ölüsü? Bir hafda gelmeye çalışdı bunun ölüsü. Almanya'daydı bunnar. Hayır ediyola. (A.) Ğızım, hindi biz üçünü ayrı ederiz yedisini ayrı ederiz. Kırkını da ederiz. Ğalır bi yılı. Her ölene biz hayrı yaparız. Benim halamıñ ğızı bu. Onuñ beyi. Enişdemiz oluyo daha çoK. (A.) Birtdā guydur gel. (E.K) Birtdā. Sen biriniñ eline vēr Fatma. *[Bunu ne etinden yaparlar*
60 *acaba?]* (E.K) Ğuzu. Dur dur dēyibdur. Ben de dēdiydim dur dur dēyo. Enē götürüyoñ mu onnarı? Hov, enē? Hō laylonuñ al şeyiñ içine. Şey mi götürecēñ? Hunu oğlana götürüm. Hunu yimediK. Taman, el değmedi. Hindi eniklere dökecek dēyi hüydüm huraya getirdim. Yeter ona oğlana. *[Ben bi şu teyzelerle de konuşayım.]* (E.K) Ğonuş ğonuş.

65 *[Ben sizinle konuşmaya geldim.]* Tā ihdiyarlara sor çocüm biz bişī bilmiyoK. Biz genciK çocüm aa. Biz ihdiyar dēliK.

II

Derleme Yeri: Bozdoğan/ Alamut Mahallesi

Derleme Zamanı: 30 Ağustos 2022

Kaynak Kişi: Elif Çörtük (Velis'in Hanımı)

Yaş: 75

Mesleği: Ev Hanımı

Konuşulan Konular: Tahtacılık mesleği

[Size niye tahtacı diyorlar?] (E.Ç) Bizim atalarımız dedelerimiz esgiden

böle biçellermiş, tahta biçellermiş, dilme, tahta ondan tahtacı ğalmış.

Kökümüzden gelen bi şey bizim. [Mesleğiniz değil mi?] (E.Ç) Evet

mesleğimiz, kökümüzden, dedelerimizden. Bizler görmediK emme ben

5 yapdım acıK. Babamınan ben yapdım. [Oralarda nasıl kalıyordunuz?Neler

yapıyordunuz?] (E.Ç) Her şey her şey çadır yapıyoduK böle. Çadırların içinde.

Ben babamınan çoK yapdım. Bi de kesimler yapdım. Ondan soñura

tahtacılıKdan ayrı, bu tomruK işleri yapılyodu soñuradan ya hani biçilmeden

olan. En az otuz kırk sene onda çalışdım ben. Kesim moturu dutdum, soydum.

10 Ben hepisini yapdım çocüm. Hepisini, soymayı da yapdım. Kesim moturu da

dutdum hayvanlānan sürülüdün esgiden o arabanın moturuñ geleceği yere, onu

sürüdüdüK çekerdıK ora çıkarıdıK. Ah filim olmalıydı da bizim işleri, bi filim

alaydıñız, filim olurduK. Filim olurduK emme o zamannarda bizim filime

alacaK insanımız yoKdu. Yaşadığımız yaşantı zorlu şeylerimiz her şeyimiz.

15 Erkek işi dutardım ben bütün. Emme dēyom ya hindi kamaralar var telefonnar

var. Eski şeyimiz olsa güzel filim yapardıK biz. Hanı ney o? Bi dene

Antalya’da Tahtacı Fatma dēye bi filim var, izlediñ mi onu. Ha, onuñ
yaşantısından daha beterleri varıdı bizde. Onu izlediñiz dēl mi? Ondan daha
beterleri varıdı bizde. Çok çalışdım ben. *[Oralarda ellerini mellerini kesmiyor*
20 *muydun?]* (E.Ç) Hêç kesmedim sadece biyō ayāma palta ğaçırdı, onu da
başğasınıñ paltası burama hafıf kesdi hōle. Hu _ ğadar. Benim etim azmaz.
Adamım kesim motorundan düşdü. Ğaburğaları ğırıldı. *[Öyle olunca dağlarda*
nasıl tedavi ediyordunuz?] (E.Ç) Hemen doğdura gitdi. Ğara sağız verdiler,
ilaç vèrdiler. Acık çalışmadı da, ondan soñra geçdi. Ğaburğası ğırırdın. İki üç
25 denesi ğırırdın. Sırt üstü düşdü bōle. *[Şimdi sağ mı?]* (E.Ç) Öldü. Doğuz ayıñ
içinde kaza geçirdi de. *[Allah rahmet eylesin.]* Allah saña ömürler versin.
(E.Ç) Verise de gendi bilī Allah bilī.

Ora bütün hep benim ağrabam zāten. Dutluoluk Köyü babamıñ aĖrābası.
Çine, Yeniköy anamıñ, dayılarım, halalarım, deyzelerim. *[Önce bi buralarda*
30 *konusayım sizlerle başka köylere gitcem.]* (E.Ç) Allah yoluñu açsıñ, eyi olı.
Ahh! Olmalıydı da filim etmeliydiñ sen bizim hindiki durumda olsağ. O
zaman olmuyo da hindi olurdu. Hindi bu durumda filmi yaradırdığ biz.
Senoryosu şeyi bizim içimizde her şey varıdı. Ama hindi vahdımız olmadığı
için o zaman bilinmēyor tabii. *[Şimdi yapan yok artık değil mi tahtacılık?]*
35 (E.Ç) Yok yok! Hindi Altındaşlar yapıyo, köylüler. Burda bi dene yok. Onnar

orda kesim yapıyo. Hindi onnar yapıyo. Gèdiyolar onnar yapıyo bizim bura
bıraKdı. Çocūm bizim görmedimiz mi ğaldı? Ğatırınan, motur mu varıdı araba
mı varıdı. Ğatır, eşşek. Eveli onnarınan yaşadıK biz ğızım. Hindi daĝlara
taksiler arabalar çıkıyo ğalan. Donduran'ın içinden miñ sen? Keşge dèdim ya
40 esgi devrin bizim yaşadığımız günner hindi eliñizde olaydın ne Tahtacı Fatma
gimi oludun, ne her birisinden ne filimler oludun. İzlediñ dël mi onu?
Fatma'yı. Ölüyo en soñ ölüyo.

(?)Fatma niye siñirlendi kaKdı? He? (E.Ç) Kim Fatma? Ne siñillendi o?
Bişē siñillenmez o? Yoo siñillenmedi kaKdı. o benim ğonuşdūma mı KaKdı?
45 Ben ğonuşurum. (?)Yog ben şaka yaptım. Seni gördüm ben de, seni güzel
anlatır diye. (E.Ç) Annatdım işde bildiğim ğadar. (?) Tahtacı haK ğnda Fatma
da iyi kötü biliyo. (E.Ç) Yazdırırım bilen ben hõle. O dël belki Tahtacı Fatma
dèdik ya filim varıdı ondan mı şey_ètdi? Emme ètmez ètmez. Hasda o da sK
ırâtsiz da. Alındı mı dēyyo alınmaz alınmaz. Gèdiyoiñuz mu? Hadi gèdiñ
50 buyuruñ geliñ baña da. Buyuruñ geliñ bize de dēyon. (?)Eve gèdiyom.
OturduK. [Sen de anlatıverseydin.] (E.Ç) Bunnar görmedi, bunnar görmediler.
Ben on iki yaşından beri ben onuñ içindeyim. (?) Daĝlarda ğaÇmışlar
saklanıĝan idarelik yapacāz diye ağaĝ odunnarı indiriken Tahtacı ğalmış adları.

Padişahlık zamanında öldürüyolar diye kaçmışlar ondan sonna bu işlere
55 başlamışlar öyle, sonna bu köyü satın almışlar. İlk dedelerimiz. Bura yerleşim
yapmışlar. Bu Madran dağlarında, Karınca dağlarında hep çalışmışlar.
Çocuklümüzda giderdik ama biz bi iş yapmazdık. Ābilerim biñ bir zorlukla
ağaç odun yapallar aşālara endiriller, satallar onuñla idāre ederdik. (E.Ç) Bizim
köyümüzü alan Veva Dede varımış. O aldı bura millete paylaştırdı köylere.
60 Yediñiz mi yemek ğızım. [*Yedik yedik.*] (E.Ç) Yemediseñiz ğollar hanı.
Donduranlı mıydıñ, Allahım bi Fatma var. Nè diyola zeñgin Osman diyolar
ona, onlā siziñ köylü mü o? Diricekli mi acaba o? Zeñgin Osman dellerdin
babasına o da Yeñibazar’da masaj şeyi açıldı da masaja ğetdik biz, bi ğış
ğetdik, orda tanışdıķ onnānan. Evime bilen geldiler. Üç dört arkadaş evime
65 geldiler ağırladım onnarı ben. Seniñ dilin datlı dēyolar baña, seniñ her şeyiñ...
Geliñ dēdim. Geldiler yemek yēdiK ğayfaltı ētdiK gezdirdim, tanıdıK yēllere
orđa tanışdıĴlarmızıñ evleşine gitdik gezdik. DörT ğişıydik. Dört ğadın. Ben
çok ğarışırdım çocūm. Ben çok gezdimden her yaķaya. Yadırgamam kimseyi.
[*Seniñ adıñ soyadıñ ne?*] (E.Ç) Elif benim adım da yazacāñ mı? Elif Çörtüğüm
70 ben emme hindi Çörtük olarak bilmezler. [*Sana köyde ne derler?*] (E.Ç)
Velisiñ hanımı. En ēyi öyle bililler. Ĵaza geçirmesem ben ēyidim çocūm.
YeniĴazar yolunda beyimi ğaybettim ben. Üç saat içinde getdi. YeniĴazar hanı

- ğavşakda biz doḡuz ay oluyo ḡaza geḡireli ḡasımñ yirmi birinde mi yirmisinde
mi ne. Ğaybêtdim adamı üş saatiñ içinde. Beni yoğun bakıma aldılā.
- 75 Ğurtuldum şükür de, beyimi Ğaybêtdim. Arabamız çöpe getdi. İzmir Torbalı'da
ğızım_ marıdı onuñ yanna hayıra ġedecêdiK, benim damad gendi gendine
silah ġaçırdı da geliniñ dördüncü hayrı mı ne olacādı yıldönümü hayrı bizde
ora ġidecêdik. Erken çıġdıġ sabah altı, altı buçuġ gibi ora vardıġ lambada
durdu beniki yeşil yandı hõle girdi Aydın tarafından gelen hana araba tren
80 oluyo ya İzmir treni şirket vā ya onuñ şeyimiş bize çarpan şirket arabası. Siyah
bi õñü münübüs gimı arabaydı. Noldūmuzı bilemediK. Ordan ambalansa
ğoydular. Acile götördüler. Acilden aldılar, Aydın'a sevketdiler. Beni Aydın'a
tekzer geri getirdiler, yeri yoğumuş. Yoğun bakıma aldılar. On gün yoğun
bakımda ġaldım ben. Ğızım baġdı baña, iki ay sürekli bez duTdu altıma.
- 85 Ğaburgalarım ġırıldı, ġolum ġırıldı. Bacām buraları çarpma şeyinen. Ğırık
çoğudun emme. Böyle şişidin buralarım. Dalıca'da ġızım_mar. Eyyim
eyyim çok şükür ġızım baġdı.

- Akçay mahallesini yazdıñ mı? Bozdoğın'ın girişinde hemen. Nire biliyoñ
mu? Üstde hõle bi şey var yünseKliK şeyi oluyo ya. Geride oluyo. Hemen onu
90 geḡdiñ mi, ora bütün Tahtacılarıñ. Beriden varıyoñ vireji dönüyoñ hõle Orda

- üsTünde yũñsek bir şey var ya. Onuñ hemen ötüyüzüne geçdiñ mi ora altı
üsTü. Ğızım ğonuşacām emme kimisi ğonuşmuyo saķınıyolla, ben hēc
çekinmem. Bi yere varrım baķ daĝda geçeyoķ meselā daĝlādan geçeyoķ. On
gün bir hafta ğonuşmadım. On gün soñra herkes eşim dostum aķrabam olū.
95 Arkadaşım olū. Herkes benim yanıma gelī. Nerden buluvērdiñ deller baña.
Ğonuşa ğonuşa her şey hallolū. Gēdelim haydi bize bi ğayFe çay içelim. *[Saĝ
_ol. Buralarda teyzeler var baķ. Geleceĝim ama nerde evin?]* (E.Ç.) Herkes
sorıyoñ mu? *[Nerde evin?]* (E.Ç) Benim evim hu tarafda? Hani burda köşeyi
döndüñ mü akasyalı bi gāve gibi bi şey vā. Çeşme vā. Onuñ altında sarı boyalı
100 bi ev var. Hōle aşşā dönüyoñ. Gittiñ mi dördüncü ev benim ğuzum burda saĝ
yanda. Aşşā giderken saĝda. *[Daha büyük şurda pembeli teyze var ona da
sorayım.]* (E.Ç) Ama o dēzēñ pek becerimez. Ğonuşma şeyi var onda zāten.
Pepeli. Gene de sor. Sen tam damarından geldiñ Tātacı’nıñ gendine geldiñ de
ondan. Ğonuşmaķ hēc ayıp dēl.
105 (E.Ç) Masus dēyo onu şaķa ēdiyo saña. Saña dēyo dēl mı onu? Onu şaķa
ētdiler seniñ etmedī ñ bilmiyor mu onnar. Hanı o pek Tātacılığı görmedi ya. Bu
Tātacı dēyolar ona sor dēdiler de, ben onnara dēmedim ben alaĝodum hemen.
Baña ğoma çocūm! Ğonuşalım o zaman biraz daha gitme hemen. Olur benim

işim yoK. İçimden neyse o ben, òle yaşıdırma yapamam zăten. Benim
110 akrabalara varısıñ. Yeniköy’de Deyişler var. Soyadlā Dèyiş olanlā bütün benim
dayı çocuklarım, gendi akrabalarım oluyo onnar. DutluoluK’da da Uçallar var.
Akliñda olsun. Vardiñ mı fulanca kim dersiñ. Ben Alamut’dan geldim, bõle
bõle gonusdum sizi şey_ itdi dersiñ. [*Orda yaşlı hanımlar var mı?*] (E.Ç) Var
var. Ohõ. Dayımıñ hanımı var o Hasan Dèyişler’iñ anaları var. Bayā yaşlı.
115 DoKuzan filen vardır. Adı Āşe. Āşeli deller ona. Yoluñ kenarında bõle vardiğñ
zaman köyüñ içine girdiğñ zaman baK ğl vardın orda. Dayı ğızım_ mar
Gülnaz adı. Ėyi oldu. Ora giderseñ arar bulū varısın. Elif dēzēnen gonusduK
dēsın. [*Tek başına mı yaşıyorsun şimdi?*] (E.Ç) Tekim ya. Üç çocūm var üçü
de yabanda. Biri Torbalı’da, biri Nazilli’de, biri Almanya’da. [*Ne yemekleri*
120 *yapıyorsun mesela onları anlatıver.*] (E.Ç) Ne yapmam? Canım ne isderse onu
yaparım. Heç üşenmem yemē. Hemen çat çat yapar, yerim. Dün bamle yaptım.
Bi şeyler yapıyom işde. Ğızartmadır. Yalñız ınşan ne yemez bulduğñndan
yeyoñ. Buldūmu ēdiyom yēyom. Yalñız olasıya. [*Sizin düğünleriniz,*
sünnetleriniz nasıl oluyo?] (E.Ç) Aynı aynı yemeKli olū. Oğulda düğün yeri
125 orda oğulda bazar yerimiz var ya, bazar yerini gördüñ mü sen? [*Şurda pazar*
oluyodu eskiden.] (E.Ç) Burda olmuyo hindi aşşāda. Okuluñ yanda, okuluñ
beri yanda. Hindi yemekler bilen orda oluyo.

Bizim çocūm bizim kŭltŭrŭmŭz heç kimseye beñzemez, bizim kŭltŭrŭmŭz
bi cenāzemiz ossuñ bŭtŭn millet işini ġayıtını ġor orda olur. Cenāze
130 kŭmŭlesiye ġadar herkez orda olur. Hayır da bi yŕde olur. Bayramlarda...
BaĶ bi anoñs  tdiler isdediġiñ  nsan gelir anoñsda. Anoñs olmassa teklif
 deller. BaĶ ġaç çeşit yemekl  hep hanımlar gendi yapıyo. Bizim buranıñ
insanı gendi yap . [*Peki d ġ nlerinizde saz  alar mısınız?*] (E. ) M z k
geliyo.  algıcı geliyo. Sen d ġ n  g rmediñ buranıñ d ġ nl ni g rseñ  oĶ
135 g zel d ġ n ol  bizim burda. [*Yakınlarda d ġ n var mı?*] Yeñile ġeřdi iki
dene d ġ n ġeřdi. Yeñi oldu daha d ġ nner ũř dene mi oldu iki dene mi oldu.
Arka arkaya oldu. [*Bildiġin atas z , maniler var mı?*] (E. ) Bulmuşukan onu
mu s yledeceñ baña? Biliyom da unuduyom ġalan hindi aĶlıma gelmez
gelse... Atas z  olmaz mı? Yaşıan  nsanda her t rl  atas z  olur. Nenemiz
140 varıdı ġocaġarı o  ok bil di. Bazı bildiklerim var ama hindi hu anda ġafamda
d l. Biliyom emme ġafamda d l. Onuñ dedikl ni. Ġoca ġarı ne derdi biliyoñ
mu? Ġocaġarı bizim nenem varıdı. “*Oñmaycak  nsanıñ eřř  meyhaneye
sapar.*” d rdi.  yle bi k yl  laflar s ylerdi. Unutdum yalıñız hindi  oġunu
bilmiyom. Onuñ lafı  oġudu bilirdi. D d m y ri a ladıñ mı evi? Hurdaki
145 k şede... Ġ ve  alışmıyor. Sarı boyalı ũ  ġatlı bir ev var onuñ yandan direK
ařř  d n yoñ saġda d rd nc  ev benim,  n nde limon aġacı v .

[*Senin adın ne?*] Elif. Burda Elif çok. Bizim Tatacılarda Fatma, Aşe
çoKdur.

III

Derleme Yeri: Bozdoğan/ Alamut Mahallesi

Derleme Zamanı: 30 Ağustos 2022

Kaynak Kişi: Gülsüm İçöz (Almanya'ya göç etmiş.)

Yaş: 78

Konuşulan Konular: Yemekler, tahtacılar hakkında bilgi

[Gün içinde neler yapıyon?] (G.İ) Ev işi yapıyom. *[Ne yemekleri yapıyon?]*

(G.İ) Elime ne geçdi yapıyom. Fasille, börülce, badılcın, onnardan yapıyom. Dizlerim

çoK ağrıyo ben yürüyemiyom. *[Sen Almanya'da mı yaşıyon şimdi geldin mi artık?]*

(G.İ) Geldim ben geleli çoK oldu, kırk sene oldu ben geleli. *[Nasıl sevdin mi*

5 *oraları.]* (G.İ) Sevdim on yedi sene galdım. *[Bunlara ne diyorsunuz?]* (G.İ) Şalvar.

Ondan dēl öteki! *[Bunun adı ne?]* (G.İ) Şomşa. Öteki nerde hana? Ee ordadır. I'ıı

bu dēl. *[Burası cenaze evi değil mi?]* Almanya'dan ölüsü geldi, genc_ idi dahı.

[Tahtacılar tavşan eti yemezmiş değil mi?] (G.İ) Yemez. *[Tahtacılar dışardan kız*

alıp verirler mi?] (G.İ) Alırlar verirler. *[Eskiden verirler miydi?]* (G.İ) Esgiden

10 yoğudu. Hindi garişdı. Bułamadıñ mı? Eliñdē nēy? Amanıñ öteki kepçeyi bilmiyo

biri.

IV

Derleme Yeri: Bozdoğan/ Alamut Mahallesi

Derleme Zamanı: 30 Ağustos 2022

Kaynak Kişi: Fatma İçöz

Yaş: 61

Mesleği: Ev Hanımı

Konuşulan Konular: Hastalığı, ova işleri

Çocūm beniki herkesikinden farklı ben ayakda duramıyom. Ben iki
gişiyen tuvaletime söylenmesi ayıp, tuvaletime iki gişiyen gidiyom
diñelemiyom. Zor, benim işim zor da, napīm canım ölünmüyo da. Beyin
dıkānıklığı var bende beyin. Ondan geliyo. Beyincik varımış bi. *[Sigara içtin*
5 *mi hiç?]* (F.İ) Hayır! Benim başımdağı çok içiyodun ondan. Gendiñize eyi
bağın anam. *[Sen dağlarda işlememişssindir değil mi?]* (F.İ) Dağlara gitmedim
çocūm da yalnız pamıkcılığ etdiK çapaya giTdiK, oduna giTdiK. Öyle. Arpa
ekerdik, buğday ekerdik. Onlan idare olūduK. Hindi hiçbi şey dutmamış gibi
oldum. *[Yine yemeğini memeğini yapıyorsundur.]* (F.İ) Yapıyom yapıyom
10 şükür gızım. Çocuklarım da var yanımda. Onlā da ilgileniyo. Hunu alalım
Fatma.

V

Derleme Yeri: Bozdoğan/ Alamut Mahallesi

Derleme Zamanı: 30 Ağustos 2022

Kaynak Kişi: Gülhan Madran

Konuşulan Konular: Hayırlar hakkında bilgi

- [*Bulaşık çok oldu mu?*] (G.M) Çok. Çok galabalıK olur bizim hayırlarımız. On sekiz dene horuz kesildi. [*Genelde horoz mu kesiyosunuz?*]
- (G.M) Hayır, dörd dene de ğuzu var yā. O horuz herkes şey getiri̇ yemeğe destekliK. [*Senin çocuklar var mı?*] (G.M) YoK. O evlenmeyiK (?) Ben
- 5 bekārim. (G.M) Biz salmadıK onu ğocaya. (?) Vè mediler beni bunnar. (G.M)
- Endē diyom köpüklü suyuñuzdan bi it(?) hele buna. Ğazana dök. Vèr endē teli bakēn baña. [*Hep böyle kazanlarda mı yaparsınız?*] (G.M) Yemekci dutallarsa bunu hayır yemekci dutmak hayır değil hayıra. Biz gendimiz yaparız. Aşci gendimiz. Bunuñ yılı olursa yıl dönümü o zaman yemekliK yapılı. Şeyiñ içine
- 10 atmañ gözüñüzü seviyim baK barmağım ğopdu. Atdı mı elini süreceK o da kesecek.

VI

Derleme Yeri: Bozdoğan/ Alamut Mahallesi

Derleme Zamanı: 30 Ağustos 2022

Kaynak Kişi: Elif Kütük

Yaş: 85

Mesleği: Ev Hanımı

Konuşulan Konular: Eltisinin ölümü

- [*Sen neler yapıyon?*] (E.K) Yapdım yoK, yatdım bõle. [*Yorulmuşssundur değil mi? Hava da sıcak.*] (E.K) Iscak. Kölge basmış mı hura. [*Sen dağlarda ne işleri yaptın?*] (E.K) Kesim yapdık ya. [*Onları neyden taşıyordunuz?*] (E.K) Çuvallānan. Ğatırınan. [*Katırları neyle besliyordunuz?*] (E.K) Māsül ekiyoK ya. Saman ğaldırıyoK, arpa ğaldırıyoK, buğday ğaldırıyoK, onnarınan beslēyoK. [*Orda ne yiyip ne içerdiniz?*] Götürülerdi, bazardan edeler gelilerdi getirilerdi, ederdiK. EKmeK ederdiK. Yimek iderdiK. Üsdümüzü yurduK elimizde. [*Eskiden ağaçları neyle kesiyordunuz?*] (E.K) Motor yoğudu o zāman. Golasdarınan kesiyoduK, bışkıynan. Daha iki üç senedur gétmez oldu
- 5
- 10
- Orda bi ğırık babamdan düşen yer var. Orda da aşî dikili yēyecēmiz yağ oluyo ordan. [*Çocuklara nasıl bakıyodunuz orda?*] (E.K) BakıyoduK işde. [*Arkanıza mı bağılyodunuz?*] Arkamızda götürüyoduK. OturduyoduK ora. Oturuyolardı. [*Yardım ediyolar mıydı?*] (E.K) Böyüdü mü etmezler mi heç.
- 15
- BöyüK oğlum ēdiyo. [*Okudular mı?*] Oğumadılar oğumadılar. Gētdiler de beşinci sınıfdan çıktdılar. [*Çeyizin var mıydı senin?*] (E.K) Az vardı. [*Neler*

- edersiniz çeyizde?]* (E.K)Yogan yasdık her şeyi edellerdi gızım. *[Eskiden düğünner nasıl oluyordu?]* (E.K) Nasıl olacaK aynı şarkıynan şeynen oluyodu gızım. Size bi gayfamı ediyim. *[Yok yok ben senle konuşsam yeter.]* (E.K) Ee
- 20 öyle mi olur bi gayfamı içecēñiz. Emme gayfamı içecēñiz. Hurda dışarda milangazıñ yanına gidelim, bi gayfa bişireyim, içiñ orda. Geliñ bahıyım. Ben buraları yazmadım daha, yaz günü dēye böyle atıvērdim. Öyle duruyo. Gel bura, geliñ bura. *[Zahmet olacak sana da.]* (E.K) Aaa zahmet mi olū heç. Sen benim evden mi gaKdı ñyok a gızım. Hacet var da, tutanacaK ıñsan ğalmadı.
- 25 *[Seni istemeye geldiler mi yoksa kaçırdılar mı?]* (E.K) Ğaçırdılar beni gaçırdılar. Hıı. *[İstiyor muydun?]* (E.K) İstimēyodum ya zornan gaçırdı amcañ beni. BaK benim eviñ perişannıñı görüyoñ mu? *[Yine iyi ya.]* (E.K) Ėyi dēl çocūm daha yazıp şey_ëtmedim. Yaz günü dēye ğaldırdım hacatları. Geliñ. Gelsiñ beyiñ de hura oturuñ. Otur, hura. Yemek yeyecek miydiñiz çocūm? Az
- 30 yēdiñ, yēmediñ. *[Orda çayı nasıl yapıyordunuz dağlarda?]* (E.K) Güccük tūp varıdı, onda. Yēmeĝi ocaKda ēderdik. OcaKda güzel oluyo yēmek. HindiciK milangaza çevirdiK ğalan ā gızım. *[Kahveyi kendim yapayım.]* (E.K) Hā şöyle hanĝiöyle içiyosañ eyle bahıyım. *[Sen içiyon mu?]* (E.K) Sen iç sen, var. BayaKı arkadaşınan içdik biz. Onaat! *[Torun mu?]* (E.K) Hıı. Torun. Çiçekleri

35 sulayıpduru orda. *[Sen ne biliyosan anlat bana.]* (E.K) Bildimi añnadıpdurru
işde yavrim ben. Añnadıpdurru ya. *[Katırlara nasıl bakıyodunuz?]* (E.K)
Böyle guyuluyo turba dèyolādı turbaya guyardıK içine asardıK ğaFalarına
yèllerdi. Öyle Buladan dağında çalışıyoK benim büyük elti vardı, öyle burda
evleri yandı biz orda çalışırkına burdan vardılar, O bu zehre topladı böyle
40 çocukları...Burdan vardılar, o bu zehre topladı verdiler, evlerinin üsdünü beton
atdırdılar. Ora varıkana orda çocukları iş dutuyodu. Yalnız iş dutmuş babaları
böyle dabancaynan keyfe geldi dabancayı atdı o, dabancayı onnar ğodu geldi
eve. Biz de arğadan vardıK. Ondan soñura böyle burdan èt götürmüş
ğayınvelidem dèmiş ki ya onnara da götüreceñ et yā götürmēyceñ .Yavuz
45 olmaZ dèmiş. Bi dā almamış o götürmüş orda aşşādā oĝlan var bi dene. Benim
iki dene oĝlum_mar, bi ğızım_mar. Aşşādā oĝlan ufağıdı daha. Ğatırdan
endirdi bobası. Ora ğoşmuş ğetmiş. Onnar geldi burdan köyden vardı ya. Öyle
èt ğavuruğana et ğavurupdurudu ocaKda, dabancayı bi boşaltdıdı hurdan girdi
hurdan çıKdı. Allah dimedi öldü. Ordan öte yandan Süleymenli deyoK ordan
50 bi cip getirdilē, cip. Ğuydular içine. Gece oldu, gece yarısı oldu geldiK
Nazilli'ye geldiK. GeldiK orda bi bakdılar ölü. Aldılar morğa aldılar çocū.
Ordan biz geriye geldiK şeye göturdüler bizi ifatamızı almağa göturdüler.

Şeye. Ordan bi daha cip duTduk haydi yallah sabaha ğarşıymış ğalibe bura
gelivēdiK. Öyle duyannar seğırtti, duyanlar seğırtti, gitdi ğalabalıK, öldü o
55 eltim. BaşKa evlendi. NolacaK insanoğlunuñ başına her şey geliyo. Her şey
ğarşılanıyo. Bak Ortaqlar'da iki çocuK bi ĞavaKlı'dan bi de benim oğlum
ğazanmışımış, Ortaqlar okulunu. Biz ıcık onuñ cenazesinnen uğraşırkana biz
çocuĝu götüremeyivērdiK mi ĝızım, götüremediK mi? YatacaK yer ğalmamış
ĝabul etmedilē benim oğlumu yalnız zekâsı yerinde yerindedun. Kaza etdi.
60 Kamyondan düşdü. Ot yükleyİP ot götürüyollar. Gene de götürüyo oĝlu
götürüyo. Olmadı akciğerinde ĝurumaK var çocūm. Onu da ağlaķana gözlerim
görmez oldu çocūm. *[Ağlama sen kendini de düşün.]* Eee o da yarı yolda
galacaK deyom ya. *[Kaynanan var mıydı?]* (E.K) Varıdı varıdı. Ğayınnam da
vardı, altı dene oĝlu vardı iki ĝızı varıdı. *[Sen kaç gardeşsin?]* Beş ĝardaşıK
65 biz. İki oĝlan üç ĝızıdıK biz. Bi ben ĝaldım çocūm. Gerisi öldü bi ben ĝaldım.
[Allah sana uzun ömürler versin.] Vermesin çocūm. Yatıb da yataK, ĝapıya
tanıTmasıñ çocūm. En zō bi_şey. Tutamayivērdiñ mi en zor bi_şey çocūm.
Sekizen bēş yaşındayım ben çocūm. Allah zekâmı almasıñ canımı alsıñ.
Zekâmı almasıñ yaradan Allah'ım. *[Şalvarın ne güzelmiş].* Saña da dikerim.
70 DiKdiririm ben saña. Gendim dikiyodum ya gözüm almıyor ĝalan da. *[Hazır*

- mı?]* Hazır dēl bunnarı öyle alıyoK da dikdiriyoK. Dikiyo gelin aşşāki gelin var bi dene. Aşşāda biri orda ev aldıK yatānı aldıK da iki ğatlı ev apartıman gibi ev yaptırdıK aşşāya. FakiriK emme çalışdıK êtdiK çocūm. Burda yanımda böyüK oĝlan var. Onun ufā aşşāda. Ğız da burda köyde. Birer çocukları var.
- 75 Bīniñ ğızı var bīnin oĝlu var. Ğızıñ da oĝlu var. Birer oĝlan birer ğızları var. Birer tāne birer tāne. Ğızıñ arada bir gelir ne güzel köyde olması. Hasda oldum mu bakıyo. Eliñ ğızı canı isterse bakar canı istemesse bakmaz. (*Hasta olma yeter ki.*) (E.K) Eh ğaderimize... Gel benim misafirler var bak gel! Orda ğurbanda gördüydüm arā arā bulmuşlā. Nere gidiyoñ. (?) Çöpü atıcam. (E.K)
- 80 Ābemin çocuĝu olmadı. Onu da anladem saña. Üç oĝlanıñ birini ora istedi. Bak benim mallar boşa gitmesiñ dedi. Hura gelsiñ çocuĝu vèr dedi. Biziki canı isdimedi vèrmek vèrmecēm dèdi. Vèrelim ĝe vèrelim, vèrelim biz yoqsuluK onlar varlıklı. Daha sen nişannı mişannı dēlsiñ. Benim ğız da öyle. Benim ğız otuz yaşında. [*Neden evlenmedi.*] (E.K) Gendi biliyo ĝalan. Akıllı uslu oldu.
- 85 Yaşı gelmiş geçiyo. Geçiyo emme öyle deyoK ya siz ĝarışmañ dēyo ben bilirim dēyo. Ben göreyim de. Ya’a çoK dèdim çoK daha hāle dēyom, benim ĝararım yoK hasda oluvèriyom ölüvèririm biyō görüm. Ğızıñ oĝlu da evlenmeyik. O da çalışıyo on beş senedur bi işde çalışıyo Bodrum’da. On beş

senedur bi işde çalışıyo aynı işde çalışıyo oranın ev kiresi çok büyüK, bahalı o
90 ğızım bahalı. On bēş senedur bi işdedur. [*Eskiden dağlarda kahve falan içilir
miydi*] (E.K) İçilirdi içilirdi çay da içerdik ğayfa da içerdik. Onları yapardıK
ğızım. Evelden var endēği ğayfe işi. Ğuyim mi artanını içir miñ? Babañ içecek
mi? (M.B) Yok. (E.K) Helāl olsun. İhTiyarın evi pis de olur. Huraları
yazmadım. Huraları yazıcam yeniden şeydecem. Bi pencereleri sildirecem
95 eveli Kıpıları da. Ondan soñra yazacām. Gözümden ameliyet olacām çocüm
ben. On milyar isTediler sekiz milyara zornan endirdiler bakalım. Gözüümüñ
biri hu berenāra görüyo da bu görmüyo hēç görmüyo oğlum, kıtaraK varımış.
Aydın'a götördülē getirdilē biyō. Sıra alacaKlar gine götüreceKler oğlanlarım.
Bunuñ babası. Bu da götürür bu da beceriyo. [*Ameliyat olunca görüverirsin*
100 *artık.*] Öyle olur çocüm. Göremēyom. Aşa şaşa göremēyom gētdiğim yeri.

Asker Uğurlama

[*Buralarda asker uğurlama nasıl oluyor?*] (E.K) Ğurban keseriK.
YediririK, içiririK. Davılcı getiriller, davılcıynan uğurlallar. Çok güzel olū.
ÇōK yavuz olū burda. Sen de güzel Allah mesleğinde güzel güzel çalış.
[*Gençler sizin gibi konuşmuyor artık.*] Ee nē olacaK ğızım be nē olacaK?

Kız Kaçırma

- 105 *[Nasıl kaçırıldılar seni uyuyor muydun?]* (E.K)Yo oturubdurudum
golumdan dutduĶlānan aldılar da gittiler. On   altı yaşıdaydım  oc m.
(M.B.)Atlānan mı  a ırdıla, arabaynan mı? (E.K) Aldıla  a ırdıla  uydular
taksiye de. (M.B) Esġiden eyleydi t bi. (E.K)  yleydin ya.  oġuna d ġ n m 
edellerdi hep. Hep  yle  a ır veri lerdi. *[Sonradan sevdin mi beyini?]* (E.K)
110 Mecbur sevece  sevmeyiP n ydec  ? Sevmesek d rT dene  ocuĶ mu olur
 oc m.  beme v rdim b ni. Onu  malını  i inde babamgili  malı  oġudun.
S ten iki oġlu varıdı onu  biri ho yanda biri de hurda a  ada evi oturuyollar
hindiliK onu  da oġlu var bi dene. Bek r o da bek r daha.  ıza d  yom   t
 alan d  yom zamanı  geldi, giderim ben babanne sen h    eytme d  yo. Ben bi
115 ı ı   yi bi y   buldum mu gidiver rim d  yo. Her  ey n sib  ızım. *[Burda
pazar oluyor mu?]* (E.K) Oluyo ya a  ada pazar y ri var ya  ızım. (M.B)
D ġ n salonunda mı oluyo pazar buralarda oluyodu ya? (E.K) Burda oluyodu,
hincicik orda bazar y ri yapıldı, orda oluyo  alan hindi. (M.B) D ġ nner de
orda oluyo. (E.K) Hıı d ġ nner de orda oluyo, bazar y ri de oluyo.  er i  ız
120 yapırdı onnarı. Zam  oy yo zam  oy yo ni  olacaĶ hallerimiz bilmem
 oc m. Y z bi  lereynen h   bi   y alınm  yo. Alınm  yo  uzum alınm  yo.
[Eskiden daġlardan toplardınız, pi irirdiniz. Neler toplardınız?] (E.K) Neler
ol , bazardan getirillerdi    ızım. *[Orda bir  ey olmaz mıydı?]* (E.K) Ol sa

alır gelişdik. Dağlarda hana fasille, domaçca, biber, badılcan oldu mu gider alır
125 gelidik ordan bişiridik. *[Bizim oralarda kedirgen, tilki guyruğu sarmaşık
toplarlar.]* (E.K) Hā onnarı biliyoK, onnarı biliyoK. Hā oluyo baharın oluyo
baharın oluyo. Hindi gèdemez olduK getirillerse alıyoK paraynan yèyoK. Niy
idelim, Allah vücut sağlığı vèrsiñ. *[Arkadaşların vā mı?]* (E.K) Olma mı?
Öldüler yā. Ötü yandā arkadaşım gezip duran vardığımız arkadaşlar öldü
130 çocüm, hurda Dudu ebe hurda Eşe _aba varıdı öldüler onnar öldüler. *[Yine
vardır birkaç tane yok mu hindi?]* (E.K) Yakın yerimde yoK da gine var
uzakda. Siz kaç ğardaşıñız? *[Biz iki kardeşiz.]* (E.K) Eee èyi. (E.K) Haydi
ğızıñ akilli çıkmış istikbālini ğurtarmış. Bizim bu da okumadı ğızım niy _
idelim? Yavız ètdiñ işde, ne güzel. Allah zihin açıklığı vèrsiñ. Kötülerden
135 geriye durdursuñ seni, Allah! *[Gençken oya yapıyor muydun evde?]* (E.K)
YapıyoduK yā çocüm, hindi gözüm almaz oldu. *[Ben yapmıyorum.]* (E.K) Ee
sen öğretmen olmuşsuñ, istikabaliñi ğurtarmışsıñ. Allah daha işiñi èyi getirsiñ!
Benim beyiñ aylığı yoK çocüm. Devletden veriyola bi milyar yüz lere ortalıK
bahalı yetmiyo. Hindi oğlannar ètdirecek gözümü benim amelèt. *[Annen var
140 mı?]* (E.K) Olma mı anam da varıdı babam da varıdı öleli çoK oldu.
[Yakınlarda mıydı evleri?] (E.K) Huralarda hurda aşşādaydı evi. Olma mı
anasız babasız dünyā mı çıkılır? Ğardaşlarım varıdı öldüler hep bi ben ğaldım.
Ben alipduruyom, ben bunsuz duramıyom baK işde. Bunu bazara giderken

- elime çalıyom çok güzel oluyo. Hanı hastalık şey olmasın dèye. Üç senedur
- 145 biz çıkmıyoK fazla bi yère gèdemēyoK. Salmıyolar burdan öte gitme dèyo
oğlannar. Āşam oldu mu oturuyoK hura kölge basdı mı geliyollar yabandan.
İki yanın insannarı geliyo oturuyoK. [*Var mı başka buralarda aslında onlar
gelince onlarla da konuşayım.*] (E.K) Hindi dağa gidiK, göçüKler. Varıdı,
göçüKler. YoK yakın yerimde ınsan yoK. [*Oraya insanlar gelmiyor mu?*]
- 150 (E.K) Geliyolar açıkdan daha kölge basdı mı geliyolar. [*Onlar nerde
oturuyor?*] Huralarda iki yanımızdā gomşular. Gençler onnar. Gonuşursuñ
canım dolaşır gelirsuñ biyöl. Gine gelirsuñ āşam üsdü. Yemek yiyelim burda.
[*Tahtacı köylerinin adlarını bilmiyorsundur değil mi?*] (E.K) Bilmēyom
çocüm unuduyom. Bozdān yanda beriden vardıK yerde, ora Alevi köyü.
- 155 Bozdān'ın içi ötē giTme. Yalınız gezemēyoñ, babañsız? [*Gezerim de ilk defa
çıktığım için babamla çıktım. İlk senle konuşuyorum daha.*] (E.K) Allah,
gonuşannāñ çok ossun! [*Kardeşlerin yaşasaydı onlar kim bilir neler
anlatırdı?*] (E.K) Ooo onnar benden daha ileri biliyollar tabii, onnar benim
büyüğüm en güccükleri benim. [*Türkü söyler miydin hiç?*] (E.K) Çalışırkana,
160 gannımızı doyurüm dèyi çalışırkana. [*Çapaya gitmedin mi hiç pamuk
çapasına?*] (E.K) Çapaya da gitdiK, pamuğa da gitdiK. O zamannarda gızaK
çekiyoduK, biçiyoduK toplāyoduK. Hindicik döver biçer ediyo hindicik ney

var māsiline... O zaman ğatırlānan dönüyoduğ. Ğatırlānan ēdiyoduĖ,
savırıyodu, savırıcılar.(M.B) Patozlā olmadan eveli? (E.K)Tabii evelden
165 öyleydi biyō biçiyoduĖ biyōĖ ğızaĖ toplāyoduk ondan soñura govūyoduĖ
mallānan ondan soñura savırıcı geliyodu savırıyodu, meydana çıkardı mı ordan
getiriyoduğ mallāna ğatırlara sarıp sarıp getiriyoduğ ğızım. (M.B)Hindi ğatırlā
galmamışdı ğalan vā mı daha? (E.K) YoĖ yoĖ çocūm. Ğatır yoĖ ğalan. Ğatır
da ğalmadı eşşek de yoğ. [*Hiç ğatırdan düşdün mü?*] (E.K) Hemi düşdüm de
170 hu ğolum ondan sakaT oldu. Altımdā ğatır, bōle bosTan beklemeye gidiP
giderdim, bi ũrkdü biyō zūP düşesiye. Tā evden oldu bu evden. [*Genç kızken?*]
(E.K) Gencikene ya! (M.B) Evlenmeden eveli? (E.K) Hı hı. [*Çıkıkcıya
gitmediniz mi?*] (E.K) GitmediK. Yoğudu, fazla bi ũle çıkığcı yoğudun ya
ğızım yoğudun ya. Yoğudu öyle bi şey bilgili yoğudu. [*Acımıştır ama çok.*]
175 (E.K) Abōv, çok acıdı. N’idelim buna da şükür. [*Hayvanınız var mıydı
eskiden?*] (E.K) BakardıĖ, inēmiz filen varıdı yā. Sūdünü veriřdiK satardıĖ,
gene sūtcüler toplāyo olannar var, қоқудан ğırılıP gideriK hindicik,
қоқусundan ölüyoğ. Eveli bōle dēlidi. Silec yediklēnden galibe bi araba şey
ġuysuñlar ġötüryolla hura aşşālāra қоқудан ölüyoğ be. [*Eskiden onlar yoktu
180 tabi.*] (E.K) Yoğudun ya ğızım bi yarma verişdiK, saman, oT işde bu, bahar otu.
(E.K) Çok қоқuyo. [*Peynir eder miydin?*] (E.K) Etmezdim bi inek varıdı,

südünü verdim, yeyecemiz yoğurdu çalırdım gızım. Ee hindicik yapıyolla
galan. AlıyoK, paraynan yiyecēmizi. Bi çay bişirīm de bi ekmek atīm mi size?
[Sen bana konuşuver yeter.] (E.K) Ee gonusduK işde galan başıma geçenneri
185 heP gonusdum ben saña. [Daha neler vardır sende neler?] (E.K) Oo unuttuK
galan çoğunu unuttuK. [Eskiden kalabalık mı yaşardınız evde?] (E.K) Oo iki
yere sofrata atardıK. Galabalıdın gayınnamgil galabalıdı. [Ekmek yetişdir, yemek
yetişdir.] (E.K) Günnük ekmek ederdik, günnük. [Ne ekmeğiydi o?] (E.K)
Yuğa da ederdik, mayalardıK onu da ederdik. Yaa öyle ediyok biz de. Hindicik
190 ocaK da yakmıyola hamarat var hamaratda ediyolā galan hindicik. Her şeyiñ
golayı çıKdı hasdaliñ da çoğaldı. Hamaratda ediyolla. Ben kaç sene oldu
etmeyeli gızım etmēyom. Edellerse veriyollar birer dene yēyom. Gızım vēriyo
gızım. OcaKda mı ediyō anañ? [Bazı ocaKda ediyō bazı hamaratda ediyō.]
(E.K) Hamarat çıKdı galan. (M.B.) Hamarat ne fırın mı? (E.K) Hī hī. Ceyrannı
195 şeye hamaraT deyollar. Yuğuracak şey de var, hindicik galan o da var.
Aşşākın(da), yoxarkında var bizim elinnen de yumuruş makinesi var her şeyin
makinesi var gızım çoğaldı. Her şey çoğaldı hastalıK da çoğaldı. BaK ıcık
köreldiydu gine deberiPduru dēyibdurular gine deberiPduru dēyollar. Ee benim
oğlan geldi mi yayladan, yaylaya gitdi bunuñ bobası yaylaya. [Yaylada ne
200 yapıyorlar onlar?] (E.K) Orda oturuyollar yiyib içiyollar ısıcak dēye çamlarıñ

içine gitdiler. Ğorumaz d yollar ora gitdiler ğızım. [*Orası serindir.*] (E.K) Ha
 yi, ondan ğ diyollar. İşde ıcıĶ d k nt  getiriyolar gozoĶ mozoĶ ğışın zoPa
tutuşdurm . [*Çıra gibi g zel yanıyo.*] (E.K) O g zel yanıyo çıra ğullanmıyom
ben k m r  ğuyuyom  sd ne ondan da ğuyuyom da bi ataş yaĳıyom yanıyo.
205 [*Esgiden ğuzine sobada ekmek edilirmiş.*] (E.K) Ğuzene zoPada  dilirdi. Onda
 dilirdi. (E.K) OcaĶ da var bi dene evi  i inde var bi de dışarı yapırdıl  ocaĶ.
[*Hani o ekmek   len şeye ne deniyo?*] (E.K) Evr   deyollar ona h le evr  
h le soĶallar da hu y z n   eviriveriler. Vardur o anne de. (M.B) Bizim  da
hapaz diyo . (E.K) Ee olsun n  ol sa hapaz d rse  n y d si . Biz evr  
210 d yoĶ. Demirden de oluyo, il ni ğazıyo  ısıran d yoĶ. [*Bu ne?*] (E.K) Sinek
 ld recek hapaz o. Sin  h le bi vurdu  mu  ld r yo. Sinek yoĶ ğalan bek
fazla yoĶ bu yıl. Sivrisinek var, oturduĶ mu gece burda tosuyo ayaklarımıza
ellerimize tosuyo ş y yok, ğara sinek yok. İneklerimiz de maşallah ĳurda
inekci ĳurda da inekci  o udan ğurtulam yoĶ  oc m. Onnar ğendileri bizde
215 olsa onu şik yet edellerdi hindiye kesdirillerdi biz gine ğomşu hatrı sayıyoĶ da
etm yoĶ. Hatır i in, emme onnar saymıyo. On  zengin ya, saymayo bizi.
(M.B) Dış bah eleri yok mu oralara yapmıyorlar mı? (E.K) Olmazlar mı
yapm yorlar. UzaĶ d yi tabi burda evi  i inde eniverdi  mi. (M.B) Az b z  de

ondan, iki üç dene bēzē de. (E.K) Ne iki üç denesi, çoK! Üçer dörder bidon süT
220 gıyuyollar. Hōle bidonlara çıkarıyollar. ÇoK bı_yanda, oğlum çoK. *[Ellerine
kına yakmayı seviyor musun, eskiden yakar mıydın?]* (E.K) YapardıK da, hindi
etmēyom gızım etmēyom. Öte gün gelin gınası getirmiş de vurmuyom dēdim.
[Eskiden iple çitme kına yapılırdı.] (E.K) Yapıyo gelinner gine. Diyet mi
ediyon zayıfsıñ. *[Çok kilo alınca iyi olmuyor.]* (E.K) Hii bizim gız òle etdi ıcıK
225 kilo aldıydı zayıfıdı yörüyüşe gēdiyo, yēmēyo, sabālen gızım yē ē yēmēyo.
Hindicik o da ğalıK öyle seniñ gimi ğalıK. *[İnsan yoruluyor kilolu olunca.]*
(E.K) Maşallah dolu da kilocu, dolu her biri buh buh yēyollā. Nasıl yēyollā
görmüyon mu, ğurbannarı? Nasıl yēyollar işde òle olma mı? Kilo olma mı? *[*
Çok kilolu oldu mu hasda oluyor insan, bak sen iyisin.] (E.K) Ėyiyim, yimem
230 de ğıt ya, az yiyom ya. Bi size çay sürüm de eKmeK atejm. *[Yok sağ ol. Sen
benle konuşuvér yeter.]* (E.K) Ee ğonuşdum ğalan ben seniye epey ğonuşduK
işde. *[Başğa ev var mı buralarda gidebileceğim?]* (E.K) Gēdibiliseñiz ıhı
aşşāda vardır. Hullarda aşşāda. İki yanımda var hep öldü çocüm. BaK bi
senede yüz on dene ölmüş ölen. Aķciğerinden hasda olannar bi de dürüs oldu
235 mu aldı aşşā götürdü çocüm. (M.B) Var mıydı burda virüs? (E.K) Yok hindi
yoK. Hindi yoK da, işde sıra alıllar da götürüler oralarda şeyderim diye onu da
ğorķuyom gözüm de görmez oldu çocüm nēy olur baķalım halimiz? *[Yakında*

- gidersiniz ya.]* (E.K) Biyō gider geliriK bi de gün atıyollar ondan soñura hu
gün gel dēyollar o zaman oluyo çocūm. *[Burda kız isteme nasıl oluyor?]* (E.K)
- 240 Geliyollar Allah emri ańıyollar ya. Nēşannanıyolā, duruyola bi sene iki sene.
[Eskiden damada eziyet var mıydı?] (E.K) Eveli yoğudu, bu hindiki genşler
ëtmē durdu ğalan ğızım. (M.B) Duz mu ğatıyolā gayFanıñ içine? (E.K) Hıı.
Duz atallarımış, acı biber yēdirillerimış ğalan ben bilmēyom, soğan
yēdirillerimış. (M.B) Nahal yinceK o? (E.K) Ee işde zorunan yēdirillerimış
- 245 ğalan. *[Sobayı kaldırıyon bi daha mı guruyon ğışın?]* (E.K) Ğışın ğuruyollar
çocuklar ğuruyo ben el ğaldıramıyom.
- Ğaldırıyollar. *[Kendin hazırlayabiliyor musun kovasını?]* (E.K) Onnar
bāzı şey_ēdivēriyollar ellēvēriyollar bāzı gendim ğovayı ēndirdi mi gendim
kōmür ğuyūyom dōküntü odun ğuyūyom sabahdan sabaha deĝişiriveriyola
- 250 ğovasını hōkūmet kōmür vēriyo. Geçen sene ğış çoğudu çok yaKdıK. *[Bana
maddi açıdan babam destek oluyor.]* (E.K) Babañ yardım ēder. Ètme mi hēç?
Evlediniñ adam oldūnu isdeme mi adam? Tallamı satarım oğudurum öyle bi
şey olacak. Tabii. Oğūana yardım olur. *[Sen okumuşsun biraz sonra
bırakmışsın galiba?]* (E.K) Abılam ğocaya ğodu getdi beni oğutmadılā mallara
- 255 bağıtdıla, mal ğūdūyoK. İneklere ğıran ğirseydi, ineklerine. İnek ğütmeye

salıllardı bizi çocūm da. Okumayı pek mühümsümezlerdi. *[İnekleri nerde güdüyodunuz?]* (E.K) Ovalarda güdüyoduğ ovalarda. Boş yèllerde. Ot getiriyoduğ, gidiyoduğ mallara eşeklène, ġatırlāna, ot getiriyoduğ yèdiriyoduĖ. (M.B)

Siziñ būda toprak ev var mıydı? (E.K) Bizim burda hēç daha öyle toprak ev

260 yoğudu. Biz biyō burayı yapırdığ biyō da üsdünü ġaldırdıĖ öteki oğlana bi ev yapırdığ böyle apartuman gim i emme gendileri çalışdı, dağda çalışdı. Hindicik aylık(lı) oldulā ġalan Ėamyon sürüyollardı bunnā, kesim ediyollardı, çekim de ediyollardı. Odununu ağacını çekiyollardı ġamyon varıdı gine de var hindi de ufağ ġamyon var ot ġötürüyo İzmir yanına ġötürüyo İstanbul yanına

265 ġötürüyo. İsdēyollar ordan. *[Burda neler var, bir tek hayvancılık mı var?]* (E.K) Hayvancılığ var, ineK. OT ekip oT satıyollar çocūm yonca. Hee işde bunnar var bizim fazla bi şey yoĖ burda. Bir oĖĖKa... Bi torba ġübre beř yüz, altı yüz lireymiş. *[Seni yordum kusura bakma.]* (E.K) Olsuñ varsıñ ġızlar_ içi ben yorulmam. Ėene buyur ġēl buralara geldiñ mi gel yanıma. *[Bir isteğin var mı?]* (E.K) YoĖ. SālĖıñızı isderim. SālĖıñızı! Hēç bi şeyinizi isdemem.

270 *[Sinekler ısıryo değil mi?]* (E.K) Abāov hem i nasıl ġızım hura oturduğ mu ısıryo içeri de ileç atıyoğ. Sivrisinek oluyo, yakāca oluyo. *[Sen dinlen yat uyu artık biz gidelim.]* (E.K) Yatdım, diñlendim ben ġalan. N’olacak ben müsāFiri severim herkez nasibinnen ġeliř dēller. (M.B) Buranıñ insanı çok

275 misafir sever, evvelde burda evlerinde yattım. (E.K) Yatmışdursiñ çocüm.
(M.B) Bolcılar her çeşit yemek bişirilē. (E.K) Bişiriler bişiriler! (M.B)
Ġadınları erkeklerden daha fazla çalışır buranıñ insanı. (E.K) Çalışır ya,
çalışmaz oldulā ġalan. Maḡsil de mısmıl ekmiyollar çocüm ġalan neden
bahalandı bi ġübreye yetilmeyo bi mazota yetilmeyo. Aşşākı gelin benim hēç
280 durmaz vēra gider işe vēra gider. Bu acug haylazdur da öteki çalışġandır.
Vasāyit parası kesiyollardur. Öyledur. Ee niydelim? Geldiñ bura da oralarda
sehiP çıkan olmadı mı gel yanıma. Ġarnıñı da doyururum, yatırırım da. Ben
severim müseviri. Nasibinnen ġeliř. Motorsikletlēne mi geldiñiz? Ee hura nēye
getirmediñ aşşā. Çalmazlar da nēye getirmediñ hura. Çalmazlar, çalmaya
285 çalmazlar. (M.B)Burda bi şey olmaz. (E.K) Tçö. Olmaz canım olmaz. Hā,
yabandan gelen oldu mu onnar götürür. Yaz ġününe hindicik insan ēsik
olmuyo soķaķda. *[Aġzına saġlık. Allah sana saġlıklı ömürler versin.]* (E.K)
Saña da vērsiñ çocüm beni de ġapılara baķıtmasıñ. Yatırıp da, geliyollar mı
dēyi ġapıya baķıtmasın bañ ā .Eñ zor o çocüm. Çok ġorķuyom ondan. Yatar
290 ġalırım dēyi baķan olmaz dēyi ġız çocū baķıyo ya. *[Saġ ol, bize yardım*
ettin.] (E.K) Yardım ediP de nēy olacaķ? Nēy etdim ben size. İçdiñiz birer
fincan ġayFa çocüm, bi şey etmedim ki. Sav olasıñ çocüm. *[Bu çiçekler ne?]*

(E.K) Bunlar fesdağen diller. Elle biyō da,  o ulāsi  biyō. [*Sinek gelmez değıl mi buna?*] (E.K) Geliyo, gelme mi geliyo  oc m. Elle de  o ula biyō. [*Bu ne?*] (E.K) O t  ba  h da ba  ho. Ho  o muyo da,  le s s  var onu  .Pempe
295 pempe a ıyo. Gelin dikiyo onnarı.

[*Senin arkada lar gelmemi  daha.*] (E.K) Gelmezler, ıcl  durasıya toplanı  k lge basdı mı bur   yle toplanıyolar. [*Tek gelirsem onları da g r r m.*] Babamla geldiğıim i in erken gidiliyor. [*Ee gelse  olur.*] Ee tabi mal
300 var. (A.K) Gelen vasıtalar ordan geliyo ya vasıta. Otobuslar geliyo ya onnarınan gelisin. Ge   aldı  mı burda benim yanımda yatarsı . Burda  alıveriri , el değıli . [*Benim i ler b yle i de.*] (A.K) Ee n dece   oc m, ossu  varsı . Ossu . [*Pazara kendin mi gidiyon yoksa  ocuklar mı gidiyo?*]

(A.K)  ocuklar  ediyo  oc m,  ocuklar  ediyo. Onnara getiddiriyom hu
305  siğımi getiri  de yom para v riyom getiriyollar. Kim olsa getiri ,  om ulardan gidennerede dedim mi, hunu getiri  parasını v ririm, getiriller.

VII

Derleme Yeri: Bozdoğan/ Alamut Mahallesi

Derleme Zamanı: 30 Ağustos 2022

Kaynak Kişi: Arzı Kütük

Yaş: (1953) 69

Mesleği: Ev Hanımı

Konuşulan Konular:

- YaşlandıKça eskiyoñ, dişiñ dökülüyo yörümeñ bilen değişıyo. [Siz ormanlarda hiç işlediniz mi?] (A.K) İşledim de, çok oldu. Yakında işlemedim.
- [Orda ne iş yapıyordunuz?] (A.K) Çam kesiyolardı soyup odununu kesiyollardı. [Eskiden makine yoktur tabi.] (A.K) YoK, makine yoK elinen.
- 5 Biz ona gölasdar dèrdik onūnan hindi bu çamı bōle bōle kesiyollardı iki taraftan. [Ee orda yemeğinizi yapıyordunuz herhalde.] (A.K) Yemē evden yapıP ora götürüyoñ yeyeceęiñi. [Orda kalmıyor muydunuz gece?] (A.K) YoK hindi ormanıñ bi tarafına çadır ğuruyollardı çalışacakları yere gidip gine o çadıra geliyollardı. Çalışıyo bıraKdı mı çadırına geliyo. [Katırları neyle besliyordunuz oralarda?] (A.K) Saman, arpa. Bahar otundan yararlanıyoduK. (A.K) Ekmekler mayalı biz hindi de ediyoK mayalı, ediyoK hindi gine. (M.B) Ekşi mayalı mı tatlı mayalı mı? (A.K) O zaman eşgi mayaydı. Hindi hazır maya ğullanılıyo. Tandır yoK bizim buralarda sac. O zaman eşki mayaydı. Hindi hu ğadar hamır ğuyodu ètdī ekmekden ondan tekrar yuğuruyodu gine
- 15 mayalanıyodu o hamır ama hindi yoK o hazır. YapmıyoK biz maya. Yapsañ olur da yapmıyoK. [Sizi kaçırdılar mı yoksa kız isteme oldu mu?] (A.K) Ğız

isteme olmadı ğaÇdıK. Ben isdeyerek eşimi seviyodum da. Olmadı, isdeyerek
ğaÇdıK. Hemi çok severek. Ben gendim seviyodum. Bayā āşık olduydum.
(A.K) Ğavğa êtseñ bile sevgiñ var. *[Akraba mıydı?]* (A.K) Akraba dēl de
20 köylümüz.
*[Sizin konuşmanız oğlunuza göre daha değişmemiş olduğu için sizinle
konuşuyorum.]* (A.K) Bu yaşdālar deĝişir. Biz yaşdālar dēşirmemiş. Ama bu
bizden ufaKlar dēşirmişdur. Hindi bazara gedyollar ora uymaĝa çalışıyollar dil
olarak. Ben çalışmiyim. Ben ne ğonuşuyosam onu ğonuşuyom. *[Burda bunlar
25 çok var herhalde herkesin kolunda boncuk var.]* (A.K) İşde bu benim esgi
boncuK. Yeni dēl. Bu daş. Hindikilerden dēl bu. Bu tā annemden ğalma. Esgi.
(M.B) Belki yüz yıllık. (A.K) Vardur. Bundan varısa getir dēyi vèrdim ıı’
demiş bunnar yoK. Bu orcınalı, daş bu. Hindikileri laylon. *[Daĝlardan bitki
topluyor musunuz pişirmek için?]* (A.K) TopluyoduK. Hindi gine topluyoK
30 amma gedemeyoK o başĝa da. *[Neler vardı daĝlarda?]* (A.K) Isırĝan otu var.
BallıK dēyoK biz yerde. Adı ballıK ama ğavırılıP yēniyo bunnar ısırgan
otunnan barabaĝ. Gelinalı var. Hindi gelincik diyollar biz gelinalı dēyoK ona.
İnnelik var. Kömeç var. Onnarı topluyoK biz. Hindi bile topluyoK, bulduK mu.
Ben öyle ĝedip toplamayom da. *[Nasıl pişiriyosunuz?]* (A.K) Yaĝ ğatıyoñ,
35 soĝan ğatıyoñ, ğavuruyoñ, susuz. Hiç bi şey ğatmıyoñ sāde soĝan içinde. Öyle

sāde ğavuruyoŖ. *[SaŖızlarınızı kendiniz mi yapıyorsunuz?]* (A.K) Çamdan yapardım ben. (M.B) Ne güzel olurdu o acı acı değil mi? (A.K) Acı dēl, onu yapıyoñ, yok acı Ŗeyi dēl. Bunu ğaynadıyoñ, suyuñ içine ğatıyoñ, acı olmuyo çam koku lu saŖız. AŖmadan oluyodu o. Çamı kesdięiñde baharda onuñ

40 kesdięiñ yere beyaz aŖmalar birikiyodu üsdüne. Onu topluyoduŖ biz ğutuya ğatıyoduŖ. Onu ğaynadıP saŖız yapıyoduŖ. Ee hindi baŖ turfanda dēyi bi Ŗey yoŖ. Yaz ğış her Ŗey var. O zıman yoŖ. Ğışın bi Ŗiy yoŖ. Olmasa gine iyiymiş o ğışlık. Yaz zebzesi ğışın olmasa iyimiş. İyi dēl. Hindi salça yapılıyo baŖ. O zâman salça yapmaŖ bilinmiyo muydu bilmiyom, o ayda ğurudullardı Ŗeyi

45 dometezi ğurudullardı yemeklere onu ğatallardı. *[Salçayı nasıl yapıyorsunuz?]* (A.K) Salçayı daha önce ğaynatmıyoduk. Çiğden doęruyoduŖ ğüğümlere ğatıyoduŖ duz atıyoduŖ orda acıŖ beklediğinde eriyodu, onu çıkarıyoñ ordan süzgüden geçirıyoñ , güneşe ğoyuyoñ ğuruduyoñ. Güneşde ğuruyo. Hindi büyük bi ğazana ğatıp ğaynadıyollar ğaynatma Ŗeklinnen yapıyollar. Ama o

50 güneşde ğuruñ daha eyiydi baña göre. O güneşine alıyodu, paflama da yapmıyodu o. İlaçsız ğatıyoduŖ onu biz. Hani paflamasıñ dēyi ilaÇ ğatılıyo ya o ğatılmıyodu gendi gendine paflamadan duruyodu hani üsdü beyazlaşıyo ya o olmuyodu. *[O eski yöntemler aslında daha iyiydi.]* (A.K) O eyiydi. O ıcık

evzili ya hindi yapmıyollar. Zör. Evzili. *[Sen bu çiçeklerin ismini biliyor*
55 *musun?]* (A.K) Buna biz gadın düğmesi dēyoK. AçmayıK bak. Açıyo bu da
bura kölge olduğu için açmıyo. Buna yaz çiçeği dēyoK. Bak hunu açıyo bak.
Buna da ğabaK çiçeği dēyoK adına çok güzel açıyo ama açmayıK. O da çok
güzel açıyo, İzmir çiçeği deyoK ona biz. Bu açmıyo biberiye bu. Hindi
yimeklere ğaTdıkları şey bu. Buna ben ğatmıyom da bazen rahatsız oldum
60 mu... *[Şu sacın üstündeki şey ne?]* (A.K) Sacayā. Onuñ üsdüne tencereñi
goyoñ yemeK bişiriyon. *[Hâlâ ekmeğini ediyor musun burda?]* (A.K) Èdiyom
lüzum olursa. Öyle gendim ètmiyom çocuklar yabandan geliyo, onnar isderse
yakıyom burayı. Yalıñız başıma burayı yakmam. Onnar isdemezse yakmıyom.
Hindi burda ekmek èdiyim dèdim mi ocağda bişir dèdi mi yakıyom burayı
65 öteyi gimi gendime yakmıyom. Gendime n’ediyim? *[Asker uğurlama*
törenlerini nasıl yapıyorsunuz?] (A.K) Bizim ögle davıllı zurnalı tören yoK.
Bura herkez toplanıyo, asger gèdeceği zaman asger gèdiyomuş dēyi çıkıyoK
ora hadi uğurlar olsuñ dēyoK herkez elindē parası olan ona uğur parası deyoK
ona biz uğur parası dēyi herkez haline göre ona para veriyor. Hanı öyle davul
70 zurna uğurlamāyoK. Ama parayı veriyollar. Herkez gönölünden. Hindi ben
gidip orda çocuk gidecek asgere gidip ona elimde ne varısa gönölümde ne varısa
onuñ cebine uğur parası olarak veriyorK. *[Düğün nasıl oluyor?]* (A.K) Düğün

iki gün bi ğına bi gün de alım düğünü. [*Dışardan tahtacı, alevi olmayan birine kız verir misiniz?*] (A.K) Önce verilmiyodu, ama hindi diñlemeyollar. Alıp
75 vèriyolar. Önce yoKdu. Önce köyden dışına giden yoğudu. Köyünden tanışıyodu. Ama hindi yabana dağıldılar ordan tanışıyo. Bu üç köyde vardur saydığım saña. [*Çeyize neler koyulur?*] (A.K) Hindi daha çok çeyiz alıyollar. Eveli çok almıyollardı. Yorgan, minder, yasdık, tabak tencere öyle bi şeyler alıyollardı. Ama hindi çok alıyollar. Hindi eviñ ne ihdiyacı varısa. O nide
80 çocüm bizde! İki yorgan bi minder bi yasdık ceyziñ bu haydi git. Hindiki gimi öyle buzdolabı, televizyon, çamaşır makine nirden buluyoñ? Bu köy guyulardan idare oluyodu. Guyu suyunda, çeşme yoğudu. Guyudan su çekiyoollardı o da yetişmiyodu köye. Bulaşık yuyyoñ çamaşır yıkıyoñ içeceğñ suyu alıyoñ hayvanını sulayoñ guyula yetişmiyodu? Çeşme yoK. Soñuradan
85 dağdan getirdiler sular amma. Ceyrān geldi. Tahta hōle, ağacdan yapıyoollardı onuñ içinde yıkanıyodu çamaşıllar. Onnar yoK. Bende varıdın. Amcañ şèycilere vèrivèrmiş. [*Amcamla nasıl gördünüz beğendiniz birbirinizi?*] (A.K) O burda yaşıyodu bura onuñ yaşadığı yer. Benim yaşadığım yer yoğarı mahalledin. Ora gezmē gelmişler orda gördüK. Orda heralda hoşlandıK mı?
90 Buna ben aşık oldum bundan önce. İlk gördüm hoşuma gètdi. [*Kayıvaliden var mıydı?*] (A.K) Varıdı yaşlıydı. Biz bakdıK zaten burda öldü. Çok yaşlıydı yüz

üç mü, yüz dört mü yaşında öldü. Mecbur iyi değıl iseñ bile yaşıyo ya seninen
yaşıyo. İsdemeseñ de bakıyoñ. Eliñde yaşıyū, içinde yaşıyū. Hindiki gimi orda
yaşıyo bakım yapmazsalar bakmıyollar. Emme o zaman öyle dēldi. Bakım
95 yoK, ayrıca ev yoK. Zor bişi. Golay dēl. Bi de ovada çalışıyoK. [*Ovada ne iş
yapıyodunuz?*] (A.K) Ovada o zamannar pamık ekiliyodu. Arpa buğday
ekiliyodu. Domatiz, ğarpız dikiyoduK, fısdık, yer fısdı. Soñuğa zebze diKmeye
durduK biz. İspanaK, ılahna, aKbaş dikmeye durduK. Öyle geçim yapıyoK
onlānan. Ğarnını doyuruyoñ. Seni çok zengin etmiyo emme aç ğalmıyoñ. Biz
100 ona çalışdıK zāten çocūm. Aç ğalmamak için. Bi oğlan var benim, evli, okula
gitdīdin yarıyıl da bıraKdı. Ğarısınan annaşmış, onnar da ğaçdı. Okul ğaldı.
Hindi işde vereceñ diyo vėriyollar. Evelki zorla dėyollardı. Zorladığı için
sevdiğine herkez ğaçıyo. Ğaçsıñ. Sevmedīne gidecēne. Sevdığiñe ğaç. Hayat
seniñ hayat dēl. Dutuyo sen bunu alacaKsıñ, sen buna varacaKsıñ. Basdırıyò.
105 Olur mu? Ama öyle basdırarak e verdikleri geçinse bile gendi aralarında eziyet
çekiyollar ğızım ya. İsdemiyo. İsdemediñlen ğaç gün ğalırsıñ evde. Odada ğaç
gün ğalırsıñ? Hindi sen isdemiyoñ bi ğişiye ne ğadar olur o? İnsan
isdemediñlen misafirlikde bile oturası gelmiyo. [*Asmalar da var değıl mi
burda? Bunların cinsi ne?*] (A.K) Bu yediveren siyah ama hasda oldular, bu da
110 hasda oldu. İlaclanmiyo. İlac atılmadığından böyle hasda. [*Şu ağaç ne,*

- yaprakları büyük olan?]* (A.K) Hanı? *[Yaprakları büyük olan.]* (A.K) FirenÇ alması. Bazı yêrde yeñi dünyâ dellermiş. Herkez öğrendiği dili gonusuyo. Bu çapaysa çapa. Hindi var gene. Bizler gitdîmizde bitecek o. Değişdi zâten. Bizden arkadaşlar değişdi. Biz değişemedik. *[Domatesler iri domateslerden mi yoksa küçük küçüklerden mi?]* (A.K) İri de bunnarı ben sakşıya dikdiydim vèrmiyollar, bi de kôlge var ya.
- [Nasıl aşılıyorsun onu sen?]* (A.K) Beyaz duda buna aşılayoñ, baharda. Hindi olmuyo. Ucunu hâyile kesiyoyñ. Bunuñ ucundan beyaz duda aş yapıyoyñ. *[Şimdi nasıl dut verecek beyaz mı siyah mı?]* (A.K) Siyah veriK, veriK dâ ihi.
- 120 VeriK de yêr yoK. Bura dar olduğu için. Bu èyi bi yêrde olsa daha çok vèrir. Ağızlarıñ uçuşuna bile èyi geliyomuş. Eliñi boyatdırdık. (Kaynak kişinin oğlu) Burda çoğu ismi değışdirmişler. Burda Zôre dèller, onu Zehra yazıyollar. (A.K) Bize göre dilde Ali'ye Alı deller. *[Burda en çok hangi isimler var?]* (A.K) Fatma, Zeynep, Elif, Ali, Hasan, Hüseyin. Ekseriyesi Hasan, Hüseyin.
- 125 Sayacağın belki yarısı Hasan, Hüseyin. Benim eşimiñ adı da Ali'ydi. Memmed deyollar. (Oğlu) Āmad, Eymed deyollar. *[Ağaçları kesince orman memurları ceza kesiyor muydu?]* (A.K) YoK. Ağaçları onnar işaret yapıyollardı. Hañgını kesecèñi onnariñ gösderdîni kesiyoyñ gendi haliñe kesmiyoyñ. *[Kesenler olduğunda ama cezası olur mu?]* (A.K) Onuñ cezası oluyo. Hindi ona işaret

- 130 gøyuyo, bunu keseceñ dëyo. Buna gøyuyo haricindeğini kesemiyoñ. Tahtacı
ismi ordan geliyo. İdāre olmak için yapıKlar o işi. Dağda ne yēyecekler. Şēy
yapıyorlar dağda, hayvancılınan geçim yapıyollar. Geçi, gøyun, sığır. Başğa iş
yoK. O yetmeyesie çocuk yoK o zamannar. Hem bu benim dēdīm zamanda
herkeziñ onar çocuğu var. Benim babannemiñ on, annennemiñ on, o zaman ebe
135 dëyoduK, eci dëyoduK biz. Annenneñkine eci, anannene eci dëyosuñ,
babanneñe de ebe dëyoK. Hemi ebemiñ on çocū var hemi ecimiñ on çocū var.
ÇocuK çoK. Hayvannar yetişmez oluK. İdāre edemiyoK. Bu sefer onu kesmek
zorunda ğalmışlar. O işi ek yapmak zorunda ğalmışlar. Ee tahta ediyo dëyi
tahtacı olmuş adları. Tahtacı dëyi bişi yoK aslında. (Oğlu) Ağaceri var. (A.K)
140 İşde ne olacak hayvancılınan geçin on çocuK var iki dene ana baba var. İki de
ebe, dede var. Halaya bibi derdiK, amcaya emmi derdiK, dēzeyeye dēze o
değişmiyo. O zamannar bu köy bile yoğumuş. (M.B) Ulki ābe mi vardı ilk
eveli burda, buraniñ şēysi ondan soruluyomuşmuş. (A.K) Öyle dēl. Kim
annadıyo öyle onu? O da yoK o da dağda! Bu köy burda Rum köyüymüş. Köy
145 de dēl çiftliğimiş bura. Bi ağaniñ çiftliğimiş. Bizim inşannar da dağda. O savaş
zāmanı. Atatürk'ün arkasına daķılan bi siñerek onu öldürmeğe çalışan biri
varımış. Düşmüş Atatürk'ün peşine bu dağlara ğadar gelmiş o adam. Asger de
onu arayomuş. HüKümed arayomuş. Bu dağda bizim inşannar, onu bulmuş,

görmüşler yāni. Öldürmüşler o adamı. Atatürk'ü vuracak adamı. Ordan Atatürk

150 bu dağdā insannara hediye olaraq onnara gēdiñ ordan kimi salıyo bilmiyim

gēdiñ o dağdāları çiftliğe yerleşdirin dēmiş. Buraya Atatürk endiTdirmiş bizim

insannarı. Madran'dan. Onu vuracak adamı öldürdü dēyi. Ama para ödeyiK

bizim insannar, gendi aşalarında para toplamışlar, biraz da Atatürk vērmiş.

Buraya o dağdan yerleşim alanı yoK. Dağdan buraya endirmişler, bura bizim

155 köy olmuş endiresiye. (M.B) Madran'da ev var mıydı buralar gibi? (A.K) O

hindiki esgi varımış evler oralarda da hayvancılıK yapıyo evsiz olur mu? Hindi

öyle yaylalamağa gidiyollar öyle şey yoK. Rumlar burdan gidmiş savaşda.

Savaş var ya bizi endirmişler dağdan buraya, biz yerleşik olmuşuK galan. Öyle

bi gişi almāK. GelmeyiK, herkez dağdayken para toplanıK. Öyle sülale gelme

160 yoK. Dağda kaç ev var orda yaşayan herkezden para toplanıK. Sen veriyon o

veriyö. Herkeziñ hali gadar mı bilmiyom. Heralda hali gadar olur çoğunu

olmān nēden alacak? Biraz da Atatürk de desdek vērmiş. Buraya endiTdirmiş

o dağdan. Onuñ emrinen eniK bizim insannar. Bi muķavet gimi bi şey yapmış

galan. Bi teg var burda Rum evi. Bi dene var. (M.B) Altıncılar hep gāzdı

165 oraları. (A.K) GazamayıKlar duru gayFaniñ yanı o. Başkası gāzamayıKdur.

Gāle dēl bu ev hurda gāveniñ olduğu yer. Bu çiftlik olduğu için herālda o

- çiftliğin sahibini miydi? Yüz yılı geçiK bu köy bura ineli. Yerleşinesiye
ğadar gine ora giTmişler yazları sıcağa dayanamamışlar. Yaylaya alışgınnar ya.
Biz hayvancılığınan geçiniyoK emme biz yörüK değilik. Biz yörüK değilik.
- 170 Tahtacı dèyi bi ırğ yoğ. İdāra yetişmeyesie onu ek yapmā başlamış. Ordan
tahtacı ğalmış. O bi idāra etmek için şey. *[Neler yapardınız o kütüklerle
tahtalarla direkt satar mıydınız?]* (A.K) Bizim işledīmizi mi diyoñ? O devlete
çalışiyoK. Devletiñ adına kesioñ o çamı. Çok tehlikeli bi iş. SaKat oluyo.
Ölen oluyo. Hiç bi imkânı yoK. Altında ğalıyoK, ölen oluyo. Bi yanını, ayānı
175 kesen oluyo. Paltaynan kesen oluyo. Üsdüne ağaş düşüyo. *[Bir yerinize bir şey
olduğunda nasıl tedavi ediyordunuz dağda?]* (E.Ç) Ne ğadar da götürüb
èdiyollarsa araba da yoK. Ğatırlānan èndiriyollar aşşālara, o zamana ğadar
ölmesse doKdura ulaşacaK. Ölmesse varacaK, ölürse yoK. Çok zor, dağdasıñ.
Arabañ yoK, içine aT, götür. Ğatırınan çok mesele o dağlardan ölenden,
180 buralarda bura yerleşdiKden soñra ğatırın üsdüne bağlayıP da bura cenāze
getiriyoK. *[Halen daha bu iş yapılıyor mu peki?]* (A.K) Burda yapan yoK.
Varımış da çoğ az ğalıK yapannar. *[Artık ne iş yapılıyor buralarda?]* (A.K) Ee
burda hayvan, hayvan da azaldı. Her evde inek varıdı, yoK. O zımannar
hayvanıñ yēyecēni gendimiz ğaldırıyoduK. Arpasını, samanını. Ama hindi çok

185 azaldı hayvan. Çiftlik gimi beş altı var. Gerisinde yoK. BaKmaK da zor. *[Sen hiç ağaç kesimine gittin mi, çocukken mi gittin?]* (A.K) GiTdim. Çocukdan ıcıK büyüyüp gelirkene. Annemgil gidiyodu. Onlānan işlēne de giTdim. *[Orda gece uyuyor muydunuz?]* (A.K) Çadırdā. Yörükleriñ bi ğara çadırı var ya, siyah çadır. Onnardan. O çadırı yoğusa tahtadan yapıyo. O ğıl çadır o zaman

190 ğıymatlı. Herkeziñ yoğudu. Onu dokuyorlar. Yörükle mi dokuyodu bilmem. *[Kıl çadırın içinin sıcaklığı nasıl oluyordu?]* (A.K) Ğıl ya. Yağmur bile geçmiyo onuñ içine. İçine yağıyo geçmiyo. Sıcak da geçmiyo. Soğukda soğuk geçmiyo. O sağlıklı bi şey. O zamannar onu herkez alamıyodu. Bize orda neyi dut dēdiler onu dutuyoK. *[Seviyor muydun o hayatı?]* (A.K) Sevmiyodum

195 çocūm. Neyine seveceñ orda hiç bi şeyiñ yoK irezilliKden başga. *[Hep beraber yemekler tatlı oluyordu ama.]* (A.K) HeP barabā yiyon. *[Ne yemekleri yapardın orda mesela?]* (A.K) O günde nēy varısa. Yazısa yaz zebzeleri bişiriyodum. Taze fasille, bōrölce, badılcan. Ğışısa ğuru fasille nofud. Şey de ğuruduyollardı, ğışda yiyelim diye bamyeyi ğuruduyollardı. Badılcan

200 ğuruduyollardı. Ğışın hava soğumağa başladı mı köye geliyoduK. Tahranayı gendimiz yapıyog. *[Tarhanayı nasıl yapıyorsunuz?]* (A.K) Tahranayı yūruyoK hamur gimi ekmek hamuru gimi malzemesi tārana otu dēyi bi ot bitiyo bizim burda. O otu toplayıp geliyoñ güzel bi koku vēriyo. Dağda olmuyo bu ovalarda

oluyo. Güzel koşuyo. Onu ğatmadıñ mı tārana èyi olmuyo. Onu ğatıyoñ biber

205 ğatıyoñ salçalıK etli biber domatiz ğatıyoñ, soğan ğatıyoñ, sarımsaK ğatıyoñ, nāne de ğatıyom ben. Nāneyi herkez ğatmıyo herāldá ya ben ğatıyom. YuğuruyoK, ovalāyoK, ğuruduyoK. OluKduğunda öveleyoñ tārana oluyo o zāman. *[Kışın yiyoñ.]* (A.K) Ne zaman isderseñ o zaman yè. Yazın da yiyebilisiñ. Yaz ğış olmaz isTediğñ zaman yèyosuñ. *[Hastayken özellikle*

210 *tarhana mı yaparsınız?]* (A.K) Ben yaparım. Grib_oldum mu ben. Bişiririm bi tabak gendim yirim. *[Başka ne yaparsın grip olunca?]* (A.K) GırıP_olunca bi_şiy yiyesim gelmez. Çay gimi ğaynadıyoK. Bundan ğatıyom. Biberiye bu. Nāne ğatıyom. KekiK getiriyollar dağda bizim kekiK oluyo. Ondan da ğatıyom. Hindi gidemez olduk biz gidenner getiriyo. (Oğlu) Bizim Derviş

215 Memmed dediğımız dağ kekiği mi? (A.K)YoK. KekiK ayrı o ayrı. Çay da, güzel bi bitKı o. *[Neden Derviş Memmed diyorlar?]* (A.K) Burda bi adam varıdı. Adı Derviş Memmed. O çok içermiş onu. Sürekli onu içermiş o adam. Onuñ adı da Derviş Memmed. O içe içe o bitginiñ adını Derviş Memmed çayı ğomuşlar. O adamıñ adıninan hindi öyle dèyořlar. Sürekli içermiş o yalıñız

220 onu. Ğara çay bile içmezimiş. *[Peki nasıl bi şey rengi?]* (A.K) Duş bende varıdı getirim. (Oğlu) Demin mesela bulaşık dediñiz bunlar çepel dèyo. Çepel

yıkama dëyo. Bulaşık yıkadığı yere çepellik deyolar. Cenāze evindeki bulaşık yıkanan yeriñ adı çepellik. Ufağ ocağlıK gibi bi yerdir o. [*Hamuru temizlediğin demire ne dersin?*] (A.K) Isıran. Heralda orayı temizlediği için ısıran. Bu

225 Derviş Memmed dedikleri. Güzel kokuuyo. Mor çiçeği baK. Beyaz çiçeKlisi de oluyo. Fark_etmiyo o. O adamıñ adı da endēnden alıbduru. (Oğlu) Madran'da oluyo sādce. (A.K) Yaylada oluyo. [*Bulaşık yıkanan yere siz başka bir şey diyormuşsunuz.*] (A.K) ÇepelliK. [*Yemek yapılan yere ne deniliyor?*] (A.K) OcağlıK. Sacayā o gullandımız demir. [*Ekmeği çevirmek için kullandığınız*

230 *tahtaya ne diyorsunuz?*] (A.K) Evrēc. Isıran hamırı aldığıñ. Senid ekmeg êtdiğimiz tāta senid. İlēn. (Oğlu) Şapılđak var. Sinek öldürülen. Ğocağıssa var. (A.K) Bi küfür. İşde ayı dememek için ğocağıssa dëyolar. (Oğlu)Gocaoğlan dëyolar. (A.K) Ayıyı ğonuşmamaK için ğocağıssa. Bizim burda ayı demek yasağımış. Doñuz demeK yasaK. Bunnarı dëyëmiyoñ. Onuñ için ğocağıssaya

235 çevirmişler. (M.B) Bizim köyüñ adı da Dinduran'mış, Donduran olmuş. Sonra ğadın düğünde çocū doñdūmuş. OynaKān. Donduran ğalmış. (A.K) İşde buralar Rum köyü ordan ğalıK o isimler. [*Alamut ne demek acaba?*] (Oğlu) Alamut Kartal kalesi demek. Perslerden geliyo. Onnariñ daha önce yaşadıkları İran tarafında Horasan bölgesinde Türkmenleriñ yaşadığı bi yer var. Orda kale var

240 ya bi Alamut kalesi, orası daha önce Türkmenleriñ elindeymiş. Soñra onnar bu

ķaleyi alıyo. Soñra buraya geliyolar. İsimlerini taşıyoşlar. (A.K) Ad soñradan ğonmayıĶ.

- [*Pamuk işi nasıl yapıyor?*] (A.K) Pamıĝı ekiyoñ, moturnan ekiliyodu pamıķ. O ıkıyo seyrediyon onu bu ğadar arayan apalayon, sık çıkıyo
- 245 ıkarkan o sıkı alıyon aıyon aralarını bi mesāfe hōle. Ondan sōra apalāyon, üç sefer apalardıķ onu biz. Suluyon. Bōyu kōreklerinen yapardıĶ. Şey motor yapmıyodu daha evvel. Kūrēnen arıyon sulaycaĶ şeylerini yapıyon boĝu(?) dēridik ona biz. Suluyon o bōyūdū hindi aıyo, eylölde aıyo, aardı eveli. Eylülde başlardıķ onu toplamā, çok zor bu tek tek topluyon. El emē deniyo ya.
- 250 DınnaĶ dınnaĶ o her ğozāñ alıyon çok emek. Öyle ekmekler ğazandıĶ ocūm. [*Onu kiloyla mı tartıyordunuz?*] (A.K) Kiloyla. [*Sizin kendinizin miydi pamuk?*] (A.K) Biz de ekiyoduĶ başĝaları da ekiyodu, gidiyoduĶ. Hindi pamıĝı varısa sen ona gidiyon o saña gidiyo. Öndü dērdik ona biz. İş ğörölüyö. Paraynan da alıyon da. Pamıĝı olanlānan öndü yapılyodu. Öyle
- 255 ekmeĶ ğazandıĶ odun kes, eĶmeĶ ğazan; pamıķ topla, eĶmeĶ ğazan. apala eĶmeĶ ğazan. Mesele bu ekinleri biz elimizde biiyoduķ. Biz ona tırpan deyoĶ amcañnan ikimiz bieriĶ gendimiz bieyoĶ bieyoĶ tırpanı. İkimiz ğēdiyoduĶ amcañnan ikimiz. Onu ĝızānan topluyoduĶ. Elinde topluyon. Önce

patoz varıdı o gètdi. Şimdi döverbiçer giriyo döKdünü döküyo dökmedini alıyo
260 geliyo, ğalıyo. Önce biz onu dırmıklıyoduK, yèrde bi dene ğomamā
çalışıyoduK, yalıñız o dırmıĝı hiç sevmezdim, uyķumu getiriyodu benim. Onu
asıl asıl ısıcaKda ee o tırpan zorudu, amcañınan tırpana ğèderdiK, çoĝunu o
biçiyodu amma benim halime göre de beniki çoK hē yaķañı o terk ediyo.
Geliyoñ ğoluñ duTmuyo, beliñ duTmuyo, hē yaķañı oynadıyo. Āşama ğadar
265 bōle bōle o tırpanı sallıyoñ. Hanı vücuTuñu temelli oynadıyo o. Sālina iyi
emme çoK yorucu. Hē yaķañı haraKet ètdiriyo. Ayāñ haraKeT ediyo, beliñ,
ğoluñ ediyo. O tırpandā hareketi hiç kimse yapamaz. İş olduĝu için yapıyoK,
gendimize yapardıK biz. Nitcēñ öyle zor işleridi bizim işler. *[Sizde kadınlar
ama bayaĝı çalışkan.]* (A.K) Ee çalışıyoñ hindi bi eşin var yalıñız o işi
270 yapamaz. Hindi sen evde ğal, ğadınım dē, adam yalıñız nidicek orda. Yalıñız
yapamaz. Şu an bi saat bi iş yapım çoK yoruluyom. Bi de biz kıza geçirdiK
adam ondan öldü benim zeytine gitdiydiK ordan gelirkene motur vurmuş şifer
zárhoşumuş. Bizim bindimiz eliñ motoruna bindidiK. Bi uçurdu motur. Adam
ölmüş ben de ölümünen ğalım arasında. Allah öldürmeyiñi öldürmemiş.
275 Direldim. BaKdı çocuKlar baña èyileşdirdiler. Şükür gine hindi gendim idāre
èdiyom. Yeñi dēl yedi yıl oldu. (M.B) Dikiş mikiş de yapıyoñ bēzē deme don

mon mu dikiyoñ? (A.K) Gendim bunnarı dikiyom. *[Eskiden dikişi nasıl yapardınız?]* (A.K) O ayaklı var ya onda dikeller. Onnara biz göca don dëyoQ.

Burda göca don dëniř. Bunu dikiyom başğa bi şey yoQ. Bi de bulüz de

280 dikiyom. Bunnarı çocuklā getiriyo benim. Hëç almıyom böyle bi şey, dikersem bi bulüz dikiyom. Geyiyom bulüzü hindi hava soğudu mu altına gazaQ gëysem bile onu gëyiřom. Bunu geymezsem sıcaQ duTmuyo. *[Annen mi öğretti dikişi sana?]* (A.K) Öğreniyoñ zamanla yılık yapıyoñ düzgün yapıyoñ öğreniyoñ. Ee bura geleli ben kırQ beş sene oldu. Yetmiş altıda geldim bura ben. Anayıñ

285 yaşadığı yeri unuduyoñ. Orda yaşadî ñ bile unuduyoñ. *[Kardeřlerini özlemişsindir.]* Burda ğardeşlerim, burda ği. (M.B) Bu köyüñ ādedi böyle dışarı ğëtmek yoQ. (A.K) Var hindi var da ëyi dël. BaQ ben qaza ëtdim, burda bizim inşanlarımız baQdı baña. BaşQa köyde olsañ baqallar mı? Geliyollardı, zopamı yaqıyollardı. Yemek yoğusa ğoyollardı öñüme, gendim alamıyodum.

290 Bunnar ğëtmek zorunda ne yapacāñ? Beyhan'ıñ asgerliniñ son ğününe gelmiş de mecbur gitdi. GiT oğlum bi ğşe olmaz baña didim ğiT. Ėliñ inşanı öyle baqmaz. Zopañı yaqmaz. Ğomşu olusun emme yaQmaz. Benim zopamı yaqıyollardı. Çayımı bişiriyollardı. Sağ olsunnar. Baña öyle bi el dutdudular, hanı köy yapışdı baña dësem olacaQ. Burda inşannara değer böyükdür. Kim

295 oldu h    nemli d  l. İnsan ossu  .  o  de er veriller ama sen bi yam   yaparsa  da bitir ler i i i. Kime yaptıysa  onu da yalnız  omazlar. Ama d r s se  herkez ba rına basar. Evi i a ar sa a adam d r s se  ev seni dir, yaT, ka , yi, ama d r s se . Daha y diremedim diye rahaTsız oluyom. Hindi ben size bi  ay v remedim d yi.

300 Hindi ben emekli alıyom  iFdciden bi gendime anca yetiyo, yalnız başıma.  ok bahalı her  ey. Yirmiden a  a bi  ey yo  bazar duruyo bura. Gendi yeti diren getiriyo, ba'zısı halden alıyo. Satiyim  azanıym deyo.   leye  almıyo bazar. Ona  adar bitiyo. Hura bazar yaptılar ya. Bazar y ri yaPd . [*Ya lılar pazara gitmiyor mu?*] (A.K) Gider yalnızısa onnar gidiyo

305 mecbur, ne yeyce ? Y r yemeyen de arabaynan enenlere biniyollar, o arabası olan gine evine  oyuveriyo. Yardıml yo. Hu evde de ya lı var emme,  onu ur mu? Hu  teden girece .  ap  var orda h yle gid ken, hindi buranı  en ya lı o  ad n var. Burda da var bi ya lı, hu evde. Ora orda  e meni  yanı ndan h le d nece . Sesi yavuz    ar onnarı .

VIII

Kaynak Kişi: Şefika Üstte Yaş: (1962) 60

Döndü Kavcı Yaş: (1960) 62

Fatma Negiz (1953) 69 Kimliğe 10 yaş küçük yazdırmışlar. (1943'lü)

Gülser Uğurlu Yaş: 78

Ayşe Negiz (1953) 69

Konuşulan Konular:

Alevilik Horasan'dan gelmiştir. Eline, diline, beline sahip olan insan

Alevidur. Bizim bildiğimiz gadar temiz toplum, dürüs atadan bize miras öyle

galdı gızım. Biz anamızdan babamızdan ne gördük yaşatmağa çalışıyoz.

Çocuklāmıza aşılāmā çalışıyoz.

5 [Siz ormanlarda çalıştınız mı hiç.] (Ş.Ü) Kesim yaptıK çocüm çok

yaptıK. Baba mesleği. (D.K) Atalardan dedelerden öyle gelmiş, şimdi o yok

bizde. Herkesin evi bağı [var], çoluğu çocuğu okuyo. Bağ, bahçe işine günlüğe

gidiyoz. Gündelik işi. [Özliyor musunuz oraları?] (A.K) Seviyom ben çam

işini çocüm. Okşizeni bol, parası bereketli... Allah bereket vërsiñ. Biz hanı çok

10 irezil olduK, çalışdıK ama yine de seviyom orman işini ben. Yakıyollar garşı

çıkıyom. (D.K)Yukarlarda yaşamış atalarımız, rahmetli bunun dedesi bu

mahalleye ilk bunun dedesi, bu benim görümce oluyo. İlk bunun dedesi bu

mahalleye bi ev yapmış. Buralar hep boşumuş. Onuñ mekânı cennet ossuñ.

Onuñ sayesinde millet ovaya inmiş, buralara. Gine de bizim mahallemiz çok

15 güzel. Herkeziñ memleketi gendine güzel de. Bizim mahallemiziñ yatağı çok

güzel. Ulaşımı güzel. Arabadan iniyoiñ eviñe geliyoiñ. İşde böyle, büyüklerimiz

- yerleşmiş bura zamanında. Daha önce hanı Rum alanı diyoz. Yukarılarda, yaylalarda orda birer parça yerleri var. Oralara ev yapmışlar hanı bizler yoğukana. Oralarda gışlamışlar, yazlamışlar. Hanı burda yeri olmāsiya. (M.B)
- 20 Madran'da toprak evi var mı? (Ş.Ü) Varıdı yıkılmış eskiden çoğudu, hep göçmüş hindi. (D.K) Çocukluğumda yazları göçerdik, babaannem göçerdi oraya. Ben babanneminen dururdum. *[Neler yapardınız oralarda?]* (D.K) Söylemesi ayıb hayvannarımız varıdı, ineklerimiz varıdı. İnekleri güdüyodum ben. Babannemiñ yanında yatıb kaçıyodum. Babannem bize yemek bişiriyodu.
- 25 İşde öyle. *[Ne yemekleri yapıyodunuz ormanda?]* (D.K) Orman dēl. Bizim orda bahcemiz varıdı. Babannem ora bi şeyler dikerdi. Babanneye ebe dēller esgiden. İnēmizi sağardıK, süt satıcaK yir yoK. Ğovan varıdı, hōle elde dövme ğovan dēriz biz ona. YannıK, ona benim elim bile yētmezdi. Babannem altıma oturaK ğordu. Ayran döv ğızım dērdi, ufağıdım ben. Pınar varıdı hōle, hu ğapı
- 30 ğadar pınarıñ suyu buz gibi çok güzel idi. Hani çocukluğumuzda güzel idi. Selbes yaşadıK. (M.B) Şimdi her şey değışdi. (D.K) Hele hu üç yıldan beriye. *[Oralarda elektrik su var mıydı?]* (D.K) Şimdi var, o zaman yoğudu. *[Elektrik yokken akşamları nasıl duruyordunuz?]* (D.K) Ğaz lambayı yakıyoduK. *[Akşamları eğlence oluyor muydu?]* (D.K) Bizden büyükler
- 35 yapıyodu biz ufağıdıK. *[Semah deniliyormuş.]* (D.K) Hah semah, bizden büyükler yapıyodu. Biz oynuyoduK, bi şeyden habarımız yoK. *[Şimdi neler*

yapıyorsunuz buralarda.] (D.K) Hayvancılığı bitirdiK. Bi oğlum   mar. Bi torunum var eli nden  per. Onnar İzmir’de biz burda amca nna yaşıyoK.

[Amcamla nasıl tanıştınız kaçarak mı oldu nasıl oldu?] (D.K)  a araK oldu da

40 benim akrabam bunnar, evelden ihtiyarları  durumu yoKmu . D   n idicek para yoK. ( . ) Benim babam f kiridi. Vardı ım y r de f kiridi. YoK  imdik olsa  a ırca  paramız yoK. Biz  yle esgi evl   i ine girdik baK. Bunlan iki gelin biz bir artı bir evin i inde durduK. Banyo yoK, tuvalet yoK, dı arda. YoK, fakiriK yoksullu dan. Ya’a hindi durum  yi bahalılık amma  yi.

45 Bahalılık olsa da  ok  yi. Her   y bol! Hindi o yaylaya bu bahalılıkta biz iki g z ev yapmayı d   n yoK. YapıP duruK da. Oraya yazları gidi  diyo o lannan gelin. ( . )  amı  k kusunu  zledim inanırsı ız ba a ha  oK ya a baK! D n y karı yatıra g tdik, Madran Baba vardır  ırda ora g tdiK. Yatıra ora ziyarete g diyolar. Benim  ocuklu umda atalarımız hayvann nan g diliyodun.

50 V sta yoK. Ama  imdi taksiy nen ta tepeye  ıkıyosu .

[Ho geldiniz siz de.] (A.N)Nasılısınız? [ iyiz, sen nasılsın?] (A.N)  ok   k r eyiyiK biz de. Neddi ? (F.N) Nedelim sen neddi  g r kmedi  d nden beri.

[Sizin s nnetleriniz d   nleriniz nasıl?] (D.K)  imdi s nned cemiyedleri
55 oluyo. D   n yapıyolar  ocuklara. Bi kına e lencesi gimi bi   yler yapıyolar.

[Çocukluğunuzda nasıldı peki?] Çocukluğumuzda hep kaçarak evlenmişler.

Gönüllü verenler düğünsüz öyle. Ben sana kızımı vericem, senden kızını
isdiyom, gönül kimi sevdi ona. Akıraba evliliği çokdu da, şimdi gençler gan
uyuşmazlığı çocuk özürli olur deyî karşı çıkıyorlar. Hindiki gençler o zaten
60 akıraba diyo onanın nasıl evlilik olcağ diyo. Ben halamın oğlunun evliyim. Bu
amcasının oğlunun.

[Sizin bu boncukların bi anlamı var mı?] (G.U) Yok yok. Keyfiye
dağınan dağılı herkezde vardır. Yalnız ben çok dağınırım. (A.N) Sevdğin için
dağınısın. (M.B) Nazar deymesin deye mi? (G.U) Yok bee. alışgannıK. Eteden,
65 köKden gelen bi alışgannıK. (Ş.Ü) Öyle bi şey olsa benim oğlan uçağ süren
havadağı uçağa galdırannara nazar Allah vemesin.

[Aleviler olgun insanlar.] (Ş.Ü) Allah gösdermesin bizim içerimizde Pek
gatlıyam olmaz. Medenî insan gimi boşanır ayrılırsın. Eşini çoluğ çocuğunu
öldürmez Alevi insanı. On beş on altı dâne sünni gelinimiz var, veriyoz alıyoz.
70 Bizim burası dutğundur. Bi cenāzemiz ossuñ, bi asger şeyimiz ossuñ, hiç işe
gitmeK biz o gün. Ya asgerimizi uğurlarız, ya cenāzemizi defnederiz. Ğurban
yapallar. Üç gününü ideller çocüm. Yedi gününü ideller. Yas yiri hani yemek
getir gonum goñşu, cenāze ardından, yemek viriler ufağ yollu. Hālî vaKdi
müsāyidise pide ısmarlallar. Ğaribanısa ev yemeğinnen bi şeyler Anadolu

- 75 insanı yapar, ğarınca ğararınca bi şeyler yapallar. Üç günnük, yedi günnük,
kırklıK olur, yıllıK olur, Allāh ğabul itsiñ. Müsāyīdısa hālī mevlid okudur elli
ikisinde. Hayrı bol ideller. Hasaratı (?) bol ideller. *[Mevlidlerde nasıl
yemekler yapılır, neler pişirilir?]* Aşcı dutarsıñ. Etli keşgek olū, ğuru fasille
olū. Çorbamız olū, pilav olū. Büyük hayvan keseller. Halı vağtı olan keser.
- 80 Halı vağtı olmayan yemekli olū. Kimisi horaz keser bizim gimiler. *[Akşam
yolda oturur musunuz?]* (D.K) Soğağlara çıkarıK ğızım āşam oldu mu herkez
oturū. Biz soğāmıza çıkarıK, ğonum ğoñşu soğāna çıkar. Üç beş ğoñşu toplanı
oturulaş. Herkez ķafasını kimi aldı bi iş olsun onun yanına gider. *[Bunlara ne
diyorsunuz siz?]* (Ş.Ü) Şalvar diyoş buna biz. Bi de hōyle ayak ucu lasdikli
olur. Tahtacı üsdonu diller. *[Siz orman işiyle uğraştığınız için mi tahtacı
diyorlar?]* (Ş.Ü) Ekseriyet tomruK işiyle uğraşdığımızdan ismi öyle ğalmış.
[Tomrukları eskiden neyle kesiyorlardı?] (Ş.Ü) Ğolasdarımış eskiden çocūm.
Ğolasdar diller ona. Onūnan kesiyolardı. Paltānan ğolasdarınan. *[O koca
ağaçları nasıl keserlerdi?]* (D.K) Bi ğişi ordan bi ğişi burdan ağacı böyle
90 böyle yıķallar. *[İnsanın üstüne devrilmez mi o?]* (Ş.Ü) Çam nire yatıbduru ora
dutarıñ. (D.K) Öyle hata ķaza da çok olur. (Ş.Ü) Öyle dedem benim kütük
altında ölmüş. (D.K) O deyzēñ babası ağaç altında ğaldı da öldü. (Ş.Ü)
Deyzem benim o küçük deyzem. Kütük altında kesim yaparķana atmış

senesinde ben dünyaya geldimde tomruğu çevirikene dedem rahmetlik altında
95 bi ğalmış, Allah dimemiş ölmüş. Mekânı cenneT_ossuñ. Dedem hanı
ĞaraKaya'da çamiñ altında ğalmış ölmüş. İnsan altında ğalıyo. *[Diyelim ki
orda yaralandı, nasıl tedavi ediyorlar?]* (Ş.Ü) İlk yardım orda ğaz yağa, su
döküyolar. (A.N) DoKdur. *[Neyle götürüyolar?]* (Ş.Ü) Esgiden hayvannānan.
(D.K) Cip varımış bi. Eveli ğatırınan. (D.K) Cibiñ yanaşmadığı yere
100 hayvanlānan getiriyolardı.(Ş.Ü) Töbe yarabbi, hindi ğatırñ eseri ğalmadı
memleketde. Onlānan, ulaşım aracımız oydu bizim. Daha esgi deve, taşıma
şeyi ğatır. *[Eşekle katırın farkı nedir?]* (G.U) Eşşek ğatırñ babası. (D.K) Ğatır
biraz daha güçlü. Ğatırñ babasıdur eşşek.

Konu: Yılan Sokma Anısı

(D.K) Bi şey söyleyim gendiminen ilgili, sene yetmiş yedi. Güney'de
105 çalışıyoduK. Ben daha biraz daha ufādım. On altı on yedi yaşlānda. Orda
söylemesi ayıP hayvannara ot biçerķana kesim yapıyo ābemgil, evli ābem var.
Ablam var ablam da bekār. Ābem varıdı bi de o da asgerdēdi. Ābeme çalışıyoz.
Evli ābēme, daha yemek yapmasını anca biliyom ben. Ot biçmē gitdiK
hayvannara hani yidircek daĝda. Orda beni yılan soKdu, şu elimden. Bi_dē
110 dutdum otu āşam üsdüydü, bi_dē dutdum bu sefer şu barmāmdan soKdu. Atdım
bu sefer elimdē otu sızılamaĝa başladı. Böyle ğollarımı dutdum eviñ yanına

geldiK, ābem de geldi. Evli ābem biz onuñ yanında duruyoK. Ben bunuñ ābesi
rahmetliniñ traKtörü var, benim amcamıñ oğlunuñ da tıraKtörü var. Ordan
Yenipazar’a nakliyeT diyoZ hanı tomruK çekiyolar. İkinci sefere gitdiler mi
115 geriye dönüş tā birde ikide gece. Vasta yok, taksi yok. NapıcāK, napıcāK.
Bunu ğatırınan götürcēK. Bozdoğan’a. (Ş.Ü) Doğdura. (D.K) Tā bilirsñ
Güney’i. Güney’den buraya beni, ğatırınan getirdi ābemgil. Ama bayılmışım
yollarda zehirlemiş beni artık. Ben gördüm de ābem dövceK bizi deye yılan
soKdu bizi demediK ondan uğraşdıK oralarda. (F.N’e söylüyor.) Ğayınbabañız
120 bunu dedi böğü soKdu dedi. Öküş dedem rahmetli. Bunu dedi Hüsēn dedi
böğü soKdu. Ya da biz yılan soKdu dimiyok. (Ş.Ü) Şışdīnden bilīsñ ğalan.
(D.K) Temmusuñ, temmus ayında beni böyle sıTma dutuyo hemi ğolum
şışmeğe duruyo. Aldılar getirdiler gece _ oldu bura getirişleri gece oldu.
Geceden burdan bi taksi duTdular Nazilli’ye götürdüler. Nazilli’de on beş gün
125 yatdım. Öyle bi anılar geşdi başımızdan hani. Mahrumiyet yellerde ulaşım
olmāsiya ğatırınan getirmesini añlaTıyom. Hani öyle ölen de oluyo. Ābem ne
bilīm ğalp takviye bi iğne varımış onu biyō yarı yolda baña yapmış ābem.
Bilmiyoz ki başka dağda ne olur. Dağda ne ilacı olur. Yiyecek ekmeğimiz
varımış o gündür bu gündür. Şükür bu halimize çocuklar. Sayısız şükür. (M.B)
130 YatılaK zō. (Ş.Ü) Allah yataK yasır etmesiñ. Çok zō. Her şeyiñ hayırlısını

versiñ. *[Katırlara neyle bakardınız?]* (D.K) Saman, arpa. *[Dağda arpa ekiliyor muydu?]* (D.K) Hayır, burda ballelêlen, çuvallānan götürüyolardı. Hayvannara sarıyolardı burdan. Orda yeyeceğñ masrafı sarıp burdan göyuyolardı. Hayvannara sarıyolardı, dağda yeycēñ onnar. *[Orda çadırda mı kalıyordunuz?]*

135 (D.K) Çadır, barağa.

(Ş.Ü) Çürüyübduru bizim üzümleş. Üzümleri ilaclamayıverdiK bu sene şapır şapır. Sen neddiñ abılā, nerden gelibgeliñ. Evden geliyom. Hindi üç yo Ğuşadası’na deprem olmuş. (Ş.Ü) Yir evler ya depremde böyle yir evleri. Bizim Uğurgil dördüncü ğattan inemez, Allah ğorusuñ. Allah gösdermeye.

140 (G.U) Habarımız yoK (Ş.Ü) Abıla günnüz olmuş iki buçuğda günnüz diyo çocuK. Günnüz fark edilmez o zāman ekmek yiyibduruduK biz. Belki de köpek ona ülüdü bizim ordā esgi yüzlü köpek. Onnara malum olurmuş köpek ğısmına. Köpekler çığırdı. Allā, biz yimek yiyibduruduk. Tavannar böyle ğıcıramışdur da biz yorgunnuKdan hissetmemişKiKdür. (A.N) Yasdıklarñ

145 minderleriñ yüzlerini yıkadım onnarı yüzlerkene salonda fark êtdim ben onu. Böyle sarsdı yalıñız. (F.Y) Hanı ateş, sel bi de bu deprem Allah ğorusuñ ğurtarış yoK. Amma hırsız olsa iki denesini üç denesini alı gide gine saña bi gac şe gali .

(G.U) 78 yaşımdayım. (Ş.Ü) Ğoca çınar içimizde amma bundan böyükler
150 var daha. [*Genç duruyosun ama.*] (G.U) Görüntü yavız da altında ınşan yoğ.
(Ş.Ü) Enişdem yavız bakığ ona gızım. [*Kimliğe göre yetmişe bir yaş kalmış.*]
(D.K) Merdiveni dayamış yetmişe. (A.N) Ona on yaş ufağ yazdırığlar. Benim
babam beni altı ay böyük yazdırmış. (Ş.Ü) Bekmeziñ altını iltiyim geliyim
ben. (G.U) Sen bekmez mi ediyiñ (Ş.Ü) He. (A.N) Endeğ fındığ gız gurtuldu
155 bizim.

Konu: Ekmek Yapımı

(D.K) Varım ben de ekmek edicēm hamır mayaladım. [*Ekmeği nasıl yaparsın?*] (D.K) Unu eledim ilğene ğatdım. Duzunu atdım, mayasını ğatdım.
Yoğurdum onu, bi kıvamı var. Az yuğalık gimi sert olmuyo az ondan yumşak
oluyo. O orda ğabarıyo ilē doluyo. Onu hōle yere yazıyoz onu bezlēñ üsdüne
160 kömbeliyoz hōle. Hamırları kömbelēyoz. Orda üsdünü örtüyoz. Yarım saat bi
saat yerde mayasını alıyo. Bi dē ğabarıyo. Ondan soñra başlıyo gitmeğe saca
bırakıyoğ sacdan çevirmeden bi dağ dikiyoğ ocağñ keñerine hōle. Ordan
çevirmeden o ekmeğe daşı dutuyoz. Daşıñ kenarına dayıyoz. O orda gızarıyo
yüzü daha bi güzel oluyo. [*Ne diyorsunuz o ekmeğin adına?*] (D.K) Bazlama.
165 (M.B) Ekşi mayadan mı? (D.K) Yoğ, sunnī mayalardan. Esgiden o eşgi
mayalarda ekmekler hiç bozulmuyodu. Amma bi gün sofrada ğalsıñ bunnar

hemen bozuluyo. O eşgi maya dutallardı bizim çocukluğumuzda annemgil onlānan yapardı. Buzdolabı yoK. O üç gün dursa, dört gün dursa o bişē olmuyodu. Amma hindiki hazır mayadan olduğundan çabık bozulma özelliği

170 çok .

Konu: Pekmez Yapımı

[*Sen pekmezi nasıl yapıyorsun?*] (Ş.Ü) Üzümlü kesersin, çiğnersin şıragmanda çocūm. Ağac şıragman vardır. BaK burda Fatma dēzengiliñ beton şıragman var. O ağac şıragmanda, o da dedemiñ yapısı mekânı cennet ossun.

Ağacdan yapmış, ğara çam dēriz biz. Dağlarda ğalıñ çamlardan onda çēğnersin

175 bekmez külü satılır ya da gendiñ ğazar gelirsin, her yerde bulunmaz o. Bekmez külūnen çalırsin. Ben on bin lereden aldım salı günü. Külūnen çalırsin aynı yoğurt mayası gimi bi saat ğaynadırsin, altını çekersin. Durulmaya geçer.

Üsdünüñ durusunu alırsin bekmeziñ. Altınıñ topraklı yiri ğalır mesile. Onu tekler ğaynadırsin, bēş altı saat ğaynar. BaK sabahdan beri ğaynıyo daha

180 dönmedi. Eşgiynen bekmez zahmetli olur. İki üç ğalın odun şey yaparsin.

Altını fazla gürlletmezsin. İmıK ateşde ımıK ımıK ğaynar. Beyaz üzüm biziki.

Külü de beyaz. (G.U) O ēyi dēl işde benim kül sarı kül. Hic toprak yoK. (Ş.Ü)

Beyaz da tam beyaz deĝil. Çimente gibi, çimente gibi yeşilli. (G.U) Hayır o iyi

dēl. Bu kül yavız benim. Ben geçen sene de bundan aldım. (Ş.Ü) Allah dēze

185 k l değil mi bu? (D.K) Seni  k l Derebağ k l . ( . ) A ır'ı  evinde var.
G lizar Ablagil ęazmı  gelmi  ben gidemeycem. (F.N) Yal nız gidicek ol sam
getiTdirim bi kilo. ( . ) Bak ęapcı Ali Rıza'nı  oğlu  mer A ın satıyo A ın
Orhan'ı  ęarda ı. T fekci  mer Orhan satıyo hıı, Bozdoğan'da. G nd z a ı 
onnar. (D.K) Daha ek i değil mi  z mler? ( . ) Ya'a biziki tatlıla ı  yenge
190 bizim beyaz  z m ya Nazilli  z m , ęara  z m değil bizim de.   r y bduru
b yle salkımlar ila lanmadığından. K rk t atılmadığından salkımda
  r y bduru.  oruğa d n      zaman tulumb nan k rk t atılır. Pasır/pasra
olmaz. Pasır/pasra(?) olduğundan hasdalık i de bilmiyom neden
ilaclamadığımızdan  oc m   r d .

Konu:  arap Yapımı

195 Bi de ben  arab ęurdum elli atmı  kilo ęadar e ime. Beyaz  z mden
dede   arabı seviyo ne'diyim  oc m ona  arab ęurduk birazını. *[O da pekmez
gibi mi yapılıyor?]* ( . ) Aynı, ona k l ęatmıyo  ę ari. Ona devamlı bi ęapalı
ęavanaza ęatıyosu , bez bağlıyo  ağzına yirmi g n ęaynıyo o  arab. Bez
bağlıyosu , d lbend. O fa ur fa ur ęaynaması bitdiği zaman bi pasolu
200 ęapaklanı buruyo . Bir ay a mıyosu . Ondan s na mayalanıyo. Doğal bi  arab
oluyo aldığı   arab gim . Benim oğlan i iyo, dede  i iyo. *[  ine alkol n  nasıl
kattıyorsun?]* ( . ) Hi  bi       ęatmıyom, ęendi doğal olarak g zel oluyo. Hi 

bi şey gātmiyoz, güzel oluyo. Ama içine bi ğıram su gitdi mi bozuluyo. Baĸ bu
teriñ suyu dahi damlamācaĸ. Bekmez bişdiĝi için o bozulmaz da şarabda su
205 gitdi mi bi ğıram bozuluyo. Damla su gitmicek, nem görmicek. Aslında
güneşli bi yerde ĝaynıcaĸ o bizim eviñ altı ĝarannıĸ mecbur ĝarannıĸ yerde
ĝaynıyo, güneş görmeyesiye n’apcañ?

(G.U) Vêrdim ben dün. Beş liradan aldı vêrdim. (Ş.Ü) Çürük incir mi?

(G.U) Ha sace(safir?)il çürüĸ. Otuz üç kilo geldi. Bandırıp da yeniliyo heralde,
210 kılortluyolar onu da beyaz oluyo. (A.N) Siz huruya gitdiñiz mi gitmediñiz mi?
Üç bucuĸ sene ĝızlānan çalışdım ben. Çürük inciri böyle, ilāc. böyle ĝazannar
ĝaynāyo ilacları ĝatıyollar inciri bi ĝatıyollar, bembeyaz çıkıyo. Baĸ o ĝasalar
ellerimizi yarardı benim. (Ş.Ü)Nejla öyle gidiĸ. Bak o çürüĸ inciri
parladıyollar. (A.N) Hayır ilec eritmiyo ki daha da o çürüĸ incī içi bal gim
215 çıkıyo. (Ş.Ü) Parladiyo ablam, parladiyo paşam. (A.N) Onu paketlerdik ĝalan
hõle avuc aralarımızda. (F.N) Abaov o yinir mi ĝardeşim. (A.N) Yiyollar işde.
(Ş.Ü) Marketlere gidiyo işde. (A.N) Gelen adam hemi iki üş paket alır giderdi.
Gülüşürdük biz. (F.N) Āmāniñ. (Ş.Ü) Yiyollar. Nere gidiyo o incir biliyoñ mu?
Böyük, soĝuk memleket Rusya’ya gidiyo. Güven Tarım benim iş yeriniñ
220 annacında ĝomşum didim, paketleme servisi var didim. (A.N)Tırlara sarılıyo,

tırlara. Biyō geri geldi. O da iki paket ēsīmīş, hatalīmīş ondan. (Ş.Ü) Zırf
Rusya'ya gidiyo. Yav inciriñ de sırrı ney biliyoñ mu çocūm. Soğuklamaya
garşı bağırsakları çalışdıran bi şey. Soğuk ūlkelere ondan gidiyo. [*İçini*
ısıdıyo.] (Ş.Ü) İçini ısıdıyo. Hadi çoK yaşı. İncir, bekmez, ūzüm bunnar
225 sağlıklı. Aydın memleketimiz öyle çocūm, bolluk. Deñizli'ye pırtdıñ mı
yeşillik bi ağaç yoK. Ne zeytin, ne incir, ne ūzüm göremessiñ Afyon'da. Ben
memleketimiñ daşına toprağına ğurbanım ğızım. Ğıymatını bilmiyoK ama
bizler. İyi ki bu Aydın'da varıK, doğmuşuK. Bizim buralarda işe gitme, git
çocūm bāçe arasına iki semiz otu ğaz, bi soğannan ğavır gine övünü
230 savışdırırısıñ. Biz ekmeK de ocaK ekmeğı ediyok, yuKa ediyok, mayalı ediyok
çocūm, un alıyoK. [*O dört liraya satılan ekmekler de sizin yaptığınız gibi güzel*
olmuyo.] (Ş.Ü) Onnar fennī maya, bi de çabık geliyor ya mayası. (A.N) Amcañ
bazar ekmeğı yiyo, ben gendi êddiğim yuKadan, mayalıdan yiyom. [*Sen daha*
sağlıklıısıñdır.] (Ş.Ü) Doğal besleniyok. Eğleşcekseñiz demliyim gelīm ketıl
235 var bişirīm gelīm. Türk ğāvesi mi yapīm çay mı yapīm? Orta şekerli mi ossuñ
benim oğlan. (M.B) Orta olsuñ. (F.N) Belimden ayāmdan ırātsızım ben de
ondan diñelemedim, Şefike bişirse iliñ düzenini ellemez. Benim bey öleli
dördüncü ayıñ içine giriyo işde ğalan onu da ğaybêtdik, gendim de ondan eveli
hasdaydım. O gidesiye temelli perişan oldum ğızım ben. (G.U) Köpek sışdı

- 240 heralda ya koku geldi. (F.N) Her şey var yapacak insan yok. (A.N) Lağam
koku. *[Sizin çocuklar nerelerde okuyolar mı?]* (A.N) Çapaya gidiyolar.
[Sağlıklı olsunlar da.] (F.N) Allah sağlık bozmasın. Āşama yatıyom, ğaKıyom
olar çokdan beri gelmedi desem olcaK buraya. Bi insan geldi mi seviniyom
gızım ben. (A.N) Yatıbdurudum ben. Şahin didi baña, yenge dèdi, hoy didim,
245 mēdiveniñ başına çıkıvēdim, yēñge bizim ora git, noldu didim, orda didi bi_şĩ
idibdurulā, git yē ñg ora didi. Şahin. Şahin. (F.N) Ne zāman, hindi? Bunnara
iki dörd dèdi hoşbeş ètdi ğodu gitdi. Şahin dutcak işleri yapmācām diyo. Hanki
birini ēle yapırcāñ? (G.U) Şimdik ben sabālan suya geldim şura su
dolduruKdum aşşādan Bāki geldi. Annemgil dèdi Madıran’a gitdi dèdi, ülē
250 dèdim ben. Ali yonca götürmüş, oğlunuñ motorunu almış da. Bunnarın
hanımınnan barışmış heralda dèdim. (A.N) Barışmışlar çok şükū. (G.U)
Evelde, hah hah. (F.N) Onnarın barışdı, barışmadığı hēç belli olmuyo.
(G.U)Beyinnen, benden büyükdür ufaK da olabili, kūsüyollar bir ay iki ay
kūsüyollar. Haydi barış bi_dē. (A.N) Siziñ ğardaşın Aligil gidiceğimiş de.
255 Onnar āşem telefon ètmış bize. Ayfer’i aramış biziki de ordāmış. (G.U) Bi de
Musdafa çıntara gidiyodur şimdi. (A.N) İki ğişi gitmiş òrdan. Almancı nēy o?
Kaħya. BaşKa insan yoğumuş dün. Ğoca şeyden başġa insan yoğumuş. (G.U)

Gi'memişdur. Dimeyesiye gider mi canım? Her şeye gider mi canım, hindi
ben sölümesem Şefike yapıb gelecek miydi? Beni gonusdurma. Ben doğruyu
260 gonusurum. Doğru dël Şefike eveli dëdidi bunnara. (A.N) Eveli dëdi çay mı
yapam gāvā mı. On yo dëdi bunnara. Ğonuş, ğonuş, ğonuş dëyo bu. İsdemez
dirkene ille yapam didi. (G.U) BaşKa yönden diyom, onu temsil getirdim ben.
(F.N) Görümcen gebeb salmış baña Döndü getirdi. Öğkelendi biyō. Seniñ
suçuñ yok ğardaşım. (A.N) Almācadıñ yemeyivër.(F.N) Başında çöb ğıralım
265 dëdim, biz isdemeyoĶ. Ğardaşına salacağıdı, yıllarca kesdiği kebablar anca mı
aklı başına gelmiş. Başına dëdi çöb ğıralım dëdi. (A.N) Ağzına sağlık. (F.N)
Hindi ben ne yüzile yeyecēm ben endëğini dëdim ben. Kim yiyecek endēni
dëdim. Bakma ğalan dëyo abıla dëyo dëdi de dëyo ben götürüm dëdim dëyo,
benim hatırıma al dëdi. Götürü müsüñüz dëmiş, bu da al gē götürüm dëmiş.
270 Ama bende suç yoĶ dëyo. (G.U) Alcādıñ. (F.N) Seniñ suçuñ yok emme
ğardeşim dëdim. Aldım, Döndü ğırılıcaĶ onuñ hatırı ğırılıcaĶ. (G.U) Çüngü
farz diller hanı. (F.N) Ben dëdi ben götürüm dëdim dëdi. O sorđu bize dëdi.
Götürü müsüñüz bi_sokum bi şey, götürüm vëriseñ dëdi. Ölüveri filen(?) dëdi,
benim hatırıma al dëdi, ökelendi. (A.N) Döndüñüznen de uğraşılmaz,
275 Duduñuznan da uğraşılmaz. Pes, pes, pes! (F.N) Benim dargın olduğumu sen

bilmiyo muñ? Geldiler emme benim ğırıldığımı hiç kimse bilen yoK.

Öğkelenmem abıla henin doğruyu doğru eğri gitmedi,eğriniñ hiçbi yiri yoK

bak bu eğriyi doğrunuñ yanına ğoduñ mu doğrulur. (G.U) O kişiden kişiyē

değışiyo artık. İnsanlar afadersiñ *hayvanıñ alacası dışınadur insanıñ alacası*

280 *(içinedur)*. Hayvanıñ alacası dışadur hanı vücuduna verir, insanıñ şeyi içine

ğapanıkdur. Hayvan hav hav dēyo, çeşit çeşit ısırıyo. İnsan hanı bazı yēde bu

toplumu gendini hissedemiyo. Bazı yēde susğunnuK oluyo. Ba'zı yēde pat

diyoñ böyle. Biz buna şey yapıyoK. Ama ne yapıcañ? Ben hana bu dünyada bu

yaşa getirdim, ben insannarı çözedim. Ben hayatda bu yaşa getirdim, iyi de

285 geçmişdur, kötü de geçebilir, kimseye artıK ben hanı ğavğa etmişduruK,

ğonum ğoñşuma benim eve gelme diyi hayatda kimsē dēmē. Şimdi ufak bi

şeyden aa artık benim eve gelme diyōla, bu olū mu inşanlığa sığmaz yahu.

Zāten ben sennen dargınısam seniñ eve gelmem ya bunu dimeñ diyim ben.

(F.N) Gendi biliyosa gendi gelmez. (G.U) Gelmez, gendini bilen gelmez Fatma

290 emme gendini bilmeyen kişi gelir. Ne dēdik hindi? Bu kişilere geçerli o ne

dediK şindi, aynı. (A.N) Bēş ğışiyiK dimiş bizim Ali. Bēş ğışiydik biz. (F.N)

Zehle'niñ gitdiğine gitmeyiK onnar yukardālar. (G.U) Bizim Gülhannan

barışmış didiler ya, gitmeyiK? (F.N)Aslı yoK onuñ barıştı dēdini kim deyik

onu. (A.N) Uzun boylu Memed'iñ Gülhannan ilgisi yoğudu ikisi ağız ağıza

295 ğonuşubdurudu. (F.N) Kimile Günhanlāna? (A.N) Haa. Depreşipdurulardı.

(F.N) Benim yuvamı yıķdıñ... (G.U) Her ğabahat bizim gelinde biliyo muñ?

Ġadınıñ dimediğini didi didi. (A.N) Baķ töbeler töbesi ossuñ şoķ olmadısam

baķ ikisi hurda ağız ağıza sandalēde oturubduru. Hōle ētdim, gitdim ğalan

Emine(?) de hıllı dēl. (G.U) Aynı aynı ğardeşimiñ hanımı. Ayşegiliñ hayrına

300 gelecek üç dōrd ğarı toplandılar, o ğocasına yanıķıbduru. Biz de dēdik ki biyō

da dōnē, hani dene dēdim Gülhan. Hatasız ğul olmaz paşam, hepimizde dēdim

olubiliyo. Dōd dōdlüK ğeçinmiyoķ ki dēdim. Kimseye dēdi aķıla ihdiyacım

yoķ dēdi ta böyle! Amanıñ! Ne oldum biliyoñ mu? Oo demek ki dēdim, bizim

ğonuşdumuz boşuna, boşunāmış. (G.U) İnsana ğeçer söz. (F.N) Gine didim

305 hēkez dōd dōdlüK ğeçinmiyor ğardaşım dēdim. (A.N) Efesini ğırdı, ıhı. (F.N)

Ġırdı ya. Eyi dēl işde. (G.U) Beni ğırmadı mı? Salı ğünü bazarda doñdurma

ıyibduruz Fatma bibiniñ masırafını alıbduru ülen ben saña hoş ğeldiñ bile

dimem...

(Ş.Ü) Benim ora gidelim didim ya’a didiñiz. (G.U) Ossuñ varsıñ bura bi_

310 şey değil. (Ş.Ü) Köpüğü sallanmasıñ diye cezveynen getirdim, ceyranlı

makinem de var dā. Gelinim anne ğünüde ğāve makinesi aldım saña didi.

Ėyidir, senden ēyi olmasıñ. Gelinim dadlı dillidir. Doķuz sene oldu ğapıma

geleli benīne.(F.N) Burda girivēmediñ de bişirmediñ. (Ş.Ü) Ben seniñ düzeniñi bilmem. Şenaycāzım burda olsa ğız bişiridi. Torun burda olsa o bişiridi, o

315 benim gimi yapar maşallah hura getirī. (F.N) Ben gendi ğuduklarımı bulamıyom. (A.N)Kimseniñ, ben ğızlarıñ ora varam hêç bi düzeni bulamıyom. Gendi evlediñ giriP çıkıyo düzen olma mı? Eve bi geliyollar Arab çorbası gimi ğarışdırıb da gidiyollar. Aynı yire ğōñ bu eşyaları. (G.U) Çok şükür dutmuyolar bizikiler örüzgernen geliyollar, yellen hayde... (A.N) Ee ney

320 idicekler? (Ş.Ü) Anne baba öyledur baĶ dēze, çıra alıyoñ ğatıyoñ, çocuĶlar iş dutmaĶa dēl, yimeĶe geliyo. SaĶ ossuñ da gelsiñ. (F.N) Gendiden bıķıbdurulā. (Ş.Ü) Buncāz bile çağırıyo Aysel, Ayfer'i. Yiyib gidiyolar, bulaşık bile yudurmuyo endēĶine, nētsiñ? (A.N) Ķabiletimiz öyle, Allah elden ayaĶdan düşürmesiñ! Canları saĶ_olsuñ Ķardeşim, acılarını gösdermesiñ...

325 N'apcañ? (F.N) Salmadıñız çocuĶu dēdim, ana çocuĶa kim baķacak onu salıcam da çocuĶa bıķıbduru iyi kötū bi yemek yapıyo, çay bişiriyo. ÇocuĶa kim baķacak baña kim baķacak dēdi. Gelmedi ameliyet olalı bir aya varıb geli daĶa çocuĶ gelmedi. (Ş.Ü) Ķızı bir ay eveli fıtıķ ameliyeti oldu da, o baķıyo. Nazlı böyütdū o da ondan. (G.U) Onu çoĶdan diñlemiş o be. Bu Ķadar da

330 olmaz ki el bebek çocuĶ, elini goyvērmiyo bu nē ya. (Ş.Ü) Şahin'e biyō götür

- de taksiyenen ğardaşım oğlan götürsün. Şenay'ı göresim geldi, güccük
çocuklara dèyo da Şahin biyō götürsün taksiyenen. Biyō sabah götür oğlum,
āşam ōtu getir beni dè. (F.N) Görüntüde gösterdi biyō. (Ş.Ü) Görüntü başka
canlı başka abıla. Sen dağ başında mı yaşıyoñ. Git ğızıña bi çorba it. (F.N)
- 335 Irātsızım gidesim gelmiyo. (A.N) Irātsızısañ gitme. Leblebiden nem alıyo
millet. (Ş.Ü) Esgi ğoca ğarı lafı. (G.U) Benim torun var. Geçen sene düĝün
oldu. Maşallah çocuğ altı aylık annanne dèyo ōlan, torun geldi bi gece baña.
Üçde geldiler sabālan dün ğètdiler. Ananne diyo böyle yetişmeğ dèyo
ĝoşduruyo maşşallah çocuğ dèyo. Bi hareketli, ananne dèyo ayağları dèyo
- 340 bütün dèyo seniñ ayağ dèyo. Barmağları dèyo ayakları bütün seniñ ayağ
dèyo. Geri tarafı çekmiyo. Ayaĝı dèyo topal topal dèyo hemi seniñ gimi diyo
hareketli dèyo. Öldük ĝülüşürkene. (Ş.Ü) Āşam mı geldiler gitdiler? (G.U) Dün
āşam geldiler de, Muĝla'ya araştırmā gitdiler. Taksiyenen gitdiler böĝün
geçeller. *[Onlar ne araştırması yapıyor?]* (G.U) Onnar yūsek üniverse şeyi
- 345 araştırması yapıyolar. Benim gendi öteki ğızın oĝlu, bundan bir ay eveli geldi.
Yūsek lisansı dutdurdu da. Aynı bōle araşdırıyo. Bōle soru soruyo. İnşallah
atanısıñ ĝızım. Allah'a duva èt. Allah böyükdür. (F.N) Hic habarın yokķan
gelir atamañ işşallah. (G.U) Yalıñız seniñ araşdırmañ aynı devam èder. (F.N)
Hindiki giden oĝlanın ĝızı oķulu ĝazandı. Oķul hayrı yapığ, bōle yapıyoğ.

350 Abılasınıñ da oqula seniñ gimi bitirdi, bekliyo. O İstanbul’a gètdi. O abılasınıñ ataması kayıdı geldi. Allahım, amcası bi geliyo. Allah annē dèdi, Sibel’iñ dèdi, ataması çıKmış. Allah’ım dünyalā bizim oldu. (Ş.Ü) Hemşere ğız. FiziK hemşeresi. Şahin abēñ ğızı da İsdanbul’da avkād. İki ğız da oqubduru.

(A.N) Sen ağlama ğızım didi, benim ağladıma bakma didi. (Ş.Ü) Şenay
355 òle didi benim ya, babalar gününe gömnek aldım, babama nasib olmadı didi. Hıdır amcaña vercēm didi. Amca babanıñ yarısı ya. (F.N) Çok beñzediyola, o bütün babam dèyo. (Ş.Ü) Ğan çekiyo. (F.N) Onu gördükce babamı görmüş gimi oluyom diyo.

(A.N) Babanneye ebe, ananneye eci dèyoK. (Ş.Ü) Halaya bibi dirdiK
360 çocūm biz.

(G.U) Hindiki çocuĝu oqudurķana ilkoķula virdik, saña bi şey laf idīm. Şimdi anası o çocūñ beraber ilkoķula vèrdiler, aynı arıcı diller, maliyeciniñ ğızı òretmen. Babannesi de anannesi de òretmen. Şimdi toplandık, ben /a/ dèmesi bilmiyom. Toplandıķ odaya. Veliler toplandı. Ee Gülser Hanım dèdilē o zıman
365 èyydin. Hindi didi, bu çocuK didi, nasıl eĝitilī didi. Herkez didi yazıcaK didi. Bi ğız seniñ gimi benim òñüme... Dā bundan yirmi iki yirmi üç sene eveli, ğızım didim, ben söylēm siz didim hep dinleñ didim. Ben didim ki şimdi çocū da didim, çok ğızışdırmā gelmez didim, on daķ k çalışıcaK on daķ k

diñlenecek didim, hā didi õretmen ananesi esgi õretmen, bunuñ didiği doğru
370 didi. (A.N) Hu onuñ dēzesi oluyo. (Ş.Ü) Annemiñ güccüğü. (G.U) Abılam
öldü. (Ş.Ü) Arada bi ğız ölüK, dēzem ölüK. (F.N) Hindik ordan giden oğlan da
benim oğlan. (A.N) Bu benim yeñgem _idi. Akrıba akrıbaya varıK. HeP
biribirimiz. (Ş.Ü) BüyüK baba diller en büyüK amcaya. [*Ferah kahvelerin
olsun!*] (Ş.Ü) Āfiyed ossuñ ğızım, āfiyed şeker ossuñ, helal ossuñ. BüyüK anne
375 diller, evin en büyüK amcasınıñ annesine. Bi evde ğaç gelin var, üç gelin var
ya mesele büyüK amcaya ne dirler, bizde büyüKbaba diye hitāP edilir.
BüyüKanne büyüKbaba diller, eviñ böyüğüse. Güccük gelinine de güccüK
anne, güccüK amca. Yağmur geliyor maşşallah, dü. (G.U) Benim yemişiñ üsdü
açıK. (A.N) Seniñ yemiş epey var mı? (Ş.Ü) Zeytinlēmiz ğurudu ğızım. (A.N)
380 Endeğiniñ tohumu mu olur abıla hindi? Vardın yerden ğamçalāyoñ biyō...
Tohumu olmaz ki endēniñ. Çiçek de görünmüyo evinde, (G.U) YoK, öleyo
öleyo. (A.N) Her gitdiğiñ yirden ğamçalayıP geliyoñ. İşde baK biyō çalıyoñ da
ondan çalma. (G.U) Bii, anam, ğarınıñ ğaldaKlığına! Hayatda kimseniñ ben
göz ardı, ölümüñ üsdüne atılsıñ ben çiçek çaldısam hayatda yapmam göz ardı,
385 isdemiyoum be. (Ş.Ü) Ben de ellimem. İlderim, bi dal, bu viri sağ_ussuñ,
dikerim Dudu yeñgem getirdi, ğıvırcıK bi dal çiçenden. Killi Fadime

gendinden gendi çıkıyo. (G.U) Bi dal, şakayı edibduruyoñ amma hayatda yapmam. Ha koçulamaK için alırım. (İbıramın-Yüremın)? hoşnunduğundan dikiyom çıkıyo, çiçē nepicāñ nepicāñ diyo o çiçeKler ölüyo. İbıramñ

390 ğannından (?) ölüyo. (Ş.Ü)Ha adam dışlāyo, enişdem dışlāyo. (G.U) Ya töbeler ossun. (Ş.Ü) Ğocabaş Çelebi gülü (Sarı) baK bu çoK güzel.(G.U) Varıdı bundan bizim. (A.N) Yatānı sevmediKden soñra olmuyo. (G.U) Ğızım sakzıda hasdalık buluyo yere diKmeden aşāda yire dikecem. (Ş.Ü) Dēze topraKda mantar var. (G.U) Sakşıya dikim, sakşıda eridi ya. (Ş.Ü) Tamam

395 işde, o toprağı ilaşılaçağsñ. (G.U) FesliKen pek çoK getidim. (Ş.Ü) Mantar oldu mu olmas. (A.N) Endeğini nirden aldıñ sen? (G.U) Yoldan, ora çöb tenikesiniñ bi tarafına atmışlar. (A.N) Endeğini yokādan... (G.U) Hāyır. (A.N) Yok! TeKKeye götürüKler teKKeden atıKlar. Dudu’nuñ çiçeğı endē. Dudu’da gördüm eveli gün ben onu. (Ş.Ü) İyy, Madran Baba’dan gelen çiçek. Olabilē.

400 (G.U) Ben onu yoluñ içinde çöb tenekesiniñ òrda yıkadım da aldım. Çöb tenekesiniñ dışına düşürmüşler, bu burda olmuyo, yaylada oluyo. [*O çiçeğıñ adı ne?*] (Ş.Ü) O çiçeğıñ adı ğocabaş çelebi gülü diller. (A.N) Ğocabaş Çelebi çeşiT çeşiT oluyo. (Ş.Ü) Ğocabaş Çelebi gülü her reng olur ğızım. Esgi zaman çiçeKleri. BaK onuñ beyazı olur, sarısı olur, ğırmızısı olur. BaK bu ğavuniçi

405 rengi. Bizim havāle de olmuyo, bizim yer de havāle. Bol güneş görcek bu
çiçeK. Bol okşizen alcaK. Bizim avluda hindi o kölgede olmaz ki. Orda Fatma
dēzeñ varısa baK gel. Ha benim avlıda var amma Killi Fadime diyollar,
foturafını çekiceseñ gidelim çek gē hadi. Çok güzel her rengi var. O her reng
açıyo. Her sene tohumu dökülüyo. Çıkıyo gendil̄inden çıkıyo. [Başka ne
410 çiçekleri biliyorsunuz?] (Ş.Ü) Valla orkide çiçeği de varıdı benim gızım, yayla
kekiği çiçeği varıdı gurudu. Derviş Memmed çayı dağlarda Madran Baba'da
çok oluyo. Filizken çayı diller. Filizkenle Derviş Memmed'in adı aynı. Naneli.
Şifalı bi çay.(G.U) Ormanıñ içinde olur. Soğuklamaya iyi gelir. (Ş.Ü) Madran
Baba'nıñ eteklēnde, beri tarafında çok olū. Madran Yaylası'na çıKdıñ mı
415 Papazlığın yaylasında oralarda çok olur. Mor mor çiçek açar. (A.N) Coğumuş
da abıla gurumuş ısıcaKdan. (Ş.Ü) IsıcaKda geçmişdur o tohumu geçmişdur.
Tam temmus aylānda eriyo biliyoñ mu? Eylöl ekim gimi geliyor, geçmişdür
o. (G.U) Bi de tohumu dökülmeden milled topluyo. Beş biñ lire. İki buçuk lire
virēm dēdim vērmedilē, almadım ben de. (Ş.Ü) Sen baK endeği ağıllı
420 telefonda fotūrafını çeki biliñ mi? Çekiceseñ gel çek. (A.N) Filizken var mı
filizken? (Ş.Ü) Filizken yoK killi Fadime var, feslağan çiçeğim var. (A.N)
Bekmezi de çek bekmezi. Çinediñ tekneyi de çek! (Ş.Ü) Yalınız kekik çayı
gurudu. Kekik varıdı. Yayla kekiği çiçeğim varıdı, gurudu. Çekcek misiñ? Killi

Fadime işde şunnar, baK şunnar şunnar. İşde saña gösderdiğim Çelebi gülü
425 didiK ya güccüK başlı gülleri. Daha açmayıK, sarı açcaK bunnar. BaK kirli
Fadimilēn her rengi var benim baK. Her sene tohumu dökülüyo gızım o çıkıyo
kendiliğinden baK ben bunnarı gendim diKmedim. Her rengi var. BaK burda
feslağanım var. Bizim avlu gölgeli olduğu için, bunnar limon ağacı. Ondan iki
arıK böğrölce diKdim. Havāleden olmuyo. Bi de burda geliniñ su ğabaKları
430 var. Bu feslağan çiçeği baK. GırK budaK feslağanı diller buna. Bu normal nēy
çiçē? Beber çiçē heralde bu. Bunnar sarmaşıK işde, bunnar killi Fadime de
yağmır yatırmış bunu. Orda çok güzelleri açıK baK. Akşam sabah çiçekleri de
var. Ğafañı yokaı ağaca vurma yalıñız baK. Eğil de gec. Bunnar akşam sabah
çiçē. Sabah açıyo günnüz kapanıyo bunnar. Akşam çok açıyo bunnar çok
435 güzel, günnüz ğapanıyo çocüm bunnar. SıcaKda yumulmuş bunnar. Ğşam ötu
gün battı mı çok güzel açıyo bu. İşde onnar killi Fadime didiğim onnar baK.
Her rengi var. Ğıyamıyām gızım, ben onnarı ğazıb da atmā, ben çiçē çok
seviyom. Ama şunnar ağaçlardan, portaKallardan havāleden olmuyo gülüm
burda bizim çiçeK. Gölge görüyo. Bu bizim meyve ağaclāmız oldūndan,
440 cenned meyvesi. Yokaı giT baK dikenini vardur Allah gorusuñ, ondan bahçemiz
küçüK de olsa n’apalım? Ne diyollar buna baharat çiçē baK bu da. Koku su çok

güzē biyō  okla isderseñ. Bu  aynadılıb içiliyo.  okla biyō sen. Bin bir renK
 okuyo bundan. Bunnar zamba larımız onnar baharın açıyo.

On altı on sekiz dene gelin  ız var bizden s nn , v riyo  da alıyo  da,
445 memnunu   oc m. S nnil n i ine gidiyo  i imizde var,  arda  gimiyi 
onn nan. Hepimiz insan de il miyiK  oc m biz? Anadolu in anı de il miyiK?
Mezheb ayrımı yapmıyom ben.  ama ıllı  killi bizim badana var da, bura
banyolu  benim. Bekmez ba  daha oca da bi ibduru benim.    m nen olan
bi do al  ıda.  ıra mannan  i neniyo. Ba  bu    mden bu h le geliyo.
450 Sabahdan beri  aynıyo. Bilmiyom    be  kilo  ıkıca  mı? Ne  ıkarsa...
Satıca  m   biz bunu  oc m. Gendi ihdiyacımız.

(A.N) End  ne? Abıla bunuñ adı ne be dilimiñ ucunda. Ende ini Fatma
yi gem atdı da diKdim ben.  aynadılıb içiliyo. Beberiye  i  .  ok ya a. Bu
si ire  yi gelir, sitrese  ok g zel gelir.  ay gimi i iyo   oc m. ( . ) A m  
455 daha  elebi g l , g cc K ba . (A.N) Buna iliman  atarı , nane  atarı  bunu
 atarı  i ine  aynadır i  rsiñ. ( . ) Ayva yapr   aT, limon do ra bi t ne
bundan  at iki    d rd, ba  bu  ks r   ,  iribe, bi de papadya  ayı olu bizde.
Ben papadya bi po ed  urutdum. Papadya  ayı da ideller. Bekmez   s r    iyi
gel   ansızlı a iyi gel . Yen gem aTmı  onu Fadma yen gem  ırmı  da  r yo

460 dēyo, bi dal diKdim, bi dene babamıñ anamıñ üsdüne diKcem. Susuz oluyo
endē. ĞabirliK çiçē. Beberiyē ēyi olmazmıñ ğabire dikmē. (Ş.Ü) Hā o zāman
dikmeyilim. (A.N) Beberiyeymiş endēniñ adı, ğabirliK çiçē ğabirliK çiçē
dēme didi çapaya gitdiK ğadın, o dēdi, beberiyē o dēdi, öksürüğe didi.. *[Kabire
ne dikerler?]* (Ş.Ü) Susuzluğa alışKın bi çiçek. Başğa bi çiçeK. Dēze nenemiñ
465 üsdündē neydi o ecimiñ üsdünē çiçeK ? (G.U) O ğāfir şey çiçē, ğāfir dēl. Sarı
bi şey çiçē o. (Ş.Ü) Ğāfir deĝil o. Ğāfir ölüye dikilmez. Ğızım o da bi çiçek
açıyo amma susus oluyo. Adını ben bilmiyom. (G.U) Benim olanıñ üsdünde
hiç bi şe ğalmadı. YoK, sulanmadı. Sulanmayası gētdi. (Ş.Ü) Onnar suynan
oluyo da yalıñız bu çiçeK susuz oluyo. *[Uzak mı buraya mezarlıklar?]* (G.U)
470 Şurda şurda. Birinci köpriden geçince. (Ş.Ü) Ziyaretlī’ñ orda, Empaş’ın altıñda
bilmezsiñiz belki. Hava küldürdeyibduru. Allah afadsız vēsin. (A.N) Hayırlı
yağmurlā vērsiñ. (G.U) Benim kendi ölüm da öldü, altı sene oldu. Gendi
içmeye gitdiler bi arkadaşınnan. Ordan gelikene işmiş işmiş üç arkadaş
körkütük benim oĝlan nēye gitdi, ğurbanı çıKmadı ğızım üç arkadaşñ
475 arasından hindi benim burdā adam gendine silah çeKdini bilme mi? Gendi
akrıbamız, o çocuK da akırıba, benim oĝlan pisi pisine giTdi. Bizikiler de
davacı olmadı. Akyatepe’de hayır ētdi ötē taraf gētdi boşuna gēTdi. N’apıcān?

Ee n'apalım? Bi oğlu bi gızı vā. Ġız gelin oldu işde oğlan ıcıK ġafadan,
engelli. Anasınnan duruyo. Halı vaKdı da çoK éiydi. Ġalerisi varıdı. Tallası
480 taK. Ksı zeytinniK bile çoğudu. Didim'de āsası varıdı. Arabaları varıdı, heP
giTdi ġızım. Bi evinen bi arabayı zor ġurtarabildiK. Arabayı da satışını
vèrmemiş, Kütahya'ya götürmüşler dörd dene el dēşirmişler. TirafiK de
orda tirafiK de benim oğlanı tanıyomuş, ona ordan telefon ètdi, geliñ arabañızı
bağladım bura ben. Eveli sene gitdi ġız aldı geldi. Bi arabānan bi ev ġaldı.
485 Gerisi ġompile giTdi. Èyi ki şükür bu ev bāli ġaldı, ev ġalmasa kötü. Gitdi, o
ġadağ mallar mülKler giTdi, hepisi giTdi. Bi araba, bi ev ġaldı. Gine de şükür
baK evleri çoK ġüzel. Yüz elli metre kārā çiFT daġire heP. YataK odası çiFT,
tuvaleT çiFT, mutvak iki üş dene dā normal odası var. Rahatları yavuz da.
İşde bizden ıcıK uzaK. O şehriñ içinde biz çıkışında. Biz eses Torbalı'da
490 yaşıyoK ġızım biz. Evimiz barķımız orda, burda da var aramız. Sonradan
bura işde on on beş sene oldu bura dönüş yapıdık, hic hayatımdan memnun
dēlim, neden memnun dēlim biliyoñ mu? Burda ben ġardeşlerim var
akrabalarım var. CenneT nere demiş esKi biri, çocuKlarıñ oldū yèr cenneT
demiş. ÇocuKlarıñ oldū yèr benim için cenneT. Benim için hiç bura
495 alışamadım.

(A.N) Daha duru duru. SararıcaK. (G.U) Duru duru, olmamış daha. (Ş.Ü)

Beyaz üzüm şeyi yalıñız. Ğapağa sıvanması lazım. Dırnāma yapışıcaK bir
damla. Dırnāña bir damla soğuddurduñ mu dırnāña yapışıcaK gızım. (A.N) Hu
köpük ğıpğırmızı olcaK. (Ş.Ü) Oo daha ğaynācaK baK. (G.U) ĞaynācaK anca
500 dönmiş sarıya. (A.N) AncacıK, ancacıK. (Ş.Ü) Daha bulaşık suyu (gimi)
(G.U) OlmaK ya. Ney getirceK ekmeK aş mı getirceK Āşe abıla. (Ş.Ü)
Ğıpğırmızı olcaK dêyo. İki kilo ğalmācaK. (G.U) Ğalmıyo, tabii yā. (Ş.Ü)
Ğoca yirmi otuz kilo su vidon... Yine iki üş kilo ğalır dē mi? Ş(G.U) BaK
endēni şey yapacāsañ, baK endēni ne yaP biliyoñ mu? O kadar tatlı oluyo ki,
505 güneşe tam hindi bi ğuy ilēne ğuy işde o ğadar bi güzel oluyo, eğer yaparsam
ben öyle êdicēm. Accını bōle ğaynaTcām. Güneşe ğoyuverecēm, o ğadar bi
lezzetli oluyo ki... Orda ğoyulaşıyo, arı balı gimi oluyo. Ölmezsem êdicēm
bizim de var orda zeytinniK var kendimiziñ hurda var köyde asma. (Ş.Ü)
Acıkdıñız mı geliñ yemek yiyelim. Araşdırmañı yaP sen olū mu? Acıkırsañız
510 sokuluñ. Ben bunu ğatım. (F.N) Ğat daha olmāK bişsiñ, bişsiñ. (F.N) Ben size
iki üş dene incir bulūm gelīm. Du elti öyle dedi de aKlıma geldi, du. Başında
yarılmış ağızlarını aşmış da, sağlamlar varısa bulūm gelīm de yiñ. Ayağlar
benim ırātsız çocūm. (G.U) İnşaniñ, görgülü ğuş yuvasını işler; görgüsüz ğuş

yuvasını dışlar. [*Send e çok atasözü var.*] (G.U) Cahilim ama bildim soñradan
515 olan ölesiye çoğunu gaybêtdim çocüm. Ben ceneze de yurdum, şey de
yapardım, bi okumam yoğudu Allah yukardan bakıyo yalan söylemê hêç gerek
yoK. Ben çok göca ğarıya da baKdım. Üş dene oğlu varıdı bi teK ğızı varıdı.
Benim ineklerim varıdı evelden. Torbalı’da durduK biz elli sene ordan buraya
göçüş yapıdıK. ÇocuKlarım orda ğaldı. Biri öldü burda. Ee torunnar başKa
520 yêrde. Burda hiç memnun dêlim, ğardaşlarım akrabam burda da ille çolümüñ
çocümüñ yanı êyi. Evim, mekânım benim orda da var. Hepisine Allâ şükür evi
yaPdıK. Ğızım da var. Ğız zâtan... vardı. İki ay ğadar geçindi. Hura Alamut’a
vêrdiydiK. Benim çillem çoK çoK. İki ay ğadar geçindi, ondan bi ayrıldı. Bu
ğızı isdemediK biz bura verdimize.

Konu: Fal Baktırma

525 Gel ğızım dèdim, sen dèdim, falcı ğadın var, bi falcı ğarıya... Bu ğadın
dèdim çoK biliyo dèdim. Hiç seslenmedim emme baK diñle ğızım dèdim. Bi
aşdı. Mihri dèdi. Sen dèdi, Ford ğamyonnan eşyañ gidiceK dèdi gine ğamyon
dolusu eşyañ geri geliceK dèdi. Ğızım vazgeç burdan dèdi. Benim ğız böyü
yapmışlar, benim ğız dikildi ora. Ğoparamadım ne yaPdısam ğoparamadım.
530 Düğün êtdik, yême işme êtdik. Allah ğabul êtsiñ, ben üş denesine düğün
êtdim. Bi ne dèmedim. VêrdiK, güvê huysus çıKdı. İki aylıK hindiki dèdım

torun, iki aylık k gövdesinde geldi o çocū ben büyütüm, şu barmaqlāndan...

O benim gendi doğuruP büyütüm evledlerden çok çok eyidir. Allah'ım
gönlüne göre vërsiñ. Benim gızımı da dışlamasıñ. Benim gızım iki ay üç ay

535 gadar evli galdı, gocayı unuttu. Gitmez de. Emekli oldu amma hasda oldu. Ben
çok çille çekdim. Yapacak bi şey yok. Adam huysuz çıktı. Bi dā garı aldı.
Ondan da bi çocuK. Hindi bi de ilk göz ağrısını aldı. Amma bak Alamıt
köprüsünden geçiyok ya biz devamlı, ora geldim mı ben şöyle geçdim. Yā
isdemiyom yā. O gadar bi soğuk bak. Hanı benim gızımı hasdalığa

540 dutdurdular. Hakiminen jandarmalanan ben eşyalarımı öyle aldım. Beni
evlëniñ önüne Ford Kamyonu yanaşdı ölüm, evlëniñ önünde beni toprāna, ana
asvada basdırmadı gadın. Gadın hâkimidi. Tā bundan otus sene evel. Hâkim
dëdi sus dëdi cadıloz garı, geberdiler hindi ya. Allah öteki dünyede
gavuşdurmasıñ. Saña dëdi hindi kelepçeyi vurucām dëdi baña Allah bi sabır

545 vërdi. Öle pusdum, eşāmızın ıçığı galdı. Gönenmesiñner. Gönenmediler. Zāten
de gönenmezler de. Seniñ hu gadar Pi afedersin Pi çay gışığıñ yok.
Saklābildiklerini saklasıñnar ben gine aldım. Nè gıymatı var. Öle inşannānan
garşılaşdıK. Şindi emekli olasıya Ankara'da bu çocuK altı sene okudu, şu
çoraP bi lireydi. Şu ayāna bi çoraP alıP da baba gimi arkasında durmadı. Bir

550 baba bi çoraP alıP vërme mi çocūna? Torun atanalı iki sene oldu diyo ki

toruna, aldı ğarıyı emekli etcēmiş. Yetmiş biñ lerelik baña kredi çeK emekli olüm dēyo. Torun da baba dēmiş dar ağacına asılacaKsıñ hōle asılacaKsıñ bi lire vēr de beni ğurtar didiñ mi dimiş hayatda... Babasınnan telefonnan da ğonuşmuyo. Ğız ğardaşı Pamukkale’de oğuyo. Hindi ona yardım idiyo. Sana 555 vèrmem dēmiş. Ben bu ğadar eziyet çeKdim dēmiş bi buba gimi dēmiş baña bi çoraP aldıñ mı? Benim annannem yoKluKdan her şeyimi aldı vèrdi. Olmadı yirden aldı. Elde hazırıdı dimiş. Ayşe yañdan su getir bi bardağ ben de içim. Ne yapıcan. Hepisini Allah gösderiyo. Çok çille çekdim bu taraftan ben. (M.B)Bu üzüm ğadın barmā mı? (G.U) Hı, hı. Ğadın barmā. İşde ğadın daha 560 çok eli geçiyo da ondan. (A.N) Kime nasiP kime ğismet. (G.U) Kimse kimseniñ ğismetini yemez. Allahım herkezi ēyi insannānan ğarşılaşdırsıñ. Kötüklēnen ğarşılaşdırmasıñ. (G.U) Acısañız yiñ. HiÇ çekinmeñ. (A.N) Dā ho şeker inciden yādım. (G.U) Torbalı’da benim bahçem varıdı bi payam yetiştirdim. BaK size hindi deĝişikleme getiricēm. Yeriñ altından cēran 565 döşedibduruK. Payam, çağla iki nesil verī. Aşır çağla. Tüysüz hōle çok güzel oluyo. Bunu yetiştirenlēñ ruhu şād ossuñ dēmiş. YoK annem sağ. Ölmedi daha dēmiş. Allah ğabul ēylesiñ dēmiş. Allah dur! Dē ğocaoğlan dē. Sen endēniñ

şivşeK tarafını işey almışın. ... ayı. [*Hadi siz de yiyiñ.*] (F.N) Yimēcēm, yiñ
siz. Ben yiyipduruyum yiñ.

570 Ben günnük bi dene tüm atıyom. Emme sabānan at emme ōlen at. Hepisi
bi. Dörd dene hapi birden atıp geçiyom. Unuduyom dēyi.

(A.N) Dırnānıñ ucu ğadar olsaK biz derdim ben gine olamāK. (F.N)

Asması var ya ğocadı ğocadı. Ğocadından fazla ömürlü olmadı. (A.N)

Ayaqlāmı bōle işētdim mi dınnaklarım ğarıncalanıyo benim. Sallandı mı.

575 Ğımiş ğımiş, ğımiş ğımiş. [*Bu elmalar burda mı yetiştiriyor.*] (G.U) YoK yoK
yaylada. (A.N) Urmalanı yaylamız var. [*Yaşayan var mı orda?*] (A.N) Böyün
Madran’a ziyarete gitmişler tıraKtörlanan. ÇōK yaşayan olma mı? Üç ay dörT
ay durullar. Kesdaneleri, cevizleri satdılar mı ineller aşşā.

İçine buğdey aTmış bunuñ. Şenay atıK onu Şenay. Rütübet olmasın dēyi.

580 Piriç ğaticān piriç. Rütübetlendişmiyo. [*Baba yer misin?*] (A.N) Hasdaya ğar
mı soruyoñ gızım eveli babaña vēr. Hasda yangın oldūndan ğar isdēyo. Ğarı,
soğuk suyu severimiş ondan dēyo. Ğayınnam dērimiş ki ğar olsa disdiri
olucām. Bi topaK yēyecēñ. (A.N) Bizim ğaba Türkçemiz çoKdur. (G.U)
Şimdiki gimi buzdolabı mı var? (A.N) Daha dün çıKdı endē buzdolaPları.

585 (F.N) Çok şükür abıla gendi ihdiyacımı görüyom da yalnız onu yapamam

dêyi gorkuyom da baĖmacāĖ abıla herkez işinde Ėayıtında. BaĖamācaĖlar.

Uzak da olsa hēĖ Ėahar ētmecēm yakın da ondan.

(A.N) Akşamüsdü gelseñ avĖadlar ondan soñura. İlkidin oldu mu şu

cevizin dibine... Ėaşam ōtu gel gündüz işe gidiyollar. Hindiki bağ iki bükülük

590 çok çalışır ĖaĖdı. İstiratı yoğ ki.

On beş gün durucağ dēmiş hamır. (F.N) Keşge bu zāmana gitseydi bir

aydan bere doğdura gidiyo çocuğ. (A.N) Hamır vuruluP duru. (G.U) Kim

vurmuş hamır? (A.N) Hala Ėızı vurmuş. (G.U) Kime vurmuş onu? (A.N)

Yücel'e. Anadan doğma gimi oldum dēyo. Hindi burañ iyi oldu mu dēmiş

595 beliñi ēyi ēyi edicēm dēmiş. (G.U) ĖaĖ çeşiT hamır vuruyo. Bana da vurucağ

oldulā. ArĖalarını yara ediyo böyle irin aÇıyo arĖalarından deldileğ. Ben o

Ėokuyu ne çekerim. O Ėadar bi pis Ėokuyo ki. Faydası oluyo kötü dēmiyom

amma aÇıyo cayır cayır. Ben Ėatlanamam dēdim. Deliyo arĖañı bōle, yara.

Adam çok bilişli yalnız. Şimdi bağ on beş gün durcāmış o hamır sırtıñda.

600 Böyle bañdlıyo eliñi Ėoluñu. Ben yapmam, ben sıkıntılıım. Ana Ėız ondan

sālam işde. Ayāna gidiK. Ėazana Ėuydu onu Ėocā Ėazan var, altında tüP foh

foh foh Ėaynıyo. Buhar. Hurdan bi naylon şey yaPdı. Hōle bi tağda sandalya

ğazanıñ içine indirdi. Ana gızıñ başında tam bi saat durdum. Altında su
ğaynēyo buharı vèdikÇe bura şar şar şar şar çeşme gimi su aķıyo.

605 [Akşamları oturmaya çıkıyor musunuz yola?] (A.N) ÇıkıyoK. Nèrde bi
ğadın vā sinleniriK oraya. DurulcaK sıra mı hindi. Orda bıdırtı duydum ben
şeyde. Gevşeklemeyi(?) de çoK biliyo, lafı da çoK biliyo. (G.U) Ne gün
geliseñiz hura aşşāda yemiş ağacı vā onun dibine otururlā.

Konu: Ekmek Yapımı

[Ekmeği koyduğun şeyin adı ne?] (D.K) Hindiki dilde yasdāÇ diller bizim
610 dilde seniT diller. Bu evirēc. O sac. Hu dayama. EKmē dayıyoz ya o. Didim ya
yaylaya ev yapıbduruK dēyi o usta üsdünü örtüceK de. Hoşgeldiñ sağ_ol,
buyuruñ. [O ekmeği oraya neden dayıyorsun?] Daha çabuk pişssin diye mi?
(D.K) Hayır. Üsdü sacda bunu kapatmıyoz ya, böyle alıyom böyle gızarıyo.
Üsdü daha güzel gızarıyo. ÇevirmiyoK. N’apcañ biz alışgınıK böyle ekmeK
615 etmē. [Yemekler de ocakta mı yapıyorsun?] (D.K) Ağār yemeKleri yapıyom.
Öbür gimi milangazda yapıyom. Bunnar zelve odunu ovadan. HaKgi emir
Allah’ın amcañ ölmüş lēn. DosTlar sağ ossuñ. Dur ekmeKden vir endēne.
Hunu vèr! [Bu çiçeğin adı ne?] (D.K) Yaprak güzeli. ÇeşiT çeşiT ekmeK idiş
var. (MB) Sadece buğday mı bu arpa garişik mı? (D.K) Buyday buyday! Yĩñ!
620 Eş dos yidiKce çoğalır o. Mayasını az gıtdım, koKmasın dēyi ondan geç geldi

bõn, maya çoK ğatdñ mı fennī maya oldūndan... [Senin burda ocak olması iyi olmuş.] (D.K) Yukarılarda baca varıdı uçurduK. Oralarda tütüyo is ediyo dèyi burda ekmeK idiyoz işde. Fırın ekmē ğuru ğuru düşüyo.

- (A.N) Geri giTmesiñ hunu yiyelim baķam. YidiK biz yidiK hemi laf
- 625 idiyoK hemi yiyoK ohõ... ĞaynaşdırıyoK biyõ söndürüyoK biyõ ğaynaşdırıyoK. (G.U) Ben yimēcem. Biz siz gideli yiyoK. Hepisini bitirdiK işde. (Ş.Ü) Bu bekmezi yapmadan önce bñ de köfde oluyo bili misiñiz? Üzüm köftesi yapılıyo. İlk hindi getirdim var ya tam köfde şey oluyo. Baklava gimi kesiyosun tepsilerde ğuruduyosun onu da. Biyõ bunnar eveli sene Madran
- 630 Baba'ya giTmiş. Aşürde oruÇ tutma giTdi ötü yüze. Şefike abıla bize köfde ediver valla paşam ben de bilmiyom ya didim ben. Deli bekmezi biyõ bi sāt ğaynadñ didim. İndiriñ didim duralsñ. Yüzünden yüzünden alñ. Duru suyla azcık didim şekerli suyunnan ğatñ, özeñ özeñ özeñ! Ilık ateşde bişiriñ. O suyuñu çekdikÇe az az ilave ediñ. Pişdi mi didim bi tane köz atñ. Köz
- 635 batmazsa bişmişdur. Uzun Alı ğarısı öğretti baña. Bi tane köz at maşanan batmazsa bişmişdür didi. Hafif ğurudursun, t.vla alısın onu. Bi saKlama ğavanozuna ğatarsñ. ÇoK güzel yemesi oluyo. Bekmezden oluyo. (G.U) Hanı beyaz sucuKlar oluyo ya. (M.B) Badılcana peskel yapıyolardı. (Ş.Ü) O da

bekmezden oluyo doğru. Ayvadan, ğarpuzdan soyallar. Ayva gelişdiği
640 zāman... Taze balcan ğatallar. Üç dörT şey ğatılıyo ona. (G.U) Annem çoK
yapardı. (Ş.Ü) Ayva, ğarpızıñ ğabūnu soyarsıñ. Dışınıñ yeşil yerini doğrarsıñ
pestel. Ona da bekmez pesteli diller. Bu Eymir yöresi güzel yapıyo onu.
Nenemgiliñ durdū yir, ecimgiliñ ora çoK güzel yapıyo. Arab_ aşı ideller. Esgi
insannar darı bişirmesi diller. Biz onu yapmasını bile bilmiyoK. Tahrana
645 çorbası gimi bi_şey oluyo babāñ dedī gimi yoğurdunan yinilir o. Küçük küçük
o ğadefi sinilere dökeller. Hafif acılı, üsdüne de sarımsaKlı yoğurT döK ya da
normal yoğurT döK o darı bişirmesi diyollar. Tāřana çorbası gimi. Arab aşı
hafif bi mayhoşlu oluyo o da çoK güzel oluyo. *[Arab_aşı hamurdan mı
oluyor?]* (G.U) Darı undan. (Ş.Ü) Toz biber, salça. Onu bişiriler, bi de darı
650 hamırını bişiriyollar mı onu da ben Pek bilmiyom, çiğ mi oluyo? (A.N)
Bişiriyolar. (Ş.Ü) Darıyı yuğuruyollar de mi abıla darıyı? (A.N) Ğabarıyo o.
Öğüdüyollar, yarıdırıyollar. Hafif un ğatıyollar darı unu.

[Burda oruç ne zaman tutuluyor?] (G.U) Muharrem ayında, aşüre ayında.
Bir Muharrem'de dutallar. *[Kurbanlar cem evinde mi kesiliyor?]* (F.N) Cem
655 evi olsa kesilir emme yoK. Evimizde yapmāK orda keseriK. YoK ki evde
kesiyoK. (A.N) Cem evi, aş evi işde bi şey oldu mu? Esgere gidiceK oldu mu?
Esgerden geldi mi hayır yapılıyo. YidiriP içiriyoiñ orda genişlē. Her şeyi,
düzeni içinde oluyo. Çanā çömlē içinde oluyo. Hindi ğadınlarımız çanānı

çömlēni ğadınlarımız tekmi̇l ēder. (M.B)Seçim sayesine yapālā. (F.N) Mahāna
660 ossuñ o da. (M.B) Yağmur yağcaK gidelim. (A.N) Allah āfāTsız vērsiñ. Cenab
Allah āfāTından gendi ğorusuñ. Dağlarda çoK KorkardıK. Yıldırım atardı.
Eviñ akıcaK mı? Eviñi sel mi götürceK. Barakayı güzel ğurduñ mu akmazdı
üsdüne bi de çadırlardan çadır çekerdiK. (F.N) Bu evleri ğeñşlīmiz ğidesiye
ğördüK bu evleri. Kesim yapardıK. İrezilidiK. ÇoK irezilidiK. *[O ğünleri yine*
665 *de özlüyor musunuz?]* (F.N) Abağv! Özlemiyom Özlemiyom! (A.N) Üryeme
ğirdi mi öyle ağlıyom. Ağlıyom! Abū... De ğidi dē! Ama dağlarıñ neşesi ğine
başğa. O çamıñ havası, buz ğimi. Baş aşā geliyoK biz sıK çamlığa ğirdiK,
Allah bi güzel koğular geliyo. Özlüyom ben. Ben ekmēmi. Ondan ğazandıK
ondan ğannımızı doyurduK. Biñ biñ bereketler vērsiñ Allah! Pir bereketi er
670 bereketi vērsiñ. *[Ben bunları yazacağım.]* (F.N) Ondan ğeziPduru endē. (A.N)
Gelelim Görelim var televizonda. Ha ğızım ha diyo biziki.

Bi asgerimiz oluyo, bi ğşimiz oluyo. Oralarda ğabını ğacānı ğennimiz
alıyoz. Ğurban kesilir. *[Saz çalınıyor mu orda]* (A.N) Çalınıyo. Ğeñşler
eğlence yapıyollar. Ğeñşler dua okuyollar. *[Yaylada saklambaç gibi oyun*
675 *oynanır mıydı?]* (A.N) ÇocuKlar varıdı kim oynācaK elimiz değmezdi bizim.
(F.N) Çocū ~~kn~~ oynamışdurum çocūm. (A.N) HēÇ çocūkan bilen oynamadım.

IX

Derleme Yeri: Yılmazköy
Kaynak Kişi: Fatma Direk, Ali Direk
Kaynak Kişinin Yaşı: 75

- (F.D) Adamı okumuş emme memurluK etmiyo. TaşıTcılıK ediyo. Gendi arabası var. Ora gidinceye ğadar her gün aĝlıyodum burda. GiTdim geldim gönlüm ırĥaTlaşdı. Hemi de emin ellerde. Ayile çoK iyi ondan husasızım. Nasıl adam üç oĝlu var üç oĝlunuñ solū götünüñ aĝzında. Hani hanĝınıñ
- 5 ihdiyacı var adam orda. Hepisi de iyi. Onnar düün ediyo ĝızım ben aĝlarmışım meer eliñ memleketinde aĝlanma mı? Hõle eTdi bi ĝadın ardımdan ne aĝlıyoñ dèdi, o ĝadar dèdi. Peygamberiñ yabancısı mı olur dèdi. Bunnar sen kim biliyo muñ dèdi. Ne biliyim ĝardaşcāzım dèdim ben. Bunuñ dèdi ortan düürüyüm ben dèdi ĝadın. Arpa tenesi ĝadar bu adamnardan kötülük görmedim dèdi. Hiş
- 10 düşünme burayı dèdi. Gidiyoķana zāten yörüdüK ĝarannıK ĝavuşdu. Geliyoķana gün doğdu Antalya’dan beri geşdiK. O zaman böyle İzmir’e ĝadar baKdım geldim doğalara. Ğurban Bayramı ĝız izine geldi. Ğurban Bayramı varıdım. Ğurban’ıñ son gününe ataşlara daĝladı bizi ĝodu giTdi. Anası dèmiş ki annaşalım belki verriK dèmiş. Hanı ĝaçmasıñ dèyi. O şeytan Elif aldı da ĝaşdı
- 15 ufacıK ĝızı. Hı, ĝızın peşine üç sene oluyo düşeli. GüccüK daha derkene oĝlan

izine geldi bi hafda sōna aldı da gitdi. Elif'in bi oğlu var. Geliniñ de çocu
olmadı. Bi_dene şey aldılardın dışardan beslenti. Deli olup gideller bizim ğıza.
On altı yaşında ğaşdı üç sene eveli düşdüler peşine. Babanne hōle diyolar sakın
ha ğızım eveli baña böyle derkene sōna habarım yoK ğodu ğaşdı. Neler étdiler
20 ğaşa da neler étdiler neler. Eşya édiyoK hindi düğünde eşya étmediydiK altı
gendine yaptı da ğaynana üsdünde benim ğız durcaK. Elli ü. Milyon dutmuş
beyaz eşyası. Oğlan evi yazdırı bizde eşyaları ğızın babası alır. Elli üç milyon
dutdu beyaz eşyası ondan sōna yirmi dōT milyon dutmuş ankastire daķımı
diyola. Hindi yataK yōğan şöyle hindi bi de mobilya alıncaK. Ötekine etdim
25 ana dēdi etme oğlum o ğada dēdim. Parañ puluñ yoK dēdim. Altındağı
arabasını satdı étdi.Ötekine étdim dēdi abılasına étdim dēdi. Onu buna
yendirmem ana dēdi. Hiç bi_şē ğalmasa dēdi ona yine yerindirmem ben dēdi.
Biz onuñ ırhaTlından vermēceK olmadıK ğardaşcāzım. GüccüK çocuK. On altı
yaşındağı çocuK ğocaya mı hızmaT édibili? (K.B) Ğız bakıpduru bene. (F.D)
30 BaķcaK ğardaşcāzım baķcaK bal dutan barmānı yēr. Ğoca adam hunu édelim
bunu édelim dün taħrana étdidiK onu seriyoduK. Geçenlerde bi hızmat
dutdum mu ellerim de dutmuyo. Ğıza dēdim geline anası édiyomuş ee geliniñki
bene ne? Benim evim ayrı sofram ayrı. Baña dēdim yol parañı da ben verim,

giT baña dolmalıK badılcan, biber, bamya al gel dèdim. Bazādan. Balcanı oydu
35 dèyi bu ellēm duTmasıñ sōna. Bi çuval biber almış gelmiş biberçinen barabar
sen ne èdiyoñ benim ellerim duTmuyo dèdim. Kim doğrācaK biberi dèdim.
Hadi dèdim almışkañ taħranayı aradan çıkaralım.

Taħrana nasıl oluyo biliyo muñ? Ocā accıK haranıya su ğatāsıñ ğorşuñ
ben öyle èderim. Soğanı doğrāsıñ, göceñ ne ğadar iki kilo mu iki kilo soğan
40 doğrarsıñ. İki kilo domaT doğrāsıñ. Üç kilo biber doğrāsıñ. Ğatarsıñ, ğaynamā
döndü mü taħrana otu biliyo muñ? Taħrana otunu güzelçe yıkāsıñ, içine
ğatasıñ. Onnan barabar ğaynar onnar, duz atāsın ğanimetinnen. Onnar tam
ğaynadı mı taħrana otunu silk, al, getir göceyi biri döker usul usul biri
ğarışdırır. Böyük ğızınan gelinim bi geldi biri dökdü biri ğarışdırdı. Çok şükür
45 yuurdular da gitdiler. (K.B) Yoğurduna aynı günden mi ğatdı, irmīnnen ētesi
gün mü ğaTdı? (F.D) Yō ğız. Tepsilere dökersiñ, sepilersiñ soğur o. Soğudu
mu başlarsıñ yuğurmā hamur gimi. YoğurTla. İrengi hafif az olūsa yemē
atdımız biberden atarsıñ. Benikiniñ irengi çoK olmuş, atmadılā. Ne ğadar
malzemeyi çoK ğatāsañ o ğadar datlı olū çocūm. Bizim bu alevi milletiniñ bi
50 yoltuları var. Saña bu yaramıyo, baña bu yaramıyo. O sülaleye de taħrana
ètmek yaramıyomuş. (A.D) Bi yere varıp gelcem hemen on daKka sürmez.
(K.B) Èyi düşüP şaşma. (F.D) Abıla bene taħrana èdivē. Èdiyim dèdim. Kaç

senedur ben  derim ta ranasını. Eveli gendim de  ruduyodum. Hindi
gendiminkini bilen  rudamıyom.        P geliyo bu. De irmen v 
55 Aydın'da  ızım. Biber yarılan y rde. Bir telefon geldi,  ız  a mı . Bura
 emedim    g n  oc mu  yanda durdum emme benim ta rana be liyo.
Geldim biy  serdim giTdim. Bi d  gelene  adar  as atı olmu . Ana  velemeye
u ra ma d di. B y    ız ben      r gelirim d di. Ben  o  incesini sevmiyom
 oca adam d dim. Ben onu  vel c m d yi sercem d yi   nn im ge iyodu.
60 Ben hindi bu hafda eve gidersem benim hızmattlar beni bekliyo diyom.
Gelinner toplanıyyo. Ee nene, ne hızmatt? Ta rana olca , biber alınıP
do ranca , beKmez olca , e gi olca . O  adar  z m n i inde beKmez olma
mı?  ı  neynen  ıkar? (K.B) Bek  uvra dın bu da. (F.D) O lan ana oca 
ba ına varma diyo. Bunnar gelesiye yapar yeme ini diyo. O lanın   cc KTen
65 g z  a ı dın onu . E  eg  a mı . Depede a ırıyomu  biri ba lamı  oraya.
A ır d di hadi barabar gidelim e    alıP gelelim d di. A ır da g t rd m de
tilkimen topluyo or larda keldirgen topluyo. Ora giderkene diyo topl d n
keldirgeni ba a ver se   yle giderim diyo. Biz onnarnan ayile gimiydik. Ge en
sene MusTafa ne diyo biliyo mu ? Fatma d ze diyo yarın seytine gidelim diyo.
70 Aya larım duTmuyo seytini nasıl de irc m? T be ossun s r nd  n y rde
onnardan  o  de irmezse  sen gidelim. Musd 'nın olu unu bilirim ya. Sen

söyle de ğarıyı getirsiñ dèdi. Yeni gidiK ğarı bu Musdafa olmaydın.

Ġarısınnan ayrılmışlar. Sonra çocuK oldu bi de. Fatma dēze ben saña bi_şey

diyim mi? Dèdi. o ğarıynan ebedī geçinimēcēm dèdi. Dünyamı ğararTmañ,

75 dèdi. Çocūmuñ aklı başına gelince beni bulur gelir dèdi. Gine de buldu.

Dul ğarılarıñ ğızını alıyo dèdi. Ne masıraf ètmediñ dèdim. Parıları ne_

ètceñ dèdim. Fatma dèdi bilmediğın yèrde iş var dèdi. Dul ğarılar kapaşsız

ğaynar dèdi. Dul ğarı ğızı aldı ille dèdi. Alma dèrkene ben dèdi. Yahu

geçinceK olan o dël mi dèdim. Sonu var bi de ya dèdi.

80 [Kına Gecesi'nde damada da mı kına yakılıyor?] (F.D) Damadına ğına mı

yanıyo, işde bi barnāna vuruyolar. Orta yère ikisini otutduruyolar. Arkalarına

şal vèriyolar. Halay çeke çeke döne döne ediyolar. Kıbrıs'ta da gösterdiler

baña ğızınğını aynısı. Beni görmedi dèyi interneTde gösterdiler. [Kız isteme

nasıl oluyor?] (F.D) İlk önce biyō görücü gider. Ondan sonā biyō söz nışanı

85 dağılır. Ondan sonra Allah'ın emri okunur. Bizim bi kuralımız vardır. Allah'ın

emrini bozdun mu biyō o kuraldan çıkılır. Ceremesini vèrişsiñ. Ceremesi bi

goÇdur. Alevi olduğumuz için Allah'ın emrini bozmağ çoK günah.

Ben mersin suyu içiyodum hiç bi_şey doğanmıyo. Mersin bilmiyo muñ?

Onu siftiyom, güzelçe yıkıyom. Siftiyom. Bi ğaynadıyom, dülbentle süzüyom.

90 Her sabah aç ğarnına birer kupa içiyom. Şekeri düşürüyo. İlacımı ğullansam
dāhi perhiz merhiz êtmiyom o zaman.

Esgiden ğorkuyoduK baK biz orucu dutuyoduK da horaz alıyoduK .

Horoza oruca kescēK demē ğorğuyoduK. Hindi her şey selbes. Bābanne dēdi
bizi dēdi Cem evine götürdüler böyün dēdi. Ėyi ne êtdiler dēdim. Karabelā
95 dēdi. Kerbelā dēdi. On ikiler dēdi. Öyle dēl çocūm dēdim. Ğara belā dēl
kerbelā dēycēñ ona dēdim. Kerbelā Fakası dēller ona. İkincisi on ikiler dēl, on
iki imamlā dēcēñ dēdim. Doğuz'ıñ ğüccüK oğlu yabandan gelin aldı, ğız
öğretmen_ imiş. Düğün yerinde oturuyoK. Sen bura gelikene düşündüñ mü hiÇ
dēdim. Emme dēdim ben saña bi_ şey söyleyim. Aleviler çoK êyidur, can
100 yaKmaz. Alevi adam başğasına yan tanımaz dēdim, bir. İkincisi yoldan
çıkma. Üçüncüsü on iki imamlarıñ yasını çeker. Orucu tutmadı ñgimi hēç
olmassa êt yimēcēñ, yumurta yimēcēñ. Hepisini biliyoK biz. Alevi'niñ aslı
Horasan'dan gelme. Horasan'dan gelik, buruya yerlenme. Aleviler dal daldur.
Bizim dalımız Yanyatır. Kökükümüz Horasan'dan gelme. Dört ğapısı vardır
105 onuñ. Müsāyib işine, aşına, eşine bi de ikrār. Ayķırı baķmācāñ seniñ dünyada
Allah bi ğaşı daldırmış, bi nasib vemiş mi? O nasıbdan başKasına yan
tanımācāñ. Hayatda ayķırı yapmadıK yapmaK da. Ben üç kere yatır gezisine
giTdim. Akçeşme'yle Ğızılcapınar sofuluKdan accıK ğabadur. Her sene

açılması lâzım ibabetiñ senelik dëller ona musâib ilk ıklar alıyo. Sonra müsayib
110 sonra aşına sonra peşine. Dört gapı bu dëller. İlk önce ıklar oluyo, musayib,
aşına, peşine. Yol gardaşñ. Ora girdiñ mi gardaşñ oluyo orda. Benim gelin o
yaçalı. Ğ rācasu’dan benim gelin. Çok ise öğrenmeK isdedi ñ çocüm aydın
bura yakın. Kitaplādan da bi şey olusa gel bura doğru. Ben evde yalñızım.
Öğren neniyim ben.
115 [Siz de Alamut gibi ormanda işlediniz mi?] Onnar ormandan işleyiK öyle
iniK oraya. Bizim köy orman bilmez. Yalñız benim babamñ aslı keresteci idi.
Biz üniverseye çok gidiyoK hemişeler orda benim başıma toplanıyo. Dēze
dēdi ben seni hiç bi yakā çıkaramadım dēdi. İlk galan ilk sene gidiyoK. Neyimi
çıkaramadıñ çocüm dēdim. Kürtlere bakıyom, kürt mü diyim dēdi Kürt dēlsñ
120 dēdi. Sünnilere bakıyom gonusmañ sünni dēl dēdi. Cingene bakıyom cingen
dēlsñ. Siz neysiñiz dēdi baña? Sen çok éyisiñ dēdi hiç bi yakaya
beñzedemedim dēdi. Biz has AleviyiK çocüm dēdim. Ho köyü görüyoñ mu
dēdim o köyde Alevi’den başga canlı gul yoKdur dedim. Emme gaÇ sene... O
köyüñ ovası da bizimdur, dağı da bizimdur. Her bāçanıñ içinde gıyularımız
125 vardur dēdim. Hindi aķasu var evelden aķasu mu var? Ğovaynan çekiyöduñ
gıyudan suyuñu. Evleri vardur dēdim. Biz yerli Alevi’siyiK buranıñ dēdim.
Ben yetmiş yaşını geşdim dēdim; emme bu yaşa gadar bizim köyde cinayeT

olmadı hiş dèdim. Sūnnīlerde çok oluyo. Mesele dèdim Allah ètmesiñ
şeherdēler gaÇ dene çocū bilmem ne ètdiler, gıyuya atdılar, çaya atdılar. Ben
130 ufacīdım. İreyzi... Duymuşsuñdur sen görmediñ. İrez Pınarderele birini burda
kesiK paltaynan. Pınarderele adam iki teK Aşır'ıñ yeri varmış burda. Onuñ
yeriniñ içinde bizim köylülerin dörT dene zeytin ağacı varmış. İrez'in
babasınıñ. Oğlum demiş giT de demiş o seytinlerimizi çırp gel demiş.
Hanımınan ikisi gidiyo, bi de palta götürmüş, seytiniñ titizlerini kesiyim dèye.
135 O adam da çoK zerheşimiş Pınarderele. HiÇ ayıK gezmez_ imiş. Varmış yere
onnar seytin çırpıyo. Kim ülen o? Sen benim seytinleri nahal çırparsıñ?
Halbuki seytinler kendileriniñmiş tapısı mapısı varımış. Bi dayak vuruyo zeytin
çırpın adama. Adam bayılıP da bi düşüyo. Öldü dèyi hanımı aramā duruyo.
Hanımı beKler_ imiş başında o da beKler_ imiş. Eceli kişneyiK galan işTe.
140 Gözünü açmışımış bayılan başında bekleyipduru. Benim anam ağlācāna seniñ
anañ ağlasıñ ben n'eddim de sen bene ètdiñ dèyi ordā paltayı bi alıyo bi
vuruyo, kelle yere düşüyo. Budur bizim köyde olan cinayeT. O da bizim köylü
dēl. On beş sene yaTdı hapılda. Bi odur. Zāten hindi baK beş bannāñ beşi de
bir değıl. Şindi yerlisi de geldi yabancısı da geldi. Bi yoldan çıkan īsan vardur
145 içinde. Emme bizim yelli dēldir o. Dışdan gelmedir. Bunuñ dèdiklerine ıkrar
vèren adam yolundan çıKmaz.

ManavlıK ediyodum ben. İmamhatiP bazarında bi_şeyler satıP durrum. Bi
ğadın geldi ardıma oturdu. Oturabilir mīm dēdi otur dēdim. MuhaKKaK senin
de bi düşüncen var ki oturuyoñ dēdim. Sen nerdensiñ dēdi Yılmazköy'ündenim
150 dēdim. Yılmazköylüler dēdi, Alevi işe_aramaz (işe yaramaz) diyâllar dēdi.
Bizim ğız dēdi ora tayin oldu dēdi. Ebe hemşeri dēdi. Biz ğan ağlıyoK üç
gündür dēdi. Ne ağlıyoñuz ğızım dēdim. Şindi sóylúyom, ğardaşñ dēdim.
Güzel ossuñ çĩkin ossuñ, anası da köyümüzde gezceK golundan dutan olmaz
dēdim. Bizim ĩnsanlarımız yan baKmaz dēdim. İlderse dēdim gözüñüz yumuK
155 köyümüze ğızıñızı gönderiñ. Ev bulamazsañız benim evimde ğalağoyabiliş
dēdim. Düşuñ dēdim bi odasında yatsñ dēdim. Sōna teşeKKür ēderim dēze,
dēze ırahaT uyudum sennen ğonuşduKdan sōna dēdi. Ağlaşmışlar ğızım.
Cingenner ele bele gelmiyo. Söz dinlemiyō. Bizim burda yoK mu Cingen
İlıcabaşı'nda var hurda Gocağır'da var. (K.B) Onlara nenimeli? (F.D) DosT
160 olsan ne'tcē ĩ Gözüñü aşcāñ onnara yanılmācāñ. Burdan ğız ğiTdi, cingenlere
ğaşdı ğiTdi. Ğaçmadı mı, sen Yüzücüleri görmediñ mi? Anasını babasını
öldürdü damat. He ya. Siziñ yakınıñızda. Adam onnara önem mi vērir, yüz mü
verir? YazıK dēl mi seniñ cocū ĩ? On dörT yařındā nişannadılar da ğaçırdılar
ğızı. Göñüllü vērmez bizikiler zāten. Bi_ de ğız Sanĩ'niñ ğızı ğaşdı ğiTdi.

165 Onuñ ğocası üsdüne evleniK. Cingen benim ğabil etti dēmedi de üsdüne
evlenmiş ğocası. Aydın'da duruyo. Çine evlendidin o Çine'den de geri geldi.
Hindi temizliKci başğanı olmuş. Aydın'da orda çalışıyo ev aldı duruyo. Adamı
yoK. Yan basdı mı işe_ aramaz. Bizim damaT da kökü bizden emme
görmemiş AleviliK.

170 [Baş bağlama nasıl oluyor?] (F.D) Hindi geliñi aldıñ mı bi ğınalıK
oluyo. Ğız evi ēdiyo. Ertesi ğün oğlan evi davıllı düün ēdiyo. Gelini bindiriyο
ata götürüyo. Ertesi ğün ğaynana baş bağlar. KeşğeK bişer. Ğoç kesilir.
Ğadınnar toplanır. Ğaynana elbise diker. Üç etek. Emme bizikileriñ başı daha
çeşiT oluyo. Nuru temsil eder. Üç irenK. Sarı, yeşil, mavi/ mor. (H.O) Baş
175 bağlamaniñ anlamı evine sādık ve ğüvenli olsuñ dēmek. [Çeyizde neler
yapılır.] (F.D) A'dan z'ye ğızıñ babası burda düzer. Oğlan evi, ev yapıdırır
oğlunuñ üsdüne tapılı ev vērir. Oğlan eviniñ şartı budur. Altın dağar. Hindi
benim iki dene torununum ğiTdi. İkisiniñ boğazında da üş dene beşi birlik var.
Onar dene bileziKleri var. Pıtı Şerif oğlu elli ğıramlık eTmiş bilezikleri. Beş
180 dene ellişer ğıramlıK. Ben de bi sarı lira daKdım beniki ufaK. [Sarı lira
dediĝin ne?] (F.D) CumhuriyeT altını. Yedi milyon hindi. Hepisine de ondan
daKdım ben. [Siz nasıl evlendiniz?] (F.D) Üç sene nişannı dūdum. Üç seneden
sōna, davıllı düĝün etti. Yalıñız iki ğün oluyodun düĝün. Davıl iki ğün

çalıyodun esgiden. Gece sabahlıyodun eviñ önde. Samah başda yapallarsa
185 yapallar. Samah düğüne fazla arışmaz. [*Samah ne zaman olur?*] (F.D)
Düğünden sōna ğurban ēdiyo ya ğaynana o zaman yapallar. Baş bağlanıana.
Eveli edeP erkān olur ondan sōna geliniñ başını bağlallar.
Asgere ğurban keseriK. Yol ğurbanı keseriK. Hasan Ali asgerine kesili o
ğurban. Ğurban kesilir yinilir içilir. Gitdi ğün kesilmez ğurban. Bir hafTa önce
190 kesilir. Asgere uğurlarıK. Geldi mi de keseriK gidēken de keseriK. Ğurban
kesilir, mendil çezülür. Giderken bağlanıyo. SelamaT ğurbanı. [*Hediye verilir
mi askere?*] (F.D) Asgere para verilir. Uğur parası deriK. BaK üç arkadaşıdıK.
ben nıannıydım bunuñ asger oldūnda. İki sene bekledim. MetuPlasırdıK.
[*Okuma yazma bilmiyorsun değil mi?*] (F.D) Bilmiyom. Berenara Halk
195 Eğitim’de sonra öğrendiK emme. (A.D) Neneñe bi gelinniK giydirdim ben
Cenned hūrisi oldu o zāman. Esgiden husūsi ğidilīdin burdan Aydıñ’a.
Arabalar toplanır. Yalıñız da ğidilmezdin. Arabalardan barabar orda
ğayınbaba yemeK verīdin arabalara, çarşıda.

Benim damaT hura geliK Gülay gel bi_şey deyecēm saña dēmiş. Taksiniñ
200 içine aldīnnan Allah’ā ısmarladıK. [*Görücü usūlü nasıl oluyor?*] (F.D) Benim
oğlan görücü usūlü evlendi. Benim oğlan güzel arıyo, çakır arıyo. Ben bunu
cebe ğuydum. Bizim dedilē arabalāda bi ğız var ğidelim baalım. Gitdik, eveli

biz. Bayramı mahana etdiK gitdiK. Başğa ğıza baĥcādıĶ sözde. O ğız gelmedi.
Baña görünmek isdemedi. DemeK ki başĶa biri var. Ğoca Cafer varıdı o dēdi
205 ki. Biz bu eli ırhaT etdircēmize dēdi Alā gözüñ ğızını bu aĝlama vèrelim dēdi.
Olur mu olur, oĝlanıñ habarı yoĶ. Benim dünür dēdi biz bunu bilmeK babam
bilir dēdi. O dedeñ ırahmatlıĶ kimlerdensiñ dēdi baña. Ben Ali Rıza'nıñ
Döndü'nüñ ğızıyım dēdim. O zaman bu iş oldu çocūm. Siz hindi gidiñ. Ğız
oĝlan birbirini görsüñ nasiP ise olur dēdi. Emme ğız güzel. Aşır dēdim bi ğız
210 buldum saña dēdim ĝangılız yèrinden yeni çıkıP gelir dēdim. Lale yèrinden
çıkıP gelir tomurcaĶ gimi. Ana dēdi tanıımıyoĶ, görmüyoĶ dedi. Sōna
gelsiñler dēdiler gitdiK. Bi tepsi baklava ètdirdim. Ğıza bi şalvar diKdim. Bi
ĝazaĶ aldım bi tellik aldım. VarıyoĶ evlerine hōyle Üç ğız diñelmişler. Aşır
dēdim ortadā ğız dēdim. Görünce beĝendi. VardıĶ. Ğızım dedim çocuĶ daha,
215 endē arkañdāları dēşir gel dēdim. Ben giymem dēmedi yazıĶ, yaşı ufaĶ ne
dērsen dutuyo. Ğızlarımıñ ikisine de çalgılı nişan daĝıldı. Oĝlana tamah mı
ètdirem ben? Gelinim hemi temizdur hemi güzeldur. Yirmi dörT sene eveli iki
yüz yetmiş milyon başlıĶ vèrdim. Ne düĝün biliyolar ne mısmıl eşya biliyolar
orda? Buranıñ ādetine her şeyi èTdim orda. *[Baş pırtısı nedir?]* (F.) Baş pırtısı
220 ĝaynana ediyo işde. Onu ĝaynana bi ĝaT ètdirir. Ben güccüĶ Ali'ye aldım

bilene. Üç eteğini. Üsdünden geycēni, guşāni bura geldi de aldım. Alırık biz.

Yalnız anasına ettiKlerimi oğluna etdirmem. Ona selevet getirdiK ilk önce ya.

Bi pırtıya iki yó selevet mi gelir? [*Çeyizler serilir mi?*] (F.D) O çeyiz kaKdı

hindiciK. İş çeyizi serilirdi esgiden. Yemeni, çevre olūdun, üslük olūdun. (K.B)

225 Çevre dediği işlenti mendil. (F.D) Düğünden bi gün eveli iki gün eveli sererler.

Gelin alma günü deşiriler doldurular sandıKlara gider. [*Sağdıç var mı sizde?*]

(F.D) BayraKdara diyellerimiş bizde bayraKdar olū oğlanın arkadaşı. Başga

yerde sağdıç diyolar burda bayraKdar diyolar. (A.D) Bayrak çekene dēnir. Her

yerde evli olannar yapar onu. Bazı yerlerde köy bekçisi yapar. Bizim burda da

230 bekâr olan yapar. (F.D) Gelini içeriye gātana görüm deller. Gelinnen bir ata

biner o. Onun atı ayırđur, onun atı ayırđur. Oğlan evi ordan gelin almā kaKdı

mı gız evine müjdeye gelir o atınan. Gız evi bi bahşış vērir ona. Atına yemeni

bağlar gendine para vērir. Döner gider. Gelin burdan yörüdū mü damada

müjdeye gider. O görüm o. Çıracılar düğünün temelidur. Oduna gidiyoladın

235 esgiden çıra getiriyoladın. (A.D) ElektiriK yoKdu esgiden dağdan çıra odunu

getirilerdi maşala yaparlardı. Üç ayak üzerine aydınlık olsun dēye. (F.D) Sabā

ğadar yakmā... yoğumuş. Elektirik yoğumuş. Ondan yakallarımış. Gine de

adet için gidiyolardın iki üç senedur hiÇ gitmez oldular. Yēdi gātır getirdiler

benim buraya oğlanın düğününde. Odun getirdiler. Gece saat üçde ben onnara

240 çorba ettiDim. TavıK kızattım azıklarına gātđım. Erken gidiyolar çıracılar.

Çorba  tdim burda ğarnılarını doyurdum. On ikiye gelmeden geliler. Onnar
d n bitmeyince gelini bura teslim  tmeyince d ğ nden ka mazlar. (A.D)
D ğ n n sabit misafiridir onlar d  n ba lar biter onnar d   nde ğalır. [Bayrak
dikme nasıl olur?] (F.D) Horuzdan ğurban kesilir. Cebrail ge iyo ya bizim
245   yimizde. O ğurban horuzdan ol  . Bayrak ğurbanı deller ona.     n eveli.
    dene olur bayrak. T rk bayr n  eve dikeller. Birini selevet getirdiler
 urbanı kesdiler mi i eriye dikeller. H yle evi  k  esine dikeller. Birini o
 oc   eline veri ler. D   nde ğız o lan ğız aldı mı bayrak ğurbanı  arTdur
 oc m. Benim ğarda ım t  Ikenderun'dan geli  getirdi emme ğomu  da
250 gitmi . Ne horuz almı  ğomu  eve -o lan bizim İsa ırahmatlik- n  bi hazırlık
 tmi . Geline d dim hani bayrak ğurbanı? Abıla d di ğarda ı  bi    y
d medi d di. Ee sende horuz alca  ğadar para yo  mu d dim. GiTdim bi
horaz aldım. (K.B) Pek ğuvr dın bu! (F.D) D   n masrafı almı lar. Pirincini
pilavını helv sını  tdim.  a ırdım com tımı bayr  diKdirdim ben gendim.  ız
255 o lan ğız alıyo d dim.  ocag r'den cingen getirmiyo d dim. Bayrak sız d  n
m  ol  d dim.  ız o lan ğız aldı mı  arTdur bayrak ğurbanı.

[Ayrılık yemeği nasıl oluyor?] (F.D) Onu usulca ğaldırdılar ğalan ya. Tarif
ediyin. Gelin alm  ğ n o lan evi nden bi sini d zerler, ustası a tavu   artınan

oğlan eviniñ akrabasınıñ biriniñ başına vèrirler. Davılınan iki gaynana
260 maynana bir iki gişi dūşer, davulınan o yemeği ğız evine getiriller. Yemē
ğullar, ğızın akrabalarını dēşirirler. O yemeKden yediriğler birer sulum alırlar.
Çekeller gideller. Geliñ giTmeden önce. [*Gelin ata nasıl bindirilir?*] (F.D)
Ata biñdirilikene geliniñ başını güzētce düzeller. Ülen o foturafları gösderiver.
Geliniñ oğlan ğardaşınnan babası at bindirekene babucuna para ğatallar. Biri
265 çorabınıñ içine ğatar. Biri babıcına ğatar. Dutallar ğolundan èndirirler aşşāya.
Atiñ başında ğayın baba bekler. Oğlan tarafı. Gelini teslim eder. Saķallaşır.
Benim dēl seniñ. Bindiriğler ata götürürler. Allah geçim versin. ÇoK acıKlı
oluyo. Benim babacāzım orda beni teslim ederķene bi bayıldı giTdim atdan
èndim aklıım dā babamda ğaldı. Altı ğızıK biz. Altı ğız ğardaş bi oğlan
270 ğardaşıdıK. [*Sen kendin mi okumadın?*] (F.D) Ülen çocüm bizim burda oķul
yōdun. Bu bennen yaşıT bu gitdi oķula Aydıñ’a gitdi. Ğız ğısmısı giTmez.
Yollarda başına iş gelir. (A.D) Biz yayan gidiP geliyoduK. (F.D) Oğlanıñ
öğretmeni baña yalvardı gel dēyi. Emme ben ineK sağiyom, çocuK
yelleşdiriyom. Ben er geÇ gelīsem beni kusura bakmācāñ dēdim. Ğızıķanan da
275 gitdīdim ben o zāman accıK faydası oldu. Gitdim berenara oķuyom gine.

Bizim köyümüz ibabeti de terbiyesi de yerindedur. Gelenē, görenē...
Onnar düğünü bilen biraḲdı heP. BildiKlerini unuduyolar. Neymiş parası
yoğumuş. Biz arabasını saTdıḲ dūnde. AlırıḲ gine. (A.D) O çocuñ düğününü
yapmazdan önce bi düğün dā yapıḲ. Bi torun dā everdiK.

- 280 (F.D) ÇoḲ pamık deşirīdim çoḲ seytin deşirīdim çocūm. Seytini esgiden
makine mi vardın ellen silkilir. Beni guvraḲ seçiyo diyi dayıñız hēÇ başga
adam duTmazdın. Başga yere söz vërme ha Fadma! Bi gün Dolaman'da
seçiiyom, bi adam èndi geldi. Tesbihli adam. Bakıyo bakıyo. Gitmiyo
başımdan. Sen dēdi gızım dēdi seni dēdi göçürseK giTseK dēdi, bī sezon
285 benim orda dursañız olma mı dēdi. Ben hemi seçiyom, olmaz dēdim. Beyim
sanayide çalışıyo, çocuḲlarım okula gidiyo. Ben onnarı uğurluyom òle
geliyom. Nasıl gidiyim Çine'ye. Pencereden bakaşımış ābeniñ hanımı. Ben nafi
söylerimişim de adamıñ yüzüne bakmazımışım hiÇ. Adamıñ benim yüzümde
alcā mı var? Ben zeytin seçibdurum. Èndi geldi yeñgeñ ırāhmetlik Fatma dēdi
290 bi puğan daḡa ġazandıñ dēdi. Adamıñ yüzüne bařmıyoñ dēdi. Alcām mı var
benim adamıñ yüzünde dēdim. En güzeli benim ġocam dēdim ne işim var eliñ
yüzünde benim dēdim.

Ata süs baġlallar. ToP toP çiÇeK goyyoḲ. Kebā keki deriK bilī miñ? Dā
benim saşsıda vardır. Her evde vardır bizim o. Ġaynana geliniñ başından

295 buğday atar oynar öyle. Yerlen birdur uzun duvaK pembe. O çiçekdir. Hu
öñündē sarқан tel dolādur. Bizim genşlik bu. *[Başa bağlanılanlar hazır mı
alınıyor?]* (F.D) Hazır mı alınī? Yālīk alıyoñ. Gendiñ yapıyoñ. ÜÇ yālīgi
birbirine çutallar, dolallar. Buna yamşaK dēller. Bu boğazınıñ altındā ğırmızı
şeye. Ğaynana bunu bağlaқан bāşış vērir. Ğaynana ne vèriyoñ? Ğazan vēdim
300 ben. KeşgeK ğazanı. İki dene ğazanımı birini alāқana vērdim birini vuraқana
vērdim. Hemi aқıllıdur çocuқlarım hemi güzeldir. *[Çiçeklerin isimleri ne?]*
(F.D) ZombaK var ara yèrde açmıyo. Öte yanda patışağ yanā dēller. O büyük
yapraқlı iri yapraқlı. Beri yandaқı güccüK orosPı var. Onuñ beri yanda canan
var. Pembe, bordo, fişne. (K.B) Beyiñ mi baқıyo? Ben baқıyom, bu baқıyo. Su
305 dōK goca _adam diyom dōküyo.

Bunuñ babası sağdın evde, “hindi siz kimiñ ğızısıñız bakēn?” dērdin. Biz
filençeyiK derdiK. Yatalādın. Öldü. Elli ikisini ētdiler Kerker’de ora gitdim.
Ğaynanamı aldım yanıma. Ana dēdim gidelim ben yalıñız gitmeyim dēdim.
Ğaynanam eşşē bindi ben yayan. Gülsüm nenem ırahmatlıK. Ardından
310 ğayboluvērdi. Salih dedeñ yanına giTdim geldim dēdi. Mezerliğe giTmiş
gelmiş. Göresiñ mi geldi dedeñi dēdim. Demir yoluna ölsüñ dēyi seni
yatırıyodun dēdim. Orda yalıñız durağosuñ dēdim. Dūmasın diyo. Ben

genciken çoK hızmatkâridim. Orda yardım êtdim. On dene eKmeK ğaTmış
çuvala. Elli lira böyüK para, elli lira da para uzadıyo elime. Ābeñ. Ābe sen ne
315 ediyon dëdim. Bunnarı götür. Ben acımdan mı ölüyom dëdim. Biz cenazeye
paraynan iş tuTmaK. Bizim âdeT yoKdur. Neden biliyon mu? Coşañ ğiTceK
ona hızmaT êtmeye. Ālem evinden kaçır gider yardım êtmeye. Öldü mü o
küslük gidiyo. [Cenazede neler edilir?] (F.D) Ğurban kesilmiyo mu? Bizim
ğadınlāmız bişiriğ ğurbanı. Aşcı dutulmaz. Gendimiz ederiK. (K.B) Bizde el
320 edē. (F.D) Hindi el etdī ñden bi şey bilmiyo ğarılar. [Bi cenazde kaç kilo
pirinç gidiyor?] (F.D) Cenazede on kilodan duT beş kiloya ğadar olur. Çevresi
ğalabalığsa on kilodan ederiK. [Başka ne yemekleri yapılır?] (F.D) Ğoyun
kesiliyo. Haşlama ederiK. Hindi yahni yapmıyola. Horuzuñ yahnisini ediyola.
Sen alıyon bi dene ben alıyom bi dene. On ğadar horuz oluyyo. Helvāsı oluyyo.
325 Pilavı... [Aşure yapılır mı?] (F.D) O seviyosa. Asger yemēde yapallar.
Düğünde yapılır. Cenazede mesela sen eviñde ne yemē seviyosañ. Ğızartma
ediyo, cacıK ediyolar. Sevdī yemeklerden ederiK heP ğişi. Ona sarıyollar.
Herkez istedini edebilir yalnız ğurban kesmeK şart. Kimi yerde öldü ğün de
kesilir. DöşeK aşı diyolar ona. Bizim burda o yoK. Benim geliniñ köyünde
330 oluyo. [Orası da mı Alevi köyü?] (F.D) Alevi olmasa ben alı mıyım? Benim bi

oğlum yabancıyan mı evlenceK? Başğa oğlum ossa hadi ocāmı düdütür.
Oluyo gızım èyi isdēñ çoK oluyo. Ğızı da çoK isdediler oğlana da gelceK
oldular emme yabancı dèyi... Ana evet dèyivē getirīm dèrdin oğlan. Sen evet
dèseñ böyün getirecēm dèrdin. Olmaz onnar hacı. Böyün getirisiñ yārin geriye
335 alıllar, masKıralıK olur. Onnar hacı biz AleviyiK olmaz. Olmaz derkene Allah
nasibini vèrdi. Emme çoK güzeldin ğızı da. Anam aradı aradı seni buldu dèyo
dalğa geçiyo bazen ğarısına. Tabi buldum diyom. Èyi kötü geçindiK buna
ğadar. Yirmi dörd sene mi yirmi beş sene mi ne oluyo evleneli. BaK bi yakada
duruyoK. Eveli bura onuñudun. Burayı onnara evlendi düğün ètdim. Buranıñ
340 altında iki odam var benim. Üsdünü yapırdıK onnar ora göşdü. (K.B) Ora
gine yaşlı sıkılıdın òda gine. (F.D) Çok rütübetli. Kötü oldum görmüyoñ mu?
AyaKlām uyüşuyo. Son sisdem yapırdılar emme. NişannadıK böyük ğızı
Almanyalılar’a nişannıdan ayrıldı. Ğızım dèdi evlencēseñ dèdi evi
başlatmācām dèdi. Hemi ev hemi düğün èdemēcēm dèdi. Eve başlaTdıladın.
345 İsdemeye gelsinner hindiki vardı yèrden biz sıkışa sıkışa èTdıK düğünü.
Amcamıñ torununa vèrdi onu böyük ğızı. Kamal dēl. Ali Rıza onuñ adı,
babamıñ adı. Kamal deli Kamallerin idi. Almanyalılar’ıñ ıdı Kamal. Böyük
Kamal öldü, güccüK Kamal var. Ğaç sene oldu öleli. Torunu var. Ona
nişannadıK Fadma’yı işde. Böyük ğıza bizim. Ayrıldılar anlaşımadılar.

350 Semra'yı bimiyo muñ sen Semra'yı. Semra'nıñ gelini işde benim Fadma. Eyi
çoK şükür. Pıtı Şerif'iñ bizim eltiniñ benim eltiniñ babası. (A.D) Murad òle
felc duruyo. (K.B) Gezibiliyo mu? (A.D) Ya'a. (F.D) Yemeği bile hanımı
yidiriyomuş ona. Bez dutuluyomuş o adama. (A.D) Ayilesi değışdiriyo bütün
şeylerini. (K.B) Hay gidi hay öyle olcaK insan mıdıñ de me? (F.D) Fosforlu
355 fosforlu gezēkene fosforu accıK endi aşşā. Zeñgin lüksü verikene. BaK bu
ovaniñ yarısı ābeyiñ. ĞaÇ dene düğün èTdim, ğaÇ dene derlenti èTdim
burdadır hanımınnan. HiÇ zenginniK süsü vërmez gendine. O güccüK dağları
ben yaraTdım dërken dağlar da onu yaraTdı öyle duruyo hindiciK. O ğarı bene
hala daha merhaba bilen demezdin. Dağlar nādar böyüK olsa, yol üsdünden
360 geçıyo. Oğlannarı öğredmen ètdim. (K.B) El bilsin seniñ etdine. (F.D) Ğızı ne
oquTmadın? İki dene oğlanı öğredmen ètdiñ kendine ğazancaK. Bi ğızıñ var
ne okudmadıñ ğızı. Görgüsüzdur onnar. (A.D) Murad dedimiz adamda işgi
varıdı sigara varıdı zamanında. (F.D) İcgi içiyollar, cuvara içiyollar. (A.D.)
Zeytinlīm var benim sonradan aldım ve oaralara gidiyodum işimi görüyodum.
365 Daha sağıKlı oluyodum hemi. Amma şimdi yapamıyom. Ama canım sıkılıyo.
Ara sıra burda nenene yardımcı oluyom. Oyalanıyom. Gine burda ruhen sıkıntı
çekiyom. Hemn kāveye ğaçıyom. O da peşimden başlıyo ğavğa etmeye. (F.D)

Çocüm ne diyom biliyomuñ? Ben burda yapyalñızım gayfadağlar benden daha
mı gıymaTlı?Aç televizyonu, otur hura. Sabālan bi gidiyo, ağşam geliyo.

370 İmam Hüseyin'in öldü dēdiler, dēdiler Kârbela çölünde de ğaldı dēdiler,
dēdiler. Cenazasını de on iki imam yuğdu dēdiler, dēdiler. Yaralarıñ ben de ...
İmam Hüseyin, Hüseyin.

Yol olū da yoldaş İṣā'ya yoldaş İṣā ee yoldaş İṣā... Yol olu da baña eş ise
eş ise ye biz de gidelim dēr On iki imam yoluna ya, yoluna ya.

375 [Mani biliyorsan söylesene.] (F.D) Merdivan başında altın buldum.
Ağlama sevgilim ben seniñ oldum. Deli mi olduñ dağlara ağcaK imana gel
imana biliyom ben seni sarıcaK zamana. (K.B) Güzelliğine. (F.D) Tā
ğızıķandan. [Siz bunları nerde söylerdiniz?] Çoğ_udun ğızım unuttum. (F.D)
PamıK çapalardıK on beş daKKa ara olūduñ bi toplanırdıK bi yakaya.

380 PamıKları dutardıK öyle. Birini çek sen söyle. Birini ben çek... Birbirimize
söylerdiK. Ğızlar. On bēş arada söylerdiK. Öğlen ğanevçe etmē ğanevçe
gösterīdiK giderdiK oralara. Ğanevçe biliyo muñ sen, işlentili? Hurdan ğapıdan
baK benim yıĝgılara. Ğanevçe duruyo. [Fotoğraflarını çektim.] (F.D) O divanı
çekmediñ mi? Altındaı! Deve işledim böyüK ğıza. Hemşeri ne dēdi biliyoñ

385 mu? Bunu saķın dıṣarḁa gösderme nazar oluṛ seniñ gözleriñ dēdi. Böyle deve
soluyuP duru gimi. BöyüK ğıza. Bu sene ğaÇmadan önce o ğaçan ayı dēdi ki

baña. Babanne dèdi ablama ètdiñ baña da èT dèdi. Ee tabii niye aldım bi _de
ğaÇdı mı? Hadı o haTır olmasiñ dèyi ona da işledim. Camlatdırılıyo onu
gelinnen bir gidiyo o. O sayıynan işleniyo çocūm. Hepisiniñ sayısı var. [Nasıl
390 öğrendin?] (F.D) ArkadaşcaK, birbirimizinen orda burda. Endēnde mi deve?
Hayır endēnde dēl. [Devenin bir anlamı var mı?] (F.D) Tanı daha güzel oluyō.
Ha gülden eden de var. Çoban ğızı ēden de var. Ğızlarımıñ ikisinde çoban ğızı
da var. Bi ev var öñünde dörT dene ğoyun yayılıpduru. Ağacıñ dibine oturmuş
ġancıK iş ēdipduru. (A.D) Deveniñ duruşu var ya hani dikeldiği zaman onuñ
395 motifini çıkarma. (F.D) Şindi böyle işledim, pullanmayıK. Üniverseye
çıkdım yanımızdā ġadın dèdi ki, Fatma nene dèdi bitdi mi deve dèdi. Eh eli
ġulānda dèdim. Biyō baġabili miyim dèdi? BaK ġızım dèdim. Böyle açdı,
dedeñden ihdiyar bi adam geldi hōyle bunu kim ètdi dèdi. Ben ètdim dèdim.
Beş yüz biñ lira vērcēm dèdi. Altı yedi sene evel. Ben göz nurumu satmam
400 dèdim. Paraya doydum gendi dūnyada dèdim. Onu ben torunnarıma ètdim
dèdim. Satar mıyın hiÇ ġızım? Hindiye ġadar ġazandım yetivesiñ. Öñünde eşşē
de oluyō bunuñ. Pullanıyō bi de. Cıvıl cıvıl oluyō, pulladıñ mı. Camlanıyō.

Sarıcaova benim anennemiñ köyü, anennem ordan bura evleniK. Bura
Yonan gelmiş. Dedemiñ altı dene çocūnna ġarısı ölmüş. Yonan'dan

405 gorkusundan çolunu çocunu almış ora göçmüş. Orda nenemiñ de harPde adamı
ölmüş. İki çocūnan o da ğalmış. Dedeme vèrmişler onu, dèdem çoK èyi dèyi.
Ordan bura Yonan giTmiş. Un çuvalı dèller lābına Elif de. Un çuvalı beni
köyüme götürcem dèmiş neneme bennen gitceñ mi ğalcañ mı dèmiş. Ğara
Musdafa dellerimiş dedeme emme Ğarab dèmiş beni göresim geldi zāman
410 köyüme getiriseñ giderim sennen dèmiş, ayrılmam dèmiş. Getirme miyim
getirişim ben buraya özlediñ mi dèmiş. BöyüK dayımıñ golu böyle çolādın.
Inıçañ aklım eriyo benim çoK güccūdüm öldünde. Ğolu böyle çolağımış
böyüK dayımıñ. GüccüK dayım hemi güzel hemi sağlamımış. Ğayınçları
dèmiş ki ben dèmiş MēmeT -güccüK oğlanıñ adı- Mēmedi vermeyeceyiK saña
415 dèmiş Un Çuvalı dèmiş. Mēmed'e ğardaşımıñ evine everēceyiK. Onnan
ğöñlümüzü eyleyēceyiK dèmiş. Tamam dèmiş dedem. O orda ğalmış.
ÇocuKdan ayrıldım dèyi tabi üzülüKdur. Bi zaman sōna çocūm dayısı varımış
iki gözü kör. Memmed dèmiş hiÇ anañı göresiñ gelmedi mi dèmiş.
Ağlayıvèrmiş. Çok göresim geldi dayı dèmiş. Hadi anayıñ yanna ğedelim
420 dèmiş. Sarıcaova'dan ordan çocū şğolundan bi dutmuş buraya yayan gelmiş o
kör adam. Dedemiñ evi baK hurdan bi soKaK gider hōyle hurda dede vardı
dedeniñ üsT başında yūñseK bi hanaydı. Gendi anamıñ babasınıñ adı, evi tiren

yolundan. Yayan gelmişler buraya. HeseP èT! Atı varımış taksi gimi giderimiş.

Memmed'i vèrmem dèmedi mi dèmiş. Gelmedi dèmemiş bunnar da. Biz mi

425 getirdiK gendi geldi dèmiş. Attan ènmiş gelmiş çocuK. Çocū ğucāna almış. İki

ĝırbaÇ vurmuş kōrū de atıñ terkisine bindirmiş. Dōnūvèrmış atdan. Nenecēzim

bayılmış da bi düşmüş. Bir ay aķılsız yaTmış. Çocūnuñ ardından. Amcası

öldüKden sōna dayım bura geliK. Dayım geldīnde hemi güzelimiş. Dedem

dèmiş un çuvalı dèmiş bu çocū biz böyütmediK bu çocūñ beş ğuruş parasını

430 almācāñ dèmiş. Dayımı işe götürürmüş ğonum ğomşu. Gidib gelcē ñgendine

masraf ètcē ñdèmiş. Ordan arsa almışlar ayrı. İçine tāta ev yapmışlar sōna bi

ĝöz topraK ev yapaķana bura yerleniK gidiK zengin oldu Aydın'da üş dene

düğgeni varıdın dayımıñ. (A.D) SoĝuK ğuyudan aşā ènerken tren yolundan aşā

èndiñ mi ğantarcı Ali diye bi levha asılı orda o düĝgan onnarıñ. İşde Sarıcaova

435 onuñ köyü işde. Ğaracasu'dan öteye arabaynan dōrd saatde varıyollarmış. Ben

ĝitmedim gel diyola bizim akrabala bazen geliyo. Ben hiç ĝitmedim.

Ğardeşlerim gidiK hepsi de. [Sen burda mı doğdun büyüdüñ?] Bizim evimiz

kōyüñ öte başında daĝıñ dibindedur. Sūlaleme Paşalar dèller. Hōyle bi yol

gider. Yoldan ötesi heP bizim sūlaledir. Ordan bura bi irim geliř bizim hindi

440 üsT başımızdan ordan yoķara heP dayılarımıñdur. Yedi dene ev. [Akraba

evliliği çok oluyor mu burda?] (F.D) Burda da var da seyredi ğalan. BitmēceK
sanıyodum hiÇ dünyayı biz. O ğadar çalışıyoduK. ÜÇ dene çocüm var benim
üçüne de sañsalaKlı eşye ètdim düğün ètdim. ÇoK para gidiyo bizim
dügünnere. Ğız evi çoK burda bahalı. Nasıl haKıKından geldiK ğızım biliyo
445 muñ? Beyaz eşyalarını evele aldıK ğoduduK. Pamī gendi yerimizden
ğullandıK. Pamıĝı ekdik ekdik ayıKlatdım ğodum eve. Öyle haKından
gelebildiK. Başımda hiÇ ğır yoğudun baK hindi hiÇ ğarartı bile yoK.

Bu aldı Türkiye’niñ içindē yatırlara gezmeye götürdü beni. İki yo gitdim
ben. En soñ geldiğimiz yatırda bi ğurban keseriK hepisiniñ hayrı için. Yüz
450 sürdümüz tekkeler için bi ğurban keseriK. Orda herkez yēr, tanı tanıma. (A.D)
Ğurban yapıdımız yēr Antalya’niñ Elmalı ğazasınıñ Teke köyünde. (F.D) Ğoca
ğoca ğazannar var. Isparta’da Ali Baba var ilk ora ziyaret ètdiK. Sınırkent’de
ordan Polatlı’da yatdıK. Āşam oldu. Hacı Bayram Velī’niñ açılmasını
beklediK. Eĝer Türkiye’de yaşıyosañ AnıTkabir’i görmek zorundasın. Her
455 yaKasını gördüK. Bildī ñcennet. Orda bi de Alāddin depesi var. KaykubaK mı
diyolar bi dede var. Oraya gidelim dēdiler. Benim ayaKlarımdan evelden
zorum var zāten. Mēdivannaĝ çoK yūseK. O ğadar zor çıKdım ki ırātsızım. Ben
gidiyom ardımdan bi adam geliyo. AyaK sesini duyuyom gendini göremiyom.

Ėapıdā böyle genÇ diñelipduru beKcisi. Nene dēdi hiÇ bi şey hisseTdiñ mi
460 dēdi. Hissetdim emme herkeze söylenmez çocūm dēdim. Nene dēdi saña
hoşgeldiñe kaKdılar habarıñ var mı dēdi. Çocūm çoK zor çıKdım buraya
dēdim baña yardım ēdiKler dēdim. Orda mübāreK gendini bildirdi baña.
Bennen bir gidiyo çocūm bakıyom insan yoK. DolaşdıK caminiñ içini töbe
ossuñ ayaK sesi bennen ġıcırT ġıcırT dēyō. Rıbada(?) döşeli. Ben basıyom
465 ġıcırıyo da basıyo ġıcırıyo. ÇoK arz ediyodum baña gendini bildirdiler.
Hepisini de yatdī yērlere ġurban oluyum. Çocūm isdiKameti gerisini biraK.
Doğru gitdiñ mi Cenāb _ Allāh da yardım ediyo ġul da yardım ediyo, yeter ki
sen dünyada doğru ol. Sapannama. Sağın ha! GenÇsiñiz! Zıyanı olū faydası
olmaz. Bizim yapıcāmız iş doğruluK neden biliyoñ mu? Onnarıñ her yapıdını
470 yapamāK. İsdikamete doğru giteñ. Yalan ġonuşmacāñ. (K.B) Biyō çeyizlere
ben baken ġāri. (F.D) BaK baK ġocaya gidēne vēriyim saña endēleri. (K.B)
Allah ġönendisiñ!
...
(F.D) Benim ġız onnarıñ ġoñşusu. Hurda seytinlī ñ yamacını benim ġıs
475 almadı mı böyük ġıs. Mullaların orāyı. Akcadere mi hura. Tayıncılarıñ üsdü.
Orda adam dēmiş ille dēmiş közleme ēT burda dēmiş bōrek ēt dēmiş. Orda

dëyo iki genÇ diyo seytin sıyrıyollar diyo. Gëtmiş iki denesini tepsiniñ üsdüne
ğomuş. Varmış yanlarına. Ŗlum siz kimsiñiz dëmiş. Buralar bizim
tanıdıKlarıñ_ ıdı emme, siz tanıdıK dël̃siñiz dëmiş. Küpra'nıñ oğluyuK biz
480 dëmiş. Sen kimsiñ dëmiş. Onnariñ Fatma'sınıñ ğızıyım ben dëmiş. Ŗyle söyle
onnara dëmiş. Onnariñ hepisi Fatma dëyi can atallar dëmiş. Evelde dëze dëmiş
başğası getirmez dëmiş. Eyi adamlardan olmasañ bize bõrek getir̃isiñ dëmiş.
Aydın'da duran bi oğlu varıdı onnariñ Mācır aldı işde, Macır aldı ğancığı.
Muħarrem'iñ yërini aldı benim oğlan. On seneye vardı alalı. (K.B) KaÇ dönüm
485 aldı? (F.D) Üç hıssayımış onuñ ora. Anasınıñ varımış Muħarrem'iñ varımış,
ğardaşınıñ varımış. Bağ dereden dut, çöplüē varıyo ucu. (K.B) Dõd buçuK
dölüm mü? (F.D) Bilmiyom ğaÇ dönüm bi ucu yërde siziñ ğırañızda teliñ
yanda bi ucu çöPlüKde. (K.B) Emme onnāñ ora yameÇ. (F.D) Yamacı da var
düzü de var. Elim ayām ēyi olmalı dëdim. Buralardan dëdim az mı seytin
490 deşirdim hu pinoları heP odun ēTmeli. Ne_ étceKler ğavğa mı étceKler baña
ne odun ētdiñ dëyi dëdim. Abılañ yëri de aşı dõşenipduru. Onnara dëdim
buğdaylı yëri dëdim onnara mı vërdiler acaba dëdim. Aşā yanna aşı dõşemişler.
Üs yanı boş. (K.B) Aşı dõşenen yē Erhan'iñ. (F.D) Ablayıñ oğlunuñ. (K.B) Ore
mi alcāz ore mi alcāz ābemnen ğura çeKcēz ğāri. (F.D) Onuñ da gözü
495 ğapalıdur, ēyi yëri ben aliyim de! Ŗtelerde heP berenara yëlli size vërdiler.

Bu da  yi zeytinli y ri ba a v rdi. (K.B) Bene ba  hindi b bam irehmetli
 lmezden hindi g n  g miyelim mall mızı d d sene eveli b l v di bizim.
(F.D) Hu derede bi seytinliK varıdın. D rT a a   ırpardı  bi  uval seytin
gelirdi. DibeciK deresinde.  ara topra lı bi y r  idin. Ak cadere'de yama da
500 g zel seytin a a ları var. Yama  tarafını ba a v rdi  b  .  te yandan
aldı ları n yeter  alan sa a d di. Belki seytin d  irm  gideriK de. Babamdan
da d  d  seytinim accı . Pa a Yaylası yolundan aldı  biz gendimiz. Bi de bu
dereni   atından aldı .  aba  yeri  altını. (K.B)Allah g nendisi ! (A.D)
Kipiri biliyo  mu Kipir'i. Sizi  k yd . Ondan yer ald dım ben altı bu uk
505 d n m ordan. Ucuz bi eye ald dım da  lyas  o  zararlamaya yaptı. Bizden de
biraz uza  g z ardı. Onu  i in  av a etmeyim g r lt  yapmayım d yi gel len
d dim burayı sa a v r m d dim ben.  lyas'a. Anna ırsa   yle ver c m d dim.

X

Kaynak Kişi: Keriman

Derleme Yeri: Akçeşme

Mesleği: Ebe Memur Emeklisi.

Konuşulan Konular: Ebelik Hatıraları

- (K)Burda malımız mülkümüz var babadan anadan ğalma. Evi de biz yapırdıK rahatımıza bakıyoz. Beş dane torunum var. Hepisi de iş başında. Anaları da hemşire. Sol ayāmda bi ārıza oldu. Beş dāne doQdor gezdim. Herkez amēleT olcaQ dēdi. Öteberi diKmeyi çok seviyorum. (H.O) Gel ğāri
- 5 neneñi üzme fazla. Ğızımıñ beyi Almaya’daydın. Gendi de gitdi. Orda ğız hasda oldu. Zona çıkardı bir aydan beri benim yanımda duruyo. Bugün masraf görceK ğiTceK. Bazar gün beyi gelceK. Dedeñ ille ğarışıyo beni durduruyo biyō. Ben tütün diKdim, incir topladım. Hemi memurluQ yaptım hemi emekli olunca ama. Emekli olduQdan sōna. Emekli olmazdan işimde görevdeydim.
- 10 Başarı aldım. Takdirnāme aldım. Amariĝa’dan Ünikef dēniyodun o zāmannarı. Ünikefden baña bi çanta doymı eşyası geldi. Ben ebeyim ya. İçinden ben iki makas bi pense aldım gerisini hükümet tabipliğine bağışladım. İşde biz böyleyiK . Milyonlarca çocuQ doğurtdum. Herkez baña Allah razı ossuñ, çocuQlarına Allah zaval vērmesiñ dēdi. Doğum yaptım hiÇ elimden ölü
- 15 çıKmadı. TaQdirname aldım rekor ğırdım. İnsannarı seviyodum. Mesele ben ğiTmezden GermenciK’e gelmezden GermenciK’de Gülten Hanım dēye bi ebe vardın.

XI

Kaynak Kişi: Bahriye Karaca

Derleme Yeri: Akçeşme

Yaş: (96) 10.05.1927

Hindilik el ayağ dutākan sizlere ömür gızım vardı hemşire o vefāt etti üç ay önce. Onuñ için hiç dünyada tamahdım yoğ. Var gızım gine yoğ dēl de amma o ilk çocuğdu. Bi gız da orda vā. Onnariñ ordaydım ben bir hafdadır geldiler illē götürdülē gitdilē. Gözüm mikrob almış. Çıkardım ora gözlüğü 5 gödüm da. Accığ ēyi. Gece uyur uyğumda ğaşındı. Onuñ için hiç bi dünya dadını da bulamadım. Ğocadığdan sōna şeyiñ ğalmıyo. Yaşlılık çoğ zor, otuz senedir yalıñızım. Çekcēm çille varmış. Evlāt acısına dayancām varmış. Ğayınçolarım öldü. Dört dene ğardeşim öldü. Evlād acısı gızım daha kötümüş gızım. Ben burda doğdum böyüdüm ondan sōna ileşberdi babam. Evlendim 10 adam amcamıñ çocuğu. Ben ābi dedim issanla evlenmem dedim. Babam söz vermiş, yazın. Güz geldi, zeytin çırpılıyola ötekinlē sıkışdırıyomuş. Ne zaman etcēñ dēye. Bir iki söylediler baña hayır diye göğē çıkđım. Bi ğün babam otuddurdu baña otur hura bakēñ dedi perşembe gündü. Bu dedi hindi peK ēyi dedi. Ama gözün dutdū varsa giT dedi. Evlatlığdan silerim seni bir dedi. İliñ 15 zinginine vercēme dedi kendi yetimime vercēm dedi. Dövse dövemez seni sövse sövemez dedi. Bi şey dēyemedim. Sevdim yoğdu. Ben bi oğlan çocu

gibi yetişdim. Oğlan çocuKları babamıñ ölmüş evelā. Adını Duran ğomuşlā
hāni dursuñ dēye. Ondan sōna Gine ölmüş iki buçuK yaşında ābem. Beni
asgerde İstanbul'da yapmış asgerliĝi albayınıñ ĝızı varmış. Çok seviyomuş.
20 ÇocuKlara yāverliK ētmış ōda. Ondan o çocūñ ismini ğomuş. Babamıñ
arkasında öñünde oğlan çocū gibi yaşadım. İleşberdi ava giderdi. Babamıñ
arkasıñdan giderdim. Esgiden çiFd sürülūdū. Ekin ekilīdi. İleşber insan
n'olcaK? Ne paKla aldımızı bilirim ne bōrölce, ben ne fasille bunnarı hiÇ
bilmem. Ablam on altı yaşında daĝda bi yer vardı babam ortaK bakıyōdu üç
25 yüz dölüm. Annem ağır hasda oldu yaz ĝış orda oturduK. GölcüK'de. Dēcēm
bedelimiz vardı hayvannara baKdıK. Māsül filen ekerdi oraya. Bi göl vardı
onnarı köreltdirdi babam. Bi ĝarpuz olūdu ablam on altı yaşında o ĝarpızı
ĝaldıramazdı, yamaşdan aşşāya yuvarlardı. Ondan sōna annem çoK ağır hasda
oldu menengiÇ hasdası oldu. Arzılar'dan bi ĝadın vardı bizim geliyodu
30 darımızı ötemizi berimizi çapalıyodu. İnsannar dutuyoduK. Esgiden develerine
geliyodu hindi arabalar kamyonnar çıkıyo daĝ köylerine. Ben bura geldimde
sekiz yaşında filandım heralde. Hemen okula aldılā. Eĝitmen okuluna. Fazla
okutmadı babam. Okuyakan aldı, ileşber insanıñ ihdiyacı çoK. HoPba züPbe
böyüdüm ben. Belime dabanca daKmaK, bıçaK daKmaK. O adam ordan

35 geldiKden sōna yüz elli dōlüm de adam bize tarla vèrdi. Kırkıvalı(?) yaptıK bi kısmını zebzeliK yaptıK. İnsan diKseñ bitceK öyle bi yèrdi.

[*Kız isteme nasıl oluyor sizde?*] (B.K) Kimi arzı ètdiyse oğlan isdiyōsa yāhud anasınıñ babasınıñ emrindeyse anası babası īsan gönderilē. VerceK oluşlarsa fazla ses çıkarmazlar. VermiceK olūsa vericeK ğızımız yoK der.

40 Anası babası pekēyi dèrse evlenmē mecburdū. Halamıñ ğızı varıdı. Allah rahmetveylesiñ. O bi oğlanna annaşdı. İsdemē geldilē, vèrmedilē. O devrede ğız isdiyom dèmiş. Babası tel ğırbaÇınañ dövdu ğızını. Böyük çaTma ğapıdın kitlemiş. Biz karşıındayıK. Ünnedim. Vardım ağlıyo. Esgi fètilli bi elbisele olūdu. O arķasında tel tel olmuş ğırbacı yidiKce. Babasınıñ şehmetine uğrayanı

45 öyle gördüm. Başğa birine vèrdilē. [*Gelin nasıl süslenilir?*] (B.K) Cuma günü āşamına anne kınası yanar. Cumartesi oğlan kınası. Oğlan evi īsanı geliller. Esgiden develere sarılī, develerine giderdi eşyalā. Sōna arabalarna gitdi. Esgiden buzdolabı çamaşır makinesi yoğudu. Bakır çağır bölüşecēz. Sinīmiş, ilēnmiş bilmem şeymiş, ğaynadmamış ıvır zıvır alınıdı eĝsiĝi neyise. Hısım

50 aķrabası onu alırdı. Kilim alıllar eve yazılcaK. Halı biñde birdi. Kilim olūdu, doķuma hasır olūdu. VaKdı olan ķaryola alıdı. İki dōşeK yapılı en aşā. Onnarı

sarıllardı deveye ğapınıñ annacına ğollā gidellerdi. MilleT toplanıdı. Gelini ora teslim edelle.

Orda çatal yol vā. ĞayFadan çıKdıKdan sōna. Sağ tarafa ğün doğu
55 tarafından doğru yola gel yoğarıya. DuT ağacı var. Sağ tarafdān ğün doğu
tarafındağı yoldan gel. Tā yoğarıya gel. Ben ğörüm seni. Gel beriye. Köyün
içinden enēsiñ aşā.

Pencere ğoduTdurdu baña ordan alıP götürüyo. Her sene bi eşyamı çalıP
gidiyo. Ben de söylemiyom yüzüne vurumuyom. Ėle ğüne ğarşı ayıP olmasiñ
60 diye. İnātarı ona vėrdim. Ğüzinesiz yapamıyom. Üsdünde bazıma yapıyom.
Sac ğoyom.

O zāman böyle fen yoğudu ki ğızım. Bi yaşlı doKdor bi hemşire suyuñ
altına dutdu ne yapıdısa ayıKdıramadı.

ElektiriKlē var köy yelēnde yoKdun. Çeşmeden su doldurēm dēdim.
65 Çeşmeniñ başında bōle bi köpek var. ÇoK ğocıman bi köpeK. UşT dēdim. Ne
arıyoñ sen çeşmeniñ başında dēdim. Aa kör olası tā çeşmeye mi geldiñ dēdim.
Köpek ıhrandı baña amma ben küfür edince accıK gitdi şōle selameT gitdi.
Ben suyu doldurdum maşrapaya.

Zāten öteki çocuK ölmüş beni zehirledi. Ben hasdalar oldum. İşde çocuK
70 kıpırdamıyo dēdilē filandı fişmandı dedilē o çocuK da ölmüş.

Tam salonuñ ğapısından gireşken arķamda birisi dutuyo gibi oldu
ğorķdum. Ondan sōna ben nē ētdīsem ğurtulamadım. Bizim burda çoķ ũnlū bi
hoca vardı(n). İki ğŭn oķudu bene ũçŭncŭ ğŭn ğayboldu gitdi o ũsdŭnden, yedi
ğŭn oķuması lazımdı. O sıkıntı yatmaķ kanamalar olmaķ hiē bi_şeyim
75 ğalmadı. O ğadā dokdorlā geldi. Çok esgi zincirlen deliler getirīlerdi ben
ğızıkan filan da. Hayvannara bağlallar getirīlerdi ēyi ēderdi. Kitapları çoķ
ğuvvetliydi. O kitapları ğaybetdilē ũldŭkden sōna ğalındı heralde. Yeni ev
yapdıdıķ o evde durdurmadılā beni. [Cinler mi?] (B.K) Ha. ũē dōrT
yaşlarıma ğadar mecburen babam ordan ğōşdı. GüccŭK güccŭK oyuncaķ
80 arabalar var ya duvarda gezdirellerdi. Ben onnara ķoşardım ğocukluķ.
Boncuķlar ğeşiTli ziyneTler var ya onnarı duvarda bana ğōsderillerdi. Gel saña
vercēK. Gel saña vercēK. Ķapıya ğelīdin buna inanmazlā hēē kimse
ğığırdım. Ġarannıķ ğavuşdu mu beni soķmazlardı avluya ğoca dişli bi ğoca
donnu bi ğarı ğıkardı. Taħrana ğazanını ğoyuverīdi toprāñ ũsdŭnde ğaynardı o
85 daşıñ ũsdŭnde. Yicēn deyi ğoca kePēeyne baña... Anama sarılırmışım ben.
Anamı yolurmuşum. Ġızım bi_şey yoķ. Ġızım bi_şey yoķ. Ondan biraz
sıkıntılıydım ben. Accıķ hasda olsam bilen o hoca ēyi ēderdi. Evden ğıkcāñız
ğızım dēdi. Bu evi onnarıñ ũsdŭne yapmışıñız bu evde sizi durdurmaz dēdi.

Ama kim gitdiyse de o ev satıldı. Giren iflas  div di. Delirdi heP. Burdan
90 ge  ken  atal duT v dur bu berideki ev de il de ar asındaki evdir.  ocu l m
orda ge di.  a  giT  sd mden iki dene  oc  n   ld rd m gitmedi   sd mden.
Babam hasda oldu  niden. Ben de esgiden pey a d yiver lerdi tahdadan
 a ılırdı  sd nde oturuludu. Hindi divannar var ya altına desdi felen  ollardı.
O desdil  so u  dutardı suyu. Menek eler, ricahill  onnar  o du. B yle
95 a ılıdı orda bizim. G nd z bi_ ey yo .  o ardım, oynardım. Dayımi   ızı
vardı, anası  ld  do uz sene baraba durdu  o  oc  nan. Avlulu ev aldı  gine.
Bazan  ryeme dahi giriyo ora o dahi  or utdu beni. B ce l  so m  geliyo
d di. Anannemi  b y K hanayı vardı. Eci denil di ananneye. Halaya bibi
annemgil d rmi . Yal n z ebemizine  o  az  onu uyodu . Babam darg n
100 ayrılı  burda Yahni varmi  cavurlardan ba  an. Annemgil evlendikleri z man
hamile olmu  domuz kesmi l  de Yani vermi   o ar hamile diye. Annem
 or mu  domuz etinden incir a acını  dibini  azm   da k mm  . Ebemiz
bizim babamı   azancını alm   b t n. Hindi nasıl bahallı   lemi . Ka nıyla
incir  ekilirmi . Yani derirmi . Babam onnara sı ındı ı i in babamı sevmi l .
105  zmir tarafından  etele geliyomu . Al git ni annı ı d mi . O cavurl dan hari 
 etel  var. Onnar  ırıp dı ıP kendi insannarını parası pulu varsa g zel bi  ız
varsa tecav z da lara  aldırıl m  . Onu  i in babam alm   gitmi  annemi ebem
irahmetli burda bi dere vardın yo arda cavurlar geliken filen oralara

- saĸlanmıřlā. Anamı arĸa tarafına ĸoymuř da nenem ōñüne ebemiz ĸari yataĸ
- 110 yaymış. Hāni yatdıĸları yataĸları atmış üsdüne. Gecede ĸünüzde gelinime eziyet ēdeller diye.
- ĸomřulā bizim bazara gidiyolā. Bunnar İzmir’de oturuyolā esas anasınıñ evini aldı burdan oĸlan hindilīK burda duruyo bahĸeleri vā. Esgiden ĸayFe yoĸdu. Evlendimiz zaman bilen arkadaşları gelillerdi, oturullardı. Nohud
- 115 ĸavuruduñ ĸāve biřirīdiñ. Misafirini aĸırlardıñ. Tütün işleniyodu. Fakir köyüdü burası. Bizikinner Antalya’dan geldikleri iĸin Horosan’dan geldikleri iĸin Antalya’da ĸalmıřlā. Dedemiñ baba tarafınıñ emmileri varımış onnar geliyomuş Antalya’da ĸonmuřla. Horasan’dan geleken orda otumuşla, oturuncās hayvannarı ĸoluĸ ĸocuĸ aĸraba ne vāsa yavaş yavaş geliyollamış.
- 120 Antalya’dan geĸiliyomuř. Orda oturakan esgiden asgere zaptiye denīmiř, onnar gelmiş. Gelincēs dedemiñ dedesi ĸöĸmen olarak gelen. Gelēken hayvannarıñ yanında nāriyoñuz burda neden ĸondunuz dēye ĸadırlara dēmiř ki tabi diñlenceklē sabaha yola ĸıĸcaĸlā. Hayvannarı filan toplamā řēy_ētmıřlē. Dedemiñ size bi ĸāFe biřirīm de siz de diñleniñ biz de diñlenelim gideriK
- 125 oĸlum dēmiř. Onnar şaşırımış. ĸoca ova ovada ateř yoĸmuř. Esgiden ĸavına sıĸara iĸenner ĸavına ĸaĸmaĸ ĸıĸarılā. Demirine bi de dař olūdu. O dařıñ üsdüne ĸordu ĸıĸıĸ ĸıĸıĸ ĸıĸıĸ onna yaĸallar sıĸarayı iĸellerken. ĸakmaĸ

- daşı beyaz bi daş. Zāten gidiyoK yolcuyuK gāve bişirīm dēmiş. Ğoynundan bi
kese çıkarmış. İçinden beş altı gāve gomuş. TopraK tavalā olūdu bōle.
- 130 TopraKdan gāve tavası olūdu onu gomuş toprāñ üsdüne. Oraye ateş yaKmış
ğuru toprāñ üsdünde gavrılmaya durmuş. Sallamış gavırmuş güccüK bi dibeği
çıkarmış. Başlamış taK taK taK dövmüş. Onnar baçalım sihirbaz mı nēy bu
diyo. Ondan sōna bakıyolar tekrar cezveyi goyyo. Ğāve bişmiş. Fincannarı
doldurmuş. İşceklē baKcaKlā ya esas mı değıl mi. İşmişlē. Ağızları yanmış.
- 135 TopraKıñ üsdünde gavrulmuş. Lābı ğuru yēde ğayva gavıran Kepenek Dede
dēllerdi. Onnar o zāman aman ābi isdediñ yēre git dēmişlē. Ne ğadā ğalısañ ğal
biz size tokanamaK dēmişlē. Biz çoK yorulduK kaÇ günden beri yol geliyoK
burda bi dinlenceyiK gitceyiK dēmiş. Horasan’dan gelmişlē bizimkinlē. Bu
köy daha yokardāmış. Burulā bütün çamlıK ağaÇmışmış. Hālā bi mezarlıKda
140 bi mezar vardır. Üç yüz yetmiş kūsür sene olmuşmuş o çocuKkan okutduğı
bakıtdığı.

[*Nenelerin dağlarda çam kesmişler mi?*] (F.K) Nenemgil kesmiş. Dedem
yüz yirmi yaşına giriyodu öldünde. Mezarlık yanda bahçe var hurda onnarıñdı.
Hala bize de düşdü var. Hu ğadā bi ot yapmış omuzuna atmış. Bizim evde
145 aşāda çeşmeniñ yanda, üsdünde. Hālā bayraK asılıdur orda. Hu tarafda bi ev

bizim durdumuz ev. Dēcēm, bura otūdu. Dedem burda oturma dēdim bu ot
noluyo dede dēdim. On, on iki yaşlarındayım. N’apcan bunu dēdim. Bu ekin
otu ğızım dēdi. Bızālā dēdi bi yēden geldīmde baĝrışıyola dēdi. Çocuğ gibi
isdiyola dēdi. Onnar da çocuğ ya dēdi. Onnara yoldum ekin otu dēdi. Gitdi o
150 gece bozulmuş sabā ğāşı. Amcam geldi ünledi ābe ābe! Efē dēdi ünledi.
N’oluyo dēdi babam. Gel dēdi babam bozuldu dēdi çoğ aĝırlaşdı aniden dēdi.
Hasda oldu dēdi. Yüz yirmiliğ dişleri filan çıkıyodu. Nenem de yüz yedi ben
evlendiğden sōna Ėmine ölen hemşire ğızım o doğdu, üç yaşındaydı hamile
ĝalmışım o zaman öldü. Cenazesini ĝabaĖla su döĖdürdülē. Nene haĖĖıñı
155 helāl ēt diye. Ebeñe haĖĖıñı helāl ēt dēdilē. Ben de onnā nē dēse onu ētdim. O
öte dünyada rahat oluyomuş.

XII

Derleme Yeri: Akçeşme

Kaynak Kişinin Adı- Soyadı: Aynur Karaca

Kaynak Kişinin Yaşı: (1954) 69

Gevrêne, yemişine yimeyi seviyom. Üzümüne yiyosañ üzümümüz de var.

Üzümlerimiz dökülüyó dökülüyó de oluyo yiyeñ yoK. İncirlē çikin be çok çikin. Hemi zeytinlîmiz var hemi incir bahçemiz. Bunuñ yeri aşāda mezarlîñ

annacında. ÇocuKlarınıñ hepsi dışarlara atdılar gendilerini. Hemi yi hemi

5 gonuşalım gızım. Benim Buse'm gimi hiÇ boğazı yoK ellēm bunuñ. *[Bu*

çiçeklerin adı ne?] (A.K) Öğlen güzeli. Şu damat, şu kelebek. O da cenan

ğadın. *[EkmeK mi yapıyorsun burda?]* (A.K) Patlıcan közlüyöK. EkmeK

yapıyoK. EkmeK yapmaK zamanı geşdi gāri. YapmıyoK. Eveli galabalıKdıK.

Dört dene çocuK gaynana gayınbaba. ÇocuKlarım vādın. Gaynanam vādın.

10 Anam vardı şurda. Gaynanam da öldü genni anam da öldü. *[Şunların adı ne?]*

(A.K) Ora soKulan ekmeK ederken sacıñ üsdünden ekmeK dönderiyöñ. EvrēÇ.

Ğızartma gimi şeye amcañ burda yapar. Bunnarı alıcı geliyo da veriyoK

n'apalım bahceleriñ incirini? Gendisi guruyo onnā. Buna şalvar deyoK. *[Kız*

isteme sizde nasıl olur?] (A.K) Kız evine oğlan evi haber salır. Ğızıñı

15 isdemeye geleceyiK diye. Onnā da onnara haber salır. Bizim isdedimizi

yapallarsa biz Ğızı òle veririK. DörT dene sarı lira filan isder. Āşam gideller

- Allah emrini ğollar, ğızı veriller. *[Kız neyle getirilir?]* (A.K) Atına. *[Atı neyle, nasıl süslersiniz?]* (A.K) Yebilde diyolar. Yèmenine. Huralarına ğulağlarına bağlallar. (Eşi) Tek taraflı oldu ğibi atıñ üzerine geydirilè onu pullu pulu olur
- 20 o. *[Asker uğurlamanız nasıl oluyor?]* (A.K) Ėızlar ayrı yerè oturullar, erkekler ayrı. Yemek yapılır. Davul zurna gelir. Ondan sōna çalıllā. Oynaşıllā. Ordan gelini aldığ mı ata bindirriK adam indiriK. Atı süslèriK. İki ğişi dutallar ğolundan. Davullan zurnaynan uğurlallar. Damada ezèT èdeller. *[Kedileriniz de çok güzel.]* (A.K) Çıkdılā geldilè endekiler. Yemek vèrdiK, itdiK. Hindi
- 25 yèmeK yimè ğeliler buraya. Şunna onnarın yèmeK tabağları. (Eşi) AĞbaş'ıñ Aligile vèrdim de ğötüremicèm dèdim ğötüredur. Ėayınbabam nişan dağdı baña beş yüzlüK sekiz sarı lira, altı dene bileziK dağdı. İsdedim ğadā elbise aldı. DörT dölüm bahÇe vèrdi. Nişan oldu, bu asgerden geldi ertesi ğün ğaçalım dèdi bu, ben ğaçmam dèdim sen el üsdün dutcām dèdi. Ėaçdım.
- 30 Burdan herkes işe ğider. Çilè ğiderlè, zeytin toplamā dèdiĖin gimi hiÇ bi yere işe gitmedim. Antalya'dakılan bütün yiceklerini yaparım. Bu ğetiri ikimiz barabā yaparığ. Biber ıslamasına varıncaya Ėadar yaparığ. Turşusunu yapıyoğ. *[Nasıl yapıyorsunuz tarhanayı?]* (A.K) DomāT, ğırmızı büber oluyo işde hanı hōle, suğan doĖruyoñ ğaynadıyoñ. Ėöceyne yapıyoğ. Ėöce diyiler
- 35 ona. Süzme yoğurduna yōĖuruyoñ. (Eşi) Ertesi ğün sabālen ğötürüsün, sinilere

topaK topaK yapar ğorsuñ. ĞuruduKdan sōna avķularsıñ. Hemi masraflı hemi
zor. Antalya'dağı ğız yaptı. Bi dene ğızım var. *[Ben de bir kızım evde.]* (A.K)
Allah'ım ğüzel Allah'ım dırnāñıza daş dēđdirmesiñ.

Oğlum varıdınen böyüKleri Ümit. Benim eltiniñ biriniñ çocū olmadı.

- 40 Ondan benim en böyüK oğlanı aldı. Ama çoK ğüzel baKdı ğadın. Yedi yaşına
ğadar sōna öldü ğadın. ÇocuK yanıma geldi. Duttulā bizi mahgemeye verdilē.
Onuñ çocū değıl o diye. (Eşi)Mal düşdü. (A.K) GitdiK biz adliyeye gitdiK.
Ümit adı da Umut diyiveriyoK ğāri biz . Ö ã diñeltdilē. Bize dēdilē. Seniñ
çocuK mu bu dēdilē baña? Benim dēdim. Umud Ğaraca'yı nasıl vērdiñ dēdilē.
- 45 Vērdim dēdim hemi ğayınım hemi eltim dēdim. Olmadı çocū dēdim onuñ için
vērdik dēdim. Zaten avlı bir dēdim. Tamam dēdiler. Sōna onuñ ğardaşları on
dene zeytin ağacı düşceK diye çocūmu mahgemeye vērtilē. ÇocuK onuñ değıl
diye. Ğardeşimiziñ değıl diye. Umud'um ğāri hemi de ufaK kâğıd geldi bize.
Böyle böyle diye. Şey diyi aKlı anca ēriyi geziyi geliyi aKıllı insanıñ dēyi bi
- 50 dene anası olur, bi dene babası olur diyi. Benim anam da sizsiñiz babam da
sizsiñiz diyi. Baña diyi ana dērsem diyi seniñ diyi ananı sikerim diyo bana
çocuK sövmesini bilmez seniñ ananı dikerim der. Öyle laf söylerdin. Sōna bi
ğün oldu. O ğadın öldü. Ölünce mecbur ğaldıK tabi vērmeye dēdiK. Dur

bakıym dèdi baña durdum. Saña dèdi ana diyebilir miyim dèdi. Ğadınna
55 söylemiş de ben onuñ habarı oldunu bilmiyodum. Sōna seniñ anañ o dèmişlē.
Her gün aĝlıyo neden dèmişlē seniñ anañ o dèmişlē. Ben içerdeydim abıla dèdi
biri ey dèdim hani gezmeden biri gelmiş sanıyom. Çıkdım dışarıya baĝdım
Umud. Ee çocūm dèdim sen nerden geliyoñ dèdim gelsene buraya dèdim. Saña
dèdi sarılabilir miyim dèdi. Sarıl çocūm dèdim. Çocūm dèmedim hani yine
60 beni kaĝdırır diye. Aĝlama çocūm dèdim. Gel dèdim öpüyüm seni biyo dèdim.
Öpdük ĝari. Beni bi ĝaĝdırdı ĝit beni öpme dèdi. Bunuñ belden altı tudmadı
ĝarınıñ. Felc oldu. Ğocası baĝdı. Ben yemeKlerini vèriyodum burdan. Onna
ĝarı ĝoca birbirleriñe baĝıĝ. Ğız ĝardaşları var burda. Eltisi hemi ĝardaşı hemi
eltisi burda. Biri de gelip de bir loĝma yemeK vèrmedilē. Öyle ĝansızlā. (Eşi)
65 Anası bile vinden dōşeK getirirdi de öyle otururdu yanına. İhi bu hepsini
yapıyodu. (A.K) Baña dèrdin seniñ çocūm ben dèrseñ dèrdin seniñ ananı
s*kerim dèrdin baña. S*k hadi çocūm dèrdin ben önce. Çocūm dème yav dèrdi
seniñ çocuĝ dēlim ben dèrdi. Biliyo söylemişlē. Hinid Antalya'nıñ en güzel
yèrinde ev aldı. Bōle evine gitdim ManavĝaT ayānıñ altında. (Eşi) Bi de bahçe
70 verdim burda. (A.K) Bahce vèrdi bi dene. Şu mezerlī ñĝarşısındaĝı bahçe de
onuñ. Üsd tarafdaĝı bahça mı? Bahçe çoĝ oldūndan ĝarışdırıyom.

- [*Kardeşlerin nerde şimdi?*] Birimiz dereden ötede evi. Ondan sōna biri de aşāda. En gücüK ğardeşim de öldü. Bi dene çeliK ğuvvetdedin oğlanıñ Sinan ismi. Gülderen adı şurda evi var. Yedi sene nişannı durdu. O çeliK ğuvvetinen.
- 75 Yedi sene birbirlerini seviyoladin onnā. Ama yedi sene bekleziK yapıdılā. Dügün éttilē, aldılā. Aldılā ama hic ğıymatı yoK. HasdalıK buldu dayaK yiye yiye. Dezēmiziñ oĝlu hemi. ÇeliK ğuvvetdin o da. Palasĝaynan dövüyomuş ğardaşımı. Hindi evi satlıK burda çoK güzel evi var. Satmıyolā mı ĝari. İki dene ğız vā. Hic evlenmedilē evlenmeK dēdilē. Eveli ābem evlensiñ dēdilē.
- 80 Birbirleri üç ğardaş geçiniyilē. (Eşi) Oturub duruñ ĝonuşuñ da ben kedileriñ yemini alıb gelīm.
- Ben bu evde dörT dāne çocuK büyütdüm. Bi ocaKlıK vardı hurda. Ğaynanamına ĝayınbabamına bi yaKada durduK. Ğaynanam çoK anlayışlıdın.
- [*Şu ne*] (A.K) Hardalı. Mis gimi koKuyu bu. Ğaynanam on üç yaşındayKana,
- 85 ĝayınbabam ikinci ĝarısı da ölmüş, ilk ĝarısı ölümüş, ikinci ĝarısı da ölmüş.
- Ğayın babam kedi Veli diller bi adam. Şurda yukarda duruyodu. Tekin köyünden benim ĝaynanam öKsüzmüş. Kimsesi yoKmuş. Kedi Veli denen dēde buna sahib çıKmış. İlk ĝarısının çocuKları dökülmüş ĝalmış. İlk ĝarısının çocuKları. [*Bu köy ormanlarda işledi mi?*] (A.K) YoK yoK hiÇ yoK
- 90 hemi de.

İlk yemişlê ufaK oluyo. Sōna güzel oluyo. *[Yağmur vurunca kötü olur değil mi?]* (A.K) Kötü oluyo. Akıverî bunnâ. Eylöl'ün sonlāna doğru bitiyî. *[Başındaki örtüye ne dersiniz?]* (A.K) Yemeni deriK. *[Oyalarını kendin mi yapıyorsun?]* (A.K) Eveli yapıyodum da hindi yapamıyom. İçine hayıT
95 göcādım da. Ağzını bağladım. *[Eskiden evlerde su yoktur.]* (A.K) Eveli su yoKdu. O çeşmeniñ başında ne dövüşlê olmuşdū. Desdiyle gidiler ya kimisiniñ desdini ğırmışlardur. Ğızım var benim Antalya'da, Aĝız isminde. Hura gidiyom oturuyom ben. İlder gelsiñ, isder gelmesiñ. Ābim ğız olsun çamurdan olsun derdin. *[Asker uğurlamada kurban mı kesilir?]* (A.K) VaKdi olan keser.
100 Yemek yapıdık. *[Ne yemekleri yapıyorsunuz?]* (A.K) Et aşı bişirriK. Tatlı, ilmiK helvası ğardırırık. *[Aşure oluyor mu?]* (A.K) He ya oluyo. KeşgeK yaparık. Gelen giden yir. Burē ğırmızı yapallar, pullu. Geziyo ya el öpüyo ya kimisi para vèrir kimisi yèmeni bağlar. ĞireP dèriK biz ipeK bağlallā. Parayı cöbine ğatallar eline vèrmezler. Sırayla herkez çağırır yemē. Benim ğız evde
105 yapsam olmaz ana toplantıyı dèdi. Ğoyun kesdiK. YemeKleri vurdular ğazannarnan. Gelen yidi giden yidi. Ağşama ğadar çalgı geldi. Durmuş Ali dayım vardın burda o müseyib dillē, ğardeşlik diller. (Eşi) Diyelim kine Bulgurca'dan Yılmazköy'den geliller müseyib olullā.

XIII

Kaynak Kişinin Adı- Soyadı: Gülsüm Oturgan

Kaynak Kişinin Yaşı: 84

Derleme Yeri: Güneyyaka

- [Beline ne oldu?] Düşdüm ğızım kapıdan çıkaķana başım dönüverdi
arkamıñ üsdüne bi gidiş gitdim boyumuna beraber hatda burdan kaķıb arabaya
gelemedim bilene. Ambülens geldi aldı gitdi beni. Doķdur şey_etti. Korsa
verdi, onu daķıyom. Yirmi yirmi beş günden beri bu da acıķ sıķdı beni. Bi de
5 kemik erimesi vā ayaķlarımda ē hadi belimi idare etseñ ayāñ üsdüne
diñelemyoñ. Götürüverī, getiriverī, ēdiverī. O benden iki yaş büyüķ. Dedesi
esgiden bāça almışımış şurdan duraķdan otuz dönüm bāça beş dönüm de ötede
bi dā vā. Malımız burda biz ne arayacayıķ orda dedīķ biz. Hura boşluğumuş.
Hurayı arsa olarakdan aldıķ. Evimizi bura yaptıķ. Bāça da yakın hurda. İki
10 ğızına bi oğlan vā. Ğız da burda köyde. Oğlan Didim'de bi ğızına bi oğlu vā o
da Didim'de. Ordan onlā hepsi iş başında. [Ormanlarda çalıştın mı?] Biz heP
malımızın içinde çalışdıķ. Bi de o dedesiniñ verdi yerde şöle düz yer vā bi on
beş dölüm bi de yamaşda var on beş dölüm ora ormanlıdın. Çıķıverdim bilen
içinden, içinde ağac mağac yoğudun. Ordan üç yüz kilo mı desek ne ğadaķ
15 desem yağ geliyī amcañ aşıladı, aşı etti, bakım yaptı. Hindi de oturuyoķ

- ğızım ne bāçaya gidibiliyoK ne orda bi ağacı mı kesdilē n'apdılā görmüyoK da
etmiyoK da gidemiyoK da. İşde yaşlanmaK kötü. Allah beterinden gorusuñ.
Zekâsını ğaybeden de var. Hurdan kaçıb da tuvaletine gidemeyen de vā.
ÇocuKlarmız ilgileniyo. Ana ne bişircēK böyün bişiriyolar örtüyolar ora.
20 Siliyola, süpürüyola. Dün geldilē iki ğız sildilē süpürdülē gitdilē. [*Dedemle
nasıl evlendiniz*] Dedeñine evlenmez olaydım keşge. Dedeñ dedesi benim
dedemiñ ğardeşi. Has bas ğardeşi. Dedesiniñ ğardaşınıñ oğlunuñ ğızıyım ben
ya. Onu alısañ al dēmiş buna almazsañ dēmiş bu evin içine bi dene ğız ğatmam
dēmiş. Ben de terbiyeli bi ğız çocūdum biliyo muñ? Bi kimse şōle etmemişdur
25 baña. Hindi Allah dinleyibdurdu onu alcāñ dēdi baķarsa o baķar baña dēdi.
Malını vērmiş ğayri dedesi ya baķcaķ insan arıyo gendine. Düğün ēdemem
dēmiş. Vakıdım yoK dēmiş ihdiyarım dēmiş. Düğünde ne ilazımsa ben ona
daķarım dēmiş. Bi beş yüzlük on sarı lire, altı seKzenliK hanı beş yüzlüğe
yakın oluyo ya. Dört altı beşlik, şöyle bi ğatar daķdı dedem. Bi de otuz dene
30 bōle başına tura daķallardı ya otuz dene de ondan vērdi. [*Gelin atla mı gider
oğlan evine?*] Burda arabayna gidiyoK ğızım. Bizim o tarafda atına gidilirdi
çünkü araba gitceK yer yoK. Burda arabayna gidiliyo. [Sünnet nasıl olur
burda?] Dana kesdiK. İşde yiyolar, içiyolar şurda masaları ğoyyoñ. Çalgıla
çalınıyo. Alevi köyü bura amma AleviliK ğalmadı ğızım. Nasıl biliyo muñ
35 ufacıK annadıveriyim. Benim torun sünnile oķulda arkadaş olmuş. Nasıl

olmuşla biliyo muñ ğardeş gibi olmuşlā. Benim torun da almā niyeT çevirmiş.

Babanne dedi saña bi şi annaTcām ben dēdi. Annad dēdim. Ayşe sünni dēdi.

Ben aleviyim dēdi, ben Ayşe'yi alsam n'olur dēdi. Hindi benim fiKrimi

ğullanıyo biliyo muñ? Çocūm dēdim sen onu seviyosañ o da seni seviyosa

40 Alevî dinilen nēy dēdim sünnî dēnilen nēy aynı bi Allah'ıñ altındayıK.

Birbirini sevdiKden sonra dēdim ayrılıK yokdur dēdim. Ay ona bi sevindi bi

sevindi. Anennem isdemiyo da dēdi ondan dēyom dēdi. Anannem dēdi hura

uzancaK da ölceK ben onu gine alcām dēdi. Esgiden çoK verilmezmiş, çok da

inceleme varmış. Ayy baña ğonşu dēr durur ya Allah baña da bi seniñ torunuñ

45 gibi bi gelin vërsiñ dēr duruş. Geldi mi evi silî süpürü, yemeK yapar. [Alevilik

nasıl bir şey?]

Bu yolun yolcusu olayım dërseñ

Eldeki ğarpuzu dutmalı değil.

Derviş olup şalvar ğēyeyim dërseñ

50 kâh ğēyiP kâh atmalı değil.

Şadan bahçesinde ğonca gül olmaz.

Kâmile yola ğiden yolda yorulmaz.

İki mahluK vardur hağa ğul olmaz.

55 MağrurluK kibirlik etmeli değil.

Mağfurlar orada olullar yalan

Kibir imiş yorulub yollarda ğalan

Eğer yolcuysañ köprüyü dolan.

60 Göz ğörēken çamura batmalı değil.

Ğoyun ğuzusuna nasıl meledi.

- Öküzün gulağını kimler enedi(kesti).
Garib bülbul gül dalında dönedi (tünedi).
65 Her çalı başında ütmeli değil. (Olur olmaz lafa dahil olup da kendini allak
bullak etmek) Benim bu lafımı nazar itibara almalı nüfusunu yormak lüzüm yok
demeK isdedim.
- Hüseyin'imi vèrdi dedesi hocaya
70 Oğuya okuya çıKdı heceye.
Bin bir kelle verdi bi geceye.
Kellesi tabaKda giden İmam Hüseyin.
- Kârbeladadır İmam Hüseyin'in çardağı
75 Uzatmış boynunu geliyo yeşil ördeğı
Manavıklā (kötü insanlar) gırdı yeşil bardağı
Yalmana yalmana(susuz) giden İmam Hüseyin
- Hüseyin'imi geldilē asmaya
80 ManavıKlı(kötü bir kişi) geldi kellesini kesmeye.
Dedesı yetişdi mühret(havadan gelmiş) basmaya
Dedesinden řafāT uaman İmam Hüseyin
- Bi ğapı açıldı girdim
85 Nizam terazisi gurulmuş orda gördüm
Bi ayāmın üsdüne bin bir saat durdum. (Hani ceza veriyola gari ya)
Sızladı iliğim ğale oldu gemiğim
- Ğadir mevlām uç dedi de uşdum
90 Görüken dağlardan salındım geşdim
İkindin namazına şam'a ulaşdım.
Yassı'yı Kepe(n)'de (Hacıda) ğıldım geldim erenler diyi
- Hüseyin'imiñ türbesine girsem çıkasım gelmez
95 Kötülē yüzüne baķasım gelmez.
Coşkun sular gimi aķasım gelmez.
Dinim imanım İmam Hüseyin
- Hüseyin'imiñ türbesini nē hoş dediler
100 Hüseyin'ime Yezid geliyo ğaç dediler.
Hüseyin'imi cümle ālemden baş dediler
Ehlim dinim İmam Hüseyin

105 Pir Sultan'ım uşdu dēdi de uşdum
Görülen dağlardan salındım geşdim
İkindin namazına Şam'a ulaşdım.
Pir Sultan haberini aldım da geldim

Bu yaşıma ğadaK unutdūm da oluyo içinde. Benim babam sazandardı.

110 Sazandar dillē. Köye bilgili adamlar gelirdi Alevî köyüne. Onnā o inşannara
bilgi veridi. Saz çalılıladı böyle deyiş söylellēdi. Yaşlandıñ mı içeri gidiyoñ de
alcāñı unuduP da dönüyoñ geriye.

(H.O) Bağlamışlar da İmam Hüseyin'i yüzüne bakarmış da gülürmüş kötü
adam. Seni derimiş susuz gebetcem. Ulan hergele dēmiş, ben susuz değilim
115 bana HaK tarafında bu ceza geldi. Aha bak su dēmiş. Topūnu bi vurmuş yere
bum su patlamış. Orlādan geliyo. (G.O) Hindi o esgi AleviliK hani kötü bi yola
yollamazlarmış da şōle düzene ğatallarımış. HırsızlıK etmēceñ. Şimdi bi vāz
verikene bilene bizim hocala vā. Onnā beyiñ sözünden çıkmācaKsıñ. Hırsızlık
etmēceKsıñ. Kimseniñ yuvasını bozmucaKsıñ. Bunnarı yapdıñ mı ne başğa bi
120 dua et, mesele ğalmaz. Allah seni üsd köşeye getirir. Ama sen hırsızlık etmişñ
tuTmuşuñ biriniñ yuvasını bozmuşuñ. Hindi şu tepeniñ başında bi adam
varımış. Bi de çoPan varımış. Düz yerde namaz ğılıyomuş. Öteki de bi şē
bilmiyomuş hic biliyo muñ? O deyişlēden filen bi şey bilmiyomuş. Varīm
dēmiş onuñ yanına acıK bilgi alīm dēmiş. O dağın başındağı [Adamın yanına]

- 125 He. Gelmiş arkadaş demiş sen namaz gılyoñ yanda demiş. Endē söylediğın
duğalardan biraz baña öğredir misiñ demiş. Tamam demiş o da zevzeK
biriymiş biliyo muñ? Onu eylentiye almış biliyo muñ? Tersine tersine bi laflar
söylemiş ona. Kendi söylediği duğalardan söylememiş. Hurda bi deñiz varmış.
Açılmış deñiziñ içine deñiziñ içinden gidiyomuş namaz gılan. O ermiş zaten,
130 elçiymiş, gitdiği yer de yol olmuş giTmiş. Deñiziñ içinde bōle asvad olmuş
gitmiş. Ona soran çoPan goşmuş arkasından deñiziñ içine dalmış, onuñ gitdi
yerden daha güzel yol olmuş. Arkadaş bi daKKa duru musuñ demiş. Arkasına
dönmüş de bi baKmış o tersine tersine duğa söylediği adam duğaların çoğunu
unutdum ben demiş onnarı baña teKrarlayıvêrir misiñ demiş. BaKmış
135 kendinden fazla görmüş onu o da erişmiş. Hadi giT demiş ne söylüyosañ
aynısını ona söyle demiş. Hindi bunu söylerim Alevilê, Sünnülê söyler Āmad
dêye söyler ben de Mēmed dêye söylerim. Bunda değışiKliK yoKdur. Aynı bi
dereye doKunur Hindi b̄isi bi laf gonusuyò onuñ gonusdū gonusmayı sen
añlamıyòsuñ bile. Onuñ gonusması ayrı seniñ gonusmañ ayrı. Onuñ gimi
140 bi_şey bu gızım. AleviliK ayrı sünnülük ayrı yoK. Hindi bizim beynimize
şu benim evlad ossun yeni çıkan nesil ossuñ onnarıñ dèyişi daha başga. Şindi
şura oturmuşlā hu köyde şey vardı Alevi dernē. Yemeg memeg vèrdilê ben de

ordan geçiyòdum. Oğlum siz bura nè otūduñuz dèdim. Onnara bi laf atdım
geçekene. Dēze bi daK̄Ka oturu musuñ dèdi. Otūdum ğıylāna.

- 145 Hindi bura bi çocuK̄ geldi babasınnan kim oldūnu bilmiyom ben bu köyüñ
içinden. Ğonuşma arasında ğonuşukana Allah diyola dèdi Allah denilen bi şey
yoK̄ be dèdi. Abaōv dèdim, çocūm bu dünyada yeriñ yoğ seniñ dèdim. Hañġı
dünyaya ğiteēseñ ğit sen dèdim. Bu bitġileri, inşannarı yarādan Allah dèdim.
Neden Allah yoğumuş dèdim. (H.O) ĞımcıK̄ tohumu anasınıñ ğoynuna ğatıP
150 da insan çıkarana o ğadın deġil o Allah çocūm. (G.O) Şu amcañ asgerdeydi.
Dedesi bu bāçeyi vèrdi bunuñ üsdüne baK̄ma mecburundasıñ bi nenesine bi
dedesi. Onnara baK̄ma mecburundasıñ, otuz dölüm yeri vèdi herif baña. Evini
de vèrdi. Onnara ben ğuş gibi baK̄dım. İlan ğızım bu bāçayı yimē sen gönenme
didirmedim kendime. Hep duġayla geldi geşdi. İşde ğazanmış olduġun budur.
155 (H.O) Atmış yeTmiş seneliK̄ bunuñ hazinesinde dolu. Yalıñız bi şe dèdiñ mi
onu unuduvèriyo. O band esgidi ġāri. Oķuñ ğızım oķuñ da adam oluñ da baş
yarıñ! Bu ne demek biliyoñ mu? Daş oluñ da baş yarıñ dèmeK̄. Daş gibi adam
oluñ. *[Sen bu deyişleri nerden öğrendin?]* Bunları dedem bilgiliydi. Benim
dedemine ġardaş bunuñ dedesi babam da o dedeleriñ yanda davamlı onnarıñ
160 yandaydı. Onuñ bilmediġi yoġudu zāten. İçinde bi dene bilmediġi yoġudun

babamıñ, onlardan öğrenmişim. Ama beynimden de çıkmıyo başga şeyi unuduyom anam onnarı unutmuyom. *[Gençliğinde mi öğrendin bunları?]* Gençliğimde öğrendim. Ondan sōna da saygımız sevgimiz de yerindeydi. Öyle yaşlılara sen kim oluyoñ be seniñ lafiñ nazar itibar geşmez dimeK yoğudu.

165 Onnara ğulaK vèiridiK. Onuñ sözünü almā çalışırdıK.

İnsannarı o ğadar saygılıdur n'apcānı bilemez seni. *[Düğünler nasıl olur burda?]* Evde yemē vèriyola. Orda düğün yeri var ortada orda düğünlerini yapıyola. *[Hangi çiçekleri biliyorsun?]* Bahcıvan gülü dèriz ğüccüK ğüccüK açar. Paşa penceresi diller. Yarsenbil var. Esgiden taze fasille dizer

170 ğurudurduK. Bamle ğurudurduK ğurusunu yiyoduK onnarıñ heP. Patlıcanı şōle şōle doğrardıK, dizerdiK onu yèrdiK. Dolab filen yoğudu. Hindi dolab olunca dolaba ğonuyo. Eti duz ğabānıñ içine ğatardıK duzuñ içinde bozulmaz. Eti dirseñ dolab yoğudu ğavırma ğavırdıK ğorduK huraya. AcıK da duza belē ğorduK keseniñ içine. Orda bir Kac gün durudu yirdiK onu. Suyu bile

175 çıKarıyola ordan buz gimi içiyola işde ne ğadā zararlı o. Pıransa bişiririm. Sac bōrē yaparım. Patlıcanı şōle ğorsuñ altına soğanı doğrāsıñ, üsdüne bi dene domatiz doğrāsıñ. Üsdüne patlıcanı doğrar onu döşersıñ. Üsdüne taze biber doğrāsıñ, iki üş dene ğorsuñ. Üsdünden bi tane daha soğan doğrāsıñ. Öle döşersıñ tavaniñ içine. Üsdüne de duzunu atarsıñ, ğorsuñ ateşiñ üsdüne. Ilım

180 ılım ateşde o bişer orda. Su ğatmaK yoK. UfaK ateşe verisiñ. (Komşu) Burda
bi şeyi almıycen meh meh diyolar. Al anlamında. Hayret verici bi şey oldu mu
iii diyolar.

Türkü

185 Ana dèyib de geçilmez
O yâr anadan seçilmez
İkisine de ğıymat biçilmez
Biri anam biri yârim.

190 Birisi var êtdi beni
Birisi de yâr êtdi beni
İkisinin de birdir teni
Biri anam biri yârim

Ağıt

195 Ben saña çoK yanırım yanırım
Benim suyum kim ğatıp da vërceK elime elime elime elime
Ağusdos aylarında ğar yağdırdıñ başıma başıma başıma
Türlü türlü neler getirdiñ benim başıma başımaaa
Böylece yazın benim mezerimiñ daşına daşına
200 Allah’dan şafât bekliyorum daha ne diyom aaaa

[Sen hiç semah döndün mü?] Hindi o Deñizlililer’iñ samâ daha başğa onla

bi çeşiT oynuyo bizikilē(den)? Bilim adamları gelirdi köye onlā saz çalılādın.

O söylellēdin onnarıñ manisini söylellēdin, oynallādın. Orda onla bi şiler

205 añladırdın. Oynallādı, yemek yillēdi. Herkez yemeK getiridin evden. Birinci

bayram akşamı dedelerinen toplanılır. (H.O) Yalñız Deñizli’de çaylaK köyleri

var orda her cuma akşamı toplantı olur yani perşembe günü. AĞşam yemē

yiyoñ ya o zaman ben evde nè bişirdiysem ğatardım eKmēni de alırdın.

Gèderdin. O da alı gelī O da alı gelī herkez yemeğini beraber yèrdi. Ondan

210 sonra duğaları vèrilerdi.

Elinden eteğinden esilmesuñ

Bişidīn (tenceren) daşsın daşsın da yère dökülmesuñ

Eşe Fatma anan yardımcıñ olsun

Yiyenlere helāl gidenlere delīl olsun.

215 Bir loKmanız bin belaya ğadasına açıK(?) olsun.

(Ö.B) Ğomşu var ğomşucuK var. Hindi ihdiyar ğonuşukana oysam o

ihdiyar esgiden bilgileri var. Ondan bilgi alcāsıñ ya. Dedesi ğonuşukana

ağzınıñ içine bakardım ben. Onuñ söylediği lafları alīm beynime diyi. [Sen hep

220 bu dutun dibinde mi oturursun?] Burda oturuyom. Ondan sōna kaKiyòm içeri

gidiyom içerde de uzanıyom yatıyom accıK. Orda bi minder atılıbduru. Onuñ

üsdüne devriliyòm. Çunku belim dinlensiñ dēye. Evele kendi işlerimi kendim

dutardım. BeKmezimi yapardım, salçamı yapardım. Ondan sōna eKmeK

èderdim. Bazlamalı èderdim. Hepsini yapardım. Şindi bu belim böyle olunca

225 yapamıyom. İşde böyle ğonşucuKlar vèrceK dēye gözüne bakıyom.

Sağ_olsunnā onnarı Allah buraya nāsib ètdi. Ama bu belirlī ğonşu değil. Yarın

bi gün Germenciğ'e gitceK çocuKları var bi alay. Babayıñ anasına ebe abiye

ede. Anayıñ anasına eci denirdi. Halaya bibi. Hindi onnā yoK. [Burda ne lakablar var?] Hasan Dayılar. Kömürcüler. Ğara bıyıKlar var. Sağrlar var.

230

TeK kelime bunu diceKsiñ inşan ossuñ. Şindi Alevî Alevilen evleniyò baKarsıñ yuva ğurmuş bu evi dèrlemiş toplamış haydi ayrılıyò. Benim torun oĝlan bazı şitreşli de oluveri ama öteki onun baĝırdıĝını çıĝıdıĝını nazar itibar almaz, annaşır. Şindi Alla'a ibadet mi ètcem dèdim. Namaz ğılağan dèdim.

235

Bismillahirrahmanirāhim dèrim dèdim. Üşler, beşler, ğırKlar, yèdiler, erenler, evliyeler, şahım erden sen yètiş. Dosduñu dosd eyle. Düşmanlarımıñ gözünü kör eyle. Günahlarım varsa af eyle. Vèrdiĝin suaddan ayırma bizi kötülerden uzaK dut bizi Allah dèrim. Havada ğarada gelceK olan kişilerime çoluĝuma çocuĝuma zaval vèrme Allah. Onları sen ğoru Allah dèrim dèdim. BaK bunnarı

240

heP söylèrim dèdim. Hic aĝzımdan ğomadan dèdim. Çoluĝumuna çocumuna dirliK ver düzenliK vè ı datlı geçimler vè ı Bol gazanclā ver saĝlıKlı vè ı derdime dermanını vèr. HasdalıKlarıma şıfalı vèr Allah dèdim. Bunları söylèrim ben dèdim. Bunnar da bi dua. Eĝer beyniñ neyi èyi götürüyosa onu söyleyivè dèdim. Tamam dèdi. Namaz duĝalarını bile geşdi endè dèdi.

245

İki oduncu varmış gidellermiş odun getirillermiş. Satallarmış evi geçindirilermiş. Dervişiñ biri sormuş. Saña nè veriyim dèmiş. Huzur mu

vèriyim para mı vèriyim dèmiş. Baña para vèr dèmiş o. Ona sormuş, baña
huzur vèr dèmiş. Ona bi çuval parayı doldurmuş getirmiş vèrmiş. Ona da huzur
vèrmiş. Hindi evleri yakın yakınmış ya. Onnar gülüşür oynarmış o huzur
250 vèrdiği neşelilermiş. O para vèrdiği ğara ğara düşüncedejmiş. Can sıKıKını
geçirilermiş. Allah'ım ben hata ètdim dèmiş. Saña, baña para vèr dèdīdim
dèmiş. O huzur vèr baña dèdi dèmiş onuñ neşesi heP yèrinde dèmiş. Ben de
neşe yoK dèmiş. O parayı al sen de baña dèmiş huzur vèr dèmiş. Hic para
mühim deĝil. Çuvallan parañ olsa hiÇ bi işe yaramaz. Oĝlan ğaÇ sefer dèdi.
255 Götürüyüm sizi diyi. Evine götceK. Oĝlum sen bizi seviyòñ mu? Elleme bizi
burda dèdim. Çocūm burda ırahaTdıK biz dèdim. Ablam geliyo dèdim. Yemek
yapıyò. Örtüyo. Yarisını böyün yiyiK, yarsını yārin yiyiK. Boĝazımız da yoK
zāten.

[Ziyade olsun] (Komşu) Afiyet olsun. (H.O) ÈyiliK ğāveñ olsun. Hayırlı
260 gelin ğāveleriñ olsun. Elinden etē ñen ēsilmesiñ. Fincanıñ dolsuñ dolsuñ da
yère dökülmesiñ. Eşe Fatma da yardımcıñ ossuñ. (H.O) Sigarayı kēf vèriyo
dèyi iÇme. Kēf vermiyò endē saña zarar veriyò işme. (G.O) Anası ölmüş,
anasından bi buçuK yaşında ğalmış bu. Bi buçuK yaşında bile yoĝumuş,
ğalmış anasından. Onu da babası evlenceK nasıl olsa ğayrı ya. Beş dene çocū
265 olmuş. Tabi bi daha evlenceK esgi zaman insannarı evlenirmiş. Dedesi de ben

bunu analıK eline gocāma iki dene oğlu varmış dedesiniñ alalım yanımıza da
böyüdelim biz bunu demiş. Bizim evlatımız ossuñ demiş. Almış yanına hiÇ bi
laf söylemeden isdediğini yapıra yapıra bu bāçayı da babası da isdememiş
verdiğini amcası da isdememiş. SaKlıyaraKdan geçidi üsdüne. Ben bunu
270 çocūm olaraKdan aldım dēdi babasına. Baçayı da size vērdim dēdi. Bu ev barK
sahibi olcaK dēdi. İki yüz dölüm tarla birine almış iki yüz dölüm birine almış.
ZeytinliK almış ucu bucā görünmez. Benim de sözümünden hiÇ çıKmazdı gızım
yalan yoK hindi pasaf da yoK. Bu ben geldiKden bi zaman sōna asgere gitdi.
İki buçuK sene asgerliK ētdi. Ben ihdiyarlarına vaKid geçirdim. Onnara
275 yemeK yaptım. Duasını aldım heP heç beddua almadım. (H.O) Mekdubile
yazışıyoduK. (G.O) Bu orda yazmış da göndermiş.

280 AyrılıK ateşden bir oK
Benim derdim ellerden çoK
Nazlı yârdan haber yoK.
Ben nasıl yanmayım dağlar.

285 AyrılıK bi masal oldu.
Yarım ellere zevke daldı.
Unut beni diye haber saldı.
Ben nasıl yanmayım dağlar.

290 Asger yolu beKlerim
Günü günü eKlerim
Sen git yârim talime
Ben burayı beKlerim.

[O günleri özlüyor musun?] Anam özlüceK halim ğalmıyor. Beyniñ

duruyo. Dünya’dan tamahıñ bile accıK çekiliyo. Eveli neler yapardım... Dikiş

dikerdim makinem varıdı. Ğızlara bir şey ilazım oldu mu oysam onnar baña
295 diKceK ya. Ben onlara diker diker veridim. Elimden geliyodu. Dolapda işceK
var. [Sağ olasın sen konuş yeter.] Bu baña ğızsıñ da bi toķaT atıvërsin. Dedem
bi kere gözlerini pertletir buna hüçüm éderdi. Ama aķıllı adammış ki kendine
baķıtmayı bilmiş. O beni öyle ğorüsa ben ona elimden geleni yapmam mı?
(H.O) Çarpışma olmadıK evliliK olmaz. Éyi kötü olur, geçer.

300

Kurban Duası

Yiyene helal olsun.

Yidirene delil olsun.

Bir loķmana(Yani bi sunumunu) bin belalarda

305

ķazalarda ğarşı gelsin.

00.39.00

[*İkrar nasıl olur?*] (H.O) Şimdi ğuşaK ğuşadıllar beline. Ğadına ayrı

erkeĝe ayrı. Ğarı erkeĝine baĝlar. Erkeĝi de ĝadına baĝlar. Ya Allah, ya

Muhammed, ya Ali ğuşā ğuşadıK. Eliñe, beliñe, diliñe sahib olcañ. Ğocana

310

saygılı olcāña, dışa baķmıcaña. Ğocañdan ayrı iki tarafa baķmıcaña. Onun

senden izinsiz dışarıya baķmıcaña yemin éder misiñ? Éderim. Eliñe haram

almıcaKsıñ, vermiceKsıñ. Dilinine dediĝodu étmiceKsıñ. Uşĝurunu da herkeze

çizmiceKsıñ. Ğadın olsun, erkek olsun. (G.O) Oĝlum dëmiş saña bi ĝız alcam

dëmiş. Ğonuşdum dëmiş. Ama dëmiş dili yoK dëmiş, gözleri ĝormiyo dëmiş.

315

Ee ana ben o ĝızı n'apcam dëmiş. Yo ben alcam ölüm dëmiş. Hoşuma gitdi

dëmiş. Almış ĝızı, ĝetmiş eve ee gözleri ĝörüP duru. Dili söyleyipduru. Ana

sen hani dëmiş bunuñ gözü görmüyo, dili söylemiyo diyoduñ dëmiş. Oğlum
gözü görmemeK dëmiş sen de gözü olmayıP da da honu görmüceK dëmiş.
Gözü görmemeK bu dëmiş. İkincisi dëmiş kimseniñ haramına elini sürmüceK
320 dëmiş yalan yere de dilini yormācaK dëmiş. Dilsiz diye ona dëdim dëmiş.

Torun da saz ğursuna giTmiş. O da çalır benim torun. Getī bakīm onu bi
çal benim ğulām duysuñ biyō dëdim. Bi vurdu saza kaçıvēdi güccüKlē de iki
dene ğızı vā. Onnā da fitdırı fitdırı fitdırı oynadılā. BaK gördüñ mü? Ara yerde
biyō çalsan da bu çocuKlar... [Oynasa.]He.

325 (H.O) Çalışan para ğazanır ğızım. ÇiFTci dëmeK özü çalışmaK dëmeK.
Maliñ gelirini yiyim de yatiyim yoK. Üsdüne ğocañ. ÇifTcinin çalışdı yanına
ğalır. Emē ğalır. [Deden ormanda çalışmış mı?] Dedem yapmışımış. Şu
barmaKları dahil böyle yamılmış. Ağac yolarımış. Baltayla yonuluyo ya. O
zaman bundan ğalın çamları deviriyomuş. İki eviñ keresdesi çıKmış bi dene
330 çamdan. Ev yapıyo. [Yaylada mı yapıyor evi?] YoK yav ğetiriyο. (G.O) Onnar
gendileri kesermiş ēdermiş, yapallarımış. (H.O) ĞızaKla daşıllarımış. Elli
sene evel o makine yoğudu.

Düşündüm düşündüm, en ēyisi mi aliyim ben bu parayı dëdim. Aldım bi
yere ğodum ğızım üsdünden bi metaliK almadan bu gelince çıKardım buna
335 vërdim. Biz de böyle doğruluK vā. Üç yüz seKzen sarı liresi vardı. (H.O)

- İngiliz sarı lirası şimdiki sarı liralara vā ya onnar yeni yapma. Bunnar esgi yapma, has saf altın. SaḠlardı. Onuñ üsdünden beş denesini alamam mı?
- Aldıysam Allah yokarda diñleyipduru ne biçim ceza vèrise vèrsiñ baña.
- İngiliz’iñ sarı lirasınna Türk’üñ sarı lirası denK gibiymiş. Geline bileziği etdiK.
- 340 İki metreliK zencir herkezde vardur o. Oğlan asgerde(y)idi ben o gızı isdedim.
- Söz göduḠ. Oğlum dèdim ben filen gızı isdedim. Eğer gelince dèdim bi şey çıkarısa dèdim öldürürüm seni sağ bıraḠmam dèdim. Tamam anne dèdi gözüñüne sen gördüyseñ seniñ gözünnden bi şey kaçmaz dèdi. Seniñ gördüğünü ben beğenirim dèdi. [*Kız isteme nasıl olur sizde?*] Allah’iñ emrinne
- 345 peygamberiñ gavlınna seniñ gızın benim oğlana meyil gördüK. Ne diceKsiñ diyo. O dèr münasibse saḡa sola danışalım. Èyi görüseK veririK mecbur. Allah yazdıysa. Hindi de diyom ben şakayı da ḡaldırıyo gelin biliyoñ mu? Oğlum diyom bu gancıḠ olmaz diyom bunu ne daşıyoñ avare acaba diyom. Anne diyo seniñ hatır(ıñ) için daşıyom onu ben diyo. Ben askerdēken sen isdemişiñ ya
- 350 diyo. Ben hindiye bunu çoḠdan ḡovālacādım diyo. (Komşu) Benim damad mācur. (H.O) Mācur, Ermeni diye bi şey yoḠ. İnsan insan.

XIV

Kaynak Kişinin Adı- soyadı: Senem Eser

Kaynak Kişinin Yaşı: 73

Derleme Yeri: Kızılcapınar / İnovası [Güzeltepe(Asıtepe)'den 1973'te gelin gelmiş.]

Görücü usulüyle oldu işde. *[Sizde kız isteme nasıl oluyor]* Öce büyüKlerimiz başvuru yapar. Başvuru yaptıKdan sonra Allah'ıñ emri peygamberiñ gavli gızıñızı oğlumuz Hayri Eser'e münasib gördüK. Baba olaraK ne düşünüyosuñuz dëye üç kere soruyolar. SorduKdan sonra da baba

5 düşünüyö tabi. Ayile durumları iyi malları varlıKları var çocüm işde. Ben evde gızkene kâğıtlarım yazıldı benim. Almanya'ya yazıldıydım. Kağıdım çıKdı. Üç buçuK aylıK gelinim ellēmden daha kıнала bile çıKmayıKdı. Almanya'ya gitdim işde. Yaşar'a hamileydim. BüyüK olana bilemediler. Doğum izni için ayrıldım geldim buruya. Doğum yaptıKdan sonra turis kağıtlarını getirdim

10 amcayıñ gelirkene. Ben dëdi seni götürüP çalışdıramam dëdi. Elimde mesleğim yoK dëdi nē işde çalışcam ben dëdi. Buluruz dëdim. *[Almaya'da?]* Hee. Almanya'da. Sonra doğum yaptım çocümdan da ayrılamadım. Buranıñ işciliği çoK zordu. Tütün vardı, pamuK vardı incir vardı, zeytin vardı. Yılıñ on iki ayında yağmur yağarsa evde kalırsaK öyle. Bi de dam dolusu ineKlerim vardı

15 gızım. ÇoK zordu çocüm. ÇiFTciliK bilmiyodum ama buraya gelince her şeyi öğrendim. Pamuk toplamaya falan Söke ovalarına gitdiK çalışdıK gızım.

Çapayı falan güzel yapıyodum işde. Buraya gelince kendi malımıza goşdurduK
gızım. Tarlaya pamuk ekiyoduK. Sonra tütün ekiyoduK. İncir dökümü zaman
bu zamannar incir topluyoduK. *[Tütün işi nasıl oluyor]* Tütünü fidanları ocaK
20 yapıyoz. Onnarı tohumunu ekiyoz. ÇıKdı mı şubat ayında ekiliyo zaten. Nisana
ğadar fidannar meydana geliyo içiniñ otunu yoluyom. YolduKdan sonra fidan
kendini toparlıyo. Kökleniyo. Kelepirlere gatlıyo. Tarlaya gidip amele
tutuyosuñ. ArK çekilerken arKlara dikiliyo çocüm. Büyüdü mü çapası geldi mi
çapa da yapılıyo. Ondan sonra biraz daha büyüdü mü bir ucu gırılıyo ikinci ucu
25 gırılıyo. Üçüncü ucu gırılıyo. Uç alıyosuñ. Dört elde bitiriyosuñ tütünü.
PamıK iki elde bilemediñ üç elde bitiyodu. Pamuyu o ğadar zorlanmıyodum da
tütün daha zor. Yedi sene ben kendim diKdim gızım. ÇoK. ÇocuKlarımı hic
böyle borçsuz dertsiz düğünlerini nişannarını yapıdık gızım. Çalışğanım
seviyom çalışmayı da_hale bile çocüm. ÇocuKlarım sabah gidiyo, Yaşar da
30 sabah gidiyo. Onnar gelincē ğadar yemeK yapıyom, çamaşıları toplayıP
seriyom. Ondan sonra avluları arKayı süpürüyom tavuKlarım var arKada on üç
tane onnara bakıyom. Yumurtalarını alıyom. İşde öyle çocüm bildiñ gibi hayat
devam ediyo. Değişen bi_şeyimiz yoK gızım. Hani zorlanmıyom ama bu sene
belde üç tane sinir sıkışması çıKdı benim. DoKdor emara goydular. Ama dēdi
35 ameletliK işiñ yoK dēdi. Ağır kaldırmıcaK teyze dēdi. ÇiFTciliği seven bi

insanım topraKla bileşen bi insanım. Yere düşeni almamazlıK yapmam yani o
da para diye. Ezîni çürünü ayırırım. BaK kac türlü incir seçdim. Mesela şeye
guyduK baK hem onnar yük inciri bi tarafındaki Latoron incir onnâ birinci el
satılıyo. Moru var şeyi var onnarı ayrı yapıyom. Onnarı seçiyom, Yaşara dëdim
40 onnarı bi satalım çocüm arkadaş gelen incirleri çiğ mafetmiş Önder. Çiğ çok
fena yağmur gibi yağıyo çocüm. İncirle beneK beneK olmuş. Yani çoğu
ezmeniñ içine gitceK.(?) Sât daha iki buçuğa gelmeyiK.

Bizim köyümüze geldiñ mi söylemesi ayıb yani hata olmasiñ Önder'iñ
yanda. Gelin olaraK gelirseñ gız olaraK dönersiñ köyde. Köyümüz namusuna
45 çok düşgündür. Onun üsdesine düğünde mesele birliK olur ğurbanımız da
birliK olur. Böyle erkek kadın ayrımı yoKdur bizde. YoKdur üsdesine bi dâ
gelen büyüKlerimize saygı duyuyoz. Hayati amcañ ben isdeK yapaydım
Almanya'ya dönmeK niyetim bile yoKdu. EmeKli olup da öyle gelmeyi
düşünüyodum. Ee o gidmeyince ben n'âpım ğızım mecbur kaldım burda. Zaten
50 onuñ için gitdim ben bi de marîzdi benim beyim çok. Ondan sonra ben dëdi
oralarda yapamam dëdi.

Öyle diyom Elvan diyom böyün sen evdeyseñ goydum ğazanı ğızım ocağa
diyom. O huruları bilen yıkadı o yetdi baña. O ğazanı yıkayıK da o beKmezi
süzüK eviñ üsdüne çıkardım ğovaynan. Onnarı beş dene altı dene sini goydum.

55 Sinileri günnendim evin üsdünde bi dene el ayaK değmiyo gızım. [*Pekmezi nasıl yapıyorsun?*] Ğaynadiyom. Onu ğaynatdıKdan sonra kıvama geldi mi şerbet haline bakıyoñ zaten incirle şey oluyo. BöyüK benim süzgecim var ondan ğovanıñ ağzına otuTduruyom. Alıyom böyle saplıyla ğoyuyom ğoyuyom içine süzüyom eviñ üsdüne çıkarıyom. Doldurmuyom ğovayı. Zaten

60 çoK doldurusam çıkamam yanarım çünkü şöyle bi barmaK kalıyo ağzı. Yaşar'ım burdaykene ipe baĝlıyodum yukarı alıyodu o. O orda çalışıyo yavrum hafdaya ğări inciri kim bandırceK? [*İncir bandırması nasıl oluyor*] İnciri çocüm ocaĝa orta ğazan ğoyuyom yakıyom altını isi geşdiKden sonra ğazanı ğoyom. Ğaynamaya dönüyo. Bi baĝ incir kekiĝi var. Onu biraz salıyom içinde

65 beş daK K ĝadar anca duruyo onu alıyom içine şöyle bi avuç tuz atıyom. O ğaynamā başladı mı aynı demir ğovaya suyundan alıyom çocüm ğaynar suyundan o incirleri yıkıyom iki ğat üç ğat bilemediñ tozu çıkıncaya ĝadar. Onnarı sepet var benim bōle ğaynatmanıñ içine girceK şekilde onnarın içine batırıyom sallıyom batırıyom sallıyom buraya boydan boya sergi ğoyyo. Altına bez ğoyyom. Üsdüne bu defne ağacınıñ dallarından kesiyom akşamdan

70 yıkıyom suyu sırkıyo. Bōle bōle bōle bōle dōşüyom incirleri de onuñ üsdüne döküyom. DökdüKden sonra onnarı napıyom işi bitdi mi üsdüne o sudan gezdiriyom ama ayırdım sudan bezine bōle temiz bezle basdırıyom suyu alsıñ

diye ondan sonra getiriyom yerine döküyom aKşamdan ayazlıyo sabalen yani
75 güneş vurmadan aliyom incirleri. Dondurucuya goydum çocüm geçen sene
gene bu sene de doñdurucuya goycam. Näsib olusa. Yüz elli lira kilosu. Yüz
otuz lira kilosu. Yaşar’a dedim yüz otuzdan aşşa vërmeK yoK çocüm dedim.
Ama incir de incir. Ama o ğadar çıKmaz gülüm bi büyüK kasa yaptım. Bi
noylon göva yaptım. Bi kilo veririm canım o ğadannıK olur.

80 [Sen türkü biliyor musun?] Türlü türlü türkülerim var gülüm de aKşam
bilene acdım dinledim öğlen vardı dinleyemedim çünkü öğleniñ üsdünde
program vardı. Türküde Mihriban’ı söylüyom, Seher Yelleri’ni söylüyom,
ondan sonra Karadır Kaşlarıñ söylüyom. Ondan sonra türki çok yani. Aklıma
gelmiyo. Amcañ öldüKden sonra şey yapmıyom böyle aKşam onnara da
85 söylüyom anne coşduñ gine diyollar.

Konu: Alevîlerde dedelik, gelenek görenekler

[*Senin beyin neydi?*] Dede. [*Dedenin görevi ne?*] Köyümüzde bayrak
dikilirkene önce ıkrar alınırkene müsayib olurkene müsayib ğardaşlıK olurkene
90 ondan sonra bayrak dikilirkene çocuK sünneT olurkene giyim için ondan sonra
sofra duası verilmesi için sofranıñ duası vërilir. Ğurban kesilir ondan sonra
yemeK pişdiKden sonra tekrar sofraya orta yere gelir. Sofranıñ duasını vërir,
oKur. YemeK yindiKden sonra bütün cem gulları oturur. Dede duasını

vèrdiKden sonra herkez sofranın kenarına niyaz èder. Ondan sonra Allah ğabul
95 ètsin derlè, kalkerlā. O dede olmayınca bu geleneK göreneKlerimiz de
yürümüyo çocūm. *[Şimdi dede yok mu artık?]* YoK olmayıncaya(?) da
ġardeşlīm işde o dedīm Elif ablayıñ ġocası Mesud ġardaşlıġım mürebbīliK
yapıyo amcayıñ yèrine. Cenazede bayraK yemēnde ondan sonra ıkrar
alınırkene. Ikrar dèmeK Allah'ın huzuruna yèmin vèrmeK. Eşine desdeK
100 olcāna yalan ġaybetliK etmicēne, yalan yannış ġonuşmucāna kimseniñ
aleyhinde dediķodu etmicēne. Gördünü görmüceñ duydūnu duymucañ. Görseñ
bilen söylemicēñ ġızım. Bōle yèmin vèriyola o yemin ètdiler mi başında bi
Cebrail kesilir bizim. Cebrail ġaynayıncaya ġadar o erken (erkân) biter.
Horozlar ġaynamış vaziyetde gelir. Dede bunu kendi elinne abdesdini aldıKdan
105 sonra açılış yapar. Başlar herkeze loKma vèrilir ġızım. Evinden kömme yapan
olur. Yāni darı unundan ġaymaK yağınna. Darı unundan yuġuruyoñ mayalıyoñ
ġızım fırına sürüyon. Darı unna yufġa olmuyo da kömme oluyo. Yufġayı
mesele ben benim yufġam içerdedur sulanır sulandıKdan sonra herkeze birer
büküm vèrilir. Yicē ġadar alır herkez o horozuñ içine ġoyarlā etiñi. Onu onna
110 beraber yeller ġızım. Benim ġörevim beyimin arķasında gelin başı baġlarım.
ÇocuK kırklarım. Kırkına girdi mi kırk yemeġi yapılır. Gelin balı selevetleniyi
çocūm. Gelin duası şöyle: (Besmele) İsmi şah. (İhlas okudu) Peygambere
selevet seyyidine Muhammed kutlu olsun kutlu olsun diyeniñ hakibeti hayırlı

uğurlu ossuñ. Üç kere tekrarlanır. Gelin şalvarını gömneğini içerden geyer
115 gelir. Üç eteğini geydiriz. Aynı bu duayna gine. Yibildesini giydiriz.
Göğüslünü, önlünü dağarız. Başına kepi giydiriyon altınlı. Ketenle
bağlıyosun. Üsdüne yırtma bağlıyosuñ. Ğirepleri bağlıyosuñ. Gelin yeni
gelinse başına yapşaKlıK bağlanır. Gelinin yapşaKlığı bağlanmıyo diyoız biz.
Ğaynatma getiriyo. Vayād da sini, ileğen. Ondan sonra o yapşaKlıyı öyle
120 bağlıyoız. Onun üsdüne de tomağa bağlıyoız ğızım. Gümüşden olan tomağaları.
Geliniñ mübareK ossun deniliyo ğaynanaya hayırlı uğurlu ossuñ dili bahdı datlı
olsun yüzü gülec ossuñ. Evine mutluluKlar yağsın. Allah dirlik düzenliK geçim
vêrsin diyoız. Çocuğa da kırklı çocuğa taķı veriliyo. İlder horoz kes yemeK yaP
ilder ğoyun kes ğurban yemē yaP. Dede sünned çocūnu selevedliyi. Asger
125 ertesi gün kaKdı mı böyüKleriñ elini öper gelir uğur parası vêriller. Gönlünden
ne kopyosa. ÇiFTciliKden yana zāten ben yandım göyündüm ğızım.
İleşberliK çoK zor. ÇifTciliKde ekersen yiyoñ ğızım. Pamukları toplarkene
gozaK kopyo ya gozaK elimde ğalıyo çubūnu bōle ağzımda yalıyıp ucuna
soKardım bōle yüz on kilo yüz yirmi kilo pamıĝı baña mısıñ demezdim. Bin üç
130 yüz elli kilo pamıĝı tallada ben topladım ğocamla. Ğocam beygirlere baķıyodu.
İnekleri örüKlüyodu. Pamī işē yapıdı mı ben işaret yapıyodum. Gel diyodum
bohcaı götür diyodum. Balyaya depinceye ğadar ben gine bi bohca

- topluyodum. Üç dane dört dane arığı birden götürüyodum ben gülüm.
Ėayıbabam bile dèdi gelin aldım bildim dèdi doğan atı gibi gelinim dèdi baña.
- 135 Bi dane gündeliğe yollamadıla çocüm beni. Amele de götürüyoduğ tütüne,
pamığa. Uçdan Ėalan gozoğları da topluyoduğ da iyilerini çivileyodum(?) da
yer döşeği yapıyodum misafir gelince altına atmaya. Esas esgi köyün adı
İnovası. Ėızılcapınar'ın halkı buraya Ėnince. Orası Ėayma yapıdı ya toprağı,
toprağ Ėayma yapıdığı için Adnan Menderes zamanında bizim bu evler yapıldı.
- 140 Adnan Menderes yaptırdı bu evleri. Dedemgil buraya Gümüş köyüne Ilıca'ya
gelillerdi de biz İnovası'na gidiyoğ çocüm dèrdi bi şey diyoñ mu? Hısım
akrabaya selam söyle dèrdi annem Ėari. Orda pınar çoğmuş bizim. Oranın
adını buraya Ėomuşlar. Ėızılca hani çoğ olduğu için Ėızıl gibi çoğ
Ėaynıyomuş. Muharrem ayı girdi mi Ėızım Muharrem ayı girdi Ėünü on Ėün
145 orucumuz olur bizim. Matem orucu. Onuncu Ėün āşamdan çorbaları(aşureyi)
ocā Ėoyarız. BuĖdeyi yèdi Ėat yığarız yèdi erenlerimiz için. Ocā Ėoyarız,
duasını vèriz. Benim elim değil Eşe, Fadma anamızın eli deriz niyāz èderiz.
Onu Ėaynadırız. Ėaynamaya döndü mü şekerini ağşamdan Ėaynadırım.
İndiririm ocağdan onu ben. Sabālen şerbetini gine Ėaynadıyom. Yüzünün
150 Ėaymānı alırım aşureniñ. Döverim, döverim, döverim şerbetini Ėatarım.
Ocağda da pişirrim. İçine fasillle masille nohud filen ĖoymayıĖ biz çocüm.

FındıK fisdık filen içi, çam fisdiyi, ceviz, tarçın, susam, karanfil. *[Horoz kanı damlatılır mı aşureye?]* Çocüm önce annem babam kesiyodu onu da gurbanı. Onnar Caferi Alevileri'nde var. Bizim burda yoK. İmam Hüseyin'imizin şehid

155 gidip de aşuresiniñ pişdiği günü horoz kesdiñ mi baK baK bayram ediyomuşuñ gibi geliyo. Değil! Matem ayımız bizim. Bi da yumurta yènmez oruçda. Et yinmez. Yaş kesilmez. Ağac. Baş kesmeyiz çocüm. Horuz, göyun, tavuK filan. Can yaKmayız. Et, tavuk , balık bunnar yasak bize. Su da içilmiyo. İmam Hüseyin on iki ehlibeytimiz susuz şehid düşdüKlenden. Yezid bi çocuKlara su

160 vèrmemiş. İmam Hüseyin depindi. Zemzem suyu İmam Hüseyin'in depindiği yerden çıKmış. Aynayı ters ğapadıllardı eveli. On gün cinsel ilişkiye girmiyosuñ. Günah ğazanmıyosuñ. Gece olsa bi şey değıl. Yıkanmadan bi şey ellemiyosuñ. Sakal tıraş olmuyosuñ on gün. On gün mātem tutuyosuñ evinde. Köylümüz uzadır saķalını on gün oruc çıkıncaya ğadar. Ondan sonra orucuñ

165 çorbalarını ğaynadıyoz. Ertesi gün sabāla herkez elini yüzünü yıkar. Boy abdesdini alır. Tıraşını olur. O aşureden üç ğaşıK dört ğaşıK yiller. Orucunu onna açallar. Ali gibi yiğid Zülfikār gibi kılıç yoKdur çocüm. Amcañ ölmeyiKdi ben bunu şey yapımda.

[Cenaze nasıl yıkanır?] Kefinini kesiyon. KesdiKden sonra battaniyeniñ

170 üsdüne sereller evde içine bugünün, cenaze duasınnan içerde yıkanır. Abdes

aldırılır, boy abdesdi aldırılır. Biz dèdim söylemesi ayıb cenebed geziyomuşuK
dèdim. Oruc dutmuyomuşuK dèdim. Namaz ğılmıyomuşuK dèdim. İbadet
èdmiyomuşuK dèdim. Peygamberin beş şardı vardır dèdim. Bizde dèdim
ücdür. Eline, diline, beline dèdim. ZekâT vèrmek, kelime-i şahadet getirmeK
175 namaz ğılmaK. Bizde hepsi yürür gülüm dèdim. Bizde ayrıcalıK yoKdur
dèdim. *[Eskiden Alevi Aleviyle Sünni Sünniyle mi evlenirdi?]* Düşgün
yapıyollardı düşgün çocüm. Sen hindi mesela buraya vardın mı seniñ illi
ikrarıñı aldırıla içeriye ğatallā seniñ ikrarıñı aldırılā. Bizim yola girersin sen.
Şimdi Alevî- Sünnî ayrımı ğalmadı çocüm. Fadime ğulaKları çinlesin çoK iyi
180 bi gelin sizden iyi olmasın. Sen dèdi Veli diyoñ dèdi Memed Ali diyoñ dèdi.
Hasan Hüseyin diyoñ dèdi. Halil İbrām diyoñ dèdi. İsmail, Adım Şahsenem
diyoñ dèdi. Ben de dèdim kine niye sorduñ Fadime dèdim. Siz Alevî misiñiz
dèdi. EveT dèdim. Hic bi eksiKlīmizi gördüñ mü? Benim oğlanda bi yan
baKma gördüñ mü dèdim. Dilinde bi küfür duyduñ mu dèdim. Biz yolumuzdan
185 tırab(?) olmadıKdan sonra bu işlè yürümez bizim. Beni çağırmaya gelille gelin
başı bağlamaK için. Çocū kırklamaK için geliler. BayraK dikilceK zaman
çağırılar. *[Bayrak nasıl dikilir?]* Bi bayraK oluyo, bi aynamız oluyo. Başına bi
elmamız oluyo. Çiçēmiz olur. Bi toP. SırıK olur. Orta sıırıK olur dirē

bağlanmaK için. Bayrak duası içerde başga dedeler ayrı okuyo. Ben dışarda
190 okuyom. Önce bayrā bağladıKdan sonra içeriye selevedliyereK girille. Ben
gine Bismillahirrahmanirrahim İsmi Şah. Allah Allah. (İhlas okunur.)
Peygamberlerimizden kalmışdır bu ādeT. Peygamere seleved Seyyidine
Muhammed. Kutlu olsun kutlu olsun diyeniñ hakibeti hayır olsun! Üc kere
tekrarlarım. İki aile için düğün gurannar için yavrularımız için hayırlı uğurlu
195 ossuñ. Allah mutluluK vèrsiñ. Allah geçim, dirliK düzenliK vèrsiñ dèrim bayrā
teslim ederim. Alıllar ora dayallar. Dedele geldi mi bayraK duası içerde
verilceK. Ondan sonra bayrā dirē dikeller. Üç el silah atılır bizde. LoKma gelir
orta yère. LoKmayı yimē başlallar. YemeK bitdiKden sonra duğası vèrilir.
Herkez helallaşır. Elmayı tepeye geçiriyosuñ birer tane. O düğün ininceye
200 ğadar o ğalıyo başında. Gelin atdan èndī zaman èndirir onu damadın babası.
Elma sağlamsa yille. ÇürüKse bilene öyle ğoyalla, suyuna banalla üç kere
alıllar ellerine. Ya Allah, Ya Muhammed, Ya Ali diye. Tahdacı nerden ğalmış
biliyoñ mu? Tahdacınıñ kültürü dağlara ğaçmışla eveli. Alevi düşmanı çoK
oldūndan. Dağlara ğaçmışla orlarda teKne, tokaç, tahda ğaşıK, semer ağac,
205 yemeK ğaşığı. Onnarı yapannar tahdacılıKla uğraşıyo. Tahdacı lābı ordan
ğalmış ğızım. Ğızılbaşın anlamını da anladım. Hz. Alimiz cengde savaşıyomuş.

Savaşırkene asgerlerine düşman asgerleri qarışmış. Onnarın asgerleri de arada
gidiyomuş. Belindeği hamayı(?) bi sıyırmış Hz. Alimiz. Yırdmış yırdmış kendi
asgerlerini toplamış hepsinin alına bağlamış o kırmızıları. Kızılbaşlı
210 asgerlerim diye ordan ğalmış Kızılbaşlı. Ehlibeyt soyundan gelmeyiz. Hacı
Emirli kökenliyiz biz. Adana'dan gelme kökenimiz. DedeliK sülalesi de ordan
geliyo bizim. Benim çocūmuñ çocuqları da yapmā haĶĶı var. Esas Türkmen
Alevîsiyiz. Tahdacılarıñ lābı işde burdan ğalıĶ çocūm. İmam Rızza'nın
şeyindeyiz. Hindi biz semah oynarız. Semah çalılar bizim kırklar semahı.
215 Semahıñ çeşidi mengi. Onnar semah ğurubuna girmiyo. Onnarı hep ğuvraĶ
ğuvraĶ oynallar. Bizim içeri ğurbanımızda müseyib olurkene ğoyun kesiliyo
kırklar semahı. Dineldiñ yerde erkeğiñle beraber oynarsıñ. Oynadıñ mı dara
durusıñ niyāz edersıñ erkeğin sağ omzuna sol omzuna. O da seni niyāz eder.
Dedeniñ önünde niyaz etdiñ mi gider yerine oturusıñ. Kırklar seması içerde bi
220 iki kişi oynar. Dört kişi olulla, bi de altı kişi olulla. On iki kişiye tamamlanır.
Eşiyle oynar. Sazandar başladı mı kalkarsıñ niyāz edersıñ. Çıramız yanar.
Delilimiz uyanır. Öyle mumuna mumuna ışına deĝil bizim. Bōle bakır çanāmız
vardır. İçinde mayından böyle şeye dolarız. Göbēne de yorĝan ipliği çıkarırız.
Onu köz ğoyyoñ. Dışardan getiriyoiñ ğurban ğaynıyo ya. Çıracımız vardur ayrı.
225 O gelir bi uyandırmaĶ için alır onu. Yayı döker. Tutuşdurur. Yanmadı mı

yanmaz. Kötü fikirliyse şeytan fikirliyse küsün varsa dargının varsa uyanmaz o
delil. Eğer delilin yoKsa küslü ñırgınlı ñ yoKsa o delili bi soluKda çırağcı
uyandırır. Oraya goyarsın o tören bitinceye gadar o delil orda yanar. Öyle
müsayib oluyoñ ki müsayib dediğın gardaşdan da ileridir. Ne galb gırısıñ, ne
230 yoKsulluK bildirisiñ. Her işiñi ortaK yaparsın. Parası galmazsa para vèrисиñ.
Bizim yolumuz çoK ince çocüm. Yılmazköy'ünde kesdiK öz gurbanını biz.
İçeri gurbanını kesdiK. Dar gurbanını da kesdiK. Hayati'yi dardan düşürmeK
için. Tekrar gine gardaşlım darda durmasın diye Yılmazköy'üne götürdüK orda
kesdik. Hindi bi_danē_dā İbrahim Sani Baba'ya üç dane goyun aldı geldi ya.
235 Burda toplanaydıK burda kesilcēdi o. Onu da olmayınca bu sefer darı gurbanı
kesdiK abiñe. Hatda Gürkan accıK artıK ēsiK laf etmiş canımı sıKdı benim
görünce zāten iki çiFd lafım var benim ona. Daha öfgem enmedi benim ona.
Özkan'ı goğlayıK. Küsdüler, gonuşmuyular. Herif zangır zangır titriyomuş,
dimedim oğlum onu dimedim diyomuş herif dimişiñ diyomuş. Hadi siKdir
240 demiş, amına godumuñ doğurduğı demiş. Söylemesi ayıb gızım. Sövdüm diyi
öFkeyle diyi. Ee benim ğarıya söv gösdercem ben ona dēyesiymiş. Benim
çocumu niye mahcuP ēdiyoñ! Senden gitdi günah çocüm ben ona. Ali Ekber
dedeyiñ oğlu elini vèrmiş. (Elvan napiyo?)İçerde. Bilmiyom napiyi. Yoruldu

Elvan gülüm oda böyün. Nafî Dede de ölmüş. Hindi Memed Dede'niñ eline
245 ğalmışla. Mersin Mut'dan telefon geldi ābiñe dede olduğdan sonra. Geliñ biz
İkrrar aldırcayıK üyeñi topla dēdi hatda İsmail'le ğonuşdu. Tamam toplayalım
bi araba turalım gidelim diyaladı. Deñizli'ye gitdiK geldiK. Zeytinliĝe gitdiK.
Ordan ölüsü geldi. OlcaK iş mi bu? (Hamzabali şenniKlerine burdan haydur
huydur dēdiñiz ĝoşdurduñuz hiç bi şey olmadı. Hacı BeKtaş'a bilen gitceK
250 olüsañız baK ben ön sıradayım ha. Ben oraya ĝurban vèrmeK için gidilceK ora.
Abdal Musa'ya gitdimizde orda kesdiK birliK ĝurbanı. Ābiñ öldüKden sonra
gitdiñiz ya biyi. (Gelini) Saat beş buçuKda düĝüne gitceyiK biz.

XV

Derleme Yeri: Tekin

Kaynak Kişi: Sevim Yılmaz (76) Şengül Uçar (71) Akçeşmeli Mimsal Uçar (69) Kızılcapınarlı

[Nasıl evlendiniz?] Davılla nişan geldi. Eveli isdemeye geldiler. Sonra

davılla nişan geldi. Üc sene nişannı durdum. Elli sene oldu burıya geleli. (Ş.U)

Deve bu sene çıKdı ğāri. Hemi esgiyi yapıyolar şimdi hemi yeni ādetleri.

(M.U) Esgi dovaKları mesela dovaK yapallar. Dört reng oluyo o. Kırmızı,

5 eflatun, yeşil, ayrıca çiçeKDen tac yapıyola. Heyamurlu dērler kız eline kına

yakılır. (S.Y) Āşamdan kına yandı mı sabahle yıkamā gideller, heyamur o.

(Ş.U) Sabā karşı beşde fīlan. (S.Y) Çeşmeye yıkamā gideller. (M.U) Geliniñ

evine en uzaK yere bōle meşale yakılır. En uzaK çeşmeye. AyaKlarına da kına

yakılıyo. 1974’de evlendim ben. Elime ayāma kına yakıldı. Köyüñ en uzaK

10 çeşmesine gideller. Eğer oĝlan evi de köydeyse oĝlan evine de gidilir. Orda

tatlı yēnir. Tesdi kırılır. (Ş.U) Bakır tencere kapaKlarına çalılar çalılar gidelle.

Eĝlene eĝlene. Orda el yıkanır, çaya gideller. *[Yazları kışa ne hazırlıklar*

yaparsın?] Dolma oyyoz. Ğırmızı biber yapıyoz. Balcan ğuruduyoz. Ne varsa

yazın. hazırlıyoz. Sanki ğışın aç ğalcāmışıK gibi. Makarna, tarhana yapıyoz.

15 ÇorbalıK kesiyoz. (M.U) Mesele bi erişde kesilcek demi hepsi toplanıveriyo.

Yapıyolar. Ğurban bayramından önce herkez yufĝa açar burda. ToplanıK

toplanıK ğurban bayramı için yufĝa yapılır.

[Çiçeklerin adları neler?] Fesdikenim vā orda. Kibar Hanım. Bigonya var. Kelebek. Eveli eşgi çiçē deniliyodu. Hindi yasemin diyola. (Ş.U) Sardunya

20 aslında. [Eğlenceleriniz nasıl olur?] Üç gün önce oldu şurda eğlence. Davul zurna çalınır. İçeller. Bağrışıllar. Oynarlā. Semah oynarla. Bizim burası ayrı oynuyu. Türkü bir olsa bile onnar yan yan bi tuhaf oynuyular. (Ş.U) Biz Akçeşmeliler, Kızılcapınar, Tekin. Biz bunların dışındaki Alevi köylerine bizim köylüle çaylaK diyo. İşin özüne varanlara. Yılmazköylüler’e çaylaK

25 dèriz. Bizim accıK burdaki Alevilerde yozlaşma var. [Cem evinde neler yapılır?] Ne bişicēseñ götürüb gidiyoñ. Orda bişiriyon orda yiyoñ. Ğurban kesilir. Dede geliyi okuyuveriyi. Güzel okuyu. Dışardan geliyi. Narlıdere’den geliyi. (M.U) Hic dede ğalmadı. Öldü. Babadan oĝla geçiyi. Belediye başĝanının danışmanı Akçeşme’de aşure pişirtti. Abim dēmiş Türkce! Arabca

30 okumucañ dēmiş. Aşure Muharrem ayında pişiriliyo. On iki gün oruc tutuluyo. On ikinci günün arĝasından da aşure pişiriliyor. Ama bu köyde öyle. Başĝa yērde Kızılcapınar’da on bir gün dutarlar. On iki imamların bi tanesi ölmemiş diye. Mehdî ölmemiş mesela ondan ötürü on bir gün tutarlar. On birinci gün aĝşamına da aşure koyarlar. (Ş.U) Aĝşamdan pişiriler aşureleri onnan ifdar

35 ēderler. On gün oruçda yumurta canlı bi _şeye zarar vērilmēzdi. Babam aynaya ters çevirirdi. O zamannāda köyde bi cenaze oldu mu insannar mesela o gün işe gitmezler. O cenaze kaçmadıKdan sōna. O gün iki gün içinde televzon açib

bağırılmaz. Çamaşır asılmazdı. Canlı ne horoz kesersin, ne tavıK kesersin ne yumurta yersin... Dal bile kırılmaz. Su içmezsin. Hoşaf içiyosun. *[Sünnet törenleri nasıl oluyor?]* Başga yerlerde mevlid okuduyular bizim köyde okutmuyular. Davıl çalınıyi. Yemekle yapılyo. Aynı gelin almışın gibi. Bi gün āşama ğadar davıl çalınıyo. Sabā ğadā oynuyoñ. YemeKle yiniyo. İşgilē içiliyo. Eveli öyleydi şimdi öyle olmuyo ğari gece. Şimdi üç gün düğün yapsañ batarsın. Başa çıKmaz. Gelinin eline altın filan ğonmuyodu. Anne tarafının kınası yanıyodu. Ğulā da sürülüdü esgiden. Sağ ğulānıñ arkasına sürellerdi. Gelinner atdan inmezdiK ğayınbaba ille bi_şe bağışlıcaK dēye.

[Hamuru nasıl yoğurdun?] Unnan su, yağ ğoydum çürüsün hamur diye. Çürüsün diye şey ğoydum içine accıK. Yağ kendimiziñ. Hemi de soğuK sıkım. Ee ğari köyde duruyoz oncaşıK olsun farkımız. OncaşıK olalım. Hemi köyde durceyiK her şey mahrum gitceyiK de hemi hazır mı yiyceyiK. Ununu da kendimiz yapıyoK. Ee ğari her gün misafirlere balcan yidirmeyelim bi gün de börek yidirelim. İncir seçeken yapmıyodum. Ğuruyannarını alıP ğoyūyoz buruya. Natıronu, furdası, ēyi inciri faşır faşır seçiyosun. KüçüK incirin adı natıron. Kötüsünün adı furda. Birinciniñ adı süzme. Hepisiniñ ismi va. (M.U)

55 YimeKLiK dedimiziñ adı süzme işde. (S.Y) Olmadı ğari bu sene olmadı. Bozuldu. *[Bunuñ adı ne?]* Oğlā. Bu tāta. Bazlama çoK ğüzel oluyo amma

yapmıyoz şindi haylazlımızdan heralde. Hec eveli bağgaldan eKmeK
almazdığ hindi heP bağgaldan eKmeK alıyoz. Esgiden herkeziñ eviniñ
öñünde bi dene fırın varıdı. (Ş.U) Ablam bu yıl guzine zoba yapıdı. İnēñi
60 saĖarsıñ, südüñü üsdünde bişirisiñ. Kesik bişē. Altına yanākan yanıyo ya fırın
gibi zāten o.

OĞula gitmedim. Ėurbete gitmedim. Ėocaya geldim, ineK gütdüm. Bi
çocuğ yapıdı o da Almanya'ya gitdi. [*Çökeleğe ne diyorsunuz?*] Kesik.
Şalvarımı kendim dikēdim üsdüne eveli. ŞimdiK pileli giyoz. Basmadan alır
65 dikerdiK. Alt donlarımızı dikerdiK. Şindi dikilen bi şalvar. İki dene torunum
var oğlanın. Ben hic oğula gitmedim. Hic öğretmenim olmadı. Ėitcēm yeri
biliyom. Arabaları oğuyabiliyom. O Ėadā. OĞusam olcāmışım. Anam
doğurmuş doğurmuş baña bağıtmış. Altı ĖardeşiK biz. KeyreK oynardığ
yollarda. Beş daş oynardığ. Ev işlerine dalmışım. Düğünnerde sarma sarılırdı,
70 sıkma sıkallardı. (M.U) KeşgeK meşhurdur. (S.Y) BuĖdeynen eti bişiriyosuñ.
Eti ısılyosuñ. Accığ Ėara suyu gidiyi. Onna ısılyoñ. BuĖdeyi de ısılyoñ. Biraz
eti Ėaynadıyoñ, içine buydeyi bi Ėatıyoñ. Bi kilo buğday bi kilo et. [*Oya
yapıyor muydun eskiden?*] Masa örtüsü ördüm. Dantel yapıyodum. Ėanevçe
işlerdim. Dikiş de dikerdim elimden geldiK Ėadar. Öyle ĖenşliK gitdi. Bundan
75 sonra zāten Ėöz Ėörmüyü. Anca bu Ėaba taze(?) işleri yapıyom. Hep çeketleri

kendim örürdüm. O ğıdarlıK olcaK ğari n’apalım. İdare ediyok. Olup gideriK işde. *[Akşamüstleri oturuyor musunuz sokakta?]* Ta yola oturuyoz hemi. Ta köşe başı var ya orası serin olur. Şimdi esiyi. *[Hayırlarda horoz kesilirmiş sizde.]* Ha horoz kesilir. Ona Cebrayıl dërler. Diri horoz kesilir. Deli tâtacılâ.

80 *[Yufka daha çok var.]* YetircēK onu çok ğorsaK yavuz olmaz o. İdare èt. (M.U) Ğoyun da kesseK muhaKKaK o horuz kesilir. *[Horozun anlmaı ne?]* (S.Y) Cebrayıl dëdim ya! Cebrayıl oluyomuş. Yoğardan ğoyun ènmiş ya bi de horoz ènmiş. Biz Ömer Osman ğomayız. Davşan èti yèmeyiz. Peygamberiñ kedisiymiş de ondan. Pismiş de ondan. Ādet görüyo. *[Başka ne yemekleri yaparsın?]* OcaKda ğızartma çok yapıyK. Bunnara ğızartma yapıyok bi ilyen. Bi tepsi ğızarma yapıyok hura ğoyuyoK. YoğurdlayıP yoğurdlayıP yille.

85 (Ş.U) İnar denir bizim burda nara. *[Elinin hamurunu temizlediğin demire ne diyorsun?]* Isran. (M.U) Ekmē çevirdimiz şeye evrēç, hindi döndürgeç oldu. *[Bunuñ adı ne?]* Bu ğıvrımlı. Öteki uzatmalı. (Ş.U) Abla yañlış şeyler söyleme

90 yalnız kendi ğonuşduñ şeyleri söyle. Ötekinlënkini ğatma kendi diliñe. Yenge sen uzatmalı duyduñ mu? Bu ıcıK uzatmalı. Ayı oğlu ayı. *[Amcamla nasıl tanıştınız?]* Eveli biliyoduK. Ayile. Ben Akçeşmeli’ydim. Esgi kafa. Şimdiki kafa olsa ğezdñ yërden bulursuñ. Eveli öyleymiş. *[Kardeşlerinle görüşüyor musunuz?]* İki oğlan dört ğız hiç küslümüz yok. Ğomşu çocuKlannan ineK

- 95 güdüyodum. İnek gütdümüz yerde çeliK çomaK oynuyoduK. Bili miñ sen?
- ÇomaK guvvetli oludun, vuruduñ. Eliñde direK oludun o çomaK. KüçüK çeliK. ÇeliK çomaK. Cızgı cızardıK. Yenilen olusa alTı oKKa yapalladın.
- OynardıK, oğlanlı gızlı emme. Bazı yenilisiñ bazı yenersiñ. Top oynardıK.
- (Ş.U) Aba gerçekleri gonusalım. Seniñ yaşıñdaykan? Oyun oynucaK
- 100 zamanımız bile olmuyodu. Annem işe gidiyodu. Çeşmeden su getiridiK eve. Avluları süpürüyoduK, medivenneri süpürüyoduK anam geldiği zaman üzülmesiñ deye. Anamıza gıyamazdıK. Köyde çeşme yoKdu. Yağmur yağdı zaman ne ğadar çukur bi şey varsa suları dolduruduK. Bakır ilenimiz vardı: helgin. (M.U) Annem beni bak ğla gönderiyodu. Şuraya tükürüyom dèrdi. Bu
- 105 ğurumadan gelceKsiñ dèrdi. Bi hızla giderdim ben bi hızla geri gelirdim. Annemin bi de bi yèmini vardı dağ gibi eKmeK boğazımdan yağ gibi geçsiñ dèrdi ben annemiñ boğazında dağ ğalcaK diye ödüm kıopardı. (S.Y) Benim anamıñ yèmini, geçi gütmē giderdi anam birisi geçi çobanı olmuş. (M.U) Ağzım arı boķu dolsuñ dèrdi. Bal oldūnu bilmedīmizden ödüm kıopardı. Aba
- 110 bu zerdali deme? Erikle de mi onnadan geldi? (S.Y) Onnā dün geldilē.
- [Tarhana nasıl oluyor?] (Komşu) İşde domete soğan ğaynadıyoñ onu. Tarhana otunu alta ğoyoñ .[Bu ne böreği] Bu oğlan ğolu bōrē. (Komşu) ĞırtlaK bōrē diyi benim gelin ona. Ben şey diyim ğıvrım bōreK diyim. (Komşu) Tarhana

ğaynıyo bakıverseñe yenge bi. (S.Y) Soğan bişceK iyice. Ğarakan ğat. Ununan
115 irmi ğatıyoñ. (M.U) İki günden beri burdayıK. Ablam yalnız deyi incire yardım
ediyola. Misafir çağırcadıK hepisi gidiyi. Anasıgil bizi çağırdıla, onnarı
çağırcayıK bõn yapalım dedim İbramgil yoK dedile. Hunu yap bunu yap hepsi
ğarışdı, kafamı ğarışdırdı. (M.U) Aydın'ın ğatmeri, Paşa Börē mēşūr. İcıK ayā
kalK isderseñ diyom.

XVI

Derleme Yeri: Tekin

Kaynak Kişi: Kiraz Gülaydın (72)

- Bu yāmur yidi de. Çikin oldu. ÇocuKla motornan gidiyo toplayıb geliyo.
- Otuz tane göyun var. *[Bayağı çokmuş.]* He. Oğlan var. Torunna va. *[Neye göre seçiyorsun incirleri]* Çikinleri bura goyyom. Bunna ucuz gidiyo. Ya sabalandan beri uğraşıyom bunu ben. YapşaK oluyu da. Burası ğarışıK ama hiç
- 5 ayırım yapmaK. Onnar da yapmaz biz de yapmaK. Buralıyız. YerlisiyiK. Beyim de buralıydı. *[Seviyor musun burayı]* Sevmem mi? Doğdum, büyüdüm. *[Beyinne nasıl evlenmiştiniz?]* Ğomşu. O beş sene polisliK yaptı. Adana’da otuduK. Muş’a gitdiK. İzmir’de otuduK. Tekirdağ’ında otuduK. *[Torun var mı?]* YoK daha ufaK. Okıyo o da. He okucaK. Oku dēyoK ya kim bili?
- 10 Okursa okur. Burda Harabele var. Ondan Tekin goymuşla, esgiden beri öle. Burda eveli Rumla varmış esgiden. Harb zamanında ğaşmışla. Mursalı heb Rum. O da ğarışıK da. *[Eskiden kız vermezlermiş bakasına]* Evet hindi aramıyola ğari. SevdiKden sonra ayıramıyoñ ki. 00.08.16 tkn 4

- [Gelinin var mı?]* Onla bakıyo zāten. Baña onla bakıyo. *[Eşinle nereleri gezerdiniz?]* Eveli sinema vardı. Götürüdü. GençdiK o zaman. Hindi yaşlandıK. Kiraz ismi ezelden dedemizden ebemizden o zamandan ğalıK. *[Semah yapıyor musunuz?]* YapıyoK. *[Düğün kaç gün olur?]* Esgiden üç gün kına gecesi yapalla, oğlan evi yapar. Hindi yoK. Hindi ortalıK pahalı ya. *[İnciri*

kendinizi mi satıyorsunuz?] Kendimiz, oğlan satıyo. Onu ayrı satıyoñ bunu ayrı
20 satıyoñ. Bunu da incir alanla alıyo. Bunu rakı yapıyola. Bu yāmur yidi de
ondan çikin oldu. Ucuz gidiyo işde. Oğlum o yemişden ğat gel de yēsīñler. O
bandırılıp duru. Onu sıcaK suyuna bandırıyoK. Kekiğne, içine defne yaprā
ġatıyoK. Suyu ġaynadıb onu bandırıyoK. IscaK su ġaynar suda. Ğurtlanmasıñ
diye. *[Sen yemiyor musun hiç?]* Aman osandıK ġari. Daha ġurtlanmaz. Ğışın
25 bunla bile ġurtlanmaz. Ğışın çoK durusa o zaman. Hindi bunnara aldıla mı
yıkarla, ilaşlarla, alanla temizlelle ondan sonra rakısını yaparla. O köpē bağla
oğlum. (Torunu) Bağlayamam, zinciri kopartmış. (K.G) Zenciri ġoparıK mı?
(Kardeşi) Az mı ġaldı? (K.G) Seçilcek incir deġil ki. Fırda heP. *[Kaç çeşit incir
oluyor?]* Furda, natıron, ilk incir oluyo. En pahalı o gidiyo. BeKmezliK oluyo
30 lekelilerde. BeKmezliK yapıyoñ. ÇatlaK ayırıyoz çatlāna. Beş, altı tür. Endē
ġışın yini de yazın yinmez. Hindi fazla yimiye be eveli çoK yiyoduK emme
hindi yinmiye. Hindi bal yiyoK bazen reçel yapıyoK. Evde bunu satıyoK işde.
Gerisi Ğhep gelib alıyola. *[Kilosunu kaçā veriyorsun?]* Yüz lere, yüz yirmi
beş. ĞüçüKlerini onna ucuz gidiyo, bunna ucuz gidiyo. ÇatlaK oluyo onna da
35 ucuz gidiyo. *[Zeytin yapıyor musunuz?]* YapıyoK. Yağ çıkiyi. *[O hangi ayda
olur?]* Eylülden sonra incir bitdi mi. Ğırıyoñ ġırmasını yapıyoñ. YimeK için.
Ekimden eveli topluyoñ, yaġını çıkarıyoñ götürüyoñ fabrikaya. Eveli
deġirmende yapıyoladı. Hindi fabrikada yapıyola. *[Çocukluğunuzda ne*

işlerdini?]PamuK vardı. Hindi bi zeytinne yemiş va. Eveli tütün vardı. Ğırıyoñ
40 onu bõle. Her gün gidiyoñ, saat dörtde üşde. Onu diziyoñ. Ğargıya seriyoñ. O
ğuruyo. (Ablası: Anası nerde bunuñ?) Anası yeñgemin orda göyun kesiyiler
onnar da. Memmed göyun kesiyi. Oğlana gelin orda göyun kesiyiler. Ābem
ōda. Can yemeK duasını oķu bakem. (Torun) Bilmiyom. (K.G) Hemi ezan
oķuyo hemi bilmiyi. Heral utaniyi oķumuyo. [Cenazede kurban mı kesilir?]
45 Müsayibli olusa o zaman cenaze kaçāқан kesiyola. Müsayib olmazsañ
kesmiyoñ. Hindi hanķısı eveli ölürse o kesiyi. Eğer onda yoKsa müsayib olan
kesiyi. Hani yardım. Onnara macur dēyoK. Asger gidekene para ğorsuñ
vērisiñ. Gelise Allah ısmalardıĝa.

XVII

Derleme Yeri: Dutluoluk

Kaynak Kişinin Adı- Soyadı: Ali Yıldız (77)

- [Çal inek bilir misiniz?] Biliriz. Biz ona yoz ineK deriz. Çalılığa göyuvêrisin o orda yayılı. O da bakım isder de. [Ter silmek nasıl oluyor?] Eline bi çapıt alıñ. Çapıtı yaşladısıñ. Önce bi temizlersiñ ondan sonra gurularsiñ. Öyle oldu mu timar êyi olu. [Siz çamlarıñ yaprağına ne dersiniz?]
- 5 Burş. Purş yukarda hayvan yeyeceğı çıkar çamıñ başında. Purç olan iğne gibi olur. Ğendiliğinden dökülür o. [Çamın özünden sakız yapar mısınız?] Esgiden yapardıK yapmaz olduK. Eveli ğaynadıyosuñ. Çam kükürdü derle. Ğara çam purçası vardır hayvannarı besler. Kesdine de olu da kesdineniñki hayvana ğan işedi. Ğuzunuñ ğoyunuñ geçiniñ yemidir. [Çam özünden zıvd yapılyormuş.]
- 10 Ğatran o. Eveli ğara çamıñ çırası yumşaK olu. Beyaz çamıñ çırası ğatı olu. Eveli o küpünen aşā ufaK badā ğöduK. Üsdüne böyüK desdiyi dolduruduK beriye ğuyādıK. Ğatranı ben kendim ğaynatdım biliyom. [Kurbanlık neler kesersiniz?] Ben geçi kesiyodum eveli geliniñ biri et dokanıyo geçi eti mecbur ğalıyom ğoyun kesmeye. Ğoç alıyom. [Mantar oluyor mu?] Oluyo. Çıntar.
- 15 CımılaK derle. Ak çıntā derlē. Bi de mor çıntā vā. Beyaz çıntarı ğaynadırız ocaKda ağısı gider. Zehri ğalmaz. Sarı çıntara onu hemen közleriz. Bi de mantar vādı. Ufak topan yuvarlaK ona dolma mantarı derlē ona. [Çamın kuruyan yapraklarına ne dersiniz?] Ğuru kirçiK. [Çamın kozalağına ne dersiniz?] Ğuru ğozaK. Yaşı da vardır. Yaş ğozaK da vardır. [Burda hanımlar

20 nerde bekliyor?] Bura geliller. Tā ağaclar var onuñ dibinde araba durağı
vardur. *[Kozalağın çekirdeğine ne derler?]* Küner deller. Ğuzu göbeği hindi
baharın çıkā. Çıntarla güzün çıkā. Yimesini bilmezseñ ğuzu göbeği zehirler.
ÇoK pahalıdur onnar. *[Ucu yanan oduna ne derler?]* Esgi derler esgi esgi. Ucu
yanıb da yarım ğalan oduna esgi deller. *[İnce oduna ne dersiniz?]* Çelme. Çalı
25 çırpısı.

XVIII

Derleme Yeri: Yeniköy

Adı-Soyadı: Binnaz Duran (63)

- Gitmiyoñ mu galan. [*Sen dağlarda hiç işledin mi?*] Oooo. Gel de baña sor o işleri. [Dağlardan ne otlar topluyorsunuz?] Abaov benim bahçeye gel ota. Isırğan otu var. (B.D) Ğuş ğursā var. Ğuşcu ina var, inneliK var. Hindi_bağı var. Hani baharıñ sonunda beyaz beyaz bi şiler uçuşduruyo hõle. O kansere
- 5 çoK iyi geliyomuş. Ebe gömeci va. [*Sarmaşığa sizde ne deniyor?*] Silcen deniyo bizde. Tilkimen dèyorlar. [*Kıyafetlerinizdeki pullara ne derler?*] İlmeçer deller. [*Tarhana yapar mısınız?*] Yapmaz mıyık? Tarhana biz, biz tarhana. Yoğurd koyarıK bişdiKden sonra. Pişmeden önce soğan. Ğırmızı biber. Onun ağırlığı ğırmızı biberdir. Domatezini az ğoyarıK o zaman datlı
- 10 olur. Domatezini biraz fazla ğoyarsañ ekşi olur tarhana. Onnarı güzetce ğavururuK. ĞaynadırıK. Ondan sonra tarhananın öteki malzemesini hazırlarıK. Mesele göce vardır. Göcedir onuñ malzemesi. Bizim buraya has o. İzmir’de göce yoK. Göce soruyom göce nèy diyolar İzmir’de. Göceyi ğuyuyom, azıcıK da un ğuyyom. Kimisi buna nohud da haşlayıb da ğoyuyo. Kimisi bu ğarışımı
- 15 et suyunnan yuğuruyollar. Bizim arkadaşlarıñ biri et suyunnan yapmış tarhanayı Allāh yimeye doyamadım. [*Göziün ağrıdığında ne yaparsın?*]

Gözüme mesela bi şe ğaşdında gidiyom ben bi teze çocuğlu geline süt
sağdırıyom gözüme. Mesele ben zeytin çırparken gözüme bi şey düşdü
geçenlerde şöyle yaptım biyö dedim ben doğdora gideceme gidiyim bakem
20 şurdan teze çocuğlu geline vardım. Ėızım dedim ben gözüme süt sağıve dedim
sağdı o da. Geçdi yarım saat bi saaT sõna. Hana kalıcı bi hasdalığ olmadığdan
sonra doğdor taraıdarı değilim. [Boğazın ağrıdığında ne yaparım?] Bizim
yaban kekiKlerimiz var. Onnardan ĖurutduĖ. İhlamurdur, adaçayıdır, bissürü
bahçemden bi bağ maydonoz Ėoparıyom mesela onnarı haşlıyom.
25 Ėaynadıyom, demliyom içiyom. Toplamā gidiyoğ biz İzmir'e gitdiK mi.
Kemalpaşa'nın daĖlānda var. ĖuruduyoĖ. [Kulak ağrısına ne yaparsın?]
Esgiden annem n'apardı biliyoñ mu? Pırasayı ezdirirdi. Suyunu sıkardı. Emme
sabāna ağrı kesilirdi. Biz aa hayret ederdiK. Çocuğ da sesi keserdi azıcıcığ
damladırdı bi damla. Emme olurdu çocuğ tıķadaĖ sesi keserdi. Benim ufağ
30 Ėardeřim en ufağ dört numara varıdı. [Kırıklarda ne yaparsınız?] Amma
esgiden doğdor yoğudu ĖırıĖda mesele benim arķadařımıñ biriniñ Ėolu
Ėırıldıydı. Hemen anında şey etdiler, çığ dەرlerdin ona. Tahda parçalarını
tahdaları kesdiler kesdiler küçüK küçüK hemen alçı yaptılar oraya. Anında
ipinen sardılar. Hiç Ėıpırdamadı o Ėol yirmi bir Ėün. ÖzelliKle yirmi bir Ėünün

35 önemi varımış. Vücüt kendini yirmi bir günde tamamlarmış. Nasıl bi
yumurtadan civciv yirmi bi günde çıkıyo. Bu bunuyunan örtüşüyo. Bi civciv
mesele yirmi bir günde üç haftada çıkıyō. Onu hayatda mezarda bile bıraKmaz
sigarayı dedeñ. Ellēni görmüyoñ mu? Benim gömşu. Bunuyunan ben devamlı
sürtüşüyom. *[Siğillere ne iyi gelir?]* Bende bi şey çıKdıydı o geçmedi
40 geçemedi geçmedi gencidim daha o zaman bi göca ğarı geldi. Göca ğarıya
danışdım. Buna n'apacayıK dedim dur dedi baña. Bi dene ğuru bamle ğuydu
cezveniñ içine birazcıK sabun rendeledi. Bi dā bi şey ğuydu. Bunu ğet dedi
ğaynaT cezvede şeker miydi yalan söylemēm bunu güzelce ğaynat dedi
ğaynatdım çok da fazla ğaynatma dedi hana bir iki daK. Kğaynat beklesin tam
45 soğumadan o deri dayanacaK şekilde sıcak olacaK dedi. Olsun dedi getir baña
dedi. Getiridim. Az dā bekleyelim dedim. Bi dā değdi böyle èyi dedim
ğatlanabiliyoñ mu dedi ğatlanıyom dedim. Vurdu onu bi gece bekleyeceK bu
dedi. Buram aynı ihi baK. *[Geçmiş.]* Êrtesi gün ğalKdım bu ereceK dedi.
Ertesi gün ğalKdım patlatmış o yarayı. Patlamış o yara gendi halinde. Onu
50 aldım Allāh o gün bi rahatladım bi rahatladım. Onu da hic unudamıyom.
Benim oğlana ğonuşuyom şimdi esgi göca ğarı şeylerini kenara atmañ çocūm
diyom. Her ıh dedĩñizde doKdora gitmeñ bu ilacın etgisi ğadar etgisinden fazla
yan etgisi var. Siz internetde baķn biz göca ğarı ilaçlarına baķalım biz daha
kārliyiK dedim ben. *[Dişiniz ağrıdığında ne yaparsınız?]* Dişimiz ağrıda
55 kıranfil ğorduK biz. *[Karın ağrısına ne yaparsınız?]* Darı unundan hamur olu.

Hafif vücütüñ ğatlanacaK şekilde sıcaKlına çocuKlarıñ ğannına vurulurdu o hamur biliyom ben. ÇocuKlūmda biliyom.

- Aman, fileñçe hanım, hanım dēnmese n'olur! Benim adımınan hitap ēt baña. *[Kabızlığa, ishale ne yaparsın?]* İsāle ayva yaprā içirirdiK. Ğabızlığa bol
- 60 bol su içirim. Binde bir ola ki ğabız olursam incir yērim. YoK ben gendimde yoK incir de ben paraynan alıyom. *[Sizin oralarda neler oluyor?]* Mesela biz gendimiz zeytini yeni bitirdiK daha. Elma var. *[Cenazeyi nasıl kaldırırınız?Kına sürerlermiş.]* (A.Y) Evet. Ğadın ayrı erkek ayrıdır. (B.D)
- Bizim burda alnına ğına süreller. Ellerine yaKallar. Usulünce yıkanır, ğaldırılır.
- 65 Kefenlerler. *[Aşure günleriniz nasıl ? Elinde de aşure var.]* Ta hurda dağıtıyolarmış. Aşure günñü Muharrem ayında olu. Ğurban Bayramı'ndan yir gün sonra başlar. On iki gün oruç dutuyoK biz. Aşureye on iki çeşid baharad goyuluyo içine. Ğuru yēmiş goyuluyo içine. *[Dede kime denir sizde?]* (A.Y)
- Allah Katında yola yanlış gezenleri düzeldene dede dēller. Mesele Hz.
- 70 Muhammed'i peygamber olaraK bilmiyo bunu öğredir dede. Allah'ıñ ismini öğredir. (B.D) Ben gidebilī mim artıK çocūm? *[Çadır doKudun mu hiç?]* Çadır doKumadım amma çadırıñ içinde yaşadım. Kıyafedlerimizi herkez dikedin esgiden de şimdi diken özel bayanlar var ücretli dikenner. *[O altına giydiğin kıyafete ne denir?]* Könçek. *[İpek böceğinden dokuma oluyor mu?]* Esgiden
- 75 olurmuş heralda şimdi yoK. *[Ne çiçeklerin var?]* Ğaranfil va. Bissürü çiçeK

dikiliyo. *[Orucun ilk günü ne yapıyorsunuz?]* Herkez durağan hayata geçiyo
oruç boyunca. Radyo açılmazdı esgiden. Yas içinde dutarız. Hic bi vitaminni
ğda yènmez. Esgiden annannem teK ocā biber közlerdi ğırmızı biber sāde
onūnan orucu bitirdini biliyoz. Su içmeden. *[Bebek kırklaması nasıl oluyor?]* O
80 her yërde geçerli heralda kırkı çıKdı mı KırK yimē veriller bizde. Maddi
durumu iyi olannar mesele. *[Diş çıkarınca ne yapılır?]* Diş edi ğaynadılıyo.
EdiK deni bizde. Buğday. Darı ğaynadıllar. Dağyollar darı. O ğaynatdıKları
yerden ğarşılığında mutlaka bēş on ğuruş veriller çocuğa ğatğı ossun dēye. Dā
_halen devam ediyo. *[Bebegin ağızına soğan verirler miydi?]* Pıransa verillerdi
85 esgiden. Pıransa vitaminli deye verillerdi pırasayı. Diş çıkarmasına yardımcı
olur deye. *[Bebegi nasıl sararsınız?]* BeleK derdiK biz ğundağa beleK derdiK
esgiden ğızım. *[O nasıl bir şey acaba?]* (A. Y) Çapıt. (B.D) ÇeşiT çeşiT temiz
bezlere sarırlardı. Rengli bezlere sarırlardı. *[Gelin alma nasıl olur sizde?]*
Geçenlerde baş törenimiz varıdı mesela. Adı üsdüne törendir. Baş bağı edeller.
90 GerçeKden bizim Alevi milleti ğadar sağduyulu, olgun, ufğu ğeniş, ğeniş
düşünceli bi canlı yoK dünyada. Hayatda bizim Aleviler’de ğolay ğolay olay
çıKmaz. Bizim genimizde var heralde o. ÖzelliKle Aleviler’e bunu ğetdi ñ
yellerde diKKat ét. Ğonuşma şeklimize de diKKat ét. Ğadın erkek bi yërde
oturruz biz. Mümkün değıl kimse birbirine arka gözünen baKmaz. Ben onuñ

95 bacısıyımdır. TeK bi olay oldu. Bi bey eşini pıçaKladı. Gitmiş teslim olmuş.
İlk defa ben onu duydum. Ondan beri hiç olmadı. Herkez de ona dèdi ki
aleviliğiñ yüz ğarasısıñ. *[Kaçarak mı evlendiniz?]* YoK yoK. ĞaçmaK çoK
olurdu esgiden de bunuynan öyle. *[El işi neler yaptın?]* YasdıK yüzü işledim,
masa örtüsü işledim. Allah yol açıklığı vèrsiñ! Bizim yoldan yürü inşallah.

100 Sağduyulu ol! Duyarlı ol! Vatana millete hayırlı bi öğretmen ètsiñ seni
Allah'ım! Ha èyi oldu dedē fhatırlatdı. Böyle mesela büyüK bi davamız oldu
bizim. İşde adliyeye gideceK bi ğız ğaçacaK, biri biriniñ yerini işgal ètdi
mahkemeliK bi durum var. Dur bakalım deller bizde. Köyün ileri gelen birisi
gel baKalım dèr dutar yaKasını otur şura. Ne işiñ var adliyede ğarağolda. Gel
şunu halled deller. Onuñ lafınıñ üsdüne laf ğonmaz. O ğün ğörmüş birisi
olduğu için. Allah bu beyni bize kötülük için değil iyilik için vèrmiş. Niye
onu kötüye yoruyoñuz da kötü davranıyoñuz Allah'ın vèrdiği beyni? Bu ğadar
niye kötüye ğullanıyoñuz? *[Papatyaya ne dersiniz?]* Papatca. Gendi
köyümüzde olsa ğāveniñ önüne oturuyom erkeklernen oturuyom. Ben burda
110 sıkıldım ya. Gendi köyümüzde mesela böyle oturuyoK biz bunnan ben de
sandeleyi atıyom bunnariñ kenarına laK laK laK laK! Len minibüs hindi bizi
ğor ğèder! (A.Y) Binnaz sen yörü! (B.D) Yeniköy hu tarafda Yeniköy'e gendi
özel bazar ğuruluyo da bek gelmiyollar huraya.

XIX

Derleme Yeri: Dutluoluk

Kaynak Kişinin Adı- Soyadı: Melek Uçar (73), Akkız Biçkici (71), Elif, Nazik.

- (M.U) Dağlarda ben daha beş altı seneden bere köydeyim. Her dağda çalışdım. Her bölgede orman işi. Soyma soyardım hõle hõle ağaşları soyardım. Yola çekerdiK. Emme yalınız değil beyiminen yapardıK. Üç dene çocüm var. İki gız bi oğlum var. Onnar hindi gendileriniñ başında ben yalınız başıma
- 5 galdım. [*Orda çadır mı kurardınız?*] Çadır gurardıK. Tahdadan barağa yapardıK. Laylonda, laylon eviñ içinde yaşadıK. Hasır dellerdi. Hasırdan ev gurduK bõle onda yaşadıK. ÇoK yaşadıK. [*Orda ne yemekleri yapardınız?*]
- Patatez gızardırdıK. Tane fasille vuruduK, bulğur vuruduK, pirinÇ vuruduK. BöreK ederdiK. [*Çamın yapraklarını hayvanlar yer mi?*] Yapraklarınnan
- 10 olmaz bi şe onuñ. Onnar olmaz. Yimezlē. Mesele dağda geçi dolaşıyosa zeytin yaprā yēr, pīnar yaprā yēr. Çalı oluyo ya dağlarda pīnar çalı pīnar yapraklarından yiller. Meşe yapraklarından yiller. Geçiler onu yir. Çam yaprānı bek yēyen hayvan olmuyo. Hindi bilen gediym ormana. Odun getiriyim. [*Nasıl kesiyorsunuz?*] Bunūnan vur tahrayı, hem güç alısıñ öyle.
- 15 EşeK var söylemesi ayıb, onuynan getiriyom yakacāmı n’apiyim. Duygu var bi Duygu o geldi bizim köye. O Duygu’yu bizim köyde beş altı hanım sehib çıkıK

bizler görmediK. Çok ayıp ediKsiñiz dedim ben. Mıhdara bilene mıhdarıñ
hanımı benim ğardaşımıñ ğızı. Siz dedim bize habar etseñiz biz de hazırlasaK
böyle yemeK her yellerde yemeK hazırlıyollā ona. Eyi ya! Diğerleri de
20 bakıyollar. Bizim ordan yemeK yemeden ğediK. Habar vermeyiKler kimseye.
Öyle bi_şey geldi mi bizim köyümüzde çok şey_ deller, ilgileniller. Hanı
haberimiz olsa ilgilenirdiK. Üç dört ğadın ilgileniK. Kimse görmeyiK. Onuñ
ġetdiġi yerde o ġızıñ yemeK hazırlallar. Biz de etseK ne varıdı böyle tören
deyoK. Birbirlerimize hanı arkadaşlarımızınan. Biz torba doldururuK. Yaprak
25 sararıK. Börek yaparıK. Bazlama ediyoK. Böyle dikeriz, ġızardırıK. Sacda
etdīn ekmeK bazlama çok güzel olu. BöreK yaparıK onuñ ardından. Eşgi
maya olu. Ġuru maya. O saclarımızıñ ataşına tene fasille vururuK, ya nohud
vururuK bişsiñ dēyi. İşe gideceyiK. Yimēmizi yapardıK oturuduK bi çay
demlerdiK ekmē etdiK mi vēr çayı vēr çayı çay içerdik. Keyfli keyfli. Nē
30 olacaK? Çok güzel olur öyle. Ekmēnen, bōrēnen. [*Çamın özünden sakız
yapılırmış eskiden.*] Yapılırdı. BaK bu aKmayı dēşiridiK biz. O zāten kürküt
oluyo beyaz beyaz böle ataşın kenarına ġorduK. Da orda ġıza ġıza suyuñ içine
damlardı. Suyuñ içinden sakız ēderdiK biz onu. Çam sakızlı dēyoK.
Bağırsağdaġı parazitlere çok ēyi gelir o. Çok güzel olur. [*Çamın dibinde*

35 *mantarlar olur mu?*] Olur olur. Ğara ğara mantar oluyo diyollar. Boğmacalı boğmacalı. Çimen göbelē dēyoĶ biz. Bi dē bi şey çıkıyo. Biz ona dobalañ dēyoĶ. O çimenlē fiçinde çıkıyo. GöbeĶ de dēyola ona. *[Nasıl pişiriyorsunuz mantarı?]* Mantarı kimisi börüĶledir ısıcaĶ suda, ğavırır. Kimisi öyle çiğden eder. Kimisi ununan ğızardır tüm tüm öyle yer zeytinyağlı. Öyle ğızardılla

40 yirle. *[Balık gibi mi?]* Hı. Bi bardaĶ da ıraķı açallar. Yeller haydi. Nē yapalım? BöyleyiĶ işde. Duyġu benim taraftan gelibduru. Biz Alamud’dan geldiĶ bura. Gelin olaraĶ gelmediĶ babamgil göşdü geldi bura. Benim sülalem Alamut’da. Alamıd’ıñ sağık ocā var ya sağıĶ ocānıñ ġarşısındaki evler benim ġardaşlarımıñ evi. *[Hayvanlara nasıl bakarsınız?]* Sabālan ġaĶdılā mı altını

45 temizleller. Ğıdasını verile ġıdayı yēdi mi. (M.U) Buzā dēller hayvanıñ ufaĶ buzāsına. Yeni doğan buzāsına buzā dēller. Ğoyunumuz yoĶ da ona ġuzu dēller. Geçiniñkine oġlaĶ dēller. Her şeyiñ ismi değışiĶ. *[İnekleri nasıl besliyorsunuz?]* İnekleri ovada silac yapılyo. Sūd yēmi getiriyollar. OTsıl getiriyollar. Ot ekiyo, yonca ekiliyo. Sonra hasıl olaraĶ ekiliyo. Paġat

50 yapılyo. Silac gine ayrı oluyo. Onnarı ayrı paġat yapılyo. *[İneklerin cinsi ne?]* Mandıfon olur, alaca olur. Çal ineĶ dağlarda geziyo. *[Çamın özünden ilaç yaptınız mı?]* Ya’a yapmaĶ. Saķız var işde. *[Bebek bakımı nasıl olur?]* İlkin bebeĶ dünyeye geldi mi ġırĶ ġün çocū biz ġırĶ ġün duru ġırĶ ġün soñra suya

ğatarıK. Daş toplarıK. Onuynan ırKlarıK çocū. Çağal. İlk önce duzlaması
55 yapılır. Balı sürrüK, beKmez sürü kimisi. Şekerli su yapala onu sürüler. Duz
atallar çocūñ bedenine böyle bişmesin deyi. SıcaKlarda bişiliyo ya göğüs altı
olsuñ herkezde olan bi şey o. Kırk gün sonra kırKlayoz. KüçüK küçüK kırK
daş bulub suyuñ içine susam tenesi gimi gibi balya etdiriyolā. Depesinden
döküyola böyle ırKlayollar. Çocū balya etdiriler. KırK gün sonra ırKıñ
60 çıkıyo. [*Çocuğun dişi çıkınca ne yaparsınız?*] Darı gaydarıK, aşüre ederıK.
OcaKda gaydadıyoñ. O ayrı yerli darı o. Patlayo yerinden. Onu gaynadıyola
gazanda. Patlāna ğadar ğaynayo o. Güzel bi şey o. Onu herkeze ğovalarınan
seğen ğollar içine. TabaK ğollar. Veriller dağıdılar. Biz de para veririK.
Herkez onar lira beşer lira herkez ne verise birer tabaK ğatıyollar, para atıyoñ
65 tabāna. [*Aşure günleriniz nasıl oluyor?*] ĞaynadırıK, yaparıK aşūramızı
dağıdırıK ğomşulara. Onnar bizlere dağıdır, biz onnara. YaparıK aşurayı. [*Hiç
kaza geçirdiniz mi?*] Ben geçirmedim. Şu ana ğadaK da hindiye ğadaK
geçirmedim. [*Sizin oraya kar yağıyor mu kışları?*] Madranda ğar var hindi biz
madrana göçeriK bundan sonra. GöçmēK de bu nisan ayı geşdi mi Madran’a
70 gitmē başlarıK. [*Siz kardeş misiniz?*] Hayır ğardeş değiliK. Ğomşu. Ben
gitmēyom ben köydē yerliyim. Ğızlarım burda ikisi de oğlan Bodurum’da

- çalışyo. BöyüK gızım da Bodurum'daydı göşdülē geldilē. Emeklē ayrıldılar.
- [Müsayiblik nedir?] BaḲ bunuynan ben ğardaş olurum. Adamlar ikisi olur ğardaş. Ahired ğardaş dēller ona. Hindi baḲ mesele benim adam öldü bunuñ
- 75 adamı hayır yapar benim adama. *[Ne çiçekleri dikiyorsunuz?]* Çelebi dikeriK. Ğoca başlı yıldız çiçē var. Aydın çiçē deriK. Küpeli ğına dēriK. Cenned süpürgesi var. Fesdigen diller. Para çiçē de var bende. Gelin getimiş hu yandan ğocaman höyle. Böyle böyle gözel yapraḲları var. Para çiçē ğomuşlā adını.
- [Ekmeği şimdi kuru mayla yapıyordunuz değil mi?]* Ğuru mayayı ğuyarıḲ
- 80 ilēnimize yuğururuḲ. Mayası geldi mi dökeriz höyle yellere bazlama bazlama, yumaḲ yumaḲ yere ğoyyoz. Sacda ederiK. Ğabarıyı. Ondan soñra sacını ğorsuñ ocā ısındığı zaman ekmē ñ etmē başlarsıñ. *[Kilim dokudunuz mu?]*
- DoḲuduḲ dokuduḲ, Bodrum yanda doḲudum. Halı doḲudum ben. Halıyı baĝlarsıñ asılısıñ. Darā vardur onuñ öyle darānı şey _ dērsiñ. SıkışdırmaḲ için.
- 85 *[Ucu yanmış odunlara ne dersiniz?]* Esgi dēriK ona. *[İnce oduna ne dersiniz?]*
- Çelmece deriK. Endēne ğētdiñiz mi òkeleniyollarmış Eşe. Soñuradan oturuñ. Bilmem onu öte gün çoḲ òkelenmişlē. *[Kıyafedlerinize neler deniliyor, cıngıl denir mi?]* Hı. BoncuḲ dēriK ihi ya baḲ hurda var. Baş baĝına toplum vardur. İlmeçer deller, yalıḲ. Al dēriz hurdan al. Sade al, boncuḲlar bura daḲılır. Baş
- 90 baĝlamada üç eteK ğēydiriller. Beyaz basmadan oluyo. Ğumas(?) suyuna

oluyo ya hana. Onnarı hangi renKden alısā ñalıñ farK etmiyo. Hadi èyi güñner
çocūm. Sen gèdiyoñ mu arabanıñ yanna?

Derleme Yeri: Dutluoluk

Kaynak Kişi: Güllü Sulargil (53)

Burda Çine’de ğarışıK oturuyoK. Yirmi altı eylülde eşimi gaybetdim ğalp
yêtmezl̄inden Da orda ğonuşdũñ biri deyzem biri dayımın ğızı. Bunnar hepisi
aKraBa. Bu da anneyiñ anneñ mi o? Onuñ yamacında oturan da eşimiñ yê ñġsi.
HeP aKraBa. Benim babam bekliyom ben gelecek onūnan gidecēm. Ğuru biber
5 yazdan yapılır o. Alısıñ veya ekersiñ tallaya. Yık şın, doğrāsıñ, ğurudursuñ,
öğütdürüsũñ şurda dēmen var baK bizim köyũñ dēmen biberi ondan
üğüddürüK. Üğüdüyollar. [Salçayı nasıl yapıyorsun?] Ğaynadıyom da biz
dometez ekiyoK, salçalıK domatez elli atmış dönüm ekiyoK. [Üzüntülü bir
durum yaşadınız mı?] Üzüntü yaşadıK deprem oldu. Deprem tüm dünyayı
10 sarsdı, bizim köyü bile çok sarsdı. Uzman çavuş varıdın bizim arkadaşĩñ
Hatay’da. Onnā ğurtuldu çok şükür de bizim kōfōr varıdın Özgöl onuñ oĝlu
vefad etdi öĝretmen. Yeni atanıK öĝretmen vefad etdi. Gepgenc. Daha bu yıl
atandıydı. Ben bi insana ğün geliyo zor ğatlanıyom eşime onnar altı, yedi, sekiz
on tane öleni var allah yardımcıları ossuñ. Allah herkeze yardım etsiñ. Ben dört
15 eylülde oĝlumu everdim yirmi altı eylülde eşimi gaybetdim. Ğız evladınıñ
babası daha ğıymatlı olu. Benim babam annemden daha ğıymatlıydın. Hindi
gelir ihdiyarlayıK. [Yemeĝini yapıyorsundur babanın.] Annem de var yapıyo

onnar n'apacāñ yaşamaK için ölenlen ölünmeyo hiç bi zaman için. Üc gün beş
gün on gün yême ölünmeyo da ama yaşacā ñ *[Sende ne çiçekleri var?]* Ortanca
20 var, güllerim var, kıaranfillerim varıdın. Çiçēm çoğudun benim ama çiçē
sevmiyom şimdi. Sevmez oldum eşim öldüKden soñra. Hindi baKmıyom da
sevmiyom da. *[Dağlarda işledin mi?]* Çok işledim çok. Orman işi yapıdık biz.
Sönudan çiftçiliK yapıdık. Biz motorunan çalışdıK eşim de öyle. Gencikene.
Biz evlendiKden sōna dağ işi yapmadık. HeP motur hani kesim motoru
25 dēyollar ya onuynan kesdiK. Golasdar değıl bēzinli motur vā bi. Onuynan odun
kesellerdin, tomruK kesellerdin. İşde yığallardın. Babalarımız tarif ēderdin biz
dutarđık. *[Siz soyma işi mi yapardınız?]* Soymasına. Metreynen ölçüveridiK,
odun toplardıK. İncelerine odun biraz ğalın olanlarına lifyonga mı diyollardın.
Başga değışiK adı varıdın da babam bilir de ben bilmiyom. N'apıcañ?
30 ĞalıyoduK ormanda. Beş altı ay ğalıyoduK. *[Orda elektrik var mıydı?]* O
zaman bizim çocuKlümüzda yoğudun şimdi var şimdi moderen görseñ bulaşıK
makinesi bile var herkezin evinde. Moderin her şey. Hepimiz aynıyık. Şimdi
bulaşıK makinesine bile erinmē durdular moderen ğızlar. Benim de var ğızım
bulaşıK makinesine bile eriniyollar bulaşıK ğomā. *[Yiyecekleri pazardan mı*
35 *alırdınız?]* Bizim ora kendi üretir. Dikeller. Şindi bi dikeller, nisan gimi bi
başlar diKme eylül- ekim ayna ğadar ordan zebze olur. Hadi görüşürük.

Derleme Yeri: Karacasu- Alemler**Kaynak Kişinin Adı- Soyadı: Döndü Çetinkaya, Döndü (72)**

Dursuñ hurda daha hindi gitdīm yoḲ daha öĝlenleyin bi daha girecēm.

[Nerde oturalım?] Hura hurda hullarda ıcıḲ köylüler var. Nediyoñ Döndü

ne_ dāyoñ?(D.) Göğüs doḲduruna baḱıT dēyollar. Hañġı doḲdor baḱıyo?

(D.) Yeşilsarı. Oldu mu Döndü? (?) Olmuş, hindiciḲ yataḲdan indiriḲ... Allah

5 razı ossun bu benle ilgilendi ta yukāra beşinci ğatda. OrtopediḲde. (D.) Adam

ameliyet oldu ğıçından da ben hiç gelmedim yanna. Gelemedim çocuḲlar

varıdı. Adam var oĝlannar var. [*Kardeş misiniz siz?*] He ĝomşuyuḲ,

köylüyüḲ. Ben bunu Bodurum'dan getirttim. Tabi yalnız gençler ĝayrı

genşler aynı seniñ gimi ĝeyiniyola. Şalvar keyiyolar böyle. Benim torun vardur

10 seniñ gimi aynı kēyinmeyi çoḲ sever. Hindi hamile. Yirmi yirmi beş ĝüne

ĝadar olacaḲ çocuĝu. İzmir'de gelin var Harmandalı'da o da geleceḲ orda

doĝumunu yapacaḲ evde...

Benimki çōḲ, çoḲdan evelden. Yedi sekiz sene evele zannetdim.

Ĝuĝatırdan amaliyet olcam deyi ĝuĝatırdan sekiz sene oldu. Ta burda bura

15 ĝadar kesiḲ ya. IrhaTladım. Hapını almadım mı sıkıyo. Hapını ĝullanıyom her

sabah aç ĝarna қаḲdım mı birer tane ufacıḲ bi hap. (D.) Aç ĝarna atıyoñ?

DoḲanmıyo mu? (D) Dokanī mı hec? Bi şeker hapı atıyom sabālan bi ĝuĝatır

hapı atıyom. Ondan keri çay içiyom. (D.) Benim midem ağrırsa acı yimiyom
eşgi yemiyom esgisi gibi. Bi midem ağrımıyo. Ağrırsa mide hapı atıyom bi de
20 doğdorlar yazarsa ağrı kesici hap atıyom. Bunda şeker var benim şekerim yoğ.
Tansiyonum yoğ Allah’a şükür Ėalb yoğdur bende. *[Sizin köyde lakâbınız var
mı?]* Bizim anneler elti babalar elti. Ee bizim adamların ismini daşıyoz. Biz
şey_ ideriK. Hem bizim köyümüz misafiri çoğ sever. (D.) Kendin Alevi miñ?
[Değilim ama araştırıyorum.] (D.) Yılmazköy’de benim yiğenim var Ali deyi
25 Ėocası var. Yalınız şeye gedip geliyo. Makineye Ėediyo. Allah’ım Nazilli’niñ
çevre köyü heP hasdeneye mi gelmiş Ėı? (D.) He her yêrden. (D.) Benim oğlan
var. Babası var. Onnar içerde, beni dêdiler sen git dışarda hava al hem otur
dêdiler. Ben gözümden geldim. Gözüm amelet olcağ benim. HañĖı doğdor
bağdı? Deng getiremiyom. *[Siz ormanlarda çalıştınız mı hiç?]* Çoğ çalışdığ
30 çōĖ. *[Nasıl zor muydu?]* Vah vah... (D.) Orman olmasa ĖocamazdıĖ. (D)
Orman olmasa biz o Ėadar işlemeseK biz bu hale düşer miydiK? Çalışa çalışa
çalışa... FaķırdıĖ, faķırdıĖ köylü. Ev yap tarla al öte_beri al dedîñ gibi her
şeyler êtdiK. (D.) Köye gidiyoñ mu Ėalıyoñ mu? (D.) I’ı. Ölüp giderim. Bi dâ
girecêm. (D.) Ondan sonra gidicêñ mi? (D.) O sarı arabayla gidecêm gene.
35 Öğlenden sonra. (D) Gelin Ėalırsa gelini Ėoy. Sen mi Ėalacañ? (D.) Ümmü var
ya başında. O olmasa Ėalırdım. (Bizim enişde de referansa Ėetmiş. Biz de dolu
araba... (D.) Biziynen geldi sarı arabaynan. Biziynen geldi. (D) Bizi arıyo beni
burdan assîñ Fatih deyi. Dolu gözüyüñ önünde. (D.) Fatih de... Sarı arabaya

varasıya ğadar bin. Şey nère gitdi acaba o Durdu? (D.) Hañgi Durdu. (D.)

40 Biziynan gelen o saķarıñ ğızı. O ğayboldu. (D.) Dokdura bakıncam dèdi kim
bili nire gitdi? Her yère dalıP çıkıyı ğarı. Üş dene çocūnu ... (D.)nan gitmiş de
Ğarı gitdiydi çocuĞlarınıñ yanına anasında ğabahat. Anası topal Süleyman
ğocası işe girince evden almış da gelmiş. (D.) Köye ne zaman gelceñ?
[Çamların dibinde mantar olur muydu?] Eveli çıntar olurdu. Onnar bu yıl geç
45 yağdı yağmır ondan olmadı. Başĝa da göbeĞ çıkıyo. (D.) O önce çıkar. (D.) O
hindi martdan sonra mart çıĞdı mı nisanda çıkar. Martıñ on beşi yirmisinde
çıkır ğayrı. Hindi martıñ sekizi mi? Böĝün onu mu? Benim oĝlanıñ da doğum
günü var yarın āşam. Bunuñ torunu mezara ğondu bizim de gelin İzmir’de
doĝum yapıdı. Onu toprā ğoduĞ. Onu uğurladıĞ. Burdan İzmir’e geldiĞ
50 doğumunu yapırdıĞ. [Sizde cenaze nasıl oluyor?] Yıķanıyo. Cami hocası var.
Götürüyo. Ğabristanlıĝa ğoyuyo. [Kına yakıyor musunuz?]Yakıyo. Āşamdan
ölüse yakılıyo. Eĝer aşamdan ölmezse ĝene eline ĝınayı vuruyoĞ ayaĞlarına
vuruyoĞ onuyınan ĝediyo. (D.) Hindi ölse hindi kına vursañ o zāman girmiyo,
olmuyo. Āşamlayın öldü de yarın sabālana o zāman yapıyıĞ. (D.) O zaman
55 çoĞ ĝüzel oluyo. [Mezarına bir şey baĝlıyor musunuz?] Ayna baĝlanıyo. Emir
baĝlanıyo. (D.) Biz bayraĞ èderiĞ. (D.) BayraĞ yapıyoĞ. Onnardan yapıyoĞ.
(D) Benim ĝızım hõle çalıñ dibinde çalılara filen yazma serdiĞ biz genc diyi.
(D.) On sekiz, on doķuz yaşındaydı ĝazadan öldü. (D.) Bodrum’da

bilmişdirseñiz babasınnan şarkı türkü söylüyo heP. Babasınnan söylemiş anası

60 telefona çekmiş iki gün sonra araba çarpdı, öldü. Anası doğum gününde
gelinlik alacāmışmış. Gelinliğini üsdüne etdiler ğ ñ nāsib olmadı. (D.) Çocūm
on dokuz yaşında gitdi vardı. (d.) Benim ğaynıñ oğlu da öldü ya yazın
Bodurum’da kazada. Ondan kerı benim eltiniñ ğızınıñ oğlu öldü o da kazadan
öldü. Bodrum’da. Allah ğ ñ bi herkeze alın yazısı yazılmış işde. Üş dane gitdi

65 dē mi? (D.) Onnar kesik gitdi. Benim Engin Murad’ı görmüş Murad’dan beri
cenazeye varıKdı. Demişler kine Aşa_Ana Engin dut dutuñ hunuñ ğolundan
dutuñ düşeceK demişlē. Benim Engin ğolundan dutmuş. Engin’im demiş beni
demiş biyō oğlumu gösderiñ. Vara vara vardım diyi. Anasınıñ ğolundan
duttum diyo. Bura böyle kesik diyo. (D.) Dikiş. (D.) Kesik diyo. Bura aşşā

70 böyle de kesilmiş. Ondan beri cenazeye fazla gitmiyo. (D.) Ğorķuyo. (D.)
Bodrum’da kaza yaptı çocuK pakede gidmiş, orda kaza yapmış. Muğla’da
incelemişler. Bizim ğıza da yapacaKlardı. Bizim ğızı āşamlayın kaza oldu
āşam ğarannıK... Nē ğadar insan varısa bura demiş bu Alemliler demiş teröris
mi ne idiği belirsiz demiş. Herkez hasdeneyi dolu dolu doldurmuşlar. Çocū

75 demişler bi can ğurtarıñ demiş iç organları sağlam alalım demiş. Ben nasıl
çocūmdan ayrıldıysam demiş ben çocūmu kesdirmem demiş. Biz kesdirmedik

öyle ğoduK. Elemin çocū yaşacaK ciğerini böbrēni alacaKlar, ğalbini hunu
bunu. (D.) Herkez acınıñ içinde. (D.) KesdirmediK biz çocuKlarım kesdirmedi.
Bodrum'dan hasdaneden çıkardıla aldılar, getirdiler. Bi gece yatdı köyde evde.
80 Şeyde yatdı morğda eviñ yanna çekdiler. Sağ olsun belediye. Onuñ içinde yatdı
sabālayın kalKdı o zaman da korenenen yasaK var. (D.) Korona çoğudu o
zaman. (D.) Çocū yıkadıK. Ğarağollar geldi ğarağollar telefon etti haķından
gelemediK çocū hiç bi cenaze arabasına ğomamışlar. Yağmır böyle dökülüyo.
Yağmır sevmezdin yavrum. Çocūñ cenazesi ğonacaK yağmur döküyo. El ele
85 el ele el ele çocū hic cenaze arabasına omuzlanılmadan el ele öyle geçirmiş.
Mezarlığa götürmüşler. Ğarağol filen seyre baKdı ğaldı köylünüñ haķından
gelemedi. ÇoK ğalabalığdı. Çevre köylerden bilen çoK geldiler. Bodurum'dan
iki dene el.... otobüs geldi. (D.) Ordaki insanları getirdiler heP. Gelenne otel
duttular bizim Ğaracasu'dan. Onnara otel dutdular. Bizi alaķadar etmedi
90 ortaKnarınnan gendileri dutdular. Babası da belediyede çalışıyodu. Çocuğa
kefin virmişler. Kefen de erkek kefeniymiş bu belediyeden de vèrdiler gelinl̄ini
ettiK. Atıñ onu çöpe ya yakın ya atıñ dedi. Ğız atılır mı dur dedim çuvala bi
ğodum. Eviñ içine ğodum oğlanıñ evi var kartonuñ içinde nère gönderdiK
biliyo muñ halal hoş olsun. Kime gitdiyse depremzedeye gönderdiK. Ora nāsib
95 oldu. Allah ğabul etsiñ. Helāl hoş olsun yèrden göĝe ğadar depremzedeye

gönderdiK. (D.) Kim bili kimlere nāsib oldu kim bili? Bizim köyüñ cami
hocası Engin Abi dēmiş herkez kefensiz filan... Benim dēmiş hurda bi kefen
var dēmiş göduyduK dēmiş duruyo mu acaba dēmiş. Almış gelmişlē içiniñ
sabununnan eldiveni her şeyinne hiç açmadıydıK poşaTlı vèrdiK helāl hoş
100 olsuñ. (D.) O da hayır. (D.) Allah'ım bu ğadar inşan ne ... Dün benim gelingil
de burdaydı hasdaneydeydin dörT beş ğişi geldi. Üç kardeş varıdın. Gelininiñ
ğardeşi varıdı gene ğardeşi varıdı. Üçü geldiler. (D.) Ali İshsangil varıdı.
Ölmüş o sakatıdı gözü. [*Çamın meyv sine ne dersiniz?*] BidiK, ğozaK. Bidiği
ğozā hōle hōle ğüccüK ğüccüK ğozaKlar türüyo o ucunda süğün vèriyo.
105 [*Yaprağını ne yapıyorsunuz?*] Çam bürcü diyolla ona. O başında ğalıyo,
dökülen dökülüyo dökülmeyen başında ğalıyo. [*Hayvanlar yiyor mu ?*] Yaşını
yiyo, çam dalı diyoK. Hindi sāt kaç on ikiye geldi mi? (D.) Noldu Yusuf filim
çeKdiler mi filim mi beKlēceyiK. Kaça ğadar? [*Hayvanlara nasıl
bakıyorsunuz?*] Hayvannara neyle bakalım yēm alıyoK. Yem vèriyoK, saman
110 vèriyoK, yonca. Bazen pīnar dalı kesiK geliyoK pīnar çalısı. Onu geçiye
veriyom ben. OğlaKları da ardında meleşiyo emiyollar emdiriyo. [*Keçiler nasıl
doğum yapar?*] Kendisi ğaynānı yarıyo. Ğaynannan barab oğlāñ ğafasınnan öñ
ğışları geliyo. Ondan keri kellesi çıKdı mı ardından beli geliyo. Eveli ön

ayānna kelle geliyo. Ondan keri oğlaK kendi doğum yapıyo. Benim geiniñ
115 maşallah üş dene oldu. Yarım sāt arayla oluKdu, yarım sāt arayla doğurdu.
eşid çeşid geiler var maltız geçisi var. Ondan kere ara geçi var, her şey var.
[amın özünden sakızı nasıl yapıyorsunuz?] Mesele hõle hõle sarı sarı tũ í
diyollar. Onu ağzına Ėatdıñ mıydın hanı iĖniyoñ o ağzına bi dat vèriyo. O
ķaynatmalı değil, o ayraķı. Bi de amıñ bağrına yalaK Ėoyollar hõyle onun
120 içine kükürT aKma şey oluyo. Onu sakız yapıyollar. İlac da oluyo. *[Kuruyan
yapraklarına ne deniyordu?]* am bürüK diyollar ona he am bürüK. Bi de
bidiK var ya bidiniñ içinde onuñ bebeleri oluyo. Atdı mı yèrde bitiyo bebeleri
hõle hõle ĖüçcücüK ĖüçcücüK ondan keri büyüyo toruK oluyo. Ormanıñ
sahibleri ekiyo. Bi kepeynen hanı tozerinen sürüyollar aralarını. Bizim ora
125 yandı da hanı dağları ondan bidiğinnen şeyinnen ekdiler, kesim yaptılar.
Ondan keri am etdiler bidiKleri. Hindi bu yıl türer. Bitmişdir bilene. *[Dizlerin
ağrıdığında kendin neler yapıyorsun?]* atran yağı yapıyom. Doğdor mehlem
veriyo onnarı sürüyom işde bāzı şeydiyom ağrıyı bunnarı yapıyom. AmēleT
olacāñ dèdi doğdor baķalım niyetimde biyõ acıK daha duruyum oluyum
130 diyom. Gözüm ağrıdı mıydın doğdura geliyom. *[Eskiden anne sütü
yaparlar mış.]* Ha o yasaKlandı Ėayrı hindiK onu ètmiyoK hindi doğdura benim
gözüm ağrıdı hani, bağar geldi mi alerci oluyo benim gözüm doğdura geldim.
Damla aldım. O damlayı iki yõ dõKdüm geşdi. O anne südü esgiden idi o hindi

değil. Hindi doKdorlar hindi ilerledi ya. Her şey orcileşdi hindi. *[Sarılık olursa*
135 *biri eskiden ne yapılırdı?]* Esgiden mesele hu bizim yalıKlar gibi bunuñ daha
goygunu oluyo. Bunuñ içine çocū ğatallardın sarılığı geçsin deyi. Ee hindi her
şeyiñ doKdoru var. *[Karnın ağrıyınca ne yapıyordunuz?]* Hamur vuruluyodu.
Unu suyuñ içine ğatıyoñ. İçine soğan doğruyodum. Öte beri doğruyodum.
Onuñ içine bezin üsdüne goyuyodum höyle ğarnına yapışdırıyodum ağrıyı
140 geçiriyoğu. *[Ne çiçeklerin var evinde, ğoca başlı çeledi gülünü biliyor musun?]*
ÇiçeK var da yaylada benim. Güller var. Onu yazın biz fidanların içine
dikiyoK. Hindi bi hafda sonra seraya dikeriK fidanları. Aynı hu gibi açıyo. Ona
mantıK çiçē diyoK biz. Aynı böyle ğoca gülleri oluyo. Aynı yerde dikiliK
kendi açıyo yaylada. Nar ağacı var bizde ondan keyri elma ağacları var, findıK,
145 cenned elması var. İncir de var da incir yaylada beK olmuyo yağmur yağıyo ya
açılıvériyo ağzı. Zeytim ağacları var. Bizim baK on bir on iki dönüm zeytin
ağaclarımız filan var. Ben onnarnan ilgilenmiyom oğlan ilgileniyo onnarnan.
Yağını çıkaddırıyoK, fabrikada. Yēdimizi yēyoK yēmedimizi satıyoK.
Müşderiler geliyo. *[Bebeĝin kırkı çıkınca ne yaparsınız?]* Daş ğatarıK,
150 kırKlarıK. Çocuĝu ğovanıñ içine suyu ğatıyoK, içine kırK dane daş ğatıyoñ
şampüyenlen çimdiriyoyñ. Ondan kere havluyu alıyoñ. *[Çimdirmek ne demek?]*
Duş aldıldım diyoñ gayri. Duş aldırıyoñ. Duşunu aldıldıñ mıydıñ havlıya

ğatıyoñ hani güçüK bebeklerin havlusu oluyo ya. Onnara ğatıyoK , sarıyoK,
üsdünü geydiriyoK, ondan kēri anası emdiriyo yatıyo. *[Diş çıkacağı zaman*
155 *eskiden ne yapardınız?]* Soğan, pıransa, badılcan bunnarı vèridiK. [Ne otlar
topluyorsunuz dağlarda?] Gelinalı, hardal var, isdedi ñ IsbanaK ekiyoK.
Gömeç, eli gömeç dèyoK biz ona. Ondan keyri pıransaynan ğavuruyoK,
soğannan, pul biberinen, toz biberinen. Bunnarı kendimiz yapıyoK heb. O
biberleri pul biberleri heb kendimiz yapıyoK. ĞuruduyoK, ciziyoK, ısaKda
160 ğuruyo sapını alıyoñ değermene . [Tarhana yapıyor musun?] YapıyoK,
taħranayı yapıyoK. Eveli ğuruduyoduK. On sekiz gün durduruyoduK. Hindi on
altı gün, on yedi gün durdu mu emme her gün yuğuruyoK iki güne bi üç güne
bi yuğuruyoK, hanı çoK yuğurmadiñ mı göğërivèriyo. Koğu yapıyo. İki güne
bi yuğurdun muydun on beş günün içinde èyicemene özleşıyo hani datlaniyo
165 eşgiyo. Ondan keyri boşad getirıyoK bazardan boşadlıyoK, diffirize atıyoK.
Onu birer ğaşınan demir ğaşınan alıyoñ boşadlara dolduruyoñ, birer
bişirimliK. Ğurusuna hindi elimiz değmiyo ğayrı hindi yaşını yapıyoK. Dolaba
atıyoK diffirize ordan ne zaman canıñ isdedi çıkar çıkar ısaK suynan eridiyoñ.
Açıyoñ. Mesele bölceynen ğaynatdın mıdın bölcesi bişincē ğadaK taħranasını
170 ezivèriyoK. Ğaşınan içine èndiriveriyoK. Ğaragöl'de Gölbaşı diyollar hindi
ğayrı eveli òda çalışdım ben Gölbaşı, Ğaragöl diyollardın. Orda hõle hõle

yumruK gibi yumruK gibi çeriyollar onu hic şey tñiyollar. Bek bişmiyo. O
zor oluyo ama biziki hemen suya ğatıyoñ hemen ıscak suda èriyivèriyo
ğaşınan eziyoñ eziyoñ aş ğaşınan. Öteki bölcesi mölcesi ğaynayıncā ğadaK
175 hemen onuñ içine èndirivèriyoñ. Hemen yirmi dak ıda yiyoñ. Hazır çorba
gimi aynı. Zāten tahrana çorbası dèyollar ona. [*Kurban etinin işkembesini
kellesini ne yaparsınız?*] İşkembesini kellesini yüzeriK. Kendimiz bişirriK.
İşkembesini de yıkarıK. Dolaba ğoruK. Ne zaman canıñ isdedi o zaman
bişiririK atar yiriK közde, sacda. Ğurban eTlerimizi filen telef etmeK yaylada
180 filen buzdolabımız var. ĞullanıyoK ğullanıyoK her şeyimiz var. [*Kurbanı ne
gibi durumlarda kesersiniz?*] Ğurbandan ğurbana kendi herkez evinde keser.
Hayır èdeceK olursuñ öteberi edersiñ o hayır hayvanna kesiliyo. Onu bütün
dügün salonuna çağırıyoñ milleti. Düğün salanunda hem hoca okuyo hem yiyo.
Mevlid diyoK ğayrı biz ona hayır diyoK.
185 Zaten bizim ğıza yemeK yoK ya. İki buçuK sāt sonra vèrileceK yemē.
Geçeri(?) oldu oldu o ğayrı bacāndan oldu hindi iki sāt didi yimecē řdèdi bi sāt
sonra dèdi bi meyve suyu verecē řz dèdi. Bi dèdi vèriseñiz bi su vèrecē řz
dèdi. Başğa vèrmecē řz dèdi. Çünkü tuvalete ğakıncā ğadar hani yataKda ya.
Serum veriyolar onuñ ğıdası yètiyo ona. [Ekmek yapıyor muydun eskiden?]

190 Yapıyodum, mayalı da yapıyodum. Yuğa da yapıyodum. Tapılama da
yapıyodum. He ya. Bazlama diyoK biz ona ğayri. Esgiden buğday darı arpa
tapalamasını yapıyoduK. Sonra yukaya çevirdiK. Ondan keyri mayalıya
çevirdiK biyō mayalı ediyōK. Bi ben hōle davul fırını aldım. Ondan
mayalıyom. Yuğuruyom. Cērana soğuyom on beş yirmi daKKa eveli hamuru
195 yazıyom sofranıñ üsdüne üsüdünü ğapatıyom. Birini taħdaniñ üsdüne yazacām
vakid onu èdiyom o gine ğabarıyo. Davıl fırın aldım bi onu cerāna
soķuveriyom. Ediyom. Dağlarda işde aynı yuğa yapıyoduK mayalı yapıyoduK.
İşimiz çoK olursa fırısaT bulursaK on beş günnüK yirmi günnüK yuğa
ediyoduK. Birimiz çeviriyo birimiz èdiyo. Altı yedi ğişi varıdıK. [Sen hiç kaza
200 geçirdin mi?] Hayır ben kaza geçirmedim Allah’ıma bin kere şükür iki sefer,
üç sefer amēlet oldum. Hu bacāmdan hurdan ta bura ğadaK burda pilatin var
benim. Bi de burda var. Bi debne kisdden amēleT oldum onu çoK oldu canım
on beş seneyi geşdi amēlet olalı. O zamannar benim adam bilen sağdı.

Geçiniñ sütünü oğlaKlar daha hindi emiyo. Tā oğlaKlar iki ay var
205 bozalaKlar hōyle açıyi yeşillikler ya. BozalaKlar açıldı mı sonra oğlaKlara
kese dikiyoK. Geçiyi sağıyoK kese yoğurdu yapıyoK. [Yününü bir şey yapıyor
musnuz?] I’1. Yünü kendi dökülüyo. [Kilim dokudun mu hiç?] Onnarı bizim
köyde yapılmıyo. Onnar yapılmıyo. Hic çadırda durmadım. Çadır varıdın.

- Gene bizim orda yörüKler yapıyo. Birini ğazıKlara çaķıyollar birini hura
210 çaķıyollar. Üsdünü ğara çulu bürlüyollar. İçinde yatıyollar. Çobannar yörüKler
hanı çoK durannar. *[Papatyaya ne dersiniz?]* Papatca. Ondan keyri hindi bahar
günde ğayri leylaKlar çıkıyo. Ğırmızı leylaKlar, gelinalı, eli ğümeç, pıransa,
sovan. Bunnar hep çıkıyo. Mesele ğüzün, ğüz aylarında hardalı ğaynadıyoK,
yayķıyoK. Diffirize atıyoK. Canıñ isdedi mi pırasaynan sovannan ğavur yi.
215 Üsdüne pul biber at. Yi. IsPanānan böreK ediyon. Boranını yapıyon. Mesele
ısPanā ğavuruyon, sarımsā dövüyon, yoğurdu ğatıyon içine. Boran diyoK ona
biz. Ondan keyri zeytinnen zeytinin içine pırasa doğrarıK, gelin turşusu
yaparıK. He ya biz gelin turşusu diyoK ğayrı o ğuru biberi ütüyon ya ocaKda.
Ondan keyri içine eşgi ğatıyoK sarımsaK ğatıyoK, zeytin ğat pırasa ğat yi.
220 Alamut'da çalışdım ben de onnar bilmiyomuş hanı biz yapıyoK. Biz köylüyüK
dē mi? Her şeyi yapıyoK. Bi ğün dēdi ki ırahmetliK onun adı da Döndü'ydü
bizim çalışdımız patronun adı. Döndücüm dēdi maşallah dēdi zeytinin içine
dēdi yağ ğatıyon dēdi biber ütüyon dēdi pırasa doğruyon dēdi hadi biz de
öğrendiK ğayri senden dēdi. Ben patatez yimē vurūdum, eveli iki üş dene
225 soğan doğrardım içine soğannan iyice yağı ğavrıKlardım. Ondan keyri içine
dört beş dene de ğuru biber atardım onu da iyice yağınan onu da ğavurudum
ondan kēri üsdüne yıķardım patatez yapardım. Sarıcaovalılar şalvar olur aynı

irenKli olur üçer meTreden dörder metreden keyeller. Bizim köyde aynı üçer
metreden dörder metreden keyollar donunu. Şalvar diyollar ona ta hura iniyo
230 ya üç metre iki buçuK merte dikiyollar bizim köyde hindi heP öyle keyiyollar.
Bu eteK. *[Bizim orda üs_ don diyorlar.]* He ya. Üsdon, bizim köyde de aynı
üs_ don keyiyollar. KaK beni eleT ... beni ora aynı yère eleT. Orda ben ıcıK
oturayım. Ziyaret zamanı bitdi mi arabayı beKlerim biner giderim. Bizim
enişde gider ya onuynan o sarı arabā binerse biner binmezse ben gendim biner
235 giderim. Ğaracasuya vardım mıydı eniyom. Bizim köy bõle bu tarafa düşer.
Ordan araba var. Bizim köyde öyle beşinci ğatlı altıncı ğatlı yoKdur. Hep bi
yèr evi bizim evler. Kiremidlidir. Yèr evidir. Adam nè dèdi biliyo muñ? Bizim
ora Hatay'dan mudvaK eşyası sadmaya gelmiş. Biz sorduK nerelisin dèdiK
Hatay'danım dèdi. Biz Arab'ıK dèdi. İsyen etmem biz Arab'ıK dèdi. Halen biz
240 uzaKdan geldi deyi iki bin liralıK ben aldım benim ğomşu var ğız gelin èdiceK
o beş milyarlıK aldı. Beş parça aldı hõle hõle çeliK tenceresi, mudvaK
tenceresi her şeyi ğayri kupaş mupası içinde. Onu aldı, Hatay dèdi bizim için
bitdi ğayri dèdi. Birincisi mezar oldu, topraK oldu dèdi. İkinci dèdi hayat bitdi
dèdi. Üç yüz dane dedi düKgannar ... bitdi dèdi. Her şeyler mezar oldu dèdi.
245 ÇoK şükür biñ şükür bizim halimize şükür daha bizim köye ğaçmaK isdiyo
milled gelmeK isdiyo. On on beş ğişi yerleşdi bizim memleKetlere. ZeytinniK
alıyola, tarla alıyola. Yerleşiyolla. DoKdorlar filen alıyo. Ğayfe deresi diyoK

biz oraya hanı orda yazın kebab yeniyo öte beri geliyo. Oraya eğlenmeye
geliyollar. Çok beğendiK burayı havası çok güzel buranın diyollar. BaK o
250 gadar Allah'a biñ kere şükür hanı қoronodan ölen ölene қıran қırana gitdi.
Bizim köyde bir tane hani Allah andığımız yêrden ıraK daha bir tane
қoronodan bizden inşan gitmedi. Sen bizi orayı bi görecê ñ hani yakında
geldiler bizim oraya misafir olaraK Allah'ım siz cennediñ içindesiñiz dèyollar
bize. Elma var, inar var, ne bileyim ki eşgi armuT, bursa, deveci diyoK
255 onnardan. Bursa sarı sarı oluyo datlı datlı armıT. Her çeşid dünyada ne aqlına
geliyosa fasille, bölce, darı, domatez, badılcan, biber bunnar heP kendimiz
ekiyoK. Zaten yağa para vèrmiyoK, zeytinimiz kendimiziñ var. Her şeyimiz
va. Hindi bi hafda sonra māsıllarımızı dikeriK ora seraya. Sera var benim oğlan
sera yapdı. Beş dene demir var altı dene içini çapalayıvèriyoK içini bi garıK
260 düzüyoK badılcanı, biberi, domatizi, zalatalığı, acırı kendimiz dikiyoK. KırK
günde çıkıyo. Marıl murul dikiyoK biz. DikiyoK dikiyoK marul filen dikiyoK.
[Pazardan bir şey almıyorsundur.] Alacāmız çay şeker, makine ilacı. YiyeceK
olusaK işde çileK. Bunnarı alıyoK. ÇocuKlara bakğaldan bebe fısdıK öteberi
alırsaK çiğdem onu alıyoK. Yazın kendimiz yapıyoK hêr şeyimizi. Hindi baK
265 yazdan gışiñ biberi doğruyoK. Boşadlıyom, dolaba diffirize göyuyom.
Börölceyi, fasilleyi, guru biberiñ gurusunu çiziyoK. Ondan keyri gıymasını

ayrı yapıyoK boşatlıyom, ğuruduyom, diffirize ğoyom. AlısaK bi aKbaş,
ilahna, bi de oda pıransayı diKsem eviñ ardı da var tille çevrilipduru onu da
dikiyom. Hic çoK şükür her şey bize çıkıyo kendimize. Bizim oldu mudu
270 benim oğlan Allah hanı isteTdirene vërsiñ ben kendim yetişdirdim tarlayı
aldım paraynan aldım. Yirmi dölüm almeliK var. ZeytinniK var anamdan
babamdan ğaldı. Orayı oğlan ucunu bizim ğızlardan paraynan aldı. ÇoK şükür
her şeyimiz var. Ben iş işlemyom ben her şeyi bıraKdım. Hep oğlana vërdim
ben. Benim ayām ğırıldı, benim iş bitdi. Tallada hortum sürüyodum alme
275 havuzları ğoyuveriyodum iki dene havuz varıdı. Almelere ğuyu yapılıyodu.
Beri başdan öte başa suluyodum. Zebze ekiyodum. Her şeyi yapıyodum. Hindi
bëş altı senedir yapmuyom ğayrı. *[Eşin ne zman öldü?]* Bu nisanıñ on bir on
ikisi gelirse tam üç seneyi bitireceK. *[Nasıl evlenmiştiniz?]* O zamannarda
düğün ettiK de evlendiK. Esgiden üç gün oluyodu düğün. Hindi böyün āşam
280 mesele cumartesi yarın cumartesi āşam yarın āşam kına gecesi ertesi gün gelin
alınıyo. Eveli üç gün oluyodu. Bi gün ceyiz seriliyodu. Bi gün āşamına kına
geliyodu. Ertesi gün gelin alınıyodu. Hindi iki gün. Ceyizde her şeyler
oluyodu. Basmalardan fisdan dikiliyodu. Hindi onnar bitdi ğayrı. O ceyiz
serilmiyo ğayrı hindi. YoK yoK onnar batdı. Sadece mesela ğızına ne eşya
285 verecē ñbeyaz eşya dolaP alıyo biniP gidiyo. *[Artık öyle.]* He ya. Esgiden

onnar oluyodu. *[Baş nasıl bağlıyorsunuz?]* Üç eteK keydiriyoK. Başına asğı
bağlanıyo. Üc eteK oluyo baş bağlandı diyoK gayrı ona. Biri hura geçiyo biri
hura biri hura. Ğırmızı gökden bi_şey örtüyom ğıraP gibi gök şeyden. Su gibi.
Bi de hu ğırmızidan atıyoñ baş bağladı bitdi. Bizim çoK şükür her şeylerimiz
290 var. Yaz geldi miydi her şeyi kendimiz yetiştirriK. Domatizi, badılcını, biberi,
fasilleyi, barbunyayı, böğrölceyi... BaK Allah’a şükür ğalbim yoK, tansiyonum
yoK, şekerim yoK, kolesterolüm yoK. Hic şey_ tñem hayatda öyle şeylerim
yoK. Benim gelin Aydın bazarına gidiyo. Üniverseye gidekene orda beride şey
var yol var. İsmi Ayşe benim geliniñ ğardaşınıñ almesini satmā gidivèriyo.
295 Muhammed’iñ. İmine var ğarısınıñ adı. Üç sergi yapıyollar. İşiñ olursa öyle ora
geşdin mi bizim köylüyü bilirsñ zāten ayaklāna üsdonu keyiyollar. Üsdonu
keyeller. Arķalarında hanı ğış günü çeket keyeller ya. Ondan nāsib olusa biyō
oralara uğrarsñ. Cumartesi bazarı bi de salı bazarı ikisine de gidivèriyo
paraynan gidiyo. Hepimiz aynı canıK, aynı ğanıK. Köye geldiñ midin Döndü
300 abıla hangisi dèdiñ midin ĞıyaK’iñ hanımı dèdiñ midin beni kim görse tarif
eder. Benim adamıñ adı da ğıyaK diyollar.

XXII

Derleme Yeri: Sarıcaova

Kaynak Kişinin Adı- Soyadı: Yusuf Bahçe (34)

- Şu anda orman işini amele yapıyo gayrı. Esgiden dayıma işciyinen yapılyodu. Sarıcaova soğuK olu. Cumartesi günneri bizim öda düğün olu. Cumatesi günü aKşam düğün var. İnsannarımız daha bi farKlı olur. Ğonuşması bi farKlı olur. Gelin almā giderkene normalde evine gidiyosuñ bunun evine
- 5 gēdiyoruK, bunuñ evinde ata bindiriyolar, atınan zurnayna çıkarıyola. Ondan sonra seniñ evine geliyola iki gün düğün ēdiyolar, üç gün. (B.) Yol kesme var bi de. Eziyet ediyolar. Bizim orda esgiden şey varmış ben sennen ğonuşmuyosam ğılarnetci bi dene cümbüşcü varmış. Bennen ğonuşmuyoñ, köylünüñ hepsi toplanıyomuş düğünde senin ora gidiyo ama barışmaK için.
- 10 Barışdırıyolamış orda. İsdēseñ dışarı çıKma iki orda beKliyollarmış. Mecbur açıcāñ ğapıyı. Düğünnerde barışma varımış. (Eşi) Mesele içerde bizim ğomşunuñ düğünü varıdı. Ğızı evlendi. Yağmır yağıyo yağmırda bilen öyle davılınan hayvana bindirdiler düğün yerine götürdüler. KeşgeK hayrı olur bizim orda. Türkiye’niñ her yerinden insan geliyo. Hayvan kesiyola, geçi kesiyola.
- 15 (Eşi) Bizim köyde ğardeşiniñ hanımı enişde bişiriyo. İki dene üş dene hayvan veriyolar kesiyolar. Bişiriyolar. (B.) Ağusdosda oluyomuş. Dede bağı hayrı deller. Yedi ğardaş hayrı yapallar. *[Keçilere nasıl bakıyorsunuz?]* Çalılara

goyuvèriyoK çalılarda yayılıyolar. [Yedi ġardaş hayrınıñ hikâyesi nedir?]

YörüK Ali bizim o tarafdaymış. YörüK Ali bizim ordan geşmiş siziñ ora.

20 Efeleri bizim orda olurmuş, dağlarda. O zamannâda çoK esgilerde yedi ġardaş varmış. Kısım kısım da gidiyo. Yedi ġardaş bölünüyo. İki denesi bizim köyde.

Biri Babadağ'ında. Babadağ'ın tepesinde dede var denir. Bi tanesi Dedebağ'da

ōda. Aydede deller. IşıK Kemal. Ataköy var bizim Ġaracasu'nun üsdünde IşıK

Ġamel deller ona. O hayır orda olur. AdaK adadî nżaman ora gidersin. Bizim

25 orda var yaylanın üsdü Ġara Ġaya deller. Ora gidip ġurban kesiliyo, adaK

adaniyo ya. (Eşi) Orda bişiriyolar. AĞşamdan söylüyolar. İnsannar geliyolar

orda yeyiK gidiyollar. Çatal ġaşıK getiriyoñ, tabaK getiriyoñ. (eşi) Benim

katğım olsun deyi ora ġoyoñ orda katğısı ġalıyo içinde. DileK ağaşları bilen

var. Türbe var türbenin içinde bazı bi şeyler var. Çapıt bağlanıyo. Çınar ağacı.

30 Dedeninsiniñ uzunluğu burdan ġarşıya varıyo ġarşıdan bōle dolaşıyı. ÇoK

ġocaman böyle saçaKlı. [Asker uğulama nasıl olur?] Herkez birbirinin evine

gidiyo. Para dağallar. Mesele dastar(?) gibi bi şey götürüyollar. Çorab, atled

götürüyo. Aynı o da seninĖine getiriyo ġarşılıĖında. Asger eğlencesi oluyo. İki

düğün yapallar. Çalgı çaldırıyollar. Sazı sözü geçen insannar olur. [Sizde saz

35 çok önemli öyle değil mi?] Esgiden cümbüş vardı, Ėılarnet varıdı, davul vardı.

Davul hindi devan ediyö Ėılarnetinen geliyo da arada sırada geliyo düğünde.

Sazı sözü geçen insannara gidiyolar evine herkez birbiriniñ evine gidiyo kaç
asger çıKdı on ton. (Eşi) Mesele benim sene sözüm nazım geçiyo ben sene iki
yüz lira ğatacāma beş yüz ğatıyom, bi milyar ğoyup geliyom sen de aynı
40 ğarşılını bene geriye getiriyon. Buna sözüm geçmiyo buna elli lira ğoyuP
geliyom. (B.) Benim çocuK oluyo. Ben sene yüz lire veriyom. Sen yirmi sene
sonra diyon ki oğluma oğlum diyon bu baña böyle böyle para ğatdı, sen ölüm
ğalım olursa sen baña para dağacāñ diyon tembihliyon. O da yirmi sene sonra
giidiyo atıP geliyo. Üç tane düğün oluyo. Sarıcaova, Alemler, bi de Kayseri’de
45 mi öyle bir yerde düğün varmış köy düğünü. Bizim düğünlerde altın çok olu.
Taķı çok oluyo. (Eşi) Diğer insannar taķıyu oraya ğasayı ğoyo ğasanın içine
ğoyuP geliyo. Ama bizimkinlē böyle dikeliyo boynuna geçiriyo. Elden
uzadıyo. (B) Alķol çok bizim orda. Ora masanın içine ğoyolar paraları ama
bizikinler öyle yapmıyo. Masaya ğoduñ mu görünmüyo kemera iki ğarşılıKlı
50 oldu muydu, seniñ ne daĒdını görüyo. Bayannar saat yediden on ikiye ğadar
eĒleniyolar. Oyun oynuyola. Zamah var bizim orda. En çok yüzde doĒsanı
harmandalı oynanır bizim orda. KerimoĒlu. ZeybeK çok oynanıyo. (Eşi)
Yabancı bi adam gelmiş köyden adam hanı hasdaymış, kaçamıyomuşmuş
hasdalıKdan yataKlıymış. Adam demiş hanımı demiş seni demiş bizi köylüler
55 o yanna zeytine gidiyo ya. Biyō sizin köyün düĒününe gelecēm ben demiş

- benim adam yatıyo kaçmıyo yataKlı da demiş. Adamın da aracı vāmiş aracı
gullanan yoğumuş. Yövmiyeci dutacām demiş alemler düğününe götürecēm
cumartezi bazar günneri demiş. Adam on senelik ömrüme demiş bi sene
artdırdım geldim Alemler'in düğününe gitdim de demiş. Adam kaçamıyomuş
60 hanı yataKlīmış. İnsannarına baKdıKsıra demiş imrendim kendi yatāmdan
kaçmaya imrendim demiş. Bizim köylüye baKdıKsıra ĩrenmiş adam kaçmış.
Bi dā demiş yataK mataK yatmacām düğün oldu bizim geliyo adam. Yabancı
ossuñ vāsıñ geliyo. (B.) Bizim orda meyve türü çok. Evde ne yediñ hepsi
bizim ordan gelir. (Eşi) Hava almaK için AnKara'dan bizim ora adam geliyo.
65 İlaş satmaya geliyo. İki gün üç gün ğalıyo. Arabada orda yatıyo. Yicēni içecēni
getiriyo. (B) Ranzalı goymuş iki gün orda yiyip içiyo.
- Koha hasdası oldula bizim köye geldi beş yıl oldu. Koha hasdasını bizim
köye gelince yemiş çamın havalarından. [Siz nasıl tanıştınız?] (B.) Bu dayımın
ğızı benim. (Eşi) Babamın annesi ğardeş bunuñ. (B.) Dēzēm ayarladı bunu.
- 70 Asgerden izne geldim. Asgere gidecēm muane olacām bura geldiK biz. Git
dedi al dedi yarın bi gün ğaçar dedi. Beni içirdiler içirdiler öyle ğaşdıK. BaşlıK
parası var bizim köyde. Atmış, sekzen o aralar. Düğün parasını alıyo ya yirmi
otuz bin liralıK gene geri iğade ediyolar. Eşya alıyo. Ev eşyalarını çok
alıyolar. Ben senden ğız alırsam başlıK parası vermezsem yarın bi gün diyo

75 gızı alırım. Benim gızı geri gönderir diyo. Doğru anañ evine dër diyo. Ğaçsa
bile hanı düğün oluyo. Bizim komşunuñ gızı evlendi bebeK var ğarnında. Kaç
aydan sonra ğoķulu(?) düğün etti geçen hafda. Ğoķu, penye dağıdıyollar.
Ayağgabılar dağıdıyollar. GömneK dağıdıyollar. Bu meydan toP sahası gibi
değil halı saha gibi tabii halı sâdan accığ dâ büyüK. Bi ip atardıñ, ip sererdiñ.

80 Sen iğneden ipliğē giydiğēiñ iç çamaşırından yatağhanene ğadar meydana
serilirdin. Ceyiz sergileni. (Eşi) Uğannarnan sereller. Öğlen saat iki üş dedi
miydi gız evine gidiyolar başını düzmeye gidiyolar. Sonra dēşiriP geliyolar
dolduruyolar o eşya gızın oluyo. [Baş düzme nasıl oluyor?] (Eşi) Yüzünü
ķapatıyollar dasdar ediyollar. Başını düzen ayrı dēze var bizim köyde yaşlı. O

85 olmayınca kimse bilemiyo başını düzmesini. Mesela kaç dene duvağ yapacāñ
on beş dene on beş deneyi yan yana bađlıyoñ. Hurayı hōyle dutuyoñ. (B.)
Ėırmızı basma biliyo muñ? Ėırmızı basmayı hōle topaÇ gibi edeller. Öreller
öreller yumruğ gibi bağlıyola ondan sonra oraya bağlıyolla. Fermine esgi
insannarın giydiğē bodya gibi uzunluğda şalvar gibi aynı ama eteK hurdan

90 giydiriller. Uzun atlet gibi. (Eşi) Hōle bağrılarını geçiriller. (B.) Hani esgi
insannarda Alevilerde samah oynarkana kırmızı kırmızı bi şēler oluyo ya üç
eteK. Üsdünden elbisesini giydiriller. Üsdünden bi elbese daha giydiriller.
Değişik değişik. Kırmızı, sarı, mavi, pembe, su yeşili. Bu renkleri bindiriller.
Ata bindiriller. (Eşi) Bizim ğomşunuñ gızı ğaçmadı. Saat beş buçuğda

95 bindirdiler hayvana. AḲşam altılar oldu direKler lambalar yandı. Āşam
ezenleri ünleniyo daha atınıñ üsdünde eviniñ önünde. Vërmedi! İki saat atıñ
üsdünde benim eviñ önünde bekleyeceK dèdi oğlu yoḲ ya. ÇocuḲ özgü
biliyoñ mu? Meydana açallar. Erkek kısmı alḲol içer. Sıralanī masalar.
Sarıcaova'nıñ alkolü çoḲ meşhurdur. Özgü zamanı geldi mi ortaya çocuḲ bi
100 diñelir. Bütün altın taḲı para hepsi zinnet eşyası çocuḡa daḲılır. Yedi yüz bin
lira, bin lira, bi milyon gibi bi milyona ġadaḲ çıkıyo. Sünned yapıyola. En son
aralıḲ ayında düğün oldu bi milyon yüz elli bin lire geldi. Haftada bi milyon
yüz elli. Her düğün günü bi milyon sekiz yüz, yedi yüz elli. (Eşi) Mesele
bunuñ halasınıñ düğünü oldu. Bir tirilyon parası biriKti. Altını hariç. Diğér
105 köylerde sünned çocūna yasdıġa dikeller. Bizde büyüK altınla daḲılıyo. Kimisi
Adana burma getiriyo. Aynı fakir ādet öyle. Atıyom ben saña altın daḲacām
teyzeden alıyom beş yüz lira biñ lira kendim ayarlıyom. Biñ lira bundan
alıyom. DaḲıyoḲ. Hafdaya ġadā saña bi dā aynısını daḲıyo. Birinci geleneK
Sarıcaova Alemler ikinci geliyo daḲıda. [Pamuk nasıl topluyorsunuz?]
110 Çuvalları belimize baġlıyoḲ balleleri. Elimizinen topluyoḲ. [Bir günde kaç
kilo taopluyorsunuz?] Beş yüz kiloya ġadar çıkıyo. PamıḲ vardın esgiden.
ĠüçüK ġüçüK hõle çocuḲ gibiydiK. Babamız annemizinen gönderīdin. İslaḲ
ıslaḲ böyle aḲşama ġadar gollarımızdan altımız ıslaḲ olurdun. Sadece bi

arķamız ğuru olurdun. (Y.B) Analarımız bizi pamıĝa yollardı. (Eşi) Döverdın

115 bizi pamıĶ ēsiĶ geleceĶ deyi döverdın bizi. Hu klioyu getirecē ĩz derdi

pamıĝı toplardıĶ içine su dökerdiĶ. Kilo çoĶ bassıñ diye. Beşer kilo ēsiĶ

verdim mi döverdın eve geldim midin. YemeĶ vērmezdin, ekmeĶ vērmezdi

ölüñ acıñızdan dērdi. Esgi insannar biz esgiden buraya gelmeĶ için mümkünatı

yoĶ sabah sāt beşde geleceyiĶ. (Eşi) Geceniñ dördünde ĝaķallardın. Babama

120 mesele biz beş ĝardeřiĶ ya beş dene diye bir sürü para alırdın bize. Siz ödeñ

dērdin. (Y.B) Zeytine gidiyoz biz Ķoçarlı tarafına göçü zeytinine gidiyoz. Üç

ay dört ay seniñ zeytiniñ var orda ĝalıyoz, amele olaraĶ. Yedi yüz elli sekiz

yüz lira yövmiye. [Erkek yövmiyesi normalde ne kadar] Dört yüz dört yüz elli

lira. Ķadın yövmiyesi üç yüz üç yüz elli. Sabah sekiz aĶřam beş çalıřıyoĶ.

125 Seniñ verdī ñ evde ĝalıyoz. EleĶdiriĶ su saña aid yeme içme bize aid.

ÇalıřıyoĶ yövmiyeynen. (Eşi) Mesele düĝün bilen olsa bizim köyde yarın

aĶřam düĝün var. Aydın’daĝı bütün insannar seniñ arabayı buluyo onuñ

arabasını buluyo köye atıyo kendini düĝün zamanı oldu mu kimse ĝalmaz.

[Sizin orda ne aĝaçları var daha çok?] Elma, keddane, ceviz, eriĶ, badem,

130 inar, ĝayısı, payam. Bazer yerinde sergide ne gördüñ gözüne bütün çarpan

meyve bizim ordan.

Esgiden dalğa geşmeK varmış. Lāb çoK varmış. Mesele sen baña ğaĝa
diyoñ. Yusuf ğaĝa. Geçi çoK ya, pire çoKmuş. Demiş ki ulan demiş ğaĝa
demiş, benim evde demiş çoĝ pire var demiş, pireyi nasıl ğurtaraK demiş.
135 SalaK demiş sen demiş pireyi nasıl ğurtarcāñ demiş. Gêt demiş çavdar
samanını bi saş demiş, çavdarı demiş eviñ içine bi töse demiş. Bi ataş vè demiş
eğer bi pire ğalısa demiş. O da bi gêtmiş, çavdarı bi ğomuş bi ataş atmış. Ev
kül olmuş. Ama iki gecede evi diKmişler aynı evi. Öküzler varmış esgiden
öküzlerinen çamı sarmış gelmişler, çamdan evi iki gecede diKmişler. İki ğatlı
140 ev diKmişler. *[Daĝlardan ne otları toplarsınız?]* On beş ğün sonra ğöbeK
başlar. Ğuzu ğöbē deller. On beş ğün sonra biz başlayıK ğöbeK toplamā. Şalep
oluyo. Çapaynan deşiyon, Onu dondurmada ğullanıyola. Bilya gibi yuvarlaK
onu alıyon bıhdıyollar(?). Makine onu öĝüdüyo. İçdīñ şaleb toprāñ altından
gelen şalep. Onun çiçē de sümbül oluyo. Mavi açıyo. Cezası çoK on beş biñ
145 liranıñ üzerinde para cezası va. *[Sarmaşıĝa ne diyorsunuz?]* Eliş. SamaşdıK,
gemi diken, gemi dişi. Eyilēne tilken buçuK denī. *[Başka neler olur]* Gömec
olu. Bir kilo domatez Azerbaycan'da yetmiş beş lira. *[Oaraya ne yapmaya
gittin?]* BudaK yapıyoz biz. Badem budā. Budeyoz. *[Ne mantarları oluyor?]*
Beyaz çıntar var ğırmızı çıntar var. Çim mantarı var. O zehirli. *[Bir mantarın
150 zehirli olduğunu nasıl anlarsın?]* Altında şey çıkıyo ğırmızı ğırmızı ğan gibi

- çıKdı mı o èyi dēldir. Sūd çıKıar göbēnden beyaz sūd gibi. Sarıçam otu var sarı
çamıñ bidiği var. Bidini ğaynadıyoñ içiyoñ. Ğozalānıñ burcu çıkar onuñ.
Çamıñ başında yeşil yeşil. Asdıma öñsürüğe èyi geliyo. Çamıñ şurub ğozā
bilen yapıyola. EşeK sūdünü işdiñ mi çocukana bronşid, asdım bulmazsıñ.
- 155 [Peynir nasıl yapıyorsun?] (Eşi) Eveli ısıdıyoK sūdünü eliñi yakaraKdan
damızlıK ğoyoK içine. İlacı var. Şişesinnen alıyoñ eczaneden bi çay ğaşı
ğoyoñ. Onu basdırıyoñ, beş on daK K beKliyo aynı yoğurd gibi dutuyo.
Keseye ğatıyoñ kesede daşın altına ğoyoñ sıkıyoñ suyunu. Daşın altında kendi
oluyo. Duzluyoñ. Ğoyoñ dolaba. Yicēñ vakıT yıkyıb yıkayıb yiyoñ. Bizim
160 babannelerimiz yapıyo onnādan çocukān görüyo biz de. [Ayran nasıl
yapardınız?] Esgiden yannıK varıdı. Hayvan dersinden dikilirdi. Dedemiñ
vardı hatda toKmā moKmā duruyo. Dedemiñ vardın ğarşılıKlı aynı balan gibi
deriyi nasıl yapıdılā bilmiyom yalıñız. [Balan ne?] Su ğabı yoK mu topuz su
ğabı balan deriK biz ona. (Eşi) Onuñ içine ğatıyular onuynan yannığı tombānı
165 ğatıyolar. Onuynan dövüyolar içinde yağını çıkarıyola. Satıyola yağını. (Y.B)
Onuñ ğaymānı alıyoñ tereyağı oluyo. Şimdi cerānda. Her şeyiñ ğolayı çıKdı
ğayri. Esgiden insannar seni ünleyeceK bi bayanı eşini ünleyeceK ğoca ğarī!
Elif Bacı! Bayan da erkeğe Yusufğa! Aliğa, Veliğa, Hasanğa! Abi yoKmuş,
ğardaş yoKmuş. Ğağa. Ben ğardeşime ve yahud da arkadaşıma ğağa diyom.
170 Biziki geliyo. Ğave, çay başğa hiç bi şey içmezlermiş. Ğağa ne içeñ, ne içiyoñ

dediñ mi ğāve içelim der. *[Çay dışında ne içecekler var?]* Zahderi o loğantalarda veriliyo. Aynı kıaranfile benziyo siyah. Yeşil yeşil çiçek açıyo. Zahderi kekiği. Sivri kekig. Topuz kekig de var. Esgiden birbileriniñ evlerine çoK gidellermiş. İllaki bi şey götürürlermiş. Çapıt, fermine. Sağa sola
175 giderkene de üç eteK keyellermiş. Cizme. YörüK Ali cizmesi. YeleK çoK keyeller. Esgiden inasanna bizim dedem banga yoK ki eve gidermiş evde ğoyuna ğediyo. Ğoyuna gitdi mi atıñ üsdünde gezdiriyomuş yarım çuval parayı.Yağmur yağdı ıslanıyomuş. Ya yere gömeceK ya yanında götürECEK.

XXIII

Derleme Yeri: Koçarlı/ Atatürk Mahallesi.

Kaynak kişinin Adı- Soyadı: Sultan Çakmak (61), Göher Karayiğit (74), Arzı (71), Sevgi (49), Seçil Yazar (50).

Varısa bi dē getir. GüccüK oturaKdan getir. *[Siz dağlarda işlediniz mi?]*

(S.Ç) Gençlimizde işlediK. Kesim kesdiK. (G.K.) TomruK, odun ne deng geldi

kesiyoK biz. Devam ediyoyK. Bu saçlar ondan ağardı baK. Ğolay iş mi var.

(G.K) Bizim işerimiz zorudu. Zor ğarnımızı doyurduK. Bizler adamlarıñ

5 yapacā işlere de çoK girişdiK. (?) Çarşamba Söke’de çalışacāK nasib olusa

geliñ çekime. YanıK var hurda Söke’de de yanıK keseceyiK. (G.K) Bizim

burda çocūm öyle fazla gelir yoK kesim, yövmüye gidiyoK. günnüK yövmüye.

(S.Ç) Hepimiz elimizden eKmeK yiyiK. (?) HayvancılıK filen yoK burda

bizim. (S.Ç) Zāten tarlası yoK adamıñ. Tarlası yoK tuğatı(?) yoK hayvana

10 neyle baKacaK? Bizim yan ğomşumuz biraz guzuya baKdı. On beş yirmi ğadar

ğuzusuna baKdı. Koğu geliyo deyi. *[Taksiyle ulaşım var buraya Koçarlı’dan.]*

Otuz liraya geliyo. Ğaça geldiñiz otuz geliş otız gidiş. Öyle gelennere denK

geldiniz mi fazla para almıyollar. İhdiyarladıK ğalan biz ya biz ne iş

dutacayiK? Ğoca don işde benikidur. AyaK ucu büzmeli. Top don dēyoK biz

15 bunnara. Bunnar büzmeli işde ayaK ucu lasdıKli üsd yanı lasdıKli. *[Çiçekli.]*

Hı. *[Dağlarda ne otları olur?]* Hunnardan toplarıK. GelinciK dēyollar buna.

- Biz gelinali dèyoK. Gömec. Ebe gömeci. (S.Ç) Dalān. [Mantar toplamıyor musunuz?] Mantar dèmiyoK biz ona çıntar dèyoK. Ğırmızı, beyaz. [Zehirli olup olmadığını nereden anlıyorsun?] Süd çıkıyo içinden. Zehirli olan südlü
- 20 olur. (G.K) Ğız gitmedi mi oğula? (S.Ç) Ösürüp duru da gitmedi. Yanıña yère ğo sandeleniñ üsdüne. BaK bakēm biyō ğızım ataşlı mı hemi. [Gözün ağrıyınca ne yaparsın?] Gözüñ ağrıdı mı yağ ğatardıK çay ğatardıK. Onnarıdın bizim evele ilaçlar. (G.K) Nedipduru anañ? (A.) Oturub duru şeyiñ içinde. (S.Ç) Tahdacı mahallesi dolaşıyomuş. TahdacılıK yapıyoK, odun kesmesi var. [Ne
- 25 çamları oluyor?] (S.) Ğızılçam, fısdıK çamı. [Kökünü ne yaparlar?] Yaşıyollar. Ğullanıyollar. EleKdiriK tasarruf şeyi yapıyollar. [Kabuğunu?] Ğabū da ğullanıyollar. Suntada filen ğullanıyollar. (A.) Babam varıdı benim burda ona deyişler söyledi. Burda bi de ihdiyar dedeñ varıdı o da dèyişler söyledi. (G.K)
- Hanı ihdiyar mı götürüleceK endeğler ihdiyar kim hanı?
- 30 Düşündüm bu dünyanıñ ötesi fene
Bizler de ğalmadıK bir èyi güne.
Yükletmiş yükünü gèdiyor Suna
Alamamış mezilini yolları perişan
- 35 İşde geldi boran gibi ğış gibi
Seçemedim hayal gibi düş gibi
Dırnānı daKmış alıcı ğuş gibi
Çığırda çığırda aldı dert beni.

40 (A.) Bunnar hep deyişdur bunnar. (G.K) Söyle daha varısa bizler
bilmeyoK. Söyle hu da puğancāz alsıñ. Biz bilseK söyleriK bilmeyoK ki.
Neneñ bilir bizim de duyulmuyo sesi. (S.) Sesini aldım biyō ben onuñ da
duyulmuyo sesi. (G.K) Hu da aldı sesini bilen hu duyulmuyo bilen sesi. İki
kelem söyledi. Seçil de yavuz biliyo. (A.) Dut beriye dut.

45 Karşıya baKdım karlar tozuvo.
İki cihan gelmiş ğabir ğazıvo
O ğabriñ içinde ben ela gözüm yatıvo
Ağlayım yas edeyim sümbül arabım

50 (G.K) Pek güzel söylerdi bunuñ anası da hanı yaşlanıK ğalan. OrtalıK
ğaynadı be. Piskolōmuz bozuldu heP. Daha deprem olupduru daha sallayıpduru
daha sallayıpduru. Töbe yarabbim. (A) Dut bi dē söylēm. Yandan alıyo muñ?

55 Yol uğratdım Kârbela'nıñ çölüne
Çöller ya Hüseyin şehid deyi çıĝrışır
Yüzümü vurdum topraĝına taşına
Daşlar ya Hüseyin şehid deyi çıĝrışır.

60 Ğurtlar ğuşlar derilip de geldiler.
İmam Hüseyin'in şehid olacānı bildiler.
Ağlaya ağlaya sival vèrdiler.
Ğuşlar da ya Üseyin şehid dēyi çıĝrışır.
İvid(?) vèrdim göKdē uçan ğuşlara
Geliñ biz de ağlayalım bu olan işlere.
SoKaK yüzünü vurmuş daşdan daşlara
65 Daşlar da ya Üseyin şehid deyi çıĝrışır.

Şah atayım Kârbela'nıñ köşĝüne.
Yardım eder farkirine düşĝüne
Bizi de şefâtından mahrum ğoma on iki imam aşĝına

Çöllerde ya Üseyin şehid dèyi çıġrır.

70

(S.) Hura kölge bi yere geçelim sıcağ dokunacağ. (A) Bizim Sultangil de

Yataġan'daymış. (S.K) He ya. (A.) Heç bi gèdelim demiyollar ya. (G.K) Bizim

köye gèdelim demiyollar ya. (A.) Hasan Söġüd'ün ġarısı ölesiymiş. Hasan

Çılġın dèyipduru ya. (S.K) Anaları da ölmüş. Sultan'ın anası. (A.) İiy. Ordan

75 ora gèdiKler öyleyse. Nejlagil ġètdiler. *[Bu olmadı abla.]* Endêler ġadaĖ aldıñ

ya yetê .Endê ġadar oldu işde. *[Eskiden boġazınız ağrıdağında ne yapardınız?]*

(S.Ç) Çay içiyoduğ, daġ çayı dèriK biz ona. KekiK, ġarahan. Onnardan filen

ġaynadır içerdik. Ėarabař otu oluyo. Ėulayın ağrıdağında ya pıransayı

kömesini(?) ısıdır da onu akıdırıñ, yaġ ġatarsın. Bizim ilaçlar oyduñ eveli. *[Bi*

80 *yeriniz kırılırsa ne yaparsınız?]* ĖırıĖ, çıķıĖcıya alıp gèdiyollar. Ėarın ağrıdağ

mı hamur vurulurdu. Gül ġaynadırdıĖ. Açıñ gülleriñ tepesiniñ yapraĖlarıñan

onu ıcığ ġaynadırdıĖ suyunnan bir kendinden bir ġarıřdırır. Un alırdığ unuñ

içine ġarıřdırı onu yapardığ. Yaġ çalırdığ. Eveli öyleydi. *[Ne çiçekleriniz*

var?] Fesliken, nane dèyollar da ġara nene dèyoĖ. (A.) Mani söylêm. Dut

85 beriye.

Asma yaprâ dèřirdim
Sardım sarma bişirdim.
Öpmeye ġıyamazıķan
Gurbet ele dűřürdüm

90

Altın benim nişanım
Annem benim düşmanım
İki sene yâr sevdim
Çaçmadıma pişmanım.

95

Ovalarda gırlangıc
Kanadı aymıc(?) aymıc(?)
Ben bir yâr sevdim
Ak ğazaklı bir oğlan (?)

100

[Baş bağlmanıñ önemi ne?] Baş bağlama evine eşine, ğonusuna

ğomşusuna bağı ğalsıñ deyi. Ayilesene sadıK ğalsıñ. Başga yere baKmasıñ.

Eline, beline, diline sahib ossuñ, ayilesine sahib olsuñ dèmeK.

Peyğamberimiziñ adıyla selevadlanıyo. Ğutlu olsun dèyeniñ aķıbeti hayır

105 olsuñ. dèyoK. Mutlu olsuñ dèyoñ. İşde her geline dünya masraf endē. Her bir

insanıñ elinden gelmiyo ki o. Bunu burda iki ğişi diKiyo. Mesele üç eteK

dèyollar da bizde zubun geçiyo. Üc etē ñismi zubun. Altındaki gömleK.

Bunuñ adı fermene geçiyo. Onlāñ hepisiniñ adı var. Başından aşşa arķasına

geçeniñ ismi uzun ğulaK deniliyo. O ğörünmüyo arķada ğalıyo o. İşlentili

110 arķasında böyle. Mesele bu başımıza kèydirdimize tenniK dèyoK biz. Bu

başına bağlanana keten dèyoz. İşde onnarın adları öyle alırsın enki şeye. [Bazı

köylerde çok takı takılırmış, sizin köy de öyle mi?] (A.) YoK yoK çocüm bura

fakir. Bizim burda halin neyise çoK daķıyı nêrde bulalım? Ülen şmdi ben misal

benim halim vaKdim èyi olsa ben evladıma daķacām onu keşge olsun on dene

- 115 bileziK dakıyım misal. On dene beşı birliK dakıyım. OlduKdan sonra. (S.Ç)
- Bizler elimizden EkmeK yèyoK. (A.) Bura bizim fakir. Bizleriñ bi aavıc
toprāmız yoK. Hanı bu insannarın dağda bi ağac zeytini yoK. Bura çalışırsan
yèyoñ. Çalışmazsan yoK. BaK endē bu evleri adamlar heP çalışıP çalışıP
gendileri yapırdı berenarı. Hep elden emekliyiz biz. Elden emeK gündelikci,
120 yövmiyeci. [*Ucu yanmış oduna ne dersiniz?*] Esgi deriz. İnce oduna çilpi.
[*Cem evinde neler yapılır?*] Hayır evimiz ora bizim. YimeKler filen orda
yapılıyo. (S.) Başbağı yapılıyo. Yeni bi tane daha yapıbdurula buaraya. [A.]
Biz zamanıyle atalarımız dedelerimiz bütün para topladıK, onuñ yerini de
amcam vèrdi benim. BöyüK baba dèyoz biz amcamıza. Babamıñ böyüne
125 böyüK baba dèriz o vèrdi onuñ yatānı da. Ama şimdi şura cem evimiz
yapılıbduru iki ğat. Onu belediye yapıdı. (S.) Şimidiki babanneye ebe dèyollar.
Ananneye eci. Amcayıñ hanımına yengeye filen ona bibi. Dayısınıñ hanımına
gelinbi dèller. [Dede nasıl seçilir?] Dedemiz İzmir’den gelir bizim. Her iñşan
dèdèliK yapamaz. OcaK oğlundan olur. Babası da dede olursa. Bizim
130 kökümüz Horasan’dan gelibduru. [*Alına takılan pullara ne dersiniz?*] (?)
TenniK altın dènir ona. DuvaK yaparKana onu giyeller bizde. (S.) Buraya
daKılan şeye al dèyollar. Buraya daKılan boncuKlu şeye ilmeçer dèyollar. (A.)
Alıpduru muñ endē sen işeyi. Èyi. [*Hiç el işiyle bir şeyler dokudunuz mu?*]
(A.) YoK burda doKuma. Burda hani fakir insannar kesime gèder. Çamlarıñ

135 içine kesim yapallar. Yani devlete çalışıllar. Paranıñ adı isdikakdır. İsdikak
kesdiriller. Bölge şefine. [O çiçeğin adı ne?] GelinciK. Bu gelinliğe hazır. Tam
ğırmızı olan gelin. Bunu gelin damat yapıyollardı önceler. (A.) Gelinaliniñ çiçē²
endē. Gelinali dēller onuñ tazesine. Geldi mi benim başbağan? Aburi ayāmdan
da halim hal dēl!. (S.) Yaşlılar öncekiler papatca dēyo papatyaya. Laleye
140 gangolaz dēyollar. (A.) Eyī günner benim eşim geldi. [*Çam kestiğiniz yer*
neresi?] Bu dağın ötü. Ötesi. Tahda barağa çakıyoduK. [Ne yemekleri
yapardınız orda?] Ğuru fasille haşlarsıñ. Nohud haşlarsıñ Böğrölce haşlarsıñ.
Ōy, gel gel! Bunnar çağırıbduru gel. (?)Ney var ney? (S.Ç) Anayınkı var.
Desdi güpeci yapılı... [*Bazlama nasıl yaparsınız?*] BaK böğün ben edecēdim
145 baK yağursam deng gelecēmişinüz. [*Kurban etini, kellesini, işkembesini ne*
yaparsınız?] Bişiriyon da ğurbanın içine ğatıyollar. Haşlayollar. Ğurbanı da
kelleyi de ekisini bir. [Cenaze hayrında ne yemekleri olur?] (S.Y) Nohudlu
yemeği, ğuzu ğurbanı. Pilav üsdü tavuK. Sarma yapıyollar. Atca'ya karpuz
geliyoK biz.

150

Bu cerānlı. HamaraT dēyollar buna. Yağmurlu havalarda burda evde
edceñ. [Ekmeği nasıl yaparsın?] Unu eleyoz leģene. Hamur leģenlerimiz vā.
Yuğurmā başlıyoK kimisi makinesi vā benim yoK elimde yıKayom. Sonra
mayalandı mı bura döküyom. Burda kırK beş daK Kfalan mayalanıyo. Cerana
155 sokıuyom. Yapmā başlıyom. Sakin sakin bişiriyon. (S.) Bezesini ona göre
ayarlıyon. Öbür ocaKda yapsañ da bezesini çoK yapıdın mı içi hamır olur ğalın

- olur. [Çatalla mı deliyorsun?] Ğabarıyo böyle şişiyö da şişmesin dèyi. Benim adam çoK titiz beğenmiyo her bir şeyi. KüçüK yaşıdan beri yapıyoK. Yazın sacda yapıyoK odun ateşinde ğışın soğuş yoğarısı. Torunnara bağıyom êkiz.
- 160 [Şu fotoğraftaki kızn mı?] Gelininen oğlum. Bizikiler üçüncü ğatda ğorğuyom ben deprem dolayısıyla. Allah'ım ğorusuñ. Onnara baKdım mı vallā yürēm sızılayo. (S) Halam burda mı duruyo? (?) Sabah getirdi öbürkü ğitdi Yatağan'a. Vış vış. (S.) Öbür halama dèyo. Bi ğāve yapsene bunnara. Anneñ mi ? BenzēP duru. [Gelinin nerde çalışıyor?] Neydi onuñ adı ğı çalışdıKları
- 165 fabrikanıñ adı, unuduvèriyom. [Bu çiöçklerin adı ne?] Valla bunnān adını bilmiyom ben. Sevgi biliyoñ mu? Vardur adı da. Ğomşulardan alıyom dikiyom hemenciK dutuyo. Ben çocuKlara da ğönderiyom. Biz yapıyoK gelinnere de ğönderiyöK. Gelinlere de vèriyöK BıçaK arayom amma bulamıyom. Bunna birbirine böyle yapışıyo mayalanıyo yèrde ya şişib mayalanıyo. PaT paT
- 170 vuruyoK. Ben böyle yılıK yellēni elimnen düzeldiyom. Yuğayı bi ğişi yapamıyollar. Üç ğişi oluyoñ. Bunu yalnız yapıyoñ ama yuğa olmāyo. Biri açıyo, biri bişiriyo. UfaKdan böyüğe vèriyo. Biri de böyle ğömbesini yapıyo. [Kömbe ne demek?] Bu hamuru topanlaşdırıyo. Yuğurması bile zor bunnarın üç çeşid un ğoyyoñ unu. Söke unu var. Buğday unu var bi de tantırlıK var.
- 175 Tantır eKmeK dèyöz biz. TantırlıK ekmē yalnız çoK zor oluyo yuğurması. Ğarışdırıyoñ unu buğdaynan. Ondan biraz esmer. (S.) Ben ğardaşıñıñ ğızı değıl miyim?

XXIV

Derleme Yeri: Koçarlı/ Atatürk Mahallesi.

Kaynak Kişiler: Nurcan Uçaravcı, Akgöz Uçaravcı, Kevser Uçaravcı

(79)

(Sevgi) Yeni dünyaya freng elması dèyollar. Arpa çiçē dèyollar. Tenhal ağacı baK. Bizikiler ihdiyarlar har dèyollar. (A.U) Kesecēm onuñ depesini tã eleKdiriğe çıkıP gider. Sabun ètdim mi onuñ içine guyuyom ben bundan.

[Sabunu nasıl yaparsın?] Yazıyoñ mu? Sesimi mi alıyoñ? Sabunu önce kilosu

- 5 kilosuna yapıyom mesela, beş kilo yağa bi kilo kosdiK ğatıyoK. Sodasını ğatıyoK. Beş kilo yağa beş kilo su ğatıyoñ. Öyle ölçülü. Ölçülü èderseñ èyi oluyo. Yirmi beş kilo yağıñ varısa yirmi beş litre su ğatıyoñ ona beş kilo kosdiK ğatıyoñ. Önce suyu güzel bi ğaynadıyoñ. Suyunu önce goyyom yirmi beş kilo suyu o güzel ğaynāyo. Soñra yağıni goyyom, bi sāt yağınnan beraber
- 10 ğaynadıyom. Bi saat ğaynācaK. İkişi güzelce özleşeceK. Ondan soñra onuñ altındaki hani ğaynama durdu mu altındaki alevini çekeceKsiñ. Odunnarını, alevini çekiyon. Çünkü onuñ bi ayarı oluyo. Çok alevde sabun olmaz. Kosdiği önce başga şeyde eridiyoñ sodayı. Asid oluyo kosdiK. Onu azar azar hemen damladıyoñ böyle ğaynayo. Daşıyo gibi oluyo köpürüyo. Soñra ona biraz su
- 15 sepeleýoñ. AzıcıK damladıyoñ ğarışdırıyoñ biraz su sepeleyoñ onuñ mayası

hani. Aynı bi soğuşma olacaK o. Öyle öyle yapa yapa ğarışdıraraKdan o yağı
öyle kşosdiĝe ğarışdırıdıKca ĝaynatdıKca o öyle sanki helva yapdıñ gimi
ĝoyulaşıyo. Soñra suyundan ayrışıyo oldu muydun ĝöbēden böyle ĝaynamā
durdu mu sabunuñ sarısı ayrı ĝeder. Suyu böyle ĝöbēden ayrı ĝeder. Bi de
20 hōyle deĝneKli bi şeynen ĝaldırıyoK. Böyle ĝaldırıldıñ mı suyu ayrı olur sabunu
ayrı gelir. Ayrı bi ĝalıPlara dökeriK. Kātılaşdı mı kālıplarını keseriK. İçine
böyle defne yaprā ĝoyyom ben. Güzel kşksuñ deyi. Banyo ētdiñ mi bilen mis
gibi kşkuyo. Şampuĝan gimi güzel kşkuyo defne yaprā. Aĝalapulis yaprā da
ĝoydum ben onuñ antibiyōtiK etgisi varımış miKrob ĝırıcı özelliĝi varımış
25 ondan da ĝoydum.

[Siz dedemle nasıl tanıştınız?] (K.U) Dedeñlen görmediK tanışmadıK.
Analar babalar deĝişiK ētdi Çine'den geldim ben bura. [DeĝişiK nasıl
ediliyor?] Berdar berdar! Bunnan ĝızını benim ĝardeşime götürdüler beni
bunnara dēşirdiler. Buna deĝişiK deniyo bizde. (?) Bazı yērde berder dēyollar
30 ona. Doĝu kesiminde o deĝişiK şeye berder dēller. (?) Çocūm biz bildimizi
duydumūzu ĝonuşuruK benim aslım yörük. Ben de berdar oldum. DeĝişiK
dēller burda. [Esgiden anneaneye ne denirdi?] Eci dērdiK, babanneye ebe
dērdiK. Yengeye bibi dērdiK. Amcaya emmi dērdiK. Dayıñ eşine gelinbi

deller. Babamın böyük gardeşine irkeK gardeşine böyükKanne, böyükbaba
35 dèrdiK. (N.U) Bi sülaleyiK biz. Ötekiler gomu ha o gitmiş mi gomu
orda biri vardı gètmış o Fatma dèzeñ. Hamaratda mı edipduru. Hamarad iyi
oluyo. Eveli ocaqlarda ederdiK. (A.U) OcaKda sacı gabadır orda ederdiK.
Soñra bi ara güzinede etmē durduK. Hindi bi de eviñ ortasında hamarat daha
iyi oldu. (N.U.) Ovalara çapaya giderdiK biz eveli. Göçarlı'nın yerlileri ayrı
40 ayrı oturlardın. Bizim toplum belki yirmi gişi otururduK. On, on beş gişi
toplanıdıK bi yere herkez yemeK yersin işdahlı. Teker teker mesafeli olur. Dört
eltiyiK birimiz evde olduKdan soñra öteki gapı kilitlemez. Gelen sorur bu
nerde yoK evde. Giderkene bi yere gitsem hindi telefon var ama önce oldun
daha yenge ben filan yere gzmē gèdiyom. Hanı hora gèdiyom dersiñ hep bi
45 avluda birbirlerine haber edeller. (N.U) Biri gelse Merēm nerde dese baña
evdeyse evde dèrim. Yoğusa evde annesiniñ yanına gètdi dèrim hırsızlık asla
gomşusuna güveniP de gapı kilitlemēn bizleriK işde. Biz İncirliova'da
durupduruK da şimid bu sene gayinvalidem biraz yaşlı olunca onu burda gış
çıkasıya gadar zopası falan yanacaK ya ondan burda gışı çıkardıK. Burda
50 zopada bunuñ zopasını hazırlama yemēni yapıyom. Ee şimdi düşse galsa
düşdüKden soñra baKdın mı gıymatı yoK. Düşmeden bakacāñ. Tam gış

giriyoşana hasda oldu Allah’a şükür eyileşdi. Eveli řocuřlarıñ torunuñ ğızıñ
arşasından ğetdiK. Bizsiz duramaz deyi torun ufādın. Ordan ev aldıK. [Ninem
kaç yařında.] Yedmiř sekiz yařında sekizenine varibduru nè _dæē ă

55 (Sevgi) Tā baK ho ğozolaKlarda fısdıK çıKıyo, künar içi. Görüyoñ dē mi
başındaki ğozolaKları? İşde o ğozalaKlardan fısdıK çıKıyo işde künar içi
çıKıyo. Çıralāndan yararlanıyoK. Hu öbür ğızılçam dedimiz.

XXV

Derleme Yeri: Derleme Yeri: Koçarlı/ Atatürk Mahallesi.

Kaynak Kişi: Özlem Saynık (50)

- Du bakiyim ğalan. Esgiden atalarımız nenelerimiziñ zamanlarında tahdacılarıñ ètdi yenilmez diKdi giyilmez böyle fâsfadalar çoKdu. Esgiden çoK dışlanıyodu Alevi kesim. Şimdi gençler okuyollar, daha bilinşliler. (Sevgi)
- Sarmaşığa silcan deller. Üzüm yeşiline ğoruK dèriK. *[Nasıl toplanıyor*
- 5 *pamuk?]* (?) Girersiñ iki sıranıñ arasına çapasına çoK gitdim de pamuğa peK fazla gitmedim. Sen bu ağacı biliyor musun? Tehnal. (Sevgi) Tehnala har deyollar burda. (?) Hayatım bitdi çam kesmeylen hôle bi ğolasdarımız varıdı bıçğı dedeñ ni yanna ben bi yanna ğıyğıdı gıKıKıK ğıyğıdı gıKıKıK kesdiK.
- Hindi motur çıKdı ğalan iş yapmā nøy var? Hindi moturlar var. LeP lüP bunuñ
- 10 böyle bu olmācaK bu ğolasdar oluyo işde. Bu üsdündē sapı olmadı mı o ğolasdar gibi hōyle uzun olur. Bunuñ ğadar olur uzunlū. Hı sapları olur. Biriñ bi tarafa geçer biriñ bi tarafa. (Sevgi) Endēlere baK böyle buralar çamaşır yıkanan yēr_ idi. OcaKlara ğazan yaşıP ğoyuP su ısıdıP elde yıķallardı çamaşırı. Don yumalıK dellerdi. Elde tekne gimi bi şey varıdı onda yıķallardı.
- 15 Halamıñ hana un ekip de eKmeK yazıyodu ya ona senid døyollar burda. (Sıla)
- BaK kim geldi ğoca ğarı.

Sultan Uçaravcı (75), Sıla Uçaravcı (23)

Tabib sen böyle nerelere de gèdersiñ gèdersiñ
Gel benim yaralarımı sar da öyle giT öyle giT öyle giT
20 Benim yaram da göñüllerde yarasın yarasın(?)
Gel benim yaralarımı sar da öyle giT öyle giT

Daldım deryalara da ummana düşdüm düşdüm
Seni tabib dèdiler de yaramı acdım gel acdım, acdım
Yaralarım çoK deriñ(?) de yüzünü eşdiñ gel eşdiñ
25 Gel benim yaralarımı sar da öyle giT
OlucaK dağlarda boralı gışlı gel gışlı
Tabipsiz yaralarda olur mu gel başlı başlı

AyrılıK oKları da ğalbimde şişli
30 Gel benim yaralarımı sar öyle giT öyle giT öyle giT

(Sevgi) Amelèd yapıdıla iki üş aykene şimdi böyüdükce eğrilipduru ayā.
Aya yılıyı. (S.U) İzmir’de oldudum da yıldı gitdi. Bi dā dèmedile yılı mılı
dèmedile bilmèreK yapıldı. (Sevgi) Güccūken olmacāmış o biraz hanı gelişim
35 şeyinde yapacaKlarmış. (S.U) BilemiyiKlè.

Acız ğalmış da Yezid’iñ de elinden elinden
Gözü yaşlı gördüm de ehlibeydi ehlibeydi
Esir olmuşlar da Kârbela’nıñ çölüne çölüne
40 Gözü yaşlı gördüm de ehlibeydi ehlibeydī ehlibeydī

Nağmeler yazıb da yedi ülkeye (?) saldılar saldılar
Çekib asgerini de imannarıñ üsdüne geldiler geldiler
Kârbela çöllerini de ağıd tuvanınan(?) doldurdular
45 Gözü yaşlı gördüm de ehlibeydi ehlibeydi ehlibeydī

Ğamlı yaslı doğdu da Muharrem ayı gel ayı
Vèrmedi yezidler onnara bir yudum suyu gel suyu suyu
Ağlar Fadma anam dana guzularım deyi gel deyi
50 Gözü yaşlı gördüm de ehlibeydi ehlibeydi ehlibeydī

Bağlayıb da su yollarını da kesdiler kesdiler
İmamlarıñ bağına da basdılar basdılar basdılar
Kârbela çöllerini de ağıd bağınınan doldurdular
55 Gözü yaşlı gördüm de ehlibeydi ehlibeydi ehlibeydī

Şarabdayım da(?) sevginiñ dilleri ğurān gel ğurān
Canlar mı dayanır da Kârbela'yı gören gel görēn
Bülbül öTmez olmuş da bahceleri viran gel virān
60 Gözü yaşlı gördüm de ehlibeydi ehlibeydi ehlibeydī

(Sevgi) Nevruz Bayramı var. Cem evine toplanıllar. Herkez birer tane
horoz filen keseller. Ğurban yapallar. [Yirmi bir martta.] Hı. Yirmi martda
bayram. Hıdırellez altı mayııda. [Nevruzu nasıl kutlarsınız?] Ğurban kesiyok.
65 Toplanıllar evlere. Selmen suyu filen oluyo. Su süpürge oluyo şöyle ya Allah
ya Muhammed deyi süpürgeleri açallar ğurbannan niyaz edilir. İçinden duğa
okursuñ dileK dutarsıñ. Tüm nasiblerini açımış bu Nevruz Bayramı'nda kesdī ñ
ĝurban. Yapdī ñ hayır tüm nasiblerini açıyomuş. Hıdırellezi de öyle edeller.
Onu herkez yapmıyo. Selmen suyu olur. Yılda bi sefer buluşurlarmış onnar. İki
70 müsayib olurmuş. Yol ĝardaşlık. Ğendi ĝardaşından ileri oluyo artıK o ölene
ĝadar. (S.U) Cahilim, okur yazarlīm yok ama genciken orda bi adam
söylerkene alırdım kafama. Hanı okur yazarlīm yok. (S.) Biz okuyub yazıyoK
ama sizin ĝafanıza aldıKlānızı biz alamıyoK işde. SöylediKlēnden būdan
giriyo būdan çıkıyo. (S.U) Başĝa insannar söylerken alırdım kafama. Bi adam
75 misafirimiz idi. O adam da çalıyomuş sazı böyle sazı çalıyo böyle bunlādan
söylüyo. Bi tane söyledi adam dinliyom ben hemi çay içiyom hemi dinliyom.
Adama dēdim benim sen dēdim iki uçunu işared vērdim ona. Sen iki uçunu al
ĝafana ben de alayım adam bitirdi. Yatdīm yēde sabā ĝadar onu ezberledim.

Hindi al deseñ hindi enjeKdörinen ğazsañ girmez oldu ğāri. O zaman fazla
80 sorun yoğudu. Evlad sorunu ğarışdı ölüm ğarışdı hindi. Benim kendi annem
irehmedli de bilīdi. Annem de cahil idi amma bilirdi. Annem depreme ğarşı
bi_şey söylerdi çocūdum ben böyle dokuz yaşlānda. Deprem şeyiymiş bu.

Öküzüm durmayıK bakıyo
85 İhralansa şu cihanı yıkıyo
Şunca alemde onuñ havını(?) çekiyo
Bir sinek de peşindedur.

Almacınıñ arası dardur
90 Mısırı şerife şardur
İki boynuzuñ arası sekzen bin yıllıK yoldur
Her biri peşindedur.

Bu benim çocuKlūmda söyledi annem öyle ğafamda ğaldı. Deprem
içiymiş bu. (S.U) Annem çabuK gelsiñ endē yanıñdan. Eve misafir geldi.

95 Annennem çağırıyo. Bi_şi olmāK. Müsefir geliK, gelsiñ. Yalan söyleyoñ Sıla.

Pencereden beri yüze çıKdı yalançılıñdan. İnanmāyo. Ğızdan torun bu. İki ğız
var. Bu da çoK marīz oldu. Dünyaya gelirken bir sürü sorunnan hasdalınan
geldi. [Ne çiçekleri var burda?] (Sevgi) Bu çelebi gülü dēyollar. Arab saçı.
Ördek ağzı dēyollar. Akşam sefası. [Köpeĝin adı ne?] Arab. BaK buna zibil
100 kürē dēyollar. Süprüntüyü aldı ñ Çöp, süpürdüĝüñ süprüntüye zibil dēyollar.
Bu sürahiye ırbıK dēyollar. Makasa sındı dēyollar. Buna şindi yasdāç dēyollar

önceleri senid dèyollar. Leğene ilençe dèyollar. [*Pullara ne diyorsun?*] Tura.
Hanı altın tura oluyo ya, onnardan. (S.) Da ho boncuK şeylerine ne diyollardı
be? Tulubca. (S.U) Ha öyle dèllerdi. Böyle daķınıyoduK bulda var. İşde bunda
105 var baK. Şurda baK mavi olaraK görünüyo. Toplu boncuKdan olu. (S.)
Şalvarlarıñ üsdüne etek gimi şey gèyiyoK biz dolamaç dèyollar ona. EteKlere
dolamaç dèyollar. Fermene. (S.U) ĞulaKlarım ağır duymaya durdu benim de.
ĞulaKlıK alıncaK buna. Çökme varmış, ğulaKlar çöKmüş benim. BaķıtdıK
baķıtdıK olmadı. İlācı deñg gelmedi. (S.) Banyoya çimmeK diyiller. Çimdiñ mi
110 diller. Anneye ana diller. [*Eşinle nasıl tanıştınız?*] (S.U) Bi köylüyüK ya
eşiminen. Esgiden bilinmiyodu. Amca ğızanı evlilī yapıdıK biz. BilmiyoduK.
Amcalarıñ biriniñ evi hurda biriniñ evi burda dedī ñ gimi. (S.) Büsgüvünüñ
böyüKlünde aç o zaman kısdırma dèniliyo. Böyle çamaşıra pırtı dèyollar.
Topaç yasdıK dèyollar buna. DirseK yapmā. Tomaķa Yılmazköylüleriniñ orda
115 çoK olur, hōyle buraları pullu. [*Al nasıl olur?*] Onuñ baK ortası ğırmızı olur. Bi
yanda yeşil bi yanda mesela mavidur, pembedur öyle yapılır. Bizim üç çeşid
allar olur. Turalı tenniK dèriz biz. (S.) Al dedimiz bu. Tulubca dedimiz kenarda
boncuKlu olan. TenniK dedimiz baK hu aldda boncuK var ya onuñ hu alT
tarafında paralar var baK altın gibi o tenniK. Mor alan mavi olan şey al. Bu
120 depeden böyle boncuK geliyo hani seniñ Yılmazköy’ünde tomaķa dedī ñ biz

burda ilmeçer yapıyoK bunu. Bizde tomaKa değil ilmeçer. Bu ilmeçer denilen işde. BaK ho ağacları tomruKları soyuyoK biz böyle traKdörlere sarıb naKliye çekiyoK. Elinen iplemenen(?) sarıyoK bunu. Bunnarı kesiyoK bıçğıynan kesim motorunnan boylandırıyoK boylandırdımız ğalın şeyleri böyle paltalarınan

125 soyuyoK. Ayāndā şalvar baK toPdon. Gelin olduñ mu bunuñ ismi nedur baş bağı vardın oğlan evi baş bağı yapar böyle. Görüyodursuñ televzonnarda. (Kızı) Bizde ğına vurullar kesilmeden bi gün evel ğoçuñ alnına ğına vurullar. YemeK ğaşınan ğararsıñ o yemeK ğaşınnan vurusuñ. Esgi insannarıñ biri bi tane oğlum olsuñ adām olsun dēmiş. O da erkeK çocū oluncāz onu kesmē

130 yatırmış. Gözünü filen bağlamış çocū ñğurban etmē bağlamış hani. Onu da göKden ğoç ēnmiş. Onu bıraK beni kes deyi. Asgere gideceK erkeK çocūna da ğına yakılır. Bizim burda ğurban bayramında dana yapmazlar heP ğoç keseller. Ğız ğoyunnan bilen ğurban ētmezler bizde ērkeK keseller hanı. Bize hep ğüre deng geliyo. Ürkek ğoyun. (S.) Ele bele gelmēn ğoyuna ğüre geçi gibi dēller.

135 (S.U) Geçi de ğüre aslında. (Kızı) Üç ğoyun aldıK. KöpeK iki üç yo havladı. Neye havlācaK öyle boşa havlayodur deyi bilmediK. İki dene ğoyun duruyo yanındağı ğoyunuñ biri ğaşdı gitdi. Nirde bulacā ñkimden bulacā ñKöpek nēye havlıyo halbuki ēnive baK. Duğardan nēnden atlācaK da gideceK. Yanındağlar

duruyo. Öyle gitdi. Deyiş söylüyo ya sıla onu açacā ñ(S.U) Sen bunu bilī min?

140 (S.) Yufğa yaparķana baĶ. Ğurban kesdīmizde filen böyle yufğa yaparıĶ.

(S.U) Pilav üsdü edeller. (S.) Höyle yırtılan yèllere böyle yama yapallar buna

yamalıĶ dèller. Buna lasdiĶ babuĶ dèller. TèliĶ dèller. *[Öniine niye kırmızı*

yaptınız?] Neşan o. Ğarişmasıñ ayaĶ aḡbılarımız dèye. Hu odun şeyine taķoz

dèller. Gelmeyoñ mu?

Bölüm 7

SÖZLÜKÇE

Abe: (ağabey) seslenme ünlemi (VI/80).

Abıla: abla (IX/26).

aburi: hayret ünlemi (XXIII/138).

abaov: hayret ünlemi (XVIII/2).

accıK: biraz (XI/4).

Alım düğünü: kızın anne evinden alınıp götürüldüğü gün yapılan şölen. (VII/73).

amelet: ameliyat (XIV/35).

Anca: henüz, şimdi, yeni (VII/278).

ancacık: o kadarcık (VIII/463).

Annac: Karşı (VIII/203).

ağbaş: karnabahar (VII/91).

aKma: çamın gövdesinden akan yumuşak sakız, reçine.

aKşam sabah çiçē: akşam sefası, çiçek adı. (VIII/400).

Arab aş: mısır unundan yapılan bir tür çorba (XIII/601).

arab saçı: çiçek adı (XXV/81).

arKa göz: art niyet (XVIII/87).

āşam ōtu: akşam üzeri, akşam üstü, alaca karanlık (VIII/307).

aşir (çağla): tüysüz çiğ, taze badem (VIII/523).

Ayı oğlu ayı: hakaret sözü (XV/85).

azıcıcık: az, birazcık (XVIII/ 26)

būgü: bürgü, uzun örtü(?) (XIV/158).

babıc/ babuc: ayakkabı (IX/249)

badılcan: patlıcan (III/2)

bağır: çam ağacının gövdesi

Baharad çiçe: Biberiye. (VIII/409)

bahcıvan gülü: küçük çiçekli gül (XIII/162)

balan: topuz su kabı (XXII/150)

balle: balya (VIII/122)

ballık: yenilen bir tür bitki (XXII/150).

bamle: bamya (II/112)

baķıt-: muayene olmak, kontrol ettirmek(VI/238)

barab: beraber (XXI/104).

bayakı: biraz önce (VI/31)

bazā: pazar (IX/32)

bazar ekme: somun ekmek, fırın ekmeği (VIII/215)

bēzē: galiba, herhalde, sanırım.

bebe fısdıķ: küçük fıstık (XXI/246)

bebe: tohum (XXI/113)

Bedel: hizmetçi, işçi, yardımcı, uşak (XI/24)

Belek: kundak, çocuk kundaklamak için kullanılan bez parçaları (XVIII/79)

Berenāra: öyle böyle (IX/183)

beri baş: bu taraf (XXI/ 256)

beri yüz: öteki taraf, dışarı (XXV/93)

beslenti: besleme, evlatlık çocuk (IX/16)

beyaz çintar: çamların altında külâhı geniş yenilebilir beyaz mantar (XVII/14)

bıdırtı: Yavaş ve anlaşılmayacak halde konuşma. (VIII/562)

bi dē: bir daha (VIII/149)

bi ğırık: biraz, azıcık. (ekmek kırıntısı)

bi soğum: bi lokma

bibi: hala (VII/130)

bidanda: bir tane daha

bidik: çamın taze kozası (XXI/96)

Bii: Şaşma ünlemi (VIII/354)

bili: bile (XXI/38).

bilişli: bilgili (VIII/555)

biribiri : akraba (VIII/345)

birtdā: bir daha (I/57).

biyi: bi yol, bir kez, bir keresinde (XIV/234)

biziki: eş, koca. (VI/76)

boğmacalı: boğum boğum (XIX/33)

boğu: ark (VII/229)

bolcılām: çomçok, fazla, geniş. (vı/258)

boran: kavrulmuş ıspanak üzerine sarımsaklı yoğurt dökülerek yapılan yemek.
(XIX/201)

boylandır-: uzunca kesmek (XXV/120)

bozalağ: yavru hayvanların yiyebildiği çim, yumuşak ot. (?) (XXI/190)

Bozdān: Bozdoğan (VI/144)

böğü: zehirli örümcek ama metinde yılan yerine kullanılmıştır (VIII/111).

börüklet-: nohud, böğrölce, fasülye gibi tahılları haşlamak (XIX/35).

böyün: bugün bkz. bōn (VIII/533).

Buh buh: oburca yemeyi ifade eden ünlem (VI/213)

bōn: bugün bkz. böyün (VIII/576).

bur-: kıvrırmak (XXII/97)

burş/ purça: hayvan yemi olarak kullanılan çamlarda asalak bitki (XVII/7).

buzā: buzağı (XIX/42).

bürc/burc/bürçük: çamın yaprağı (XXI/98)

bürlü-: örtmek (XXI/195)

büzmeli: şalvar (XXIII/14)

cavur: gavur (XI/92)

cenan ğadın: süs bitkisi (XII/6)

ceneme: cereme, sıkıntı, eziyet

Cenned meyvesi: hurma (VIII/407)

cenned süpürgesi: çiçek adı (XIX/70-71)

cımlağ: yenilen bir mantar türü (XVII/14).

ciz-: dizmek (XXI/148)

cümbüşcü: cümbüş çalan kişi (XXII/7).

çağal: çakıl taşı (XIX/50)

çal inek: yerli inek (XIX/47).

çal-: kül çalmak, karıştırmak (VIII/162).

çat: iki dere veya iki yolun birleştiği yer; orta yer; tam karşı, yüz (IX/472).

çaylak: tahtacı cemaatlerinden birisi (XV/23).

çelmece: çalı çırpı, ince odun (XIX/79)

çepel: bulaşık (VII/205)

çepellik: bulaşık yıkanan yer (VII/205)

çevre: mendil (IX/211)

çığ: kırıkları sarmaya yarayan ince tahta parçaları(XVIII/29)

çağırmak: çağırmak, bağışlamak (VIII/132)

çıntar: çamların altında külahlı geniş yenilebilir mantar (XVII/15)

çıracı: çıradan meşale yapıp düğünlerde yakan kişi (IX/220)

çırpı: ince odun (XVII/23).

çimdir-: yıkamak, duş aldırmaq (XXI/141)

çimen göbelē: kuzu göbeğine benzer bir tür mantar (XIX/33).

çitme kına: gelinlere el ve ayaklara değişik şekillerde ip örülerek yakılan nakışlı kına(VI/209).

dā: daha(VI/42).

Dağire: daire (VIII/452)

dar ğurbanı: ölen bir kişinin ölümünün elli ikinci günü kesilen kurbanı verilen addır. (XIV/214)

dasdar: ince, geniş örtü (XXII/75)

dasdar: ince, geniş örtü (XXII/75)

daşı- : bakmaq, barındırmak(XIII/334).

daşı-: almak, sürdürmek (XXI/21).

dayama: ekmeklerin daha iyi kızarması için sacın yan tarafına koyulan taş.

(VIII/566)

dēze: teyze (XXII/78)

de gidi de: (söylemek için) tekrar tekrar, yeniden (VIII/619)

deber-: depreşmek, belirlemek, yeniden ortaya çıkmak (VI/185)

dede bağı hayrı: Alevilerin geleneksel keşkek hayrı (XXII/15).

değişik/ berda(e)r: ailelerin karşılıklı oğullarına kızlarını gelin etmesi(XXIV/25).

değişikleme: konuyu değiştirme, farklı bir konuya geçme, farklı bir konuda konuşmaya başlama. (VIII/522).

dep-: tıka basa doldurmak (XIV/123).

derviş memmed çayı: adaçayı bkz. filizken çayı (VII/202).

dēşir- : değiştirmek (IX/212).

Dışdan: dışardan, yabancılardan, başka yerden (IX/137).

Direl-: dirilmek, canlanmak (VII/254).

diñelt-: ayağa kaldırmak (XII/40).

dobalañ: bir tür mantar, kuzu göbeği (XIX/34).

doğdur: doktor (VII/164).

dolma mantarı: yenilebilir bir mantar türü (XVII/16).

don: şalvar, giysi (VII/258).

dön-: yeterli kıvama yaklaşmak (VIII/462).

döndürgeç: bkz. evrēç (XV/82).

dövme gövan: tahta yayık (VIII/26).

död dödlük: dört dörtlük, mükemmel, eksiksiz, kusursuz (VIII/279).

dural-: durul- (VIII/587).

dut-: korumak, saklamak, elde bulundurmak (VIII/154).

dülbend: tülbent (VIII/183).

dürüs: virüs (VI/220).

düşgün: inançlarına ters düşen davranışlarından dolayı toplumdan dışlanmış olan (XIV/164).

ebe: babaanne, büyükanne (XXIV/30).

eceli kişnemek: eceli gelmek, ölümü veya yok olması kaçınılmaz duruma gelmek (IX/131).

eci: anneanne, büyük anne (VII/125).

edik: (hedik)çocuklar diş çıkardığında yapılan haşlanmış buğday ve mısır karışımı (XVIII/75).

efe: ağabey (VIII/282).

eğleş- : oyalanmak (VIII/216).

elet-: iletmek (XXI/216).

eliş: bkz. sarmaşık (XXII/133).

ellēm: herhalde (IX/33).

emir allah'ın: baş sağlığı dilemek için kullanılan söz

emme: ama (VII/87).

emmi: amca (VII/131).

endē: bir kişinin yakınında olan herhangi bir varlık. bir varlığı gösterme adılı ya da gösterme sıfatı olarak kullanılır (IX/202).

endeği: bkz. endē (VIII/143).

endeğini / endēni : bkz. endē (VIII/143).

ene-: kulağın ucundan değişik biçimlerde hafif keserek bellik bırakmak, işaret koymak. (XIII/60).

enik: kedi ve köpek yavrusu (I/61).

erin-: üşenmek (XX/32).

esgi: bir ucu yanıp sönmüş odun (XVII/22).

eşki: ekşi (VII/12).

eteden: öteden, eskiden (VIII/59)

ëtmë dur-: başla- (VI/226).

evrëc: ekmek pişirmeye yarayan araç. bkz. evrëc bkz evreç (VIII/566).

eveli: önce (II/35).

evrëç/evreç: ekmeği sacın üstünde çevirmeye yarayan araç (VI/194).

evzili: zor, zahmetli, telaşlı (iş) [evzili< ezvili< ezgili(?)] (VII/49).

faka: vaka, olay (IX/92).

faşur faşur: kaynama sırasında çıkan yansıma söz (VIII/184).

fermine/dolamaç: üç etek (XXII/82).

fesdigen: fesleğen bkz. fesleğan (VI/274).

feslağan: fesleğen bkz. fesdigen (VIII/396).

filizken çayı: bkz. derviş memmed çayı (VIII/381).

freng elması: yeni dünya, malta eriği (XXIV/1).

furda: kötü incir; güzel olmayan, para etmeyen incir. (XV/50).

ğabak çiçeği: çiçekleri kabak çiçeğine benzer bir süs bitkisi (VII/52).

ğadın düğmesi: çiçekleri düğmeye benzer bir süs bitkisi (VII/51).

ğangölaz/ ğangılız: lale (XXIII/133, IX/197).

ğaynatma: bakır kazan (XIV/64).

gebeb: kebab (VIII/243).

gelin turşusu: kuru biber, sarımsak ve sirkeyle yapılan turşu (XXI/202).

gelinali: gelincik çiçeği (VII/29).

gemi diken/gemi dişi: sarmaşığa benzer yenilebilir bitki (XXII/133).

gevrek: simit (XII/I).

gevşekle-: lafı ağzında gevelemek (VIII/563).

ğırañ: kenar, kıyı, çevre (IX/457).

ĞırK budaK feslağanı: bir tür fesleğen (VIII/398).

gimi: gibi (I/48, II/75, VI/244).

gine: yine (VI/91, VI/142, VII/8...).

göbek: bkz. dobalañ (XIX/34, XXII/129...).

göce: tarhana yapımında kullanılan kabuğu soyulmuş buğday (IX/37).

göçü: amele olarak sezonluk üç dört aylığına göçmek (XXII/112).

göğer-: yeşil yeşil küflenmek (XX/152).

gök: mavi ya da yeşil renk adı (XXI/268).

görüm: gelinin sağdıcı (IX/217).

göyün-: yanmak (XIV/117).

göz ardı: gizlice, kimse görmeden (VIII/355).

gözü tut-: beğenmek, gözüne kestirmek (XI/13).

güccük: küçük (I/41, VI/28...).

güccüK orosPı: pembe, beyaz, kırmızı çiçekli, parlak yapraklı süs bitkisi (IX/285).

güğüm: su kabı (VII/43).

gün doğu: doğu taraf (XI/51).

güre: ürkek koyun (XXV/130).

gürlet-: ateşi alevlendirmek, harlı yakmak (VIII/167).

güvē (güvey) : damat (VIII/491).

güzine: kuzine (XI/56).

hacat: araç gereç (VI/23).

hamarat: bazlama pişirmeye yarayan küçük elektrikli fırın (VI/177).

hanki: hangi bkz. hanġı (VIII/229).

hapaz: sinek öldürecek alet (VI/197).

har: defne ağacı bkz. tenhal (XXIV/2)

haranı: küçük bakır kazan (IX/36).

hardalı: hoş kokulu bir süs bitkisi (XII/78, XXI/199).

hanġı: hangi bkz.hanki (VII/118, IX/4).

hanġüyle: nasıl (VI/31).

haTir ol-: gücenmek (IX/365).

havāle: çevre, yer, yön, taraf (VIII/374, VIII/397).

haydur huydur: çabucak, alelacele, hızla (XIV/230)

hē yaqa: her taraf (VI/188)

helgin: bakır leğen (XV/96).

hemi: hem (VI/158, IV/254...)

henin: senin (VIII/256).

heyamurlu: akşamdan yakılan kınanın köyün en uzak çeşmesine gidilerek sabah yıkanması (XV/5).

hıllı: hırlı (VIII/276).

hıssa: pay, hisse (IX/455).

hindi: şimdi (I/55, II/14).

hindibağı: kara hindiba

hindicik: şimdi (VI/29)

ho: şu. bkz. hu (XXV/118, XXIV/51...)

hoşnun-: hoşlanmak (VIII/359).

hu: şu (XXV/115, XXIV/53...)

hõle: şöyle (II/19, VI/194...)

hura: şura (I/21, VI/137...)

husasız: düşüncesiz, kaygısız, tasasız (IX/3).

hüy-: yığmak, toplamak (I/62).

ııcık: azcık, biraz (VI/53, VII/172).

ıhı: işte (VI/218, VIII/283...)

ıhran- :köpek hırlamak (XI/61).

ılahna: lahana (VII/91).

ımık ımık: ateşin yanması için yavaş yavaş (VIII/167).

ııçañ: biraz, belli belirsiz (IX/387).

ıkrar: yemin etmek, söz vermek (IX/137).

ısrar: bkz. ısrar (VI/197).

ısrar(ı): leğenden hamuru sıyırmak için kullanılan araç bkz. ısrar (XV/82).

ğabilet: kâbiliyet (VIII/299).

ğadın barmā: hatun parmağı üzüm çeşidi (VIII/518).

ğahar: kahır (VIII/544).

ğağa: ağabey (XXII/121).

ğalan: artık (II/36).

ğaldaklık: kaltaklık, hakaret sözü (VIII/355).

ğamçala-: avuçlamak, izinsiz almak (VIII/353).

ğancık: kız (IX/370).

ğanimetinnen: bolca (IX/40).

ğar-: karıştırmak, birbirine katmak (XXIV/124).

ğarabaş otu: yenilebilir bir tür bitki (XXIII/75-76).

ğarık: ark, su yolu (XXI/241).

ğāri: artık (VIII/182, IX/464...)

ğatran: katran, çiradan yapılan çam özü (XVII/9).

ğavriKla: hafif kavurmak (XXI/210).

ğayfe/ ğaFe/ ğave: kahve (II/88).

ğaynaşdır-: dedikodu yapmak (VIII/581).

ğaynatma: büyük tencere (XIV/64).

idāra yetişmek: idare etmek (VII/157).

ih: işte (VII/110).

ğı: seslenme ünlemi

gımcık: çok küçük, minicik (XIII/145).

gırep: ipekten baş örtüsü (XII/95).

gızak: Buğday sapı, ekin ve odun çekmek için ağaçtan yapılmış tekerleksiz bir çeşit taşıt XII/318).

il: el, yabancı.

ilēn: leğen (VI/196).

ileşber: rençber (XI/9, XI/31)

illi: ille (XIV/165).

ilmeçer: gelin başı süslemeye yarayan boncuktan yapılmış küçük topçuklar dizisi (XXIII/126).

ilt-: ucu yanan odunları iteklemek (VIII/142).

inar: nar (XXI/236, XXII/119).

inātar: anahtar

innelik: iğnelik otu, leylek gagası (XVIII/3).

goca don: şalvar (VII/258).

gocabaş çelevi gülü: katmerli ya da tek katlı rengarenk apastel renkli çiçekler açan süs bitkisi, kadife çiçeği, karagöz çiçeği (mersin’de çıtlık) (VIII/362).

gocagıssa/ gocaoğlan: hakaret sözü, ayı (VII/215).

goğla-: dedikodusunu yapmak (XIV/221).

golasdar/ bolasdar/ yolasdar: ağaç kesmeye yarayan uzun ve geniş testere (VII/4, VIII/81).

gonşucuKlar: komşular (XIII/215).

ğonum ğoñşu: konu komşu (VIII/67, VIII/76)

ğoyğun: daha koyu (renk için kullanılır.) (XXI/126).

ğozak: çam kozalağı (XXI/96).

ğozok: kozalak (XIV/126).

irezillih: rezillik (VII/181).

irim: sokak (IX/412).

İşlentili: işli,nakışlı (IX/359)

ğuru kırçık: çamın yere dökülmüş olan kuruyup birikmiş yaprakları (XVII/17).

ğuş ğursā: yenilebilir bir tür ot (XVIII/3).

ğuşcu ina: yenilebilir bir tür ot (XVIII/3).

ğuvrak: kıvrak, hızlı, tez canlı (XIV/200, IX/60...)

ğuzugöbeği: kuzugöbeği, bir tür mantar (XVII/20, XXII/129...)

izmir çiçeği: süs bitkisi (VII/53).

kebā kekī :kābe kekiği, hoş kokulu ıtırılı bir bitki (IX/276).

kelebek: çiçekleri kelebeğe benzer bir tür süs bitkisi (XII/6, XV/18).

keri/kere/keyri: sonra (XXI/16,21...)

kesdine: kestane (XVIII/8).

keyfiye: keyfine göre (VIII/57)

keyrek: taşların üst üste dizilerek oynandığı bir oyun (XV/64).

kısdırma: lokumu yemek için iki bisküvinin arasına koymak (XXV/110).

killi fadime: ğocabaş ğelebi ğülü adıyla da anılmaktadır. bkz. ğocabaş ğelebi ğülü

(VIII/358, 390...)

kömbele-: yuvarlamak (VIII/147)

kömeç: gömeç, ebegömeçi (VII/30).

könçek: uzun paçalı don, şalvar (XVIII/68).

kül çal-: şıranın içine durulması için kül atmak (VIII/162).

küldürde-: hava ğürlemek (VIII/437).

küner/künar: çam fıstığının meyvesi (XVII/20, XXIV/51...)

küpelı ğına: çiçek adı (XIX/70).

kürküt: çamın gövdesinde çıkan katılaşımlı sarı sakızlar (XIX/31).

lāb: lakab (IX/383, XI/124).

lēn: oğlan, ey ulan anlamında kabaca seslenme ünlemi (VIII/572).

macur: (muħacir) göçmen (XVI/44).

mahāna: bahane (VIII/613).

mandıfon: mantofon ineĝi (XIX/47).

masraf gör-: evin ihtiyaçlarını karşılamak (X/6).

meh meh: al, hadi (XIII/175).

mēr: meĝer

meyil: gönüllü (XIII/228)

mısmıl: doĝru düzgün (VI/260, IX/205...)

mor çıntā: çamların altında külahlı ğeniş yenilebilir mor mantar (XVII/14).

muķavet: mukavemet(?) (VII/151).

Müseıyb: Alevilikte özel bir dinî tören ile atanan ve kişinin hem dünyada hem de ahirette kardeşı ve yoldaşı kabul edilen kimse. (XII/98)

nahal: nasıl (IX/129).

natiron: küçük incir (XV/49, XVI/27).

nid-: ne yapmak (VII/250).

ocağlıK: yemek yapılan yer (VII/206,212...)

oncaşık: (<o+n+ça+çık) o kadarcık, birazcık (XV/46).

orcinal: orijinal (VII/25).

otsıl: ineklerin yiyeceği ot (XIX/45).

öğlen güzeli: öğlen açan bir tür çiçek (XII/6).

öndüş(ç): ödünç nöbetleşe yardımlaşma (VII/235).

önsürük: öksürük (XXII/140)

ördek ağzı: çiçek adı (XXV/96).

örük- : hayvanı otlaması için uzunca bir iple çimene,meraya bağlamak (XIV/122).

örüzger: rüzgâr (VIII/319)

öte baş: öte taraf (IX/411, XXI/255-256).

öte gün: önceki gün (XIX/80).

ötüyüzü: öte yüz, öte taraf, arka taraf (II/84).

övele-: ufalamak (VII/192, IX/54).

öze- : yoğurt, pekmez vb. koyu şeyleri suyla inceltmek, sulandırmak (VIII/588).

özü: takı merasimi (XXII/90).

pafla-: salçanın üzeri küflenmek (VII/47).

papatca: papatya (XVIII/100, XXI/197...)

para çiçe: çiçek adı (XIX/71).

pasaf: yalan (XIII/261).

pasır/ pasra: üzümelerde paslanma, küflenme hastalığı (VIII/178).

pasolu: kiltli kapak (VIII/184).

paşa penceresi: çiçek adı (XIII/163-164).

pesk(t)el: patlıcan tatlısı.

pertlet-: Gözünün beyazları görünecek şekilde iyice açmak.

peyka: peyke, üstünde oturmak için tahtadan yapılan divan, sedir (XI/85).

pırt-: geçmek, gitmek (VIII/208).

pīnar: (pırnal) kışın yapraklarını dökmeyen dikenli yapraklı bir meşe türü (XIX/10, XXI/102).

pino: ? (IX/460).

pissin-: iğrenmek (I/50).

pus-: sessiz kalmak (VIII/504).

rıbada: parke (IX/436).

ricahi: hercai menekşesi (XI/87).

sacāyā/ sacā: sacayağı, üçayak (VII/55, 212...)

sağallaş- : yüzü yüze değirmek (IX/251).

samaşdıķ: bkz. sarmaşık (XXII/133).

sapanla-: doğru yoldan sapmak, şaşmak, şaşalamak (IX/439).

sarı çıntar: çamların altında külahı geniş yenilebilir sarı mantar (XVII/15).

sarı lira: çeyrek altın (IX/169, XII/15...)

sarın-: bürünmek, örtünmek

sarmaşık: yabani yenilebilen bir tür sarmaşık (VIII/399).

sañsalaklı: gösterişli, deyme, herkesin yapamayacağı (IX/415).

seğen: sahan, bakır tabak (XIX/58).

seğirt-: koşmak (VI/50).

sekzenlik: bir çeşit altın takı (XIII/27).

senit: ekmek açmaya yarayan düz ahşap gereç, ekmek tahtası bkz. yasdāç (VIII/566).

sepile-: serpmek, dökmek (IX/43).

seyre-: seğirmek

sılac/silec: kıyılmış mısır saplarından yapılan hayvan yiyeceği (XIX/46).

sıkma: un ve kıymayı yoğurduktan sonra hamurun kesilip elde sıkılarak ve yuvarlanarak ovalleştirildiği bir yemek adı (XV/65).

sırk-: suyunu süzmek (XIV/66).

sifti- :tek tek ayıklamak ;aralarından iyilerini seçmek (IX/85).

silcen: bkz. sarmaşık (XVIII/5).

siñilen-:gizlenmek dinle

sivri kekig: bir kekik türü (XXII/159).

sonūdan: sonradan

soyma: tomrukların soyulan kısmı (II/9, XIX/2...).

su yeşili: yeşil renk (XXII/86).

sulum: lokma (IX/246)

süzgü: delikli kap, süzgeç (VII/44).

süzme: birinci kalite, iyi incir (XV/51).

şapılđak: sinek öldürmeye yarayan araç (VII/214).

şırağman: üzüm tepelenen taş ya da ahşap tekne (VIII/160).

şimdik: (<şimdi+ ök) şimdi (VIII/39, XV/60...)

şitreşli: stresli (XIII/222).

şivşek: sivri (VIII/525).

şomşa: çömçe, kepçe (III/6).

taman: hani (I/61).

tapılama: bazlama (XXI/177).

tehna/tenhal: defne ağacı (XXV/6).

tek: tane, tanecik (IX/124).

tekmîl etmek: tamamlamak (VIII/612).

tennik: (<terlik) baş bağlama sırasında başa bağlanana denir.

tıkadağ: çabucak, hemen

til: tel (XXI/250).

tilken buçuğ: bkz. sarmaşık

tilkimen: yenilebilen sarmaşık gibi bir bitki

titiz: zeytin ağacının filizleri

tomaka: başa takılan gümüşlü kadın ziyneti.

tombağ: yayık yaymaya yarayan ahşap gereç

top don: şalvar

topuz kekig: kekik çeşiti

toruğ: yeni yetişen çam ağacı, fidan.

tos- : değmek, dokunmak.

***toşur ol-:** katılaşmak.

tulubca: renkli boncuklu baş bağlarken başa takılan süs.

tulumba:

turalı tennik: altına takılan üzerinde pulların olduğu yeşil, mavi, pembe renk olabilen süs. (XXIII/106, XXV/113).

tül: sarı çam sakızı (XXI/109)

uğur parası: askerliğe uğurlanan(yolcu edilen) gence verilen para (VII/63, IX/181...)

Ökelen-/ öğkelen- : öfkelenmek (VIII/243)

uzatmalı: kol böreği (XV/83).

ülü-: ulumak, köpek bağırmak (VIII/131).

ünikef: UNICEF (X/10).

üsdon: şalvar (VIII/79, XX/215).

üt-: ateşe tutmak (XXI/203, 208).

vayad: veyahud

vëra: vira, sürekli

vur-: koymak, ocağa yerleştirmek (XIX/26, XXI/209...)

ya'a : hayır, olmaz (VI/80, VIII/175).

yağa: taraf, yön. (IX/106...)

yakāca: yakarca (VI/255).

yālīk: yağlık (IX/280).

yamaç: karşı (IX/469).

yanık- : birinden dert yanmak (VIII/278).

yangın: ateşli

yannık: yayık bkz. yarık (VIII/26, XXII/147).

yaprak güzeli: renkli yapraklı bir tür çiçek (VIII/573-574).

yapşak: yapışak; yapışkan bir çeşit ot.

yapşaklı/yamşaklı: üç örtünün birleştirilmesiyle oluşmuş geniş örtü (XIV/110).

yarsenbil: yasemin çiçeği (XIII/164).

yasdâç: ekmek açmaya yarayan düz ahşap gereç, ekmek tahtası bkz. senid (VIII/565, XXV/99).

yasdığaç: ekmek yapılırken üstünde hamur açılan tahta. bkz. yasdâç

yatağ: ev yapılan yer (VIII/15).

yavuz: iyi, güzel, hoş (VI/42, XV/75...)

yayıl-: otlamak (IX/370)

yaykı-: yıkamak (XXI/199).

yayla kekiği çiçeği: çiçek adı (VIII/380).

yaylala-: yazı yaylada serin yerlerde geçirmek (VII/145).

yaz- : sermek, yaymak (VI/20,26...)

yaz çiçeği: çiçek adı (VII/52).

yebilde: at koşumu (XII/17).

yellen: yel ile, yel gibi (VIII/295).

Yığgı: yığılmış, yığıntı (IX/360)

yılığ: yamuk, eğri, düzgün olmayan (VII/262, XXIII/161).

yırtma: gelinin başını süslerken kullanılan yazma (XIV/105)

yibilde: üç eteğin üstü (XIV/107).

yir: yer (VIII/26...)

yo: (<yol) kez (XXI/124).

yoltu: batıl inanç (IX/47).

yon-: yontmak (XIII/315).

yoz inek: al inek, yerli kk inekler (XVII/1).

yua: yufka (VIII/212...)

yüzünden yüzünden: yüzeyinden, üstünden (VIII/587).

yur-/yu-: yourmak (VI/7...)

zahderi kekii: kekik türü. (XXII/159).

zehle: Özel ad (VIII/269).

zehre: zahire, tahıl (VI/37).

zelve odunu: servi odunu (VIII/587).

zibil kr: p krei (XXV/97).

zubun: zıbın,  etekli giysi (XXIII/103).

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (2006). Türkçenin Söz Varlığı, Engin yayınevi, Ankara, 4, 34.
- Akyürek, Rıza (2018). Ege Bölgesi Tahtacılarına Ait Müzikal Unsurlar: Nefesler ve Semahlar Aydın İli Örneği, 7(2), 315-321.
- Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr/>, Türk Dil Kurumu Sözlükleri.
- Aydın, M. (2002), Aybastı Ağzı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Bal, H. ve Bulut, Ü. (2015). Sosyolojik Açıdan Tahtacı Grupların Araştırılması (Muğla Örneği), SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 36, 81-102
- Başdaş, C.(?) Türkiye Türkçesi Ağızlarında –kA/-kAnA Zarf- Fiil Şekilleri, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 7(33)
- Bayraktar, N.(2006). Dil Bilimi, Ankara: Nobel yayınevi, 2,
- Buran, A. (1994), –ık Ekinin Anadolu Ağzılarındaki Kullanılışı, TDAY Belleten, Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları, 11-18.
- Buran, A. (1996), Anadolu Ağzılarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Buran, Ahmet., 1996. "-İk Ekinin Anadolu Ağızlarında Kullanılışı.", Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1994, 11-18.

Caferoğlu A. (1965) Aydın İli Ağızlarından Örnekler ve Etnografya Bakımından Özellikleri, Türk Dili Yıllığı, I, 1-28.

Cücük, S. (2022). Nurhak Alevi-Bektaşî Türkmen Folkloru (Derleme, İnceleme Metni), Yüksek Lisans Tezi, A.Ü.

Demir, N. (1996). Güney Batı Anadolu Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Eki - ik gelir, Dilbilim Araştırmaları Dergisi , 7 , 136-148.

Demir, N.(1995). Alanya ağızlarında “şimdi”nin varyantları, Türk Dili Araştırmaları, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu, 99-114

Demir, Nurettin (1996). Güneybatı Anadolu Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Eki -ik gelir, Dilbilim Araştırmaları, 136-148.

Demir, Nurettin (2007). “Anadolu Ağızlarında Kullanılan Geçmiş Zaman Eki - (y)XK.”, Dil ve Edebiyat Yazıları. Mustafa İsen’e Armağan. Haz. Ayşenur İslam Külahlıoğlu ve Süer Eker, Ankara: Grafiker Yayınları, 133-148

Derleme Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr/>, Türk Dil Kurumu Sözlükleri.

Derleme Sözlüğü I-II-III-IV-V-VI (2009), Ankara:Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Eker, S. (2002). *Çağdaş Türk Dili*, Ankara: Grafiker Yayınları, 1, 282-283.
- Ergin, M. (2003). Türk Dil Bilgisi, İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım, 320.
- Gökçe, F. (2013). Gramerleşme Teorisi ve Türkçe Fiil Birleşmeleri. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Gülsevin, G. (2020). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 673.
- Hüseyin K. M. (2010). Balıkesir Tahtacı Türkmenleri Ağzının Fonetik Özellikleri, *Diyalektolog*, 1, 21-46.
- Karahan L.(2012) Türkçede Bazı Ek ve Edatlarda “-n” morfemi ile ortaya çıkan varyantlaşma Türk Moğol Araştırmaları, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 219-236.
- Karahan, L. (1996), Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Kıran, Z- A. (2006). Dilbilime Giriş, Ankara: Seçkin yayınevi, 3, 350-351.
- Korkmaz, Z. (1956) Güney Batı Anadolu Ağızları, Doktora Çalışması, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları

Merhan, A. (2014) Bayındır Tahtacıları ve Dillerinin Belirgin Özellikleri, bilig, 69, 161-170

Miskioğlu, A. (1992), Görülmeyen, Başkasından Duyulmayan (-ik'li) Geçmiş Zaman, Türk Dili Dergisi 28, 1-3.

Mutlu, H.K.(2010). Balıkesir Tahtacı Türkmenleri Ağzının Fonetik Özellikleri, Diyalektolog1, 21-46

Ölçücü, H. Ç. (2021) Tahtacı Ağzının Çanakkale Yerli Ağzıları İçindeki Yeri, Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 10(25), Samsun, 124-133

Özışık, S. (2007). Muğla İli Ağzılarının Türkmen Türkçesi Ağzılarıyla Karşılaştırılması, Doktora Tezi, E.Ü.

Sinan, A. T. (2008) Deyim Kavramı Üzerine Notlar-I Fırat Üniversitesi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(2), 91-98

Sümer F. (2010), Tahtacılar İslam Ansiklopedisi, C.39, 436-437, İstanbul, <https://islamansiklopedisi.org.tr/tahtacilar> (15 Ağustos 2023).

Şahin H. (2009) Eski Anadolu Türkçesi, Ankara: Akçağ Yayınları/ 461, Türk Dili ve Dilbilimi / 14.

- Şimşek, U. Z. (2016). -IncAz Zarf-Fiil Eki ve Türkiye Türkçesi Ağızlarında Görünümü Üzerine Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 5(1), 171-177.
- Tekin, T. (1975). Ana Türkçede Asli Uzun Ünlüler, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Telli, B. (2019) Ik/-Uk Duyulan Geçmiş Zaman Eki Üzerine, Gazi Türkiyat, 24, 127-140
- Toklu, O. (2003). Dilbilime Giriş, Akçağ yayınları, Ankara 109
- Topaloğlu, F.(2012). Aydın İli Bozdoğan İlçesi Alamut Köyü Alevlerinde Yatır Ziyareti -Madran Baba Örneği, Mezhep Araştırmaları, 5(1), 67-93.
- Tor, G. (2006). Mersin’de Şimdiki Zaman Türk Dilleri Araştırmaları, 16, 49-124
- Tor, G. (2009). Mersin Ağızlarında {-(y)Ik} Ekinin Kullanımı, Türk Dilleri Araştırmaları, 19, 107-165.
- Tor, G. (2006). İçel Ağızları İçinde Tahtacı Türkmen Ağzının Yeri, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(2), 441-460.
- Tor, G. (2014), Mersin İli Ağızlarında {-Iş} Ve {-Dık + Sıra} Biçimbirimlerinin Kullanımı Ve Bu Birimlerin Düşündürdükleri, Diyalog, 9, 47-61

Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, Türk Dil Kurumu Sözlükleri.

Yapıcı, A. İ. (2013) Aydın Ve Yöresi Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Şekilleri, Türk Dil Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 2, 1-48

Yapıcı, A. İ. (2013), Aydın ve Yöresi Ağızları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

YAPICI, A.İ (2010). *Bozdoğan Ağızlarının Fonetik ve Morfolojik Yapısı*, Bozdoğan Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildirileri, 2, 361-383

Yıldırım, F. (2006), Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları I-II, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Yıldırım, K. D. (2013). Bergama Yöresi Tahtacı Ve Çepni Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük, Yüksek Lisans Tezi, T.Ü.

EKLER

